

Nr 118

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående upprustning av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område; given Stockholms slott den 19 maj 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Netzen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I syfte att öka det vetenskapliga stödet åt skogsnäringen framlägges i propositionen förslag till upprustning och effektivare organisation av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område. Förslaget bygger i huvudsak på det betänkande i ämnet, som framlagts av 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté (SOU 1960: 17).

I propositionen föreslås, att skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut från och med den 1 juli 1962 förenas i en gemensam organisation, benämnd skogshögskolan. Det skogsvetenskapliga forskningsarbetet vid den del av högskolan, som i huvudsak motsvarar det nuvarande skogsforskningsinstitutet, avses liksom hittills böra organiseras enligt ett gemensamt program, huvudsakligen uppbyggt på förslag av vederbörande institutionsföreståndare. Institutionsföreståndarna vid den del, som motsvarar nuvarande högskola, och vilka även i fortsättningen kommer att få det huvudsakliga ansvaret för jägmästarutbildningen, kan på eget initiativ låta forskningen vid den egna institutionen helt eller delvis ingå i programmet. Uppgifterna att under högskolestyrelsen leda och samordna verksamheten vid skogshögskolan föreslås i sin helhet komma att åvila rektor. Som närmaste biträde åt rektor vid handläggningen av organisatoriska och förvaltningsmässiga uppgifter avses en särskild befattningshavare.

Den skogsvetenskapliga forskningsorganisationen föreslås kompletterad med en institution för skoglig matematisk statistik med en professor som

föreståndare. Vidare förordas, att avdelningen för arbetslära, som enligt propositionen bör benämnas institutionen för skogsteknik, från och med den 1 juli 1962 uppdelas i två professurer. I övrigt föreslås vissa mindre jämkningar av arbetsfördelningen mellan de olika institutionerna.

På undervisningsens område förordas, att de nuvarande kraven på obligatorisk förpraktik slopas. Genomgång av kompletteringskurs för inträde till skogsskola skall enligt propositionen inte längre ingå i inträdesfordringarna. Motsvarande utbildning avses böra inordnas i högskoleundervisningen i Garpenberg, dit hela första läsåret förlägges. Även i övrigt förordas vissa jämkningar av studiegången till civiljägmästarexamen. Bland annat föreslås införandet av särskilda kurser för högre betyg. Skogsvetenskaplig licentiatexamen skall kunna avläggas vid samtliga institutioner och i likhet med vid lantbrukshögskolan endast behöva omfatta ett ämne.

I personellt hänseende innebär förslagen, att befattningstyperna i stort sett blir desamma som vid universiteten och andra fackhögskolor och att i enlighet härmed försöksledarbefattningarna efter hand avses kunna ombildas till laboratorsbefattningar. Vidare skall förste assistentbefattningar och assistentbefattningar i reglerad befordringsgång inom forskning och undervisning kunna omändras till forskarassistentbefattningar respektive assistentbefattningar av universitetstyp.

Vid det fortsatta upprustningsarbetet på förevarande område anges det av 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté framlagda programmet med av propositionen föranledda jämkningar böra tjäna som riktpunkt.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 maj 1961.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågor angående *upprustning av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område* och anför följande.

I. Inledning

Genom beslut den 29 juni 1956 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla högst sju sakkunniga för att verkställa utredning rörande forskningen och undervisningen vid skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades såsom sakkunniga landshövdingen A. V. R. Tottie, tillika ordförande, överdirektören K. A. Annell, statskommisariern B. Kull, numera landshövdingen H. M. E. Näslund, numera direktören E. J. Severin, professorn K. Th. Streyffert samt numera statssekreteraren H. J. Wikström.

Sedan Annell på egen begäran entledigats från uppdraget, utsågs skogsdirektören J. A. H. Swan den 21 oktober 1957 att vara ledamot i kommittén. Då vidare Tottie på egen begäran den 19 november 1957 entledigats från uppdraget att vara ledamot, tillika ordförande, i kommittén förordnades samma dag ledamoten Wikström att vara ordförande. Den 7 februari 1958 entledigades Severin på egen begäran från uppdraget att vara ledamot i kommittén. Samma dag utsågs ledamoten av riksdagens andra kammare J. S. Jonsson och länsjägmästaren T. V. Wæsterberg till ledamöter. Att såsom expert biträda de sakkunniga förordnades samtidigt professorn A. E. Hagberg.

De sakkunniga, vilka antagit namnet 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté, har den 27 januari 1960 avlämnat betänkande angående *forskning och högre utbildning på skogsbrukets område* (SOU 1960: 17).

Över betänkandet har remissyttranden avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, domänstyrelsen, jordbrukets forskningsråd, kanslersämbetet för rikets universitet (efter hörande av de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund),

lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet, riksräkenskapsverket, skogs- och lantbruksakademien, skogsstyrelsen (efter hörande av samtliga skogsvårdsstyrelser), statens lönenämnd, statens organisationsnämnd, statens sakrevision, statens tekniska forskningsråd, statistiska centralbyrån, statskontoret, akademiska rektorskonventet i Stockholm, styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök (efter hörande av lärarkollegiet och försökskollegiet), styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut (efter hörande av skogshögskolans lärarråd och statens skogsforskningsinstitut), styrelsen för statens maskinprovningar, styrelsen för veterinärhögskolan (efter hörande av lärarkollegiet), 1955 års universitetsutredning, veterinärhögskoleutredningen, överstyrelsen för de tekniska högskolorna (efter hörande av lärarkollegiet vid tekniska högskolan i Stockholm), Civildförvaltningens personalförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF), skogshögskolans studentkår, Skogsindustriernas samarbetsutskott, Skogsvårdsstyrelsernas förbund, Svenska lantarbetsgivareföreningen, Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet, Svenska skogsvårdsföreningen, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges förenade studentkårer (SFS), Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareförbund (efter hörande av skogsbrukets tre arbetsstudieorgan SDA, MSA och VSA), Sveriges skogsägareföreningars riksförbund samt Tjänstemännens centralorganisation (TCO).

Därjämte har skrivelse den 29 november 1960 inkommit från teknologie doktorn Gunnar Sundblad, Stockholm, och verkställande direktören i Billeruds aktiebolag, bruksdisponenten Åke Pihlgren, Säffle, vilka på förslag av Svenska cellulosa-, trämasse-, pappersbruks- och trävaruexportföreningarna av Kungl. Maj:t förordnats att delta i överläggningarna inom styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut vid behandlingen av ärenden rörande skogsforskningsinstitutets stat och arbetsprogram.

Slutligen har inkommit skrivelse den 31 december 1960 från länsstyrelsen i Västerbottens län angående skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets lokalisering.

I det följande torde få lämnas en redogörelse för omförmälda utredningsförslag och för innehållet i däröver avgivna yttranden jämte nyssnämnda skrivelser. Framställningen följer i huvudsak den i skogshögskole- och skogsforskningskommitténs betänkande gjorda kapitelindelningen.

II. Allmänna synpunkter på forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område

Kommittén. I sitt betänkande angående forskning och högre utbildning på skogsbrukets område lämnar 1956 års skogshögskole- och skogsforsk-

ningskommitté inledningsvis en översiktlig redogörelse för skogsbrukets och skogsforskningens betydelse för folkhushållningen. Kommittén erinrar därvid om att officiella beräkningar angående skogsnäringens andel av nationalinkomst eller bruttonationalprodukt icke föreligger för senare tid. Enligt en mera ungefärlig beräkning skulle emellertid skogsbruket och skogsindustrierna svara för sammanlagt 13 procent av nationalprodukten i genomsnitt för åren 1950—1953. Enbart skogsbrukets andel, beräknad till sju procent, innesluter härvid värdet av ej uttagen tillväxt, vilket medför en höjning av andelen från sex till sju procent. Eftersom priserna för skogsprodukter bestämmas av läget på världsmarknaden och därför är föremål för betydande fluktuationer, ger emellertid sådana beräkningar mycket varierande resultat beroende på vilken tidsperiod, som väljes. Sålunda kännetecknades år 1951 av en enastående högkonjunktur för skogsprodukter på grund av Koreakriget. Motsvarande medeltal för enbart åren 1950, 1952 och 1953 blir sålunda 10,5 procent, varav för skogsbruket 4,5 procent, inklusive en procent för icke uttagen tillväxt. Några beräkningar för senare år beträffande skogsnäringens andel i nationalinkomsten synes icke ha verkställts. Emellertid har inom kommittén sammanställts vissa uppgifter rörande skogsindustriernas andel av nationalprodukten, vilken andel enligt sakens natur även innesluter värdet av den helt övervägande delen av skogsavkastningen. Med ledning av dessa uppgifter och med stöd av vissa andra bedömanden av utvecklingen anser sig kommittén kunna uttala, att skogsnäringens bidrag till folkhushållet alltjämt torde vara av storleksordningen en tiondel av nationalprodukten.

För att belysa skogsnäringens betydelse ur sysselsättningssynpunkt nämner kommittén att arbetsätgången vid huggning och körning samt för utförande av skogsvårdsarbeten i häremot svarande omfattning enligt en schematisk beräkning har uppskattats motsvara i runt tal 150 000 helårsarbetare i medeltal för avverkningsåsongerna 1953/54—1955/56. Dessutom sysselsatte skogsindustrierna år 1956 enligt industristatistiken, som dock icke omfattar småågar o. d., 72 000 arbetare.

Kommittén erinrar vidare om den särskilda betydelse skogsbruket har för folkhushållet därigenom att skogsprodukterna utgör den viktigaste varugruppen i Sveriges export. År 1957 hade exporten av skogsprodukter ett sammanlagt värde av 4 058 milj. kr., vilket motsvarade 37 procent av det totala exportvärdet. Under tidigare år har skogsprodukternas andel av exporten varit ännu större och tidvis närmast sig 50 procent av denna. Nedgången i procenttalet beror enligt kommittén ej på någon minskning av exporten av skogsprodukter, utan på att ifrågavarande export ej ökat i samma grad som exporten i övrigt. Prisutvecklingen för skogsprodukterna i förhållande till övriga exportvaror har särskilt efter andra världskriget varit gynnsam, bortsett från prisnedgången år 1959.

Möjligheterna att bibehålla och om möjligt öka skogsindustriernas bidrag till nationalinkomsten är, anför kommittén, i sista hand beroende av den avkastning, som kan påräknas från våra skogar. Enligt den tredje riksskogstaxeringen, från vilken resultat föreligger för åren 1953—1956, har i genomsnitt för hela landet konstaterats en ökning av virkesförrådet med elva procent. Ökningen av virkesförrådet fortgår. Härmed har även förutsättningar uppstått för en ökning av avverkningarna. Utförda kalkyler för tioårsperioden 1955—1964 har visat att tillgången på barrträdsvirke kan beräknas ge utrymme för en utbyggnad av skogsindustrierna. En sådan utbyggnad sker redan inom massa- och wallboardindustrierna. En viss råvarureserv föreligger vidare av barrklenvirke, vartill kommer en ytterligare råvarureserv i form av lövträdsvirke, som åtminstone delvis anses kunna utnyttjas, samt en mindre kvantitet av ännu ej utnyttjat sågavfall. Prognosen för följande tioårsperiod 1965—1974 anger på grund av virkesförrådets fortsatta ökning möjligheten att ytterligare höja avverkningen av industrivirke.

Kommittén uttalar, att möjligheten att utnyttja den sålunda beräknade virkesavkastningen givetvis är beroende av efterfrågeutvecklingen i fråga om skogsbrukets produkter. Ökningen i konsumtionen av särskilt de mera förädlade skogsprodukterna, t. ex. massa och papper, har emellertid hittills visat sig ha nära samband med levnadsstandardhöjningen i olika länder. Då denna höjning enligt kommitténs uppfattning kommer att fortsätta i en allt mera stegrad takt borde även efterfrågan på nyssnämnda produkter kunna antagas komma att öka i betydande grad. Kommittén anför, att möjligheterna för det svenska skogsbruket att även i framtiden göra sig gällande på exportmarknaden givetvis beror på de priser, till vilka skogsprodukterna kan erbjudas. Detta förhållande, liksom den översikt, som lämnats i det föregående av skogsbrukets betydelse för vårt folkhushåll, särskilt med avseende på exporten, belyser enligt kommitténs mening viktigen av forskning och rationalisering på alla punkter, som påverkar skogsbrukets lönsamhet, alltifrån skogens uppdragande och vård fram till avverkningsarbetet och virkets vidare behandling och förädling.

Såsom exempel på storleksordningen av de ekonomiska vinster, som skogsforskningen kan frambringa, nämner kommittén resultaten av vissa i annat sammanhang framlagda beräkningar. Bl. a. anför kommittén, att ett nedbringande av avverkningskostnaderna genom rationalisering och mekanisering med tio procent betyder en besparing på drygt 100 milj. kr. årligen. Kan vidare forskningen ge anvisningar om produktionsfrämjande åtgärder, som ökar volymproduktionen med tio procent, och som genom förbättrad virkeskvalitet och virkesvård höjer bruttovärdet per kubikmeter med fem procent, betyder detta med nuvarande virkespriser en vinst på ungefär 400 milj. kr. årligen, som i olika former kan tillföras folkhushållet.

Kommittén uttalar, att angelägenheten av en upprustning av skogsforskningen och den högre skogliga utbildningen måste bedömas mot bakgrunden av de förhållanden, som antydes i den lämnade översikten. Enligt kommitténs uppfattning leder en dylik bedömning till att betydligt ökade resurser bör ställas till skogsvetenskapens förfogande.

Den upprustning som i och för sig är motiverad med hänsyn till möjligheterna för skogsbrukets utveckling och nödvändigheten av att dettas konkurrensförmåga vidmakthålles och förbättras kan emellertid icke omedelbart genomföras. Sålunda torde inom den närmaste tiden ej minst de personella resurserna utgöra en begränsande faktor. Det är därför nödvändigt att dels tillvarataga förefintliga personella resurser på bästa möjliga sätt, dels sörja för att förutsättningar framdeles finnes för en fortsatt expansion. Enligt kommitténs mening är det sålunda av vikt att den högre skogliga utbildningen fördjupas för att öka förutsättningarna för en såväl kvalitativt som kvantitativt tillfredsställande forskarrekrutering. Vad gäller utbildningen av jägmästare för skogsbrukets varierande behov är en förbättring önskvärd bl. a. av det skälet att jägmästarna i fortsättningen liksom hittills kommer att ställas inför ständigt ökade krav på förmågan att föra ut forskningens resultat i praktiken.

Kommittén erinrar i fortsättningen om att dess utredningsuppgifter tillsammanantagna innefattar en allmän översyn av skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets organisation och resurser, varför de icke med fördel kan behandlas såsom mer eller mindre fristående delproblem. Kommittén har därför funnit det lämpligt att till en början framlägga vissa allmänna synpunkter på skogsforskningens och den högre skogliga undervisningens ställning samt att i anslutning därtill redovisa de principer, som varit vägledande för kommitténs förslag i olika detaljfrågor. Beträffande forskningens ställning vid å ena sidan skogshögskolan och å andra sidan skogsforskningsinstitutet anför kommittén bl. a. följande.

Skogshögskolan har i likhet med universiteten och andra högskolor en dubbel uppgift, nämligen att meddela högre vetenskaplig utbildning och att bedriva forskning. Tidigare ombesörjde högskolan ensam den statligt bedrivna forskningen på det skogliga området. Med den successiva utbyggnaden av skogsforskningsinstitutet har den skogliga forskningen emellertid i kanske högre grad än forskningen på något annat område erhållit speciella från utbildningsverksamheten i huvudsak fristående institutioner. I förbigående bör erinras om att skoglig forskning med eller utan statsunderstöd bedrivs även av enskilda organ, t.ex. Föreningen Skogsträdsförädling och skogsarbetsstudieavdelningarna, liksom också av enskilda forskare. Den direkt av staten organiserade forskning, som sker vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet, har emellertid dominerande betydelse.

Då det gäller att överväga i vad mån den nuvarande uppdelningen av den skogliga forskningens organisation är berättigad, må till en början anföras, att den teoretiska åtskillnaden mellan grundforskning och målforskning icke synes ha någon praktisk betydelse, när det är fråga om att i vart fall på förevarande område utforma forskningens organisation. Arbetsuppgifter, som kan inrymmas i endera av dessa begrepp, har sålunda med ungefär samma fördelning utförts vid högskolan och institutet.

Däremot kan en viss olikhet konstateras i fråga om arbetsområdet för forskare vid å ena sidan högskolan och å andra sidan institutet, i det att de förra särskilt ägnat sig åt mindre omfattande undersökningar, som ofta kunnat genomföras på kort sikt, under det att institutets forskare till betydande del engagerats i större och mera personalkrävande undersökningar på lång sikt och ibland på mycket lång sikt. Vid högskolan utförda undersökningar har därför ofta fått en prägel av åtaganden av den befintliga innehavaren av tjänsten, under det att de mera långfristiga undersökningarna vid institutet måste pågå, oavsett växlingar i vederbörande forskningsinstitutionens ledning och övriga personal. Detta sammanhänger emellertid delvis med det förhållandet, att flertalet högskoleinstitutioner hittills haft begränsade resurser. Institutionsföreståndaren har personligen fått ägna en stor del av sin tid åt undervisningsuppgifter av delvis även mera elementär beskaffenhet och har dessutom i flertalet fall haft förhållandevis blygsamma resurser i form av hjälpkrafter och utrustning för forskningsändamål. En effektiv förstärkning av den nuvarande högskolans resurser för såväl undervisning som forskning skulle medgiva, att även dess institutioner upptager mera omfattande forskningsuppgifter. Genom de ökade möjligheterna att erhålla fondmedel för forskningsarbeten är för övrigt redan nu en sådan tendens påtaglig.

Tudelningen av den skogliga forskningens organisation synes också i allt väsentligt mindre vila på en traditionell uppfattning om en principiell åtskillnad mellan vad som kan kallas fri forskning och programforskning än på historiska förhållanden som fått bli utslagsgivande vid uppbyggnaden av de olika forsknings- och undervisningsenheterna. Om i detta sammanhang en principiell åtskillnad mellan s. k. fri forskning och programforskning skulle vara grunden för den organisatoriska splittringen av den skogliga forskningen så skulle högskolans institutioner representera den fria forskningen och institutets den programbundna. Detta skulle å ena sidan innebära att högskolans forskare, d. v. s. främst institutionsföreståndarna och kanske också någon annan högt kvalificerad befattningshavare (t. ex. laborator eller docent), i fråga om forskningssidan av institutionens verksamhet äger full frihet att välja arbetsuppgift, ett val som dock både av principiella skäl och av det praktiska skälet, att hjälpkrafter och utrustning avsetts för en viss inriktning av verksamheten, måste förutsättas vara begränsat till institutionens ämnesområde. Å andra sidan sker forskningen vid institutet i huvudsak i anslutning till planer, som fastställts av högskolans och institutets gemensamma styrelse.

Ett dylikt betraktelsesätt utgör ett försök till en teoretisk distinktion som enligt kommitténs mening icke har nämnvärd praktisk betydelse på förevarande forskningsområde. Än mindre synes distinktionen böra få påverka den framtida utformningen av skogsforskningens organisation. De faktiska förhållanden, som i detta principspörsmål har betydelse för vilka

forskningsuppgifter som skall upptagas och hur de skall lösas, finner kommittén nämligen vara desamma. Kommittén anför vidare.

Det torde även hittills ha i stort sett förhållit sig så, att både institutets och högskolans institutionsföreståndare om hänsyn toges till de personella och ekonomiska resurser som i praktiken förelegat haft ungefär samma möjligheter att inom fastställda uppgifter för institutionerna välja forskningsobjekt. Man har med beaktande av vederbörande institutions arbetsområde och dess resurser inriktat sig på problem, som förefallit på längre eller kortare sikt aktuella och ur forskningssynpunkt givande och som kunnat motivera finansiellt stöd ur olika källor. Sålunda torde de s. k. femårsprogrammen för institutets forskning i hög grad ha inspirerats av institutets institutionsföreståndare och de i anslutning därtill hållna konferenserna med representanterna för skogsbruket givit vägledning både för högskolans och institutets institutionsföreståndare. Det bör också framhållas, att en forskningsinstitution icke kan klavbindas vid ett visst program, lika litet som en institution med blandade forsknings- och undervisningsuppgifter kan undandraga sig ansvaret att fullfölja åtagna eller självpåtagna forskningsuppgifter. Skogsforskningsinstitutets forskningsprogram har därför varje år gjorts till föremål för sådana justeringar och tillägg, som efter hand aktualiserats. Även för forskare vid skogsforskningsinstitutet står det vidare öppet att söka anslag hos forskningsfonder för särskilda uppgifter. Å andra sidan synes det böra understrykas den betydelse för forskningen särskilt på detta område, som förekomsten av ett program av den typ som använts vid skogsforskningsinstitutet inneburit.

Kommittén erinrar om att undervisningen och den programbundna forskningen på skogsbrukets liksom också på andra områden i ett flertal länder ombesörjes av olika organisationer. Förklaringen härtill får dock enligt kommittén i allt väsentligt anses ligga i olika tidsbundna institutionella förhållanden beträffande bl. a. de överordnade administrativa organens ämbetsområde, undervisningsformer, finansieringsfrågor m. m. Det är enligt kommitténs mening också att märka att i vissa länder liksom på en del områden i Sverige ledningen av undervisningsinstitutionen och forskningsinstitutionen inom ett ämnesområde vanligen omhänderhaves av samma person. En organisatorisk dubbelorganisation med personalunion i fråga om föreståndarskapet för undervisnings- och forskningsinstitutionerna har sålunda genomförts i Sverige bl. a. i fråga om vissa tekniska ämnesområden. Detta har bl. a. motiverats av finansiella överväganden, i det att man från statsmakternas sida accepterade eller fordrade att vissa forskningsuppgifter finansierades till en väsentlig del av enskilda medel, om det allmänna åtog sig en viss ekonomisk motprestation. Å andra sidan har vissa sådana fristående forskningsinstitut införlivats med vederbörande akademiska huvudorganisation, sedan det ansetts erforderligt att ställa ökade resurser till förfogande genom statens försorg.

På skogsbrukets område anser kommittén någon delad finansiell prestation mellan staten och enskilda intressen icke vara lämplig i fråga om

forskningsuppgifter av det slag, som hör hemma vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. Både högskolan och institutet förutsättes således skola arbeta med statliga medel. Ur finansieringssynpunkt finner kommittén sålunda inga speciella motiv för bibehållande av de nuvarande organisationsformerna.

Kommittén erinrar i detta sammanhang om att den åtskillnad mellan å ena sidan skogsvetenskaplig utbildning och å andra sidan programbunden skogsvetenskaplig forskning, som ursprungligen åsyftats med de nuvarande organisationsformerna icke kunnat upprätthållas, vilket bl. a. torde ha berott därpå att det av finansiella skäl icke varit möjligt eller ansetts vara ändamålsenligt att systematiskt utbygga en dylik dubbelorganisation. Kommittén framhåller också, att de rent personella resurserna i fråga om tillgången på forskare icke stått till förfogande. Även om avsevärt ökade finansiella resurser i framtiden ställes till förfogande för den skogliga utbildningen och forskningen torde det knappast vara realistiskt att förutsätta, att man på en gång skulle kunna tillgodose de ökade kraven på specialisering och ett konsekvent fullföljande av den nuvarande dubbelorganisationen. Enligt kommitténs mening är det icke heller sakligt berättigat att fullfölja en dylik linje, som kan leda till försämrade kontakter mellan forskning och undervisning. Detta innebär att forskningens resultat endast medelbart tillföres undervisningen, vilket försvårar upprätthållandet av den vetenskapliga nivån på undervisningen, som bör gälla för utbildningen av blivande jägmästare. För forskarhandledning på högre stadier är det därtill ofrånkomligt att forskning och undervisning samordnas.

Enligt kommitténs mening bör därför i fortsättningen även gränserna ur arbetsfördelningssynpunkt mellan undervisnings- och forskningsprofessorer bli mindre skarpa än tidigare. Härvid är de föreslagna gränsjusteringarna mellan olika institutioner av mindre betydelse än det ökade behov av samverkan mellan olika specialister, som vetenskapens utveckling själv för med sig. Detta gäller främst forskningen men också undervisningen och då särskilt den högre akademiska utbildningen. Kommittén finner det därför vara vanskligt att bland de föreslagna institutionerna göra ett rationellt urval av vilka som bör tillhöra en undervisningsanstalt och vilka som bör ingå i en forskningsanstalt.

Kommittén anser, att frågan om ökad samordning mellan skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet enklast och effektivast löses genom att de båda organisationerna sammanföres till en administrativ enhet. Organisatoriskt sett erhålles härigenom enligt kommitténs mening en rationell lösning av sådana frågor som placeringen av vetenskapliga institutioner med arbetsuppgifter inom båda de nuvarande administrativa enheterna samt förvaltningen av olika gemensamma organ såsom bibliotek och andra serviceavdelningar. Kansliorganisationen kan i väsentlig grad förenklas och förbättras utan kostnadsökningar. Även styrelsens avvägning

av medelsbehovet för olika ändamål underlättas vid en gemensam organisation.

En gemensam organisation ger vidare, finner kommittén, ökade möjligheter att till fullo utnyttja tillgängliga vetenskapliga resurser i fråga om personal och utrustning både för undervisning och forskning. Rent allmänt sett torde det icke vara utan betydelse, att en samlad skogsvetenskaplig organisation bör utåt kunna framträda med en större tyngd och bättre hävda skogsvetenskapernas ställning i svenskt akademiskt liv. Bland skogsvetenskapernas utövare och bland de studerande på det skogliga området bör det också ur miljösynpunkt innebära en stimulans att tillhöra en vidare akademisk miljö med en samlad målsättning. Icke minst för undervisningens del bör enligt kommitténs uppfattning en sådan vidare miljö innebära ett påtagligt stöd för dess upprätthållande och fortsatta utveckling på en hög vetenskaplig nivå. Även för de rena forskningsinstitutionerna synes en integration med den akademiska undervisningen vara av värde och underlätta forskarutbildningen och forskarrekruteringen.

Den upprustning av den skogsvetenskapliga forskningen och den högre skogliga utbildningen, som är oundgängligen nödvändig, bör därför enligt kommitténs mening ske inom en enhetlig organisatorisk ram.

Vid övervägandet av ett lämpligt namn på den nya organisationen har det i och för sig framstått som önskvärt för kommittén att söka nå fram till ett uttryck, som på något sätt angav, att såväl den befintliga skogshögskolan som statens skogsforskningsinstitut ingick i organisationen. Samtidigt har det också gällt att finna en beteckning, som icke är alltför lång och otymplig vid användningen och som fyller rimliga krav på att vara språkligt riktig. Efter kontakt med språkvetenskaplig expertis har kommittén funnit sig böra föreslå benämningen skogshögskolan för ifrågasvarande enhet.

Kommittén har i detta sammanhang även berört en annan integrationsfråga, som under utredningsarbetets gång aktualiserats, nämligen frågan om möjligheterna att åstadkomma en organisatorisk samordning av samtliga de fackhögskolor som sorterar under jordbruksdepartementet, d. v. s. lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan och skogshögskolan.

Ehuru någon dylik samordning icke ifrågasatts i direktiven för skogshögskole- och skogsforskningskommittén, har kommittén ansett sig böra pröva denna fråga. Kommittén har därvid funnit, att den förefintliga organisationen och förläggningen av resp. högskolor medför bestämda praktiska svårigheter för genomförandet av en dylik samorganisation och att några egentliga fördelar ej torde vinnas genom densamma. Däremot kan enligt kommitténs mening en samordning av ifrågasvarande högskolor leda till en försvagning av den nära samverkan som nu föreligger mellan

dessa högskolor och resp. näringsgrenar. En sådan samordning kan ej heller ske utan långvarigt och mycket ingående utredningsarbete, vilket säkerligen skulle komma att på ett olyckligt sätt fördröja den upprustning av forskningen, varav påtagliga omedelbara behov föreligger.

Kommittén påpekar i detta sammanhang att det vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet på olika ämnesområden både vad gäller undervisning och forskning äger rum ett samarbete icke blott med lantbruks-högskolan utan även med andra högskolor, t. ex. i fråga om vissa grundläggande ämnen med Stockholms universitets naturvetenskapliga fakultet, i fråga om ekonomi och statistik med såväl nämnda universitet som med handelshögskolan samt i fråga om vissa skogsteknologiska uppgifter med tekniska högskolan och andra tekniska institutioner, arbetsstudieavdelningar m. fl.

Kommittén förordar en intensifiering av det redan inledda samarbetet mellan de skogsvetenskapliga institutionerna och olika andra vetenskapliga institutioner, vilket bl. a. bör komma till uttryck däri, att utbildningen särskilt på högre stadier bör kunna ske även vid annan högskola än den, vid vilken grundutbildning skett.

Kommittén vill icke förneka, att behov kan finnas för ett närmare samråd och samarbete mellan de tre fackhögskolorna på jordbrukets och skogsbrukets område, bl. a. i syfte att avväga närbesläktade institutioners arbetsuppgifter. Detta kan emellertid enligt kommitténs uppfattning ske genom att ett samarbetsorgan för de tre högskolorna skapas. En sådan samarbetsnämnd skulle lämpligen kunna bestå av styrelseordföranden, rektorn och en professor vid envar av högskolorna.

Slutligen anför kommittén, att den enligt sina direktiv icke ansett sig böra och ej heller i övrigt funnit det påkallat, att upptaga till behandling frågan om en längre gående samordning av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet med sådana akademiska forsknings- och undervisningsanstalter, som icke sorterar under jordbruksdepartementet.

Ledamoten Streyffert har icke anslutit sig till kommitténs förslag att förena skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet i en gemensam organisation. Enligt Streyfferts mening kan förutom kommitténs förslag till utsträckt samordning mellan högskolan och institutet tänkas ytterligare två alternativ; antingen att skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet sammanföres till en organisation med, såsom i yttrandet anföres, högskolemässigt fri forskning eller att desamma bibehålles som självständiga organisationer men utbygges med särskilda samarbetsorgan och med gemensamma serviceorgan m. m. Enligt Streyfferts mening är det sist angivna alternativet klart överlägset det första. Han anser dock att något slutligt ställningstagande till problemet ej kan göras, förrän även andra möjliga alternativ behandlats, såsom samordning av skogshögskolan och skogs-

forskningsinstitutet med övriga högskolor och forskningsinstitut hörande under jordbruksdepartementet eller samordning mellan högskolan, institutet och Stockholms universitet. Av föreliggande alternativ till vidgad samordning mellan skogshögskolan och andra vetenskapliga organisationer anser Streyffert skogshögskolans inordnande som en fakultet i Stockholms universitet vara bäst, under förutsättning att samtidigt samordningen med skogsforskningsinstitutet ej försämras utan om möjligt förbättras samt att kontakten med det praktiska skogsbruket upprätthålles ävensom att vissa fordringar beträffande utnämningen av professorer samt antagningen av studerande uppfylles.

Yttrandena. 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommittés uttalande att betydligt ökade resurser bör ställas till skogsvetenskapens förfogande har icke rönt invändning från något håll och har hälsats med tillfredsställelse av samtliga de remissinstanser, som yttrat sig i frågan.

Vad gäller kommitténs olika förslag rörande de former, i vilka sagda upp- rustning bör ske, råder i vissa fall delade meningar bland remissorganen. I det följande torde under förevarande avsnitt först få lämnas en kortfattad översikt över de synpunkter, som i yttrandena framförts angående kommitténs förslag om sammanföring av skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut till en administrativ enhet.

Förslaget tillstyrkes av *skogsstyrelsen, RLF, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Svenska lantarbetsgivareföreningen, statens skogsforskningsinstitut* samt under vissa förutsättningar av *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*. Skogsstyrelsen uttalar sålunda att den icke finner skäl att motsätta sig sammanförandet till en organisation med de påtagliga fördelar, som bl. a. i administrativt-organisatoriskt avseende kan vinnas. Jämväl för rekrytering och utbildning av forskare samt ur rationaliseringssynpunkt och ur ekonomiska synpunkter synes vinster vara att ernå genom en sammanslagning. RLF framhåller, att såväl de administrativa skäl, som kommittén redovisar, som de delvis gemensamma arbetsuppgifterna för de båda organisationerna talar för en sammanslagning. Lantbruksförbundet och skogsägareföreningarnas riksförbund anser att sammanslagningen bör kunna genomföras utan någon nämnvärd förändring av de nuvarande institutionernas arbetsformer, allra- helst som de båda institutionerna redan nu har gemensam styrelse. Lantarbetsgivareföreningen uttalar som sin bestämda uppfattning att skälen för ett sammanförande väger tyngre än motskälen.

Skogsforskningsinstitutet framhåller, att forskningen vid skogshögskolan och vid institutet enligt institutets uppfattning icke är av så olika karaktär,

att man för den skull behöver ha två skilda organisationer. Institutet framhåller, att i händelse en gemensam organisation inrättas, det fortfarande kommer att finnas en betydande grad av forskning utanför ramen för den gemensamma organisationen. Vid universitetsinstitutionerna, särskilt vid institutioner med sådana ämnen som botanik, växtbiologi och genetik, liksom vid olika växtförädlingsanstalter samt vid arbetsstudie- och arbetstekniska institutioner bedrivs forskning med nära anknytning också till skogsbrukets problemställningar. Organisatoriskt sett fristående är även de statliga forskningsråden och styrelsen för Fonden för skoglig forskning, vilka tilldelar enskilda forskare anslag. Sedan denna fond i en framtid avvecklas, torde dess funktioner komma att övertagas av ett statligt skogsbrukets forskningsråd. Institutet erinrar därutöver, att skogs- och lantbruksakademien utgör en helt fristående institution, under vars hägn forskningsuppgifter upptages i den utsträckning medel därför kan ställas till förfogande. Vidare understryker institutet, att forskningen på skogsbrukets område måste anses vara mera av en nordisk än av en rent nationell karaktär; beträffande naturvetenskapliga och tekniska problem är forskningen starkt internationellt inriktad. Samma eller likartade problem göres därför icke sällan till föremål för undersökningar i mer än ett nordiskt land, ofta även utanför Skandinavien. Anförda förhållanden synes enligt institutet klargöra, att farhågorna för monopolställning på forskningens område för den omorganiserade skogshögskolan torde vara överdrivna. Ett sammanförande av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en gemensam organisation torde slutligen, såvitt institutet kan bedöma, leda till ett fördjupande och en intensifiering av jägmästarutbildningen och den högre forskarutbildningen.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut anser, att en sammanslagning av högskolan och institutet till en gemensam enhet bör ske, dock under förutsättning, att de s. k. undervisningsinstitutionerna icke deltagit i den s. k. programbundna forskningen i annan mån än vederbörande institutionsföreståndare finner med sina och sina underlydandes övriga uppgifter förenligt att påtaga institutionen sådan forskning och att hela frågan om en fri forskningssektor vid varje institution, innebärande forskning efter fritt val inom angiven garanterad medels- och kapacitetsram, preciseras, samt att i samband därmed rektors befogenheter närmare klargöres.

Tre ledamöter av styrelsen har förklarat sig skiljaktiga och har förmenat, att styrelsen icke bort undandraga sig att, sedan kompletterande utredning verkställts, på en gång pröva samtliga alternativ till organisation.

En del remissinstanser vill icke taga ställning till det framlagda organisationsförslaget utan anser att organisationsfrågan ej bör avgöras förrän ytterligare organisationsalternativ diskuterats.

Sålunda anser *statens organisationsnämnd*, att frågan om en inordning i Stockholms universitet av den högre utbildningen på skogsbrukets område bör närmare utredas. Innan ställning toges till kommitténs förslag om sammanslagning, bör nämligen för- och nackdelar hos detta förslag vägas mot de organisatoriska och andra vinster samt de olägenheter, som skulle uppstå vid en fullständig inordning av skogshögskolan i Stockholms universitet. *Statens sakrevision* finner det naturligt, att en gemensam administrativ och kameral organisation tillskapas för de två institutionerna och att vissa serviceorgan göres gemensamma för de två organisationerna men ifrågasätter, huruvida tillräckliga skäl förebragts för en förening av jämväl de vetenskapliga institutionerna och avdelningarna i en organisation. Sakrevisionen anser, att fördelarna med den förordade sammanslagningen är svårbedömbara och framhåller att därest det icke klart kan visas, att avsevärda ekonomiska och praktiska fördelar skulle stå att vinna vid en sammanslagning av högskolan och institutet, det av ledamoten Streyffert framlagda förslaget, att skogshögskolan skulle inlemmas som en fakultet i Stockholms universitet synes böra hållas aktuellt.

Statskontoret erinrar inledningsvis om att det i sitt yttrande över jordbrukshögskoleutredningens betänkande (SOU 1960: 2) bl. a. uttalat att förutsättningarna för en samordning i vetenskapligt, pedagogiskt och administrativt hänseende mellan lantbrukshögskolan, skogshögskolan, veterinärhögskolan och alnarpsinstitutet närmare borde prövas. Ämbetsverket framhåller även — med utgångspunkt från den vid nu ifrågavarande betänkande fogade reservationen — att det icke synes ämbetsverket oberättigat att draga den slutsatsen, att förhållandena när det gäller den skogliga utbildningen är sådana att denna kan låta sig inordnas i ett universitet. Statskontoret anser sig dock icke ha tillräckligt underlag för att bedöma, vilken lösning den föreliggande organisationsfrågan slutligt bör erhålla. Även om kommitténs förslag med utgångspunkt från den begränsade målsättning, kommittén haft för sitt arbete, i och för sig synes ämbetsverket välunderbyggda, torde — innan slutlig ställning toges till betänkandet — jämväl alternativ, som överensstämmer med ämbetsverkets synpunkter, böra övervägas. Härvid måste skogsforskningsinstitutets framtida ställning och uppgifter särskilt beaktas. Ämbetsverket tillägger, att det i och för sig icke torde vara uteslutet att även låta skogsforskningsinstitutet uppgå i Stockholms universitet.

Skogshögskolans lärarråd kan för sin del ej biträda förslaget om sammanslagning enligt de riktlinjer som framlagts av kommittén. En ytterligare utredning bör komma till stånd som i främsta rummet bör omfatta möjligheterna för skogshögskolan och eventuellt i någon form skogsforskningsinstitutet att anslutas till Stockholms universitet, vilket blivit synnerligen aktuellt under de senaste åren, icke minst i samband med det nybildade universitetets utflyttning till Experimentalfältet. En av lärarrådets ledamöter,

professor Nylinder, anmäler dock avvikande mening och instämmer i allt väsentligt i kommittémajoritetens synpunkter och framhåller, att omorganisationen av skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut snarast bör genomföras och att denna omorganisation i huvudsak bör ske under de former kommittén föreslagit.

Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet anser sig sakna tillräcklig överblick för att kunna tillstyrka den sammanslagning som utredningen föreslagit. Då starka betänkligheter mot denna sammanslagning uttryckts från skogsbrukets sida, bör enligt förbundets mening frågan prövas av en beredning sammansatt av t. ex. representanter för utredningen, skogsbruket, forskningen, skogshögskolan och universitetsutredningen. Denna beredning bör också pröva förslaget om att skogshögskolan skall ingå som en fakultet i Stockholms universitet. TCO kan icke tillstyrka sammanslagningen med de villkor för den hittills vid skogshögskolan bedrivna forskningen, som kommittén förutsatt. Samtidigt synes det emellertid TCO angeläget att framhålla, att en sammanslagning av skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut mycket väl torde kunna komma till stånd utan de negativa effekter, som de sakkunnigas förslag medför. Det torde vara inte blott möjligt utan t. o. m. naturligt att den programbundna och den fria forskningen inlemmas i samma institutioner. Organisationsfrågan bör enligt TCO bli föremål för ny prövning i samband med att 1955 års universitetsutredning framlägger sina förslag rörande universitetens och högskolornas organisation.

Skogsindustriernas samarbetsutskott uppger, att inom utskottet yppats allvarliga farhågor, att en sammanslagning i praktiken skulle få menlig inverkan såväl för forskningens som för utbildningens del. Deltagande i stort upplagda och tidskrävande forskningsuppgifter låter sig nämligen enligt utskottet svårigen förenas med löpande undervisningsuppgifter. Det ifrågasättes om utbildningens självständiga ställning kan tryggas utan att densamma hänföres till en institution för vilken denna stora och krävande uppgift är den primära. Samarbetsutskottet, som vidare säger sig befara att möjligheterna till fortsatt fruktbarande samarbete mellan det praktiska skogsbruket och skogshögskolan skulle äventyras genom en integrering av skogshögskolan med skogsforskningsinstitutet, har funnit angeläget, att kommitténs betänkande kompletteras med en snabbutredning rörande ett alternativ till den ifrågasatta sammanslagningen, syftande till att inom ramen för samordnad administration och gemensamt utnyttjande av forskningsanläggningar m. m. säkerställa såväl undervisningens som forskningens självständiga ställning genom bibehållandet av nuvarande tvenne skilda institutioner. Denna utredning torde kunna verkställas av en mindre kommitté om förslagsvis tre personer, varav en synes böra företräda skogsindustrien.

Domänstyrelsen framhåller att den i nuvarande läge funnit starka skäl tala för att skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet bibehålles i sin

nuvarande utformning med betydligt förbättrad samverkan dem emellan i fråga om bl. a. undervisning, forskartjänster, utrustning, kansli m. m. samt med starkare förbindelser med universitet och fackskolor som har beröringspunkter med forskning och undervisning inom skogsbruket. Även alternativet att ansluta skogshögskolan till Stockholms universitet som en fakultet är enligt styrelsen av sådant intresse att det bör undersökas. Styrelsen framhåller dock att det är utomordentligt angeläget att högskolans och institutets resurser snarast möjligt och kraftigt förstärkes. Ur denna synpunkt skulle ett uppskov med förverkligandet av den föreslagna uppbyggnaden enligt styrelsens mening vara mycket olyckligt. Styrelsen föreslår därför, att betänkandet kompletteras med en utredning av här berörda frågor. En sådan utredning, som lämpligen bör uppdragas åt en tremannakommitté och företagas i samråd med skogshögskolan, skogsforskningsinstitutet och universitetsutredningen, måste genomföras skyndsamt.

En del remissorgan vänder sig mera direkt mot kommitténs förslag till sammanföring av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en organisation med motiveringar närmast grundade på ifrågavarande remissorgans uppfattningar om den skillnad i arbetsuppgifter som föreligger eller borde föreligga mellan högskolan och institutet samt att 1955 års universitetutrednings slutliga förslag i organisationsfrågorna borde avvaktas.

Jordbrukets forskningsråd anför sålunda, att rådet finner det angeläget, att högskoleprofessorerna lämnas obeskjurna möjligheter att var och en inom sina ämnesområden fritt välja var de önskar göra sina forskningsinsatser. De fördelar, utredningen åberopat för sammanslagningen, synes enligt rådets majoritet uppvägas av vissa allvarliga olägenheter för den högre undervisningen med därtill knuten fri forskning vid skogshögskolan. Utredningens huvudförslag om sammanslagning av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en administrativ enhet med programbunden forskning som grundstomme i forskningsarbetet anser sig majoriteten av rådets ledamöter sålunda inte kunna tillstyrka. Rådets ordförande jämte ledamoten Åstrand har dock i princip ansett sig kunna biträda utredningens förslag, sådant detta avsetts skola genomföras. Det torde i detta sammanhang få anföras att rådsledamöterna Edblom, Gustavsson, Kvarnbäck och Åkerberg uttalat att konsekvenserna i olika avseenden av en samorganisation av de tre högskolorna på jordbrukets område synes böra bli föremål för en skyndsamt utredning. Därest denna utredning icke kommer till stånd, ansluter sig ledamöterna Edblom och Kvarnbäck till vad rådets ordförande och ledamoten Åstrand anfört, medan ledamöterna Gustavsson och Åkerberg i dylikt fall ansluter sig till yttrandet av rådets majoritet.

Kanslern för rikets universitet avstyrker det föreslagna sammanförandet och uttalar sin sympati för förslaget om inordnande efter ytterligare utredning av skogshögskolan som en fakultet inom Stockholms universitet. I

sammanhanget erinrar kanslern om det inom universitetsutredningen pågående arbetet rörande universitetens och högskolornas organisatoriska och administrativa ställning.

Kanslern har i ärendet inhämtat yttranden från *matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund*. Därvid har Uppsalafakulteten avstyrkt förslaget om hopslagning av högskolan och institutet. Fakulteten har ej heller kunnat ansluta sig till förslaget om att högskolan skulle inordnas som en fakultet i Stockholms universitet utan framhållit att högskolan och forskningsinstitutet har så många gemensamma intressen, att det inte finnes skäl ändra på nuvarande organisation med dem som självständiga enheter under en gemensam styrelse. En eventuell samverkan mellan skogshögskolan och Stockholms universitets matematisk-naturvetenskapliga fakultet i fråga om viss undervisning o. d. synes kunna från fall till fall lösas oberoende av om de båda organisationerna tillhör universitetet eller ej. Fakulteten i Lund anser däremot att den av reservanten Streyffert föreslagna uppdelningen i viss mån är artificiell och att det vore mera ändamålsenligt att sammanföra samtliga skogliga avdelningar till en högskola, som kommittémajoriteten föreslagit, dock att en anslutning av denna enhet till Stockholms högskola bör komma till stånd. Fakulteten i Lund framhåller att denna enhet bör kunna bli en mycket god skogsvetenskaplig fakultet med effektivt organiserad undervisning både på låg- och högstadiet samt med en forskningsverksamhet, som är rationellt planerad men ändå fri.

Skogs- och lantbruksakademien anser, att andra utvägar än de av utredningen föreslagna bör sökas för att åstadkomma en förbättrad samordning av verksamheten vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. Den nuvarande ordningen bör bibehållas i avvaktan på vidare utredning. Därvid kan eventuellt en ny situation uppkomma, om det skulle bli fråga om en sammanslagning med Stockholms universitet. Akademiens vice preses professor Hagberg och akademikollegiets ledamot överdirektören Johansson har anmält avvikande mening beträffande akademiens motiveringar och förslag i förevarande avseende.

Skogsvårdsstyrelsernas förbund understryker betydelsen av ett vidgat samarbete mellan de båda nuvarande institutionerna liksom också angelägenheten av att eleverna vid skogshögskolan erhåller en modern och fullgod utbildning under ledning av resp. professorer men ifrågasätter om icke dessa mål kunde nås med enklare medel än de som betänkanudet förordar. Vad beträffar högskolans anslutning som fakultet till Stockholms universitet ställer sig förbundet icke främmande för tanken men finner att ett definitivt ställningstagande måste föregås av en utredning, varvid även skogsforskningsinstitutets ställning i förhållande till universitetet utredes.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök hemställer om en överarbetning av kommitténs förslag sådant det nu föreligger i syfte

att åstadkomma en organisationsform som ger fullgoda garantier för den fria forskningen på det sättet att skogshögskolan tillförsäkras en existens som högskola samtidigt som den inte mindre betydelsefulla programbundna verksamheten ges tillfredsställande resurser och en fast ledning. *Styrelsen för veterinärhögskolan* anför att den nya organisationsformen måste anses innebära ett upphävande av den nuvarande skogshögskolans existens såsom läroanstalt för utbildning till akademisk grundexamen samt centrum för fri forskning och forskarutbildning. Betänkligheterna skärpes i avsevärd utsträckning därav att kommittén förutsätter, att rektoratet skall kunna anförtros åt annan än någon av den nya högskolans professorer. *Lärarkollegiet vid tekniska högskolan i Stockholm* vill för sin del förorda att den skogs- vetenskapliga verksamheten i landet förblir uppdelad på en högskoleled — organiserad efter traditionellt mönster — och en institutsdel för program- bunden verksamhet i direkt anslutning till det praktiska skogsbrukets behov. *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna* delar de betänkligheter mot kommitténs förslag i förevarande hänseende, som framförts av lärarkollegiet. De fördelar, som skulle uppnås genom en sammanslagning, torde enligt överstyrelsens mening i stor utsträckning kunna vinnas också vid ett bibehållande av institutet och högskolan såsom skilda organisationer. *Skogshögskolans studentkår* säger att en sammanslagning enligt kårens mening synes mera vara tillrättalagd för forskningssidan och att utbildningen av de praktiskt verkande skogsmännen skjutes i bakgrunden.

SACO avstyrker skogshögskole- och skogsforskningskommitténs förslag till organisation av skogshögskolan och föreslår att ställningstagandet till de rent organisatoriska delarna av kommitténs förslag får anstå i avvaktan på resultatet av universitetsutredningens arbete i denna fråga. *Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund* förordar, att frågan om högskolans och institutets ställning återförvisas till förnyad utredning. Förbundet anför, att det måhända inte finnes någon anledning förmoda, att kommittémajoriteten med sitt förslag avsett, att de enskilda forskarnas arbetsinsatser skulle genom en sträng centraldirigering alltmer inriktas längs vissa av rektor utstakade och av styrelsen fastlagda arbetslinjer på sådant sätt, att forskarnas fria initiativ skulle komma att strypas. Förbundet vill emellertid skapa entydiga garantier mot att en sådan utveckling någonsin kommer till stånd. Sådana garantier saknas enligt förbundets mening i kommittémajoritetens förslag.

Sveriges skogsägareförbund befarar att följderna av en sammanslagning kan bli, att de blivande jägmästarna får en sämre utbildning med hänsyn till det praktiska skogsbrukets krav. I en sammanslagen institution är det nämligen enligt förbundet av flera skäl oundvikligt att forskningen kommer att dominera över undervisningen.

Statens tekniska forskningsråd påpekar, att ett sammanförande av en högskola och ett målforskningsinstitut till en administrativ enhet är en inom

svensk universitets- och högskoleorganisation ovanlig företeelse. Enligt rådets uppfattning skulle den föreslagna åtgärden innebära ett principiellt ställningstagande av stor vikt. Om beslut skulle fattas enligt i huvudsak dessa riktlinjer, måste synnerligen starka skäl tala härför och frågan måste först prövas utifrån mer generella bedömningar än de som gäller enbart den skogliga sektorn. Någon sådan allmän prövning har, vad rådet kunnat finna av betänkandet, inte redovisats. Rådet avstyrker därför den föreslagna organisatoriska sammanslagningen men anser dock att den organisatoriska strukturen bör bli föremål för översyn. *Akademiska rektorskonventet i Stockholm* uttalar, att den skogsvetenskapliga verksamheten liksom hittills bör vara uppdelad på en högskola och ett institut för huvudsakligen programbunden verksamhet i direkt anslutning till det praktiska skogsbrukets behov samt att frågan om skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets framtida ställning bör göras till föremål för ytterligare utredning genom universitetsutredningens försorg, varvid uppmärksamhet bör ägnas spörsmålet om en anknytning av skogshögskolan som en fakultet till universitetet i Stockholm.

I sin skrivelse den 29 november 1960 anför *herrar Sundblad och Pihlgren*, att de med beklagande konstaterat de meningsskiljaktigheter, som förelegat rörande kommittéutlåtandet, vilka enligt deras uppfattning icke torde vara av den art, att de skulle motivera en förnyad utredning och därmed ett ytterligare uppskov med frågans avgörande. Då ifrågavarande industrirepresentanter anser, att denna fråga är av den allra största betydelse för vårt skogsbruk och våra skogsindustrier, har de med sin skrivelse velat framföra sin uppfattning i ärendet. Därvid baserar de i huvudsak sitt yttrande på ett förslag till uttalande, som under ärendets behandling i skogsindustriernas samarbetsutskott utarbetats av verkställande direktören i Svenska cellulosa aktiebolaget, direktör Eije Mossberg, vilken sålunda delar Sundblads och Pihlgrens uppfattning. Beträffande organisationen av den skogliga forskningen och undervisningen anföres i skrivelsen bl. a. följande.

Det förstärkta sambandet mellan skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet torde uteslutande vara till fördel för alla de forskare, som arbetar inom området och i hög grad för de elever, som utbildas och som därmed kan komma i kontakt med olika forskare och olika forskningsområden. Med hänsyn till de stora fördelar ur administrativ och allmän effektivitetssynpunkt, som uppenbarligen står att vinna på ett sammanförande av den skogliga forskningen i en organisatorisk enhet, evad det gäller exempelvis samordning i stort av forskningsinsatsen, utnyttjande av gemensamma serviceanläggningar m. m., synes kommittémajoritetens förslag sakligt väl motiverat. Det synes självklart att den skogliga forskningen och högre undervisningen i Sverige på grund av skogens avgörande betydelse för vår ekonomi måste bedrivas med optimal effektivitet och under noggrannushållning med de begränsade finansiella och — framför allt — personella resurser, som står till buds.

Mot bakgrund av det anförda tillstyrker Sundblad och Pihlgren för sin del kommittémajoritetens förslag till organisation för den skogliga forskningen, och de utgår därvid ifrån att den fria forskningen inom alla berörda områden icke kommer att ändras eller beskäras.

I fråga om en organisatorisk samordning av högskolor och forskningsinstitut, sorterande under jordbruksdepartementet, råder bland remissinstanserna delade meningar.

Domänstyrelsen instämmer helt med kommittén att skogshögskolan ej bör förenas med departementets övriga högskolor och hänvisar till sitt yttrande över jordbrukshögskoleutredningens betänkande. Även *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* anser att de motiv, som anförts för ett sådant sammanförande, är föga bärkraftiga och styrelsen delar kommitténs uppfattning, att behovet av samverkan mellan dessa högskolor lämpligast tillgodoses genom inrättande av en samarbetsnämnd. *Styrelsen för veterinärhögskolan* hänvisar till att styrelsen i sitt utlåtande över jordbrukshögskoleutredningen — med understrykande av bl.a. veterinärmedicinens nära anknytning till humanmedicinen — bestämt avstyrkt en dylik samordning med den veterinärhögskolan mera närstående lantbrukshögskolan. *Veterinärhögskoleutredningen* erinrar om att den i yttrande över jordbrukshögskoleutredningens betänkande jämväl berört frågan om ett närmare organisatoriskt samgående mellan lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan. Utredningen har därvid granskat eventuella beröringspunkter beträffande utbildningsverksamheten och har därvid konstaterat, att skillnaderna i undervisningen är så väsentliga beträffande samtliga ämnen att en samundervisning icke kan anses ändamålsenlig. En motsvarande granskning av forskningsverksamheten har samtidigt lett till slutsatsen att en samorganisation av forskningen vid veterinärhögskolan med forskningen på lantbrukshögskolan icke skulle överensstämma med den naturliga inriktningen av den övervägande delen av den veterinärmedicinska forskningen. Utredningen har följaktligen konstaterat, att en sammanföring av veterinärhögskolan och lantbrukshögskolan icke kan motiveras med gemensamma arbetsuppgifter och följaktligen icke torde kunna leda till några egentliga besparingar av personella eller materiella resurser. Vad utredningen anförts beträffande samgåendet mellan veterinärhögskolan och lantbrukshögskolan gäller enligt utredningen i än högre grad beträffande ett ifrågasatt samgående mellan veterinärhögskolan och skogshögskolan. Verksamheten vid de båda högskolorna omfattar helt olika ämnesområden och några egentliga gemensamma nämndare finnes varken beträffande undervisningen eller forskningen. Ledamoten Kvarnbäck har anmält avvikande mening och uttalat, att konsekvenserna i olika avseenden av en samorganisation av de tre högskolorna

bör bli föremål för en skyndsamt utredning. Sveriges förenade studentkårer instämmer i att ett ökat samarbete med andra högskolor under jordbruksdepartementet eller med Stockholms universitet torde vara av stort intresse för den högre skogsforskningen och skogsundervisningen. Det är däremot tvivelaktigt om en sammanslagning vore ägnad att bäst befrämja skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets intressen. Vinsten med gemensam undervisning och forskning torde vara relativt begränsad. Därför vill SFS förorda, att inget samgående sker, utan att kontakterna med de högskolor och institutioner som har angränsande intresseområden sker via samarbetsorgan med representanter för intresserade parter.

Sveriges lantbruksförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund finner, att en samordning mellan de tre högskolorna under jordbruksdepartementet, d. v. s. lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna, kan medföra många fördelar, som dock inte kan bli fullt påtagliga med mindre än att högskolorna blir lokaliserade i omedelbar anslutning till varandra. Detta måste bli en fråga på längre sikt, som dock bör beaktas i samband med nybyggnadsplanen. I avvaktan på en slutgiltig lösning av denna fråga bör samarbetet mellan de tre högskolorna på olika sätt stimuleras, anser förbunden.

Arbetsmarknadsstyrelsen erinrar i sammanhanget om sitt yttrande över jordbrukshögskoleutredningens betänkande, där styrelsen ifrågasatte om inte skogshögskolan liksom veterinärhögskolan borde sammanslås med lantbrukshögskolan och förläggas till Uppsala. Arbetsmarknadsstyrelsen anförde därvid bl. a., att undervisningen vid samtliga tre högskolor i vissa grundläggande ämnen var av samma innehåll och tvingade varje högskola att ha egna institutioner härför. Även vad gäller forsknings- och undervisningsinstitutioner för tillämpningsämnen rådde enligt styrelsen motsvarande förhållanden. Från allmänna lokaliseringssynpunkter skulle en utflyttning av skogs- och veterinärhögskolorna från stockholmsområdet till Uppsala vara av stort värde. Eleverna vid de här berörda tre högskolorna kommer från hela landet och relativt få från stockholmsområdet, varför någon nämnvärd ökning av antalet inackorderade studenter ej skulle bli följden av en utflyttning. Därtill kommer, att den kraftigt ökade tillströmningen av studenter till Stockholms universitet, inom några år beläget inom samma område som skogs- och veterinärhögskolorna, sannolikt skulle skapa än större bostadsproblem för studenterna än f. n. Skogs- och veterinärhögskolornas lokaliteter torde med fördel kunna övertagas av universitetet. Även statskontoret erinrar om att ämbetsverket i yttrande över jordbrukshögskoleutredningens betänkande som sin mening anfört att tanken på en gemensam högskola för ifrågavarande discipliner vore värd att närmare prövas. Tidpunkten för att aktualisera denna tanke måste vara synnerligen lämplig, innan beslut fattades om en eventuell utbyggnad av undervisningen. Statskontoret uttalade sammanfattningsvis i denna del,

att de närmare förutsättningarna för en samordning i vetenskapligt, pedagogiskt och administrativt hänseende av här ifrågavarande högskolor närmare borde prövas. Då statskontoret har att taga ställning till det nu förevarande betänkandet, träder enligt ämbetsverket nyss anförda synpunkter i förgrunden. Vid handläggningen inom *styrelsen för lantbruks-högskolan och statens lantbruksförsök* av förevarande ärende har professor Yngve Gustavsson anført särskilda synpunkter på samarbetet mellan olika forsknings- och undervisningsinstitutioner. Han uttalar därvid bl. a.

Utöver vad styrelsen framhåller får jag anföra följande. Såsom jag närmare utvecklade i ett särskilt yttrande till jordbrukshögskoleutredningens betänkande finnes flera vägande skäl, som talar för att skogshögskolan samorganiseras med lantbrukshögskolan. Likaså torde anledning finnas att söka åstadkomma ett organiserat samarbete eller eventuellt ett organisatoriskt samgående mellan statens skogsforskningsinstitut och motsvarande försöksinstitutioner på jordbrukets område. Vid en förnyad överarbetning av den skogsvetenskapliga verksamhetens organisation bör enligt min uppfattning anförda frågor utredas. I samband härmed bör närmare undersökas huruvida icke lokaliseringpolitiska synpunkter och vidare den begränsade tillgången till tomtmark i anslutning till skogshögskolans och statens skogsforskningsinstituts nuvarande byggnadsområde talar för en flyttning av den skogsvetenskapliga verksamheten från Stockholm.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna erinrar om, att överstyrelsen i sitt remissutlåtande över det av jordbrukshögskoleutredningen avgivna betänkandet förordade en utredning i frågan om en sammanslagning av skogshögskolan med lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan. En utredning härom bör genomföras på sådant sätt, att den ej medför någon försening av skogshögskolans upprustning. Såväl den nya byggnad, vilken kommittén föreslagit, som högskolans äldre byggnader synes vid en eventuell utflyttning från Stockholm kunna övertagas av Stockholms universitet. Eftersom den nuvarande förlägningsplatsen i stort sett ej erbjuder några expansionsmöjligheter, torde en utflyttning därifrån redan ur denna synpunkt vara för skogshögskolan fördelaktig. *RLF* anför, att vissa fördelar skulle kunna uppnås genom en samordning av berörda fackhögskolor. Förbundet anser, att det vore välbetänkt om man vid en långsiktig planering lämnar möjligheter öppna för en dylik sammanslagning. *Statens tekniska forskningsråd* säger sig finna det svårbegripligt, att denna fråga kan avföras utan ytterligare utredning. Att en sådan utredning nödvändigtvis skulle fördröja den erforderliga upprustningen kan ej anses självklart. Den upprustning, som föreslagits, är enligt rådets mening i själva verket inte mera omfattande än att den skyndsamt bör och kan genomföras. *Svenska lantarbetsgivareföreningen* erinrar slutligen om att frågan om en organisatorisk samordning av skogs-, lantbruks- och veterinärhögskolorna har övervägts i andra sammanhang. Föreningen, som tidigare uttalat sig för ett dylikt sam-

manförande, anser att frågan härom bör utredas. Då emellertid ett förverkligande av denna tanke måste ske på lång sikt, bör den icke hindra genomförandet av nu föreslagen omorganisation av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. Det är emellertid önskvärt, att denna omorganisation av högskolan får sådan form, att den icke förhindrar ett senare sammanförande av förenämnda undervisningsanstalter.

Departementschefen. 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté har i enlighet med sina direktiv företagit en allmän översyn av skogshögskolans och statens skogsforskningsinstituts organisation och resurser. Kommittén har därvid särskilt beaktat skogsbrukets ställning i svenskt näringsliv och de utvecklingsmöjligheter för skogsnäringen, som kan uppnås genom intensifierad forskning och genom reformering av den högre utbildningen på det skogliga området.

Kommittén pekar i detta sammanhang inledningsvis på att skogsindustriernas andel av nationalprodukten under större delen av 1950-talet uppgick till omkring en tiondel och alltså torde vara av samma storleksordning. Kommittén erinrar vidare bland annat om den särskilda betydelse, som skogsbruket har för vårt folkhushåll genom att skogsprodukterna utgör den viktigaste varugruppen i Sveriges export och värdet av dem kan uppskattas till cirka 40 procent av det totala exportvärdet. Enligt kommittén sker en fortgående ökning av virkesförrådet inom landet, som möjliggör en utökning av avverkningarna. Samtidigt torde levnadsstandardhöjningen i olika länder medföra, att efterfrågan på särskilt de mera förädlade skogsprodukterna, såsom massa och papper, kommer att öka i betydande grad. Möjligheterna för det svenska skogsbruket att även i framtiden göra sig gällande på exportmarknaden beror dock givetvis på till vilka priser skogsprodukterna kan erbjudas. Kommittén uttalar, att det naturligtvis är vanskligt att ange forskningens betydelse ur ekonomisk synpunkt för skogsbrukets framtida utveckling. Som exempel på storleksordningen av de ekonomiska vinster, som forskningen på förevarande område kan frambringe nämner kommittén att vissa i annat sammanhang gjorda beräkningar bland annat visat, att en minskning av avverkningskostnaderna med tio procent betyder en besparing av drygt 100 miljoner kronor årligen för vårt samhälle och att produktionsfrämjande åtgärder, som ökar volymproduktionen med tio procent och som leder till sådan förbättrad virkeskvalitet och virkesvärd att bruttovärdet per kubikmeter höjes med fem procent, innebär en samhällsekonomisk vinst av ungefär 400 miljoner kronor årligen. Mot bakgrunden av här antydda förhållanden måste enligt kommittén angelägenheten av en upprustning av skogsforskningen och den högre skogliga utbildningen bedömas. Kommittén har för sin del enhälligt funnit att en dylik bedömning leder till att betydligt ökade resurser bör ställas till skogsvetenskapens förfogande.

Kommitténs uppfattning har som framgår av den lämnade redogörelsen för remissuttalandena i denna del inte mött invändning från något håll. I stället har allmän tillfredsställelse uttalats över den positiva inställning till skogsvetenskapens krav på ökade resurser som visats av kommittén. Från flera håll har betonats att det framlagda upprustningsprogrammet måste anses som ett minimiprogram. Åtskilliga remissinstanser har även framhållit vikten av att upprustningen genomföres på ej alltför lång tid.

Kommitténs uppgifter visar enligt min uppfattning vilken avgörande betydelse skogen har som en av grundvalarna för det materiella framåtskridandet i vårt land. För att skogsnäringen skall kunna bibehålla och även i önskvärd mån stärka sin ställning synes det emellertid nödvändigt att metoderna för att utvinna skogsprodukterna utvecklas och att näringens konkurrensförmåga i en alltmer hårdnande världsmarknad främjas. Att härvidlag forskningen och den högre utbildningen har ytterst viktiga uppgifter ligger enligt min mening i öppen dag. Jag delar därför helt kommitténs uppfattning, att en upprustning av resurserna på skogsvetenskapens område bör komma till stånd.

I förevarande sammanhang torde jag till närmare prövning få upptaga vissa principiella spörsmål rörande dels den organisatoriska ramen för ifrågavarande upprustning, dels den ungefärliga omfattningen av densamma och dels den ordning enligt vilken olika åtgärder bör genomföras.

Kommittén föreslår, att den nu nödvändiga upprustningen av den skogsvetenskapliga utbildningen och forskningen skall ske inom en enhetlig organisatorisk ram. Detta ordnas enligt kommitténs mening bäst genom att skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet sammanföres till en organisation.

I sin motivering för förslaget framhåller kommittén att den olikhet som kan konstateras mellan forskningen vid skogshögskolan och vid skogsforskningsinstitutet närmast gäller arbetsområdet, i det att forskare vid högskolan särskilt ägnat sig åt mindre omfattande undersökningar, som ofta kunnat genomföras på kort sikt, medan institutets forskare till betydande del engagerats i större och mera personalkrävande undersökningar, ibland på mycket lång sikt. Denna olikhet anser kommittén delvis sammanhänga med det förhållandet, att flertalet högskoleinstitutioner hittills haft begränsade resurser. Enligt kommitténs mening skulle en effektiv förstärkning av den nuvarande högskolans resurser för såväl undervisning som forskning medgiva, att även dess institutioner upptager mera omfattande forskningsuppgifter. Kommittén konstaterar vidare, att det hittills i stort sett även torde ha förhållit sig så, att både institutets och högskolans forskare, om hänsyn togs till de personella och ekonomiska resurser som i praktiken förelegat, haft ungefär samma möjligheter att inom fastställda uppgifter för institutionerna välja forskningsobjekt.

Kommittén framhåller vidare, att forskningen på de flesta områden numera i stigande omfattning kräver samarbete mellan företrädare för olika ämnesspecialiteter och att detta i särskilt hög grad gäller skogsforskningen. Kommittén har därför vid fördelningen av ämnesområdena för högskolans och institutets institutioner sökt att åstadkomma en ökad specialisering utan att inom samma arbetsområden inrätta skilda undervisnings- och forskningsinstitutioner. Kommittén har nämligen även ur utbildningssynpunkt ansett, att några strikta gränser ej bör uppdragas mellan högskolans och institutets vetenskapliga avdelningar, särskilt som den riktiga tillgången på forskningsmaterial vid institutets institutioner gör dessa ytterst lämpade för utbildningen av forskare.

Genom att sammanföra skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en administrativ enhet erhålles enligt kommitténs mening en rationell placering av institutioner och andra organ med arbetsuppgifter inom båda de nuvarande administrativa enheterna. Kansliorganisationen skulle i väsentlig grad kunna förenklas och förbättras, avvägningen av medelsbehovet för olika ändamål underlättas och ökade möjligheter att utnyttja tillgängliga vetenskapliga resurser i fråga om personal och utrustning ernås. Kommittén anser även att en samlad skogsvetenskaplig organisation bör kunna utåt framträda med större tyngd och bättre än för närvarande hävda skogsvetenskapernas ställning i svenskt akademiskt liv. Den vidare akademiska miljö, som en sammanslagen organisation innebär, bör även vara ett påtagligt stöd för att upprätthålla och utveckla undervisningen på hög vetenskaplig nivå. Kommittén har vidare föreslagit att det vid skogsforskningsinstitutet tillämpade programförfarandet skulle utsträckas att gälla hela den sammanslagna organisationen.

Såsom framgår av redogörelsen för kommittébetänkandet har en ledamot inte anslutit sig till kommitténs förslag i denna del utan velat uppskjuta ett slutligt ställningstagande till organisationsproblemet till dess även andra alternativ behandlats. Skogshögskolans inordnande som en fakultet i Stockholms universitet har därvid angivits vara det bästa under förutsättning att samtidigt samordningen med skogsforskningsinstitutet ej försämrades utan om möjligt förbättrades samt att kontakten med det praktiska skogsbruket upprätthölls.

Flertalet av de hörda remissinstanserna har ägnat organisationsfrågan stort intresse. Såsom framgår av redogörelsen för remissyttrandena är meningarna i förevarande avseende synnerligen delade.

De invändningar, som huvudsakligen anförts särskilt bland universitets- och högskolemyndigheter mot kommitténs samordningsförslag, synes framför allt grunda sig på uppfattningen att ett genomförande av kommitténs förslag skulle alltför starkt inskränka på rätten för professorerna vid den nuvarande högskolan att själva välja eller underkänna forskningsuppgifter och att rektorsämbetet i samband därmed skulle få en annan karaktär än

för närvarande. Andra remissinstanser förmenar att forskningen i en sammanlagan organisation skulle komma att tillmätas alltför stor vikt jämfört med undervisningen. Vissa av skogsnäringens företrädare bland remissinstanserna uttrycker oro för att samarbetet mellan den skogliga forskningen och det praktiska skogsbruket skall äventyras genom en integrering av skogshögskolan med skogsforskningsinstitutet.

Andra remissinstanser är emellertid av motsatt mening och tillstyrker majoritetsförslaget om en sammanföring, bland annat de företrädare för skogsindustriernas branschorganisationer, som vid behandlingen av vissa forskningsfrågor ingår som adjungerade ledamöter i styrelsen för skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. Av de närmast berörda parterna har majoriteten av skogshögskolans lärarråd avstyrkt förslaget medan skogsforskningsinstitutet tillstyrkt detsamma. Majoriteten av den gemensamma styrelsen för de båda organen har också för sin del ansett, att en sammanslagning bör ske, under förutsättning att normer ges som garanterar en fri forskningssektor vid varje institution vid högskolan.

Flertalet av de remissinstanser, som ställt sig tveksamma eller som avstyrkt det framlagda förslaget om en sammanföring av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en administrativ enhet, har påyrkat att organisationsfrågan ytterligare utredes. Därvid har bland annat ansetts att möjligheterna bör undersökas, dels att åstadkomma närmare integration av de tre högskolorna på jordbrukets område, dels att genomföra en närmare organisatorisk samordning av skogshögskolan med Stockholms universitet.

För egen del vill jag först erinra om att frågan om möjligheterna att åstadkomma en organisatorisk samordning av samtliga de fackhögskolor och forskningsinstitut, som sorterar under jordbruksdepartementet, redan behandlats i den till årets riksdag lämnade propositionen nr 69 angående upprustning av forskning, försök och högre undervisning på jordbruks- och trädgårdsområdena. Förslaget att organisatoriskt anknyta de tre högskolorna på jordbrukets område till en enhet har därvid avvisats och i stället har ett samarbetsorgan ansetts böra komma till stånd, bestående av ordförandena i de olika högskolornas styrelser, rektorerna vid de tre högskolorna och en professor vid varje högskola. Samarbetsorganet skall närmast ha till uppgift att söka få till stånd samarbete och kontakt främst mellan närliggande ämnesområden berörande de tre högskolorna. I nämnda proposition har jag även uttalat att ett vidgat samarbete mellan universitet och högskolor på såväl undervisningens som forskningens områden bör vara en av utvägarna att möta de krav, som i framtiden kommer att ställas på de högre läroanstalterna men att samarbetet mellan de under jordbruksdepartementet lydande högskolorna liksom mellan dessa samt universitet och andra högskolor i vart fall tills vidare med fördel kan inriktas på sådana avsnitt och spörsmål, där klara fördelar står att vinna

och där samarbetet mer organiskt växt fram. Jag har inte i förevarande sammanhang funnit anledning till några ändringar i detta uttalande. Ej heller har jag kunnat finna några nya sådana skäl till att nu samordna skogshögskolan med Stockholms universitet att det skulle vara berättigat fördröja skogsforskningens upprustning med nya utredningar. Jag vill emellertid framhålla att jag i det följande avser föreslå en så nära anpassning som möjligt till universitetsförhållanden i fråga om befattningstyper, anställningsformer och anställningsvillkor samt beträffande tilldelning av hjälpresurser i form av biträdespersonal, materiel m. m. Under sådant förhållande synes det nu förestående ställningstagandet till organisationen på det skogsvetenskapliga området ej behöva innebära ett hinder för framtida överväganden i anslutning till universitetens kommande organisation.

Vad härefter angår sammanföringen av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en organisation vill jag först erinra om att skogsforskningsinstitutet enligt sin instruktion är det centrala organet för den med statsmedel bedrivna vetenskapliga forskningen på skogsbrukets område, under det att skogshögskolan enligt sina stadgar har att meddela på vetenskaplig och praktisk grund vilande undervisning i skogshushållning samt genom vetenskaplig forskning främja skogsbrukets utveckling. Som framgår av vad förut anförts, bedrivs emellertid jägmästarutbildning jämväl vid vissa institutioner vid skogsforskningsinstitutet, varjämte större delen av den vidare forskarutbildningen också kommit att ske vid institutet. Såsom kommittémajoriteten framhållit, synes det inte heller så mycket vara forskningens karaktär utan fastmer inriktningen på olika arbetsområden som i någon mån betingat olikheterna i de forskningsuppgifter som hittills upptagits vid de båda enheterna. Den nära samhörigheten mellan skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet markeras jämväl av det förhållandet, att styrelsen för ifrågavarande båda skogsvetenskapliga centra ansetts böra vara gemensam. Slutligen må uppmärksammas att såväl högskolans rektor som institutets chef förordnas av Kungl. Maj:t.

I det följande avser jag att på grundval av kommitténs i det avseendet enhälliga betänkande framlägga förslag till arbetsfördelning mellan de olika skogsvetenskapliga institutionerna i syfte att därigenom skapa största möjliga utrymme för utbyggnad av de vetenskapliga resurserna. Den härigenom eftersträfvade mera systematiska arbetsfördelningen kommer att medföra ökat behov av samordning såväl i fråga om undervisning som forskning. De nuvarande institutsavdelningarna förutsättes sålunda skola i ökad omfattning medverka i undervisningen, särskilt på högre stadium samt i forskarutbildningen.

Antalet beröringspunkter mellan de båda skogsvetenskapliga organen är sålunda redan nu synnerligen omfattande och kan vid bifall till mina i det följande framlagda förslag förväntas bli än större. I det föregående har jag framhållit nödvändigheten av att en successiv upprustning av resurserna

på skogsforskningens och den högre skogliga undervisningens område kommer till stånd. Behoven är emellertid stora och torde nästan alltid kunna komma att motiveras som inte tillfredsställande täckta. Enligt min mening är det därför oundgängligen nödvändigt för att statsmakterna skall kunna fatta beslut om erforderliga medelsanvisningar, att en samlad bild av medelsbehovet med noggrann angelägenhetsgradering årligen kan presenteras. Detta är en av anledningarna till att hela den skogsvetenskapliga verksamhet, varom här är fråga, bör inordnas i en enhetlig ram. Men även i övrigt finner jag de av kommittémajoriteten anförda skälen för en samorganisation bärande och de av vissa remissinstanser gjorda invändningarna anser jag inte övertygande. Med hänsyn till erinringarna mot att programförfarandet skulle utsträckas jämväl till de nuvarande undervisningsinstitutionerna är jag, som jag närmare kommer att utveckla i nästa avsnitt, emellertid beredd att på denna punkt om ock med tvekan jämka kommitténs förslag i avvaktan på den utveckling av forskningsväsendets organisation som kan förmodas komma att äga rum även inom andra vetenskapliga områden. Efter gjorda överväganden har jag kommit till den uppfattningen att kommitténs organisationsförslag, med vissa i det följande närmare behandlade jämkningar, bör läggas till grund för den organisatoriska utformningen av den skogsvetenskapliga verksamheten och nuvarande skogshögskola och skogsforskningsinstitut per den 1 juli 1962 sammanföras till en enhet. Organisationen bör i enlighet med kommitténs förslag benämnas skogshögskolan.

III. Den skogsvetenskapliga undervisningens och forskningens ledning m. m.

Nuvarande förhållanden. Enligt nu gällande stadgar skall skogshögskolan meddela på vetenskaplig och praktisk grund vilande undervisning i skogshushållning samt genom vetenskaplig forskning främja skogsbrukets utveckling.

Statens skogsforskningsinstitut är enligt gällande instruktion det centrala organet för den med statsmedel bedrivna skogliga forskningen i landet. Institutet har sålunda till uppgift att klargöra skogarnas tillstånd och vägarna för skogsbrukets ändamålsenliga bedrivande samt att sprida kännedom därom. I detta syfte åligger det institutet bl. a. att anordna och utföra vetenskapliga undersökningar och praktiska försök för att utforska förutsättningarna för en ändamålsenlig skogshushållning. För sådana undersökningar och försök disponerar institutet f. n. tre försöksparker, nämligen vid Tönnersjöheden i Hallands län, Siljansfors i Kopparbergs län samt Svartberget och Kulbäcksliden i Västerbottens län. Härtill kommer

ett försöksfält vid Bogesund utanför Stockholm. Skogsmarken har en areal av sammanlagt omkring 5 000 ha.

Skogshögskolans nuvarande organisation bygger i stort sett på beslut vid 1948 års riksdag angående utbyggnad av lantbruks-, veterinär- och skogshögskolorna m. m., medan skogsforskningsinstitutet fick sin nuvarande organisation i huvudsak fastställd år 1939 i samband med riksdagens principbeslut beträffande omorganisation av dåvarande skogsförsöksanstalten. På grund av den då rådande krissituationen dröjde det dock till den 1 juli 1944, innan den beslutade omorganisationen kunde genomföras. Genom beslut av 1946, 1948 och 1954 års riksdagar har institutet, som den 1 juli 1945 erhöll sitt nuvarande namn, utbyggt med vissa nya avdelningar.

S k o g s h ö g s k o l a n. Verksamheten vid skogshögskolan står under ledning av styrelsen, lärarrådet, högskolans rektor och undervisningsnämnden.

Styrelsen, som är gemensam för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, skall bl. a. ha inseende över högskolan och främja dess verksamhet, och inom ramen för gällande stat handha högskolans ekonomi samt årligen efter förslag av lärarrådet fastställa plan för undervisningen. Styrelsen utgöres av elva ledamöter. Chefen för domänverket, chefen för skogstyrelsen, skogshögskolans rektor och chefen för statens skogsforskningsinstitut är självskrivna ledamöter. Övriga sju ledamöter utses av Kungl. Maj:t för en tid av tre år. En av ledamöterna förordnas av Kungl. Maj:t till ordförande. Styrelsen väljer för ett år i sänder vice ordförande.

Lärarrådet, som omfattar högskolans samtliga professorer, skall bl. a. ha inseende över skogshögskolans vetenskapliga angelägenheter och till styrelsen avge förslag till undervisningens planläggning. På lärarrådet ankommer också att antaga studerande vid högskolan, att pröva ansökningar om avläggande av skogsvetenskaplig licentiatexamen samt att bedöma avlagda disputationssprov för erhållande av skogsvetenskaplig doktorsgrad.

Den närmaste tillsynen över skogshögskolan utövas av *rektor*, vilken bl. a. åligger att vara ordförande i lärarrådet, att vaka över undervisningen och att efter prövning av ansökningar om civiljägmästarexamen utfärda examensbetyg. Till rektor förordnar Kungl. Maj:t, efter förslag av styrelsen, för högst fem år en av högskolans professorer. Förslag om innehavare av rektorsämbetet avges av styrelsen efter hörande av lärarrådet. För ett år i sänder utses vidare av styrelsen en av högskolans professorer att vid förfall för rektor såsom prorektor fullgöra dennes åligganden.

För undervisningens planmässiga ordnande och för granskning av studieplaner och förslag till sådana finnes vid högskolan en *undervisningsnämnd*. Nämnden skall minst en gång varje år överlägga med ombud för de studerande angående frågor, som sammanhänger med undervisningen.

Vidare skall den årligen upprätta och till lärarrådet överlämna förslag till undervisningsplan för nästkommande sommar-, höst- och vårterminer. Nämnden består av rektor och minst två av lärarrådet valda ledamöter.

St a t e n s s k o g s f o r s k n i n g s i n s t i t u t. Verksamheten vid statens skogsforskningsinstitut står under ledning av styrelsen, institutets chef samt föreståndarkollegiet.

Styrelsen är som förut nämnts gemensam för skogshögskolan och institutet. Bland styrelsens åligganden på nu ifrågavarande område märks bl. a., att den skall ha överinseende över institutet och främja dess verksamhet, med uppmärksamhet följa utvecklingen inom området för institutets verksamhet och själv vidtaga eller hos statsmakterna framlägga förslag till åtgärder, som anses lämpliga för främjande av den skogliga forskningen. Vidare skall styrelsen årligen fastställa arbetsplan för institutets verksamhet. Styrelsens sammansättning har angivits i samband med den i det föregående lämnade redogörelsen för skogshögskolans organisation.

Närmaste ledningen av institutet utövas av en *chef*, som helt ägnar sig åt institutets ledning och sålunda icke själv har ansvaret för någon särskild avdelning. Chefen, som förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av sex år, skall leda och övervaka institutets verksamhet i dess helhet och upptaga och vårda förbindelser med för skogsbruket verksamma institutioner och organ samt med skogsbrukets praktiska utövare. Han skall vidare tillse, att arbetsuppgifterna på lämpligt sätt fördelas mellan institutets avdelningar och befattningshavare och att erforderligt samarbete kommer till stånd. Chefen är därjämte ordförande i institutets föreståndarkollegium.

Frågor av mera allmän eller väsentlig betydelse som berör den skogliga forskningen skall, innan de föredrages i styrelsen, ha varit föremål för överläggning i nämnda *föreståndarkollegium*. Föreståndarkollegiet består av chefen och avdelningsföreståndarna vid institutet.

Styrelsen äger för överläggning i frågor rörande forskningsverksamheten och vad därmed sammanhänger i mån av behov tillkalla i frågorna sakkunniga personer. Med stöd härav har med vissa tidsintervaller på skogsforskningsinstitutet hållits överläggningar rörande institutets arbetsprogram, s. k. femårsmöten. I dessa överläggningar deltagar — förutom styrelsens ledamöter, skogshögskolans professorer och skogsforskningsinstitutets avdelningsföreståndare, försöksledare och assistentpersonal — representanter för olika skogliga myndigheter, institutioner och organisationer. Till ledning för överläggningarna avger institutets avdelningsföreståndare berättelser över verksamheten under senast förflutna verksamhetsperiod samt framlägger förslag till arbetsprogram för den kommande perioden. De synpunkter och rekommendationer, som framkommer vid ifrågavarande möten, ligger sedan till grund för styrelsens ställningstaganden vid fastställandet av de årliga arbetsplanerna för institutet samt vid uppgörandet av förslag till utgiftsstater etc.

Kommittén. Kommittén har närmare utvecklat vad den föreslagna samorganisationen i praktiken bör innebära i fråga om de vetenskapliga institutionernas ställning och arbetsuppgifter och har i sammanhang härmed framlagt förslag till utformning av den administrativa ledningen samt kansli- och kameralorganisationen ävensom vissa andra gemensamma serviceavdelningar.

De vetenskapliga institutionernas ställning. Kommittén erinrar om att en viss planering av forskningsarbetet erhålles redan genom arbetets uppdelning på skilda institutioner, genom en specialiserad personaluppsättning och genom anvisning av medel till bestämda ändamål. Vid skogsforskningsinstitutet har dessutom på grundval av överläggningar mellan forskarna och skogsbrukets företrädare skett en kartläggning av aktuella forskningsuppgifter, vilken tjänat som underlag för av styrelsen fastställda årsprogram för skogsforskningens bedrivande. Dessa överläggningar torde även ha lämnat vägledning för den vid skogshögskolan bedrivna forskningen, men denna har icke redovisats eller behådats på motsvarande sätt. Däremot har i årsredogörelsen för skogshögskolan lämnats en översikt även av vid denna avslutad och pågående forskning. Vid en sammanlagren organisation uppkommer spörsmål om en viss planering av forskningen i programform bör bibehållas eller icke samt om en sådan planering skall omfatta hela den nya organisationen eller endast delar av den samma. Kommittén anför härom bl. a.

Vid övervägande av dessa frågeställningar synes särskilt böra uppmärksammas, att den organiserade kontakten med skogsnäringen och den bl. a. härpå grundade arbetsplaneringen måste bedömas ha starkt påverkat inriktningen av forskningen vid institutet på aktuella och för skogsbrukets utveckling påtagligt betydelsefulla problem. Detta har kunnat ske samtidigt som forskarna haft tillfredsställande möjligheter att upptaga forskningsuppgifter, som framkommit under det mer långsiktiga forskningsarbetets bedrivande, och att utföra vissa undersökningar, som uppdragits åt institutet av myndigheterna eller olika skogsbruksintressenter. Programmen synes ej heller ha hindrat upptagandet av långsiktiga grundforskningsuppgifter. Tvärtom torde den kartläggning och diskussion av frågeställningarna inom skogsforskningen, som ägt rum i samband med arbetsplaneringen, många gånger ha stimulerat till upptagandet av sådana grundforskningsuppgifter. Därjämte torde planeringen på ett aldeles speciellt sätt ha möjliggjort en rationell användning av befintliga ekonomiska och personella resurser samt underlättat anskaffningen och tilldelningen av medel för verksamheten såväl från staten som från enskilda. Genom programuppläggnigen har nämligen en administrativ form för tillkomsten av lämpliga forskargrupper förefunnits och en kartläggning och penetrering av forskningsuppgifterna och de härför erforderliga resurserna även på lång sikt kommit till stånd. Det samarbete med det praktiska skogsbruket, som ingår som ett led i programuppläggnigen, torde också ha ökat institutets möjligheter till forskning och verkat stimulerande för de enskilda forskarna. De påtagliga fördelar utan påvisbara olägenheter som program-

uppläggningsen hittills haft synes enligt kommitténs mening icke böra avvaras i en ny organisation.

Det har framhållits i diskussionen, att det skulle ligga ett särskilt värde i att för högskolans forskare endast statuterna för tjänsternas avgränsning samt de personella och ekonomiska resurserna angav området och omfattningen av vederbörandes forskningsuppgifter. Utan att vilja på forskningens område liksom i all annan skapande verksamhet på något sätt förringa värdet av frihet att taga initiativ och söka skaffa sig möjligheter att fullfölja dem, har dock kommittén icke kunnat underlåta att i detta sammanhang taga hänsyn till vissa förhållanden i den praktiska uppläggningsen och i fullföljandet av även högskoleinstitutionernas arbete. Så länge utbildningsuppgifterna på ett lägre akademiskt plan nästan helt tagit resurserna i anspråk hos ifrågavarande institutioner har förevarande spörsmål icke haft någon påtaglig betydelse. I och med att forskarutbildningen och forskningen ökar i omfattning och därmed ökade resurser ställs till förfogande och ytterligare resurser påfordras måste emellertid denna del av ifrågavarande institutioners verksamhet bedömas alltmer likformigt med de rena forskningsinstitutionernas. Vidare torde det förhålla sig så, att vid forskningsinstitutioner av någon väsentlig betydelse oavsett deras administrativa placering forskningsuppgifterna kartlägges och planer för forskningens bedrivande uppgöres i förväg.

Kommittén har för sin del funnit det rimligt att dylika inom de nuvarande högskoleinstitutionerna erforderliga program anslutes till arbetsplaneringen inom det nuvarande institutet. Kommittén föreslår därför att det vid skogsforskningsinstitutet tillämpade programförfarandet i sina huvuddrag bibehålles och utvidgas till att omfatta samtliga vid den sammanförda organisationen befintliga institutioner.

Enligt kommitténs mening bör programmen icke gå alltför mycket i detalj. De bör sålunda lämna tillfredsställande utrymme för de enskilda institutionerna och forskarna att inom ramen för befintliga resurser upptaga tillfälliga forskningsuppgifter eller uppgifter, som framkommer vid eller under arbetet med de i programmen redovisade uppgifterna. Vidare bör programmen lämna visst rum för fullgörandet av sådana forsknings- och utredningsuppdrag, som efter styrelsens beslut kan mottagas från enskilda uppdragsgivare och som betalas av dessa.

Vid fastställandet av program bör enligt kommitténs mening särskilt beaktas vissa speciella förhållanden som har betydelse för de institutionsföreståndare och andra tjänstemän, som ansvarar för mera omfattande delar av undervisningen. Även om också dessa institutioner redovisas i programmen torde omfattningen och inriktningen av ifrågavarande personals sålunda redovisade forskning i huvudsak avgöras av vad som kan bedömas möjligt och lämpligt i förhållande till undervisningsbördan och de därmed sammanhängande uppgifterna.

Kommittén framhåller att infogandet av samtliga institutioner i ett gemensamt program också får ses som en logisk följd av att forsknings-

fältet uppdelats mellan institutionerna på ett sådant sätt att i princip endast en institution skall svara för ett och samma ämnesområde.

Kommittén anför, att på vissa håll den uppfattningen har framkommit att innehavare av en undervisningsprofessur främst bör besitta pedagogisk skicklighet och icke lämpligen bör sättas in i ett forskningsarbete, som endast har sekundärt intresse för honom. Kommittén erinrar emellertid om att universitetsutredningen förutsatt, att akademisk utbildning till magisterstadiet i stor omfattning bör kunna ombesörjas av andra lärarkrafter än professorer.

I fråga om *den administrativa ledningen* för den föreslagna skogshögskolan framlägger kommittén i huvudsak följande förslag.

I spetsen för högskolan bör finnas en styrelse, bestående av det antal ledamöter, som Kungl. Maj:t bestämmer, med cheferna för domänverket och skogsstyrelsen och den i det följande föreslagne rektorn som självskrivna ledamöter. Övriga ledamöter bör liksom nu utses av Kungl. Maj:t för en tid av tre år.

Kommittén finner det angeläget att i detta sammanhang betona vikten av att skogsnäringsens olika grenar är representerade i styrelsen för skogshögskolan liksom att styrelsen genom sin sammansättning medger kontakt med forskning och akademisk utbildning utanför skogshögskolan.

Under styrelsen skall organisationen ledas av en från andra uppgifter friställd befattningshavare. Kommittén har icke funnit anledning att för denne befattningshavare frånga den hävdvunna tjänstebenämningen rektor. Han bör utses för viss tid av Kungl. Maj:t efter förslag av styrelsen, som i ärendet bör höra det i det följande angivna kollegiet. I fråga om rektorsbefattningen anför kommittén bl. a.

Rektor bör ha ådagalagt framstående skicklighet inom skoglig forskning eller inom därmed sammanhängande forskningsområde. Han bör vidare besitta administrativ förmåga och ha god inblick i och förståelse för den skogsvetenskapliga forskningens och utbildningens villkor och möjligheter. Det bör åligga styrelsen att vid avgivande av förslag till besättandet av rektorsposten särskilt yttra sig om vederbörandes kompetens i nu nämnda hänseenden. Om styrelsen funnit flera kandidater tänkbara, bör den i sitt förslag avgiva förord för en av dem.

Det kan förutsättas, att vanligen en av institutionsföreståndarna kommer att utses till rektor. Det synes emellertid icke ändamålsenligt att begränsa urvalsmöjligheterna till enbart högskolans professorer. Enligt kommitténs mening bör möjlighet finnas att till rektor utse även annan person, som fyller de angivna kompetenskraven.

Med hänsyn till att rektor bör vara obunden vid ståndpunktstaganden och att han bör framstå som opartisk i kontroversiella frågor mellan t. ex. olika institutioner, synes det också vara lämpligt, att han har en så fristående ställning som möjligt. Enligt kommitténs uppfattning bör därför om till rektor utses en institutionsföreståndare, hans professorsbefattning besättas med annan ordinarie innehavare. Skulle en forskare som en lång-

re tid tjänstgjort som rektor vilja återvända till sitt forskningsområde, torde möjligheter finnas att i lämplig form bereda vederbörande tillfälle härtill.

Rektors uppgifter i en samordnad organisation kan enligt kommittén i sina huvuddrag angivas på ungefär följande sätt.

Rektor bör åligga att leda och övervaka skogshögskolans verksamhet i dess helhet. Han bör därvid bl. a. hålla sig underrättad om skogsbrukets samt den skogliga forskningens och undervisningens tillstånd och villkor samt för styrelsen framlägga förslag till åtgärder för främjande av forskning och undervisning och i övrigt påkalla styrelsens uppmärksamhet å spörsmål, som berör hithörande verksamhet. Därjämte bör det åvila rektor att upptaga och upprätthålla förbindelser med för skogsbruket verksamma institutioner och organ samt med skogsbrukets praktiska utövare. En av rektors viktigaste uppgifter är att sammanhålla, samordna och befordra arbetet inom högskolans olika institutioner och att tillse, att förekommande göromål behörigen fördelas mellan institutionerna. Inför styrelsen bör rektor föredraga på densamma ankommande ärenden.

Efter styrelsens bestämmande bör rektor kunna delegera föredragnings-skyldigheten gentemot styrelsen beträffande vissa ärenden eller typer av ärenden till annan befattningshavare, såsom prorektor eller den i det följande föreslagne administrative byråchefen. Vid behandlingen av forskningsprogrammen bör vidare institutionsföreståndarna föredraga sina respektive delar. Slutligen bör rektor bl. a. vara ordförande i skogshögskolans professorskollegium.

Styrelsen bör enligt kommitténs förslag efter hörande av professorskollegiet för viss tid utse en prorektor.

Kommittén förutsätter att under ordförandeskap av rektor institutionsföreståndarna bildar ett kollegium.

Kollegiet bör bestå av samtliga professorer. Därest en institution skulle ha föreståtts av laborator borde denne ha ingått i kollegiet.

Kollegiet bör i undervisningsfrågor äga samma befogenheter som den nuvarande skogshögskolans lärarråd och i övrigt vara rådgivande organ för styrelse och rektor.

Kommittén anför i förevarande sammanhang att den icke funnit skäl att man när det gäller undervisningsnämnd skall tillämpa andra bestämmelser för skogshögskolan än för universiteten. Kommittén föreslår därför, att det vid skogshögskolan skall finnas en undervisningsnämnd med uppgift att bereda ärenden om undervisningens planmässiga ordnande, granska studieplaner och studiehandböcker samt framlägga förslag i sådana eller liknande frågor. Nämnden bör bestå av rektor, prorektor och därutöver fem ledamöter. Av sistnämnda ledamöter bör kollegiet välja två, medan återstående tre bör utses av skogshögskolans studentkår på sätt denna beslutar. Nämnden bör sammanträda en gång under senare delen av höst- och vårtermin samt i övrigt då rektor finner det erforderligt eller då minst tre av ledamöterna för angivet ändamål gör framställning därom.

Kommittén föreslår vidare, att för beredning av undervisningsfrågor m. m. bör finnas ett särskilt utskott, undervisningsrådet. Detta råd bör lämpligen utgöras av de i det föregående angivna ledamöterna av undervisningsnämnden, med undantag dock för nämndens studentrepresentanter. Då behov därav föreligger, bör föreståndaren för högskolans förläggning i Garpenberg kunna delta i rådets överläggningar.

För beredning av bl. a. samordningsfrågor inom forskningsverksamheten bör därjämte enligt kommitténs mening finnas ett forskningsråd, förslagsvis bestående av rektor, prorektor och två av kollegiet utsedda ledamöter.

Ledamöter av undervisningsråd och forskningsråd föreslås böra utses för viss, förhållandevis kort tidsperiod, så att möjlighet finnes att successivt fördela dylika uppdrag mellan olika professorer.

Kansliorganisationen. Med stöd av bl. a. en av statens organisationsnämnd verkställd undersökning beträffande en gemensam administrativ och kameral verksamhet vid skogshögskolan föreslår kommittén följande organisation av ifrågavarande verksamhet.

Organisationen bör omfatta kansli och kameralkontor. Ledningen av densamma bör under rektor handhas av en administrativ cheftjänsteman. Med hänsyn till rektors betydelsefulla ledande och samordnande arbetsuppgifter är det synnerligen angeläget, att han i största möjliga utsträckning kan avlastas handläggningen av löpande administrativa frågor. Det är därför av vikt att den ifrågavarande administrativa befattningshavaren har en sådan kapacitet och ställning, att han icke blott kan bereda och föredraga ärenden för rektor och styrelsen utan även självständigt avgöra åtskilliga frågor, som eljest skulle åvila rektor. Han bör vidare på ett avgörande sätt vara de olika institutionsföreståndarna behjälplig vid handläggningen av administrativa angelägenheter inom resp. institutioner eller som angår flera institutioner gemensamt.

Vill man erhålla en person, som uppfyller nu angivna krav, kan befattningen enligt kommitténs mening icke placeras i lägre tjänsteställning än som byråchef. Kommittén anför vidare.

På kansliet bör i övrigt tjänstgöra en registrator i lönegrad A 10, en kontorist, tre kanslibiträden och fyra kontorsbiträden. Av sagda personal beräknas en befattningshavare såsom handsekreterare åt rektor, en befattningshavare för ritarbeten och liknande uppgifter samt två befattningshavare för skötsel av telefonväxel. Kameralkontoret bör förestås av en intendent och i övrigt bestå av följande befattningshavare, nämligen en kassör i lönegrad A 10, en materialförvaltare, en kontorist, två kontorsbiträden och en förrådsman. Vidare bör under kontoret sortera en förste expeditionsvakt, tre vaktmästare och en maskinist. Av vaktmästarna bör en vara port- och planteringsvakt.

Kameralkontorets arbetsuppgifter bör bl. a. omfatta personalredovisning, löneuträkningar och skattefrågor, in- och utbetalningar, bokföring och ekonomisk rapportering samt kostnads kalkylering och budgetering i

samband med uttagande av ersättningar för forskningsuppdrag o. d. Till kontoret bör vidare höra en inköps- och förrådsdetalj. Intendenten bör i huvudsak självständigt bereda och föredraga de till kameralkontoret hörande ärendena. Han bör även fungera som ersättare för den i det föregående föreslagne byråchefen. Med hänsyn till omfattningen och svårighetsgraden av de arbetsuppgifter, som sålunda skulle åvila intendenten, bör befattningen enligt kommitténs mening placeras i lönegrad A 23.

Ledamoten Kull anför i särskilt yttrande, att lönesättningen för de båda topptjänsterna vid kansliorganisationen bör ske under beaktande av lönegradsplaceringen för tjänster å liknande administrativa enheter på andra håll inom statsförvaltningen.

Övriga serviceorgan. Jämta kansliorganisationen framstår skogsbiblioteket enligt kommitténs mening som det viktigaste gemensamma serviceorganet. Kommittén framhåller den stora betydelse, som ett välutrustat bibliotek och en smidigt organiserad litteraturtjänst har såväl för utbildningen till jägmästare som för forskarutbildningen och för forskningen i allmänhet. Särskilt beaktande förtjänar den alltmer ökade betydelsen av en rationell och effektivt verkande översättningstjänst. Frågan om hur litteraturtjänsten vid skogsbiblioteket skall organiseras sammanhänger nära med spörsmålet om översättningstjänstens uppläggande. Kommittén, som funnit de meddelade utredningsdirektiven knappast lämna utrymme för en närmare prövning av förevarande frågekomplex, föreslår, att det samma göres till föremål för en särskild utredning.

Kommittén har diskuterat behovet av ytterligare några för högskolan i sin helhet gemensamma serviceavdelningar. Gjorda undersökningar har visat, att serviceavdelningar i form av laboratorier och verkstäder hittills närmast tillkommit för tillgodoseende av vissa institutioners egna behov även om de i viss utsträckning använts också för gemensamma ändamål. Enligt kommitténs mening bör vissa serviceavdelningar utbyggas så att de kan tjäna hela den föreslagna organisationens behov, även om de administrativt är förlagda till den institution, med vilken de har den närmaste naturliga samhörigheten. De serviceorgan kommittén härvidlag åsyftar är dels ett kemiskt laboratorium, dels en fimekanisk verkstad, en grovmekanisk verkstad och en snickeriverkstad. Någon flyttning av nu befintliga organ föranledes icke av kommitténs förevarande förslag. Det kemiska laboratoriet bör sålunda vara förlagt till institutionen för botanik och marklära, eller, som institutionen föreslås benämnd, institutionen för skogsekologi. Den fimekaniska verkstaden bör vara förlagd till den skogsgenetiska institutionen, medan den grovmekaniska verkstaden samt snickeriverkstaden bör förläggas till institutionerna för arbetslära resp. virkeslära.

Utöver nu angivna serviceorgan bör vid skogshögskolan finnas ett centralt fotografiskt laboratorium, där standardkopiering, framställning av

skioptikonbilder och vissa förstoringsarbeten skall kunna ske. Laboratoriet skall även kunna handha mikrofilmning av arkivhandlingar. Ifrågavarande serviceorgan bör administrativt sortera under skogsbiblioteket. Enligt kommitténs uppfattning bör dock styrelsen utse någon av institutionsföreståndarna att ha närmaste överinseendet över laboratoriet. Ett bildarkiv, som f. n. är under uppläggning, bör ävenledes sortera under biblioteket och stå under överinseende av en institutionsföreståndare.

Vidare bör liksom nu finnas en särskild befattningshavare för handhavande och underhåll av de olika institutionernas samlingar m. m. I administrativt hänseende bör han vara placerad på den skogszoologiska institutionen. Kommittén framhåller att det är av vikt att högskolans ledning tillser, att ifrågavarande serviceavdelningar fungerar som gemensamma organ för samtliga de institutioner, som kan vara i behov av deras tjänster.

Yttrandena. Kommitténs förslag att det vid skogsforskningsinstitutet tillämpade programförfarandet i sina huvuddrag bibehålles och utvidgas till att omfatta samtliga vid den sammanförda organisationen befintliga institutioner synes vara en väsentlig orsak till att flera remissinstanser icke funnit sig böra godtaga eller utan närmare utredning kunna taga ställning till förslaget om en sammanslagning av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. Det är härvid närmast den inskränkning som programförfarandet ansetts innebära i institutionsföreståndarnas möjligheter att fritt välja forskningsobjekt, som föranlett motståndet. Även bland de remissinstanser, som funnit sig böra godtaga kommitténs förslag till sammanslagning av de båda institutionerna, har uttalanden gjorts beträffande behovet av utrymme för dylik fritt vald forskning, ofta kallad fri forskning. Av de meningar som framförts må här återges följande.

Skogsstyrelsen anför, att det har omvitnats, att programforskningen vid skogsforskningsinstitutet, i princip styrd av skogsbrukets önskemål och krav och prövad i sista hand av institutsstyrelsen, icke innebär nämnvärt tvång för vederbörande forskare, som i allmänhet i egenskap av förslagsställare får följa egna idéer och intentioner. Det förefaller då ligga nära till hands, anser styrelsen, att något vrida på problemet och tillåta fri forskning vid den nya enhetens undervisningsavdelningar. Därmed skulle en konfliktanledning kunna försvinna, och det återstår blott att uppställa vissa regler för verksamhetens begränsning vid nämnda avdelningar. Dessa regler torde väl knappast behöva innehålla annat än att var och en föreståndare eller likställd håller sig inom sitt ämnesområde, att forskningsarbetets omfattning anpassas efter den tid, som med hänsyn till utövande av en fullödig undervisning kan vara disponibel, att anvisade anslag ej överskrides samt att forskningsarbetet skall fullföljas. Det ligger i sakens natur att en sådan fri forskning icke bör kringgärdas med alltför mycket bestämmelser. Om likväl tillstånd till fri forskning i vissa fall anses erforderligt, bör detta

meddelas av forskningsrådet och icke av rektor ensam, sedan styrelsen i vanlig ordning fattat ställning till medelsanvisning för ändamålet. Skogsstyrelsen kan icke finna att det skulle vara omöjligt att vid de två organens sammanslagning infoga skäligt och tillräckligt utrymme för fri forskning vid i första hand undervisningsinstitutionerna. De övriga institutionernas programforskning, som självfallet måste fortsätta som sådan, lär enligt uppgift äga tillbörlig frihet. Bestämmelser rörande de olika institutionernas ställning i nämnda hänseende bör enligt styrelsens mening införas i stadgan för skogshögskolan.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut är övertygad om att undervisningsinstitutionerna icke bör deltaga i den s. k. programbundna forskningen i annan mån än vederbörande institutionsföreståndare finner med sina och sina underlydandes övriga uppgifter förenligt att påtaga institutionen sådan forskning. *Skogshögskolans lärarråd* kan ej biträda förslaget enligt kommitténs riktlinjer. Lärarrådet anför att idealet för skogshögskolans del är att fri forskning utan särskild ansökan eller redovisningsskyldighet skall kunna bedrivas med tillräckligt stora statsanslag såsom vid i detta avseende mera gynnade högskolor eller vid universiteten. Med instämmande i kommitténs uttalande vad avser s. k. fri och bunden forskning framhåller dock *professor Nylinder* gentemot lärarrådet, att forskningen på visst sätt kommer att bli garanterat friare enligt utredningens förslag än vad som f. n. är fallet. Nu är forskningen för den lägre akademiska personalen på en institution endast fri så länge institutionsföreståndaren, professorn, finner den förenlig med sina egna intressen. Genom utredningens förslag garanteras licentianter och doktorander, t. ex. bl. a. på grund av den föreskrivna, begränsade arbetsskyldigheten möjlighet till verkligt fri forskning till gagn för den egna meriteringen. Professor Nylinder påpekar, att det i den diskussion, som förts beträffande fri och bunden forskning, har visat sig svårt att på ett entydigt sätt definiera begreppet fri forskning. Om därmed menas rätten för professorn att själv utan inblandning uppifrån taga upp problem, som faller inom vederbörandes ämnesområde, finner Nylinder att dessa möjligheter icke skulle bli beskurna. I stort sett finner Nylinder diskussionen om fri och bunden forskning med försök att påvisa djupgående väsensskillnader dem emellan såsom den förts i anslutning till kommitténs betänkande och även av reservanten Streyffert orealistisk och i vissa fall direkt vilseledande. *Statens skogsforskningsinstitut* förutsätter, att de möjligheter till fritt val av forskningsobjekt, som hittills förelegat vid de båda organisationerna, icke skall behöva minskas vid den nybildade skogshögskolan utan att en sektor för icke programbundna forskningsuppgifter alltid skall finnas inom var och en av högskolans institutioner.

Sveriges lantbruksförbund och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* anför att ingen torde ifrågasätta att all vetenskaplig forskning måste

bedrivs efter någon form av plan för att bli effektiv och att det likaså förefaller rimligt, att även föreståndarna för vetenskapliga institutioner åläggas skyldighet att redovisa, hur långt pågående forskningsarbeten framskridit och vilka resultat som uppnåtts under ett gånget verksamhetsår. Förbunden finner det dock vara naturligt, att den forskning, som bedrivs vid undervisningsinstitutionerna, förblir fri i hävdvunnen mening även vid skogshögskolan men att varje forskningsuppgift följer en av institutionsföreståndaren fastställd plan, varvid eventuellt utnyttjande av med andra institutioner gemensam apparatur eller serviceorgan planeras i samråd med rektor. En sådan ordning bör kunna komma till stånd inom den av utredningen föreslagna samorganisationen.

TCO anför, att kommitténs förslag innebär ett principiellt avsteg från praxis för vetenskapliga institutioner vid svenska universitet, där friheten i valet av forskningsuppgifter varit självklar. TCO hävdar att ett ingrepp i denna frihet icke bör ifrågakomma, och kan därför icke tillstyrka sammanslagningen av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet med de villkor för den hittills vid skogshögskolan bedrivna forskningen, som kommittén förutsatt. TCO betonar dock, att det torde vara inte blott möjligt utan t. o. m. naturligt att den programbundna och den fria forskningen inlemmas i samma institutioner.

Domänstyrelsen erinrar om att metoderna för bedrivande av vetenskaplig forskning under de senaste åren varit föremål för diskussion i många olika sammanhang. Organisationen av forskningen har också stegvis förändrats, kanske särskilt genom tillkomsten av fristående forskningsfonder och genom ökad kontakt mellan högskolorna och näringslivet. Sistnämnda tendens kan i sin yttersta konsekvens leda till en sådan total förening av högskola och forskningsinstitut, som föreslagits av kommittén. Emellertid måste i sådant fall — såvitt av betänkandet kan utläsas — huvuddelen av den forskning, som nu bedrivs vid högskolan, få ändrad karaktär, eftersom den kommer i beroendeställning till högskolans ledning. Utan att pressa distinktionerna för fri och programbunden forskning måste det enligt styrelsen stå klart att valet av forskningsobjekt vid de institutioner som f. n. tillhör skogshögskolan i sådant fall icke kan bli lika fritt som hittills. Om kommitténs förslag ändras därhän, att s. k. fri forskning får i väsentlig omfattning bedrivs vid undervisningsinstitutionerna, lär kanske under klok ledning tillräckligt utrymme komma att finnas för sådan forskning, som vederbörande professorer och andra lärare bör ha rätt att upptaga i nära förbindelse med sin undervisning eller eljest. Hur förslagen härvidlag kommer att verka blir emellertid — vad som än blir föreskrivet i instruktionen — en personfråga. Med hänsyn till den utomordentligt svåra ställning som chefen för den sammanslagna institutionen skulle få och den i många akademiska fejder ådagalagda brännbarheten hos frågor av detta slag hyser styrelsen ej stora förhoppningar att den självvalda

forskningen vid en sammanslagen institution skall kunna fortgå friktionsfritt.

Såsom anförts i det föregående finner *jordbrukets forskningsråd* det angeläget, att högskoleprofessorerna lämnas obeskrurna möjligheter att var och en inom sina ämnesområden fritt kunna välja, var de önskar göra sina forskningsinsatser.

Kanslern för rikets universitet betonar att forskningen och forskarna vid skogsbrukets högskoleinstitutioner principiellt bör intaga samma fria och obundna ställning som forskningen och forskarna vid övriga högskolor och universitet. Rätten för forskare vid våra universitet och högskolor att inom ramen för tillgängliga resurser själva ange området och inriktningen för sin forskning utgör en omistlig del av universitets- och högskoleväsendet. Accepterandet av en princip enligt vilken forskningen göres beroende av en administrativ lednings godkännande skulle medföra en helt revolutionerande förändring av svenskt högskoleväsende och innebära allvarliga risker för landets vetenskapliga och kulturella liv. Det är angeläget att ett ökat stöd till forskningen icke förbehålles de vetenskaper, som förmodas kunna ge omedelbart användbara resultat. Erfarenheten har nämligen visat, att ett vetenskapligt resultat, ursprungligen vunnet utan tanke på något slag av praktisk användning, plötsligt kan få en viktig och oförutsedd betydelse på ett skenbart helt främmande område. De ökade krav på samordning som föreligger på skogsbrukets område, finner kanslern kunna tillskapas utan att man berövar detta verksamhetsområde den fria forskningens initiativ.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Lund framhåller, att om den av utredningskommitténs majoritet förordade högskolan kommer till stånd, det enligt fakultetens mening är nödvändigt, att denna får sådana resurser, att dess forskningsverksamhet ej begränsas till vissa centralt fastställda långtidsprogram, utan att dessutom utmärkta möjligheter beredes till utförande av andra mera fristående forskningsuppgifter, vilka resp. professorer finner anledning upptaga på sina avdelningars forskningsprogram. Garantier måste alltså skapas för att den fria forskningen på det skogliga området i framtiden får minst lika goda möjligheter som nu. Fakulteten fortsätter.

Redan nu torde emellertid resp. avdelningsföreståndare vid skogsforskningsinstitutet ha avsevärda möjligheter att själva välja speciella forskningsuppgifter vid sidan av de nödvändiga långsiktiga undersökningarna. Även efter en sammanslagning av de nuvarande båda organisationerna torde hotet mot forskningsfriheten knappast bli reellt. Det är ju ej meningen att rektor diktatoriskt skall fastställa, vad som skall göras, utan i stället gäller det att genom upprepade kollegiala överläggningar, under vilka förslagen kommer från avdelningscheferna själva, få till stånd en ändamålsenlig planläggning och uppdelning av högskolans mest väsentliga forskningsuppgifter. Givetvis bör de bestämmelser, som gäller denna forsknings-

planering, få en sådan avfattning, att risken för en mer eller mindre diktatoriskt centraldirigerad forskningsledning klart elimineras.

Fakulteten finner emellertid att kommittémajoritetens förslag i detta avseende ej synes innebära någon risk i sagda avseende. I varje fall är andemeningen uppenbarligen att bygga forskningsprogrammet på professorernas egna förslag, även om det enligt fakultetens mening kan vara ändamålsenligt att under diskussionsmässiga, demokratiska former nå fram till en viss inriktning och uppdelning av forskningsuppgifterna.

Undervisningen kan enligt *skogs- och lantbruksakademiens* mening icke förenas med obligatorisk programbunden forskning av mera väsentlig omfattning, utan att endera eller båda uppgifterna blir lidande. Däremot är fri forskning ett livsvillkor för högre undervisning och det viktigaste mediet för vetenskaplig utveckling samt därmed även för utfinnandet av nya vägar för det praktiskt inriktade forskningsarbetet. På grund av den grundläggande betydelse, akademien tillägger den fria forskningen, anser akademien det viktigt, att de anslag, som skall stå till högskoleprofessorernas förfogande för forskning på eget initiativ, ökas så att möjligheterna för dem att inom sitt ämnesområde självständigt välja, var de önskar göra sin insats, väsentligt förbättras. Högskolan har enligt akademien att meddela undervisning. Forskningsinstitutet har däremot uppgiften att kontinuerligt sörja för fullföljandet av programbundna undersökningar till tjänst för det praktiska skogsbruket. Det är utan vidare klart säger akademien att de verkligt stora anslagen — med få undantag — kommer att bli reserverade för sådan programbunden forskning.

Skogsvårdsstyrelsernas förbund ställer sig tveksamt inför den föreslagna rikriktningen och ifrågasätter, om verkligen föreståndarna vid avdelningarna med undervisning som huvuduppgift mäktar ombesörja såväl programbundna, av styrelsen fastställda forskningsuppgifter, som en makt-påliggande undervisning och jämsides därmed fri forskning.

Den föreslagna organisationsformen innebär enligt *styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* bl. a. att hela den samlade verksamheten vid den nya högskolan skulle bli programbunden och styrelsen kan främst av den anledningen ej tillstyrka förslaget, då det inte ger tillfredsställande möjligheter för en fri forskning enligt de principer som är gängse inom våra universitet och högskolor och som visat sig vara ändamålsenliga och främjat utvecklingen. I huvudsak liknande synpunkter anföres av *styrelsen för veterinärhögskolan*.

1955 års universitetsutredning framhåller, att enligt dess mening en universitets- eller högskoleinstitution måste ha resurser, som dels är tillräckliga för den institutionen åvilande undervisningen men dels också ger avsevärt utrymme för en fritt vald och bedriven forskning. Undervisningen bör, för att bli vetenskaplig, bedrivas i en aktiv forskningsmiljö, forskarrekryteringen bör stimuleras genom en ömsesidig och daglig kontakt mel-

lan studenter och äldre forskare. Denna stimulans blir enligt utredningen starkare, om valet av forskningsobjekt är helt fritt, och forskningen såsom sådan utvecklas bäst, om vid de högre läroanstalternas institutioner för de skilda forskningsområdena goda resurser står till förfogande för en helt fritt vald forskning. Vad nu sagts utesluter ingalunda, säger utredningen, att en universitets- eller högskoleinstitution utöver resurserna för undervisning och fri forskning ges resurser för någon ytterligare verksamhet, t. ex. sjukvård eller programbunden forskning. Organisatoriskt kan en sådan tredje verksamhet anknytas till högskoleverksamheten på olika sätt. Av det sagda framgår, att universitetsutredningen icke finner kommitténs förslag om att skogshögskoleinstitutionernas forskning helt och hållet skall bedrivas inom ramen för av högskolemyndigheterna fastställda program förenligt med utredningens allmänna grundsyn. Universitetsutredningen erinrar i detta sammanhang om att man i forskningsråden har organ, som kontinuerligt följer vetenskapens utveckling och som därför har möjlighet att stödja eller initiera den forskning, som från såväl vetenskapens som samhällets synpunkt är mest angelägen.

SACO anför, att det givetvis kan göras gällande att en direkt på praktiska problem inriktad forskning är av sådan betydelse för samhället, att denna typ av forskning i första hand måste stödjas. Ett sådant resonemang, som enligt SACO uppenbarligen ligger bakom kommittéförslaget, är emellertid enligt organisationens mening icke hållbart. Man kan icke inom det skogligena området lika litet som inom något annat område undvara en sektor av fri forskning.

Sveriges förenade studentkårer framhåller, att frågan om ett sammanförande av de båda instituten rent principiellt är av sekundärt intresse för SFS men att forskningen aldrig bör få bli så starkt bunden av programhänsyn att det leder till ett beskärande av den enskilde forskarens frihet att behandla ämnen, som ligger inom hans personliga intressesfär men vid sidan av högskolans eller institutionens huvudsakliga inriktning—program.

Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund anför, att för de institutioner som har undervisningen som huvuduppgift, kan programforskningen bli en belastning i det avseendet, att föreståndaren lätt blir så hårt bunden vid forskningsuppgifterna, att han inte kan ägna erforderlig tid åt undervisningen, som i stället måste överlämnas åt mindre kvalificerade lärarkrafter. För undervisningens kvalitet kan en sådan utveckling vara riskabel. Förbundet avstyrker således kommitténs förslag i förevarande avseende.

Statens tekniska forskningsråd anser, att den föreslagna åtgärden kan komma att motverka framväxandet av nya forskare med idéer utanför ramen av det fastställda programmet. Detta kan betyda att de tillskott av friska synpunkter och vetenskaplig originalitet varigenom den fria forsk-

ningen kan berika målforskningen inom detta område blir mindre än annars skulle vara fallet. Enligt rådets uppfattning skulle den föreslagna åtgärden innebära ett principiellt ställningstagande av stor vikt. Om beslut skulle fattas enligt i huvudsak dessa riktlinjer måste synnerligen starka skäl tala härför och frågan måste först prövas utifrån mer generella bedömningar än de som gäller enbart den skogliga sektorn.

Enligt *akademiska rektorskonventet i Stockholm* synes det icke med nog skärpa kunna understrykas, att rätten för forskare vid universitet och högskolor att inom ramen för tillgängliga resurser själva få ange området och inriktningen för sin forskning utgör en omistlig del av vårt universitets- och högskoleväsende. Konventet kan icke fria sig från uppfattningen, att kommittén av sin övertygelse att finansiella skäl hindrar ett fortsatt utbyggande av såväl skogshögskolan som skogsforskningsinstitutet samt att ett ur det allmännas synpunkt bättre utnyttjande av tillgängliga resurser kan utvinnas genom programbunden forskning, föranletts att underskatta betydelsen av den skillnad i arbetsuppgifter, som föreligger mellan å ena sidan skogshögskolan som säte för vetenskaplig undervisning och fri forskning samt å andra sidan skogsforskningsinstitutet som organ för tillgodoseende av det speciella behovet av forskning i programform. De ökade krav på samordning och integration som må föreligga på skogsbrukets område, synes kunna tillskapas utan att beröva detta verksamhetsområde den fria forskningens initiativ.

Skogsindustriernas samarbetsutskott finner det angeläget att understryka vikten av, att tillfredsställande utrymme beredes även inom det skogliga området för den vid högskolor och universitet traditionellt bedrivna, mycket värdefulla fria forskningen. Det synes styrkt, bl. a. genom den debatt, som förekommit i frågan, att kommitténs majoritet icke avsett att genom sitt förslag inskränka på forskningens frihet. Samarbetsutskottet vill emellertid i detta sammanhang bestämt yrka att möjligheterna till fri forskning säkerställas på ett betryggande sätt.

Motsvarande synpunkter anföres av *herrar Sundblad och Pihlgren* i deras särskilda skrivelse. I detta sammanhang anför de vidare bl. a. följande.

Vi noterar, att kommittén klart utsäger att omfattningen av de olika institutionernas insatser inom ramen för det samlade forskningsprogrammet måste bli beroende av institutionernas undervisningsbörda. Vi vill i anslutning härtill särskilt understryka vikten av att lika stor hänsyn tages till undervisningens som till forskningens behov, och vill för vår del på denna punkt förorda en sådan skrivning i den nya högskolans stadgar, att utbildningens självständiga ställning helt tryggas. Vi utgår härvid ifrån att vid institutionen arbetande forskare bör medverka vid utbildningen genom föreläsningar, seminarier eller på andra vägar.

Beträffande rektorsämnetets ställning anför *riksräkenskapsverket* att i fråga om besättandet av rektors professorsbefattning med an-

nan ordinarie innehavare, rektors befattningsarvode och representationsbidrag bör tillämpas enahanda normer som vid övriga högskolor. *Skogsstyrelsen* betonar, att uppgiften att vara rektor för det sammanslagna organet torde bli synnerligen maktpåliggande. Här måste personvalet vara svårt och viktigt. Att samordna, leda, befrämja o. s. v. är emellertid enligt styrelsens mening ej eller behöver ej vara detsamma som att ensam bestämman. En viss lyhördhet förefinnes otvivelaktigt inom skogsbruket för risken av dirigering inom de ramar, som fastställs av det högsta organet, styrelsen. Skäliga bedömningar torde enligt styrelsens uppfattning bättre kunna göras av majoriteten hos ett flertal. Styrelsen ifrågasätter därför, huruvida icke fördelningsuppgifter i fråga om forskning efter styrelsens principbeslut borde handläggas av ett förstärkt forskningsråd. Detta borde i så fall bestå av förutom rektor, prorektor och två av kollegiet utsedda ledamöter jämväl av representanter för skogsbruket utanför skogshögskolan till ett antal av två, utsedda av styrelsen. I fråga om rektors kvalifikationer anser skogsstyrelsen för sin del mindre lämpligt att tillmäta institutionsföreståndarskap eller motsvarande särskilt prioritetvärde vid valet av rektor. Kravet att denne bör ha ådagalagt framstående skicklighet inom skoglig forskning anser sålunda styrelsen böra ersättas med att rektor bör vara synnerligen väl förtrogen med skoglig forskning och med dennas samt utbildningens villkor och möjligheter. Styrelsen är nämligen icke övertygad om att det alltid går att finna en skicklig vetenskapsman och forskare med även administrativ förmåga och erfarenhet.

Statskontoret erinrar om att vid jämförbara läroanstalter en av professorerna vid resp. anstalt alltid utses till rektor, varvid vederbörande i regel torde frånträda utövändet av professuren helt eller delvis. Det ligger därför enligt ämbetsverkets mening nära till hands att konstruera rektorstjänsten vid skogshögskolan på motsvarande sätt. Statskontoret vill emellertid ej bestrida, att skäl kan anföras även för kommitténs förslag. Löneförmåner för rektorn bör anpassas till vad som gäller för närmast jämförliga tjänster.

I likhet med kommittén anser *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*, att rektor bör vara obunden vid ståndpunktstaganden och ha en så fri ställning som möjligt. Skulle till rektor utses en institutionsföreståndare, bör denne därför frånträda sin professur och denna besättas med annan ordinarie innehavare. Därest en forskare som tjänstgjort som rektor skulle önska återvända till sitt egentliga forskningsområde, är det för styrelsen självklart, att möjligheter bör finnas att bereda honom en reträttplats, t. ex. i form av en personlig professur. Styrelsen påpekar, att den av kommittén föreslagna utformningen av rektorsämbetet är, i vad avser dess samordnande karaktär och administrativa befogenheter, ny för svenskt universitets- och högskoleväsen. Med hänsyn härtill ifrågasätter styrelsen, huruvida icke rektorsämbetets ställning borde ytter-

ligare utredas inom departementet. Även *Sveriges lantbruksförbund* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* understryker vikten av att rektorsposten inte förenas med chefskapet för en viss institution. Rektorn för den sammanslagna skogshögskolan bör helt få ägna sig åt de många administrativa uppgifter, som oundgängligen blir förenade med detta ämbete.

Kommitténs förslag rörande professorskollegium, forskningsråd, undervisningsråd och undervisningsnämnd har i allmänhet inte mötts av några invändningar. Vissa ändringar i beteckningar och dylikt har emellertid föreslagits. Av de yttranden, som berör dessa frågor må anföras följande synpunkter.

Skogs- och lantbruksakademien finner kommitténs förslag om ett förstärkt professorskollegium samt om undervisningsråd och forskningsråd, vilka förslag torde kunna realiseras utan administrativ sammanslagning, vara ägnade att främja samarbetet och stabilisera verksamheten. För att det här föreslagna organet forskningsråd icke skall förväxlas med självständiga, av staten särskilt inrättade forskningsråd, föreslår akademien dock, att för ifrågavarande organ väljes något annat namn.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut erinrar endast mot benämningen forskningsråd och föreslår i stället uttrycket forskningsnämnd.

Skogshögskolans studentkår framhåller att den med glädje ser att undervisningsnämndens organisation och ordnande i fasta former tagits upp av kommittén. Det av kommittén föreslagna undervisningsrådet anser kåren dock vara svagt motiverat. Genom ordnandet av ett undervisningsråd, där studenterna saknar representation, skulle kårens synpunkter kunna komma att skjutas i bakgrunden och idén med en undervisningsnämnd förfelas. Studentkåren föreslår därför slopande av det föreslagna undervisningsrådet.

SACO noterar med tillfredsställelse, att kommittén ansluter sig till universitetsutredningens tolkning av gällande bestämmelser rörande laboratorernas ställning vid universitetet. Från denna princip gör emellertid kommittén enligt *SACO* ett avsteg, när den icke tillstyrker att laboratorerna skall ha säte och stämma i kollegiet. *SACO* framhåller, att en stor akademisk församling genom sin större representativitet har större möjligheter att hävda högskolans intressen än en mindre. Dessutom tvingar storleken församlingen att utsända småärenden från den mer tungrodda kollegiala behandlingen och hänskjuta dem till enskilda ledamöter, tillfälliga utskott eller fasta nämnder, vilket måste betraktas som närmast en fördel. Det har också visat sig vara en stor tillgång för universitetet, att laboratorerna har säte och stämma i fakulteterna. Vidare framhåller *SACO*, att antalet professurer och laboraturer inom en ämnesgrupp givetvis är ett mått på äm-

nesgruppens betydelse och alltså också ett mått på det inflytande gruppen bör utöva. Detta är sålunda snarare ett argument för än emot laboratorernas medlemskap.

SFS instämmer i kommitténs förslag rörande inrättandet av en undervisningsnämnd av samma slag som vid universiteten.

Även *Sveriges lantbruksförbund* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* anser det vara riktigt, att skogshögskolan får frågan om undervisningsnämnd m. m. löst på samma sätt som övriga högskolor och universitet.

Kommitténs förslag till kansliorganisation beröres i några av yttrandena. *Riksräkenskapsverket* anför sålunda, att för kanslichefs tjänstställning bör tillämpas enahanda normer som vid övriga högskolor. *Statens lönenämnd* anser, att en tjänst som byrådirektör i A 24 är till fyllest för de göromål, som avses skola åvila den föreslagne byråchefen. För de göromål, som avses med intendenttjänsten, kan nämnden ej tillstyrka högre tjänst än kamrerare i A 19. I fråga om löneställningen för övrig personal på kansliet och kameralkontoret har kommitténs förslag icke föranlett någon erinran från nämndens sida. Icke heller *statskontoret* finner det motiverat med en byråchef för de göromål som avses för chefen för kansliorganisationen. En byrådirektör bör vara tillräcklig med hänsyn till den kvalitet och omfattning det administrativa arbetet kan väntas erhålla. Ej heller anser *statskontoret* behovet av en intendenttjänst tillräckligt styrkt. Flera av de arbetsuppgifter, som avsetts för innehavaren av denna tjänst, bör kunna åläggas chefen för kansliet som till hjälp med det kamerala arbetet bör erhålla ett kvalificerat biträde. Ämbetsverket erinrar vidare, att universitetsutredningen avser att i sitt slutbetänkande behandla motsvarande fråga för bl. a. universiteten. Det förslag, som angivna utredning kan komma att framlägga, torde enligt ämbetsverkets mening kunna påverka även kansliorganisationen vid skogshögskolan.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut finner för sin del, att kansliorganisationen måste anses vara underdimensionerad i betraktande av den förstärkning av resurserna, som föreslås för flertalet institutioner vid den nya skogshögskolan. Vidare synes de av kommittén föreslagna lönegradsplaceringarna för bl. a. intendenten, kassören och rektors handsekreterare vara alltför låga med hänsyn till de skiftande och ansvarsfulla arbetsuppgifter, som kommer att åvila dessa tjänstemän.

Oavsett beslutet i organisationsfrågan talar enligt *TCO:s* mening starka skäl för att gemensamt kansli tillskapas. Enbart den omständigheten att organisationen redan nu har gemensam styrelse torde skapa goda förutsättningar härför. Vinsten i rationaliseringshänseende torde ligga i öppen dag, anser *TCO*. Organisationen framhåller emellertid i detta sammanhang, att det kansli kommittén skisserat uppenbarligen är underdimensionerat mot bakgrunden av den i övrigt föreslagna organisationen.

Departementschefen. I föregående avsnitt tillstyrkte jag, att kommitténs förslag till sammanföring av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en administrativ enhet med vissa jämkningar skulle läggas till grund för den organisatoriska utformningen av den skogsvetenskapliga verksamheten. I anslutning till vad kommittén i nu ifrågavarande avsnitt anfört, torde jag till en början närmare få utveckla vad den föreslagna samorganisationen bör innebära i fråga om de skogsvetenskapliga institutionernas ställning och arbetsuppgifter samt därefter ange vissa synpunkter på den föreslagna organisationens centrala ledning och administration.

Kommittén erinrar om att vid skogsforskningsinstitutet på grundval av överläggningar mellan forskare och företrädare för skogsbruket skett en kartläggning av aktuella forskningsuppgifter, vilken tjänat som underlag för av styrelsen årligen fastställda planer för forskningens bedrivande vid institutet. Vid en sammanslagen organisation uppkommer enligt kommittén spörsmål om en viss planering av forskningen i programform bör bibehållas eller ej och om en sådan planering skall omfatta hela den nya organisationen eller endast delar av densamma. Som framgår av redogörelsen för kommitténs förslag har kommittémajoriteten vid sina överväganden funnit, att de påtagliga fördelar utan påvisbara olägenheter, som den vid skogsforskningsinstitutet tillämpade programuppläggningsen hittills haft, ej bör avvaras i en ny organisation. Vad de nuvarande högskoleinstitutionerna beträffar erinrar kommittémajoriteten, att förevarande spörsmål inte haft någon påtaglig betydelse, så länge utbildningsuppgifterna på ett lägre akademiskt plan nästan helt tagit resurserna i anspråk hos ifrågavarande institutioner. I och med att forskarutbildningen och forskningen ökar i omfattning och därmed ökade resurser ställes till förfogande och ytterligare resurser påfordras måste emellertid enligt kommittémajoritetens mening denna del av ifrågavarande institutioners verksamhet bedömas alltmer likformigt med de rena forskningsinstitutionernas. Kommittén föreslår därför, att det vid skogsforskningsinstitutet tillämpade programförfarandet i sina huvuddrag bibehålles och utvidgas till att omfatta samtliga vid den sammanförda organisationen befintliga institutioner. Kommittén framhåller i sammanhanget, att infogandet av samtliga institutioner i ett gemensamt program också får ses som en logisk följd av att forskningsfältet uppdelas mellan institutionerna på ett sådant sätt att i princip endast en institution svarar för ett och samma ämnesområde.

Mot föreliggande förslag har som framgår av den föregående redogörelsen ett antal remissorgan gjort erinringar. Sålunda har en del invänt att den frihet i fråga om forskningens bedrivande, som för närvarande finnes vid skogshögskolan, i viss grad skulle beskäras i en organisation av förordat slag. Särskilt från akademiskt håll har i detta sammanhang framhållits att forskarna vid skogsbrukets högskoleinstitutioner skall intaga samma ställning som vid övriga högskolor och universitet beträffande rät-

ten att själva välja forskningsuppgifter. Andra remissorgan har uttryckt farhågor för att jägmästarutbildningen skulle komma att sättas i efterhand, om den förenas med obligatorisk programbunden forskning av mera väsentlig omfattning. Skogsforskningsinstitutet, som tillstyrker kommittéförslaget, förutsätter, att de möjligheter till fritt val av forskningsobjekt, som hittills förelegat vid både högskolan och institutet, ej skall behöva minskas vid den nybildade skogshögskolan utan att en sektor för ej programbundna forskningsuppgifter alltid skall finnas inom var och en av högskolans institutioner. Det kan i detta sammanhang förtjäna nämnas, att den av ledamöterna i skogshögskolans lärarråd, vilken i motsats till rådets övriga ledamöter tillstyrker kommittéförslaget, för sin del finner att forskningen på visst sätt kommer att bli friare enligt kommitténs förslag än som för närvarande är fallet. Dels kommer licentiander och doktorander genom begränsning av skyldigheten att utföra arbete för vederbörande institutions räkning att få möjlighet till verkligt fri forskning, dels blir forskningsområdet för ifrågavarande akademiska personal diskuterat inom en vidare krets och kommer således ej att avgöras enbart efter kontakt med institutionsföreståndaren. Vissa remissinstanser, däribland 1955 års universitetsutredning och TCO, har framhållit att hinder inte möter att den programbundna och den mer fritt valda forskningen inlemmas i samma institutioner.

För egen del har jag den uppfattningen att ifrågavarande problem är ett av de mest betydelsefulla när det gäller forskningens framtida organisation. Särskilt klart framstår det emellertid vid sådana högskolor, som närmast har tillkommit för att tjäna forskningen och den högre utbildningen inom en viss näring. Det synes sålunda svårförståeligt hur det i fortsättningen skall vara möjligt att undvara ett sammanfattande program för organiserandet av verksamheten inom hela det område, som den centrala skogligen forskningen omfattar. Genom vetenskapens snabba utveckling blir det nämligen en alltmer tvingande nödvändighet för forskarna att specialisera sig på delområden av forskningsfältet. Samtidigt blir forskningen alltmer kostnadskrävande, bland annat på grund av att den apparatur, som erfordras, blir mer och mer komplicerad och i allt snabbare takt ersättes av nya och förbättrade konstruktioner. Dyrare instrument måste kontinuerligt utnyttjas och bör därför användas av flera forskare gemensamt. Nämda omständigheter gör att det redan nu betydande behovet av samarbete mellan olika forskare och forskningsområden kan väntas starkt öka i omfattning.

Såsom jag tidigare framhållit råder allmän enighet om behovet av en kraftig upprustning av det skogsvetenskapliga området. Detta innebär bland annat, att statsmakterna kommer att ställas inför betydande medelsanspråk när det gäller att förstärka den skogligen forskningens resurser. För att möjliggöra en bedömning av medelsbehovet synes det därvid nöd-

vändigt att statsmakterna erhåller en tillfredsställande överblick av verksamheten inom hela skogsforskningsområdet. Risk föreligger annars för att viktiga områden ej blir tillräckligt belysta liksom att anslagen kommer att tagas i anspråk på ett ur det samlade skogsbrukets synpunkt mindre ändamålsenligt sätt.

Starka skäl talar sålunda enligt min mening för att ett programförfarande borde tillämpas beträffande forskningen vid den sammanförda organisationens samtliga institutioner.

Emellertid kan givetvis ett alltför strikt tillämpat programförfarande leda till att den enskilde institutionsföreståndarens möjligheter att i forskningsprogrammen göra sina egna forskningsinitiativ gällande, inskränkes på ett för forskningen otillfredsställande sätt. Kommittén har emellertid understrukit att dess förslag endast avser en utvidgning av det vid skogsforskningsinstitutet hittills tillämpade programförfarandet till övriga institutioner och att en sektor för helt fritt vald forskning liksom för undervisning sålunda skulle förefinnas. Skogsforskningsinstitutet, vars forskare har mångårig erfarenhet av förfarandet, har inte haft några erinringar mot kommitténs förslag i denna del. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Lund har ej heller funnit, att kommittémajoritetens förslag i detta avseende innebär någon risk för forskningsfriheten. Emellertid vill jag inte bortse från det förhållandet, att kommitténs förslag mött talrika invändningar och önskemål om närmare preciseringar i denna punkt. Jag har därtill den uppfattningen, att avvägningen mellan de olika specialisternas bestämmanderätt och det samlade skogsforskningsintresset i sin helhet så småningom bör kunna finna en organisatorisk form, som i stort sett kan accepteras av samtliga berörda parter. Jag vill därför förorda att det föreslagna programförfarandet tillämpas för de institutioner, som hittills berörts av detsamma, under det att de hittillsvarande undervisningsinstitutionerna må infogas i förfarandet endast om och i den omfattning, som vederbörande institutionsföreståndare förklarar sig villig därtill.

Såsom kommittén föreslagit bör till grund för programmens utformning och innehåll bland annat ligga frågeställningar som framkommit vid gemensamma överläggningar mellan skogshögskolans forskare, styrelse och övriga ledning samt skogsbrukets företrädare. Företrädare för angränsande forskningsområden vid universitet och andra högskolor samt studieavdelningar och dylikt bör i enlighet med kommitténs förslag kallas att närvara vid överläggningarna, som bör äga rum med jämna mellanrum. Till ledning för överläggningarna bör samtliga institutionsföreståndare avge berättelser över forskningsarbetet vid respektive institutioner under senast förflutna verksamhetsperiod varjämte de som deltagit i programmet härjämte bör framlägga förslag till arbetsprogram för kommande period. Vid

överläggningarna framförda synpunkter och rekommendationer bör ligga till grund för styrelsens ställningstaganden vid fastställandet av årliga arbetsplaner för den ifrågavarande forskningsverksamheten samt vid utformandet av de årliga anslagsäskandena.

Som framhållits i kommittéförslaget bör programmen inte gå alltför mycket i detalj. I likhet med skogsforskningsinstitutet förutsätter jag, att de möjligheter till fritt val av forskningsobjekt, som hittills förelegat vid institutet ej skall behöva minskas i en gemensam organisation. En sektor för ej programbundna forskningsuppgifter bör sålunda finnas inom var och en av organisationens institutioner.

I detta sammanhang vill jag slutligen erinra om att en organisationsform som innebär, att en institution ges resurser för såväl undervisning som för fritt vald forskning och programbunden verksamhet är under behandling i riksdagen på grundval av den nyligen framlagda propositionen nr 69 angående upprustning av forskning, försök och högre undervisning på jordbruks- och trädgårdsområdena. I sagda proposition har som bekant bland annat föreslagits att lantbrukshögskolan från och med den 1 juli 1962 omorganiseras så att såväl försöksverksamhet som forskning och högre undervisning kommer att ingå i gemensamma institutioner.

Jag torde härefter få övergå till att anlägga vissa synpunkter på den nya skogshögskolans ledning och centrala administration. Liksom hittills torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelserna i förevarande avseende. Mot kommitténs förslag har utöver vad som tidigare berörts endast erinringar i vissa detaljer framkommit. Vid mina i det följande gjorda ställningstaganden har kommitténs förslag i allmänhet jämkats med beaktande av dessa invändningar liksom i görlig omfattning anpassats till ställningstagandena beträffande motsvarande frågor vid lantbrukshögskolan.

I likhet med kommittén anser jag, att i ledningen för högskolan bör stå en styrelse, bestående av det antal ledamöter, som Kungl. Maj:t bestämmer. Självskrivna ledamöter bör vara högskolans rektor samt cheferna för domänverket och skogsstyrelsen eller vid förfall för någon av de båda sistnämnda den tjänsteman inom respektive verk, som vederbörande utser till sin ersättare. Övriga ledamöter bör för en tid av tre år utses av Kungl. Maj:t, som också bör utse en av styrelsens ledamöter att vara ordförande. Bland de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna bör såsom kommittén föreslagit ingå representanter för skogsnäringsens olika grenar liksom för forskningen och den akademiska utbildningen utanför skogshögskolan. Styrelsen bör inom sig utse vice ordförande och ett arbetsutskott. I detta utskott synes ordföranden och rektor böra vara självskrivna ledamöter.

De åligganden, som enligt nu gällande stadga och instruktion åvilar styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut bör med de

ändringar, som betingas av ett bifall till mina nu framlagda förslag kvarstå oförändrade. På motsvarande sätt som i förenämnda proposition 1961: 69 föreslagits beträffande lantbrukshögskolans styrelse bör arbetsutskottet inom skogshögskolans styrelse för styrelsens räkning bereda ärenden av principiell natur och vara beslutande i ärenden, som styrelsen enligt bestämmelser i arbetsordning delegerar till utskottet. Styrelsen bör vidare kunna utse särskilda arbetsutskott för speciella ärenden ävensom med sig adjungera lämplig expertis.

Föredragande i styrelsen bör vara rektor eller efter styrelsens bestämmande prorektor. Var och en av de föredragande bör kunna med sig adjungera olika befattningshavare ävensom med styrelsens medgivande kunna delegera föredragningsrätten till dessa. Vid behandlingen av forskningsprogrammet bör institutionsföreståndarna föredraga sina respektive delar.

Uppgifterna att under styrelsen leda och samordna verksamheten vid skogshögskolan bör anförtros åt rektor. Denne bör ensam företräda skogshögskolans styrelse i förhållande till personalen vid högskolan. Rektor bör även utåt företräda högskolan, såvida styrelsen intet annat beslutar. Rektor bör för en period av högst sex år utses av Kungl. Maj:t på förslag av högskolans styrelse, som i ärendet bör höra kollegiet. Rektor bör ha ådagalagt framstående skicklighet inom skoglig forskning eller inom därmed sammanhängande forskningsområde. Han bör vidare besitta administrativ förmåga och ha god inblick i och förståelse för den skogsvetenskapliga forskningens och utbildningens villkor och möjligheter. Styrelsen bör i sitt förslag särskilt yttra sig om vederbörandes kompetens i nu nämnda hänseenden. Om styrelsen finner flera kandidater tänkbara bör förord avges för en av dem.

Såsom kommittén föreslagit bör rektor helt ägna sig åt samordnande och administrativa uppgifter. I allmänhet torde rektor komma att utses bland högskolans professorer. I likhet med vad som förordats beträffande lantbrukshögskolan synes emellertid hinder ej böra möta att välja annan person, som innehar motsvarande vetenskapliga meriter och i övrigt anses vara särskilt lämplig till befattningen. Såsom kommittén uttalat synes det lämpligt, att rektor har en sådan fristående ställning, att han kan vara obunden vid ställningstaganden och opartisk i kontroversiella frågor mellan exempelvis olika institutioner. På grund härav borde den som utsetts till rektor i förekommande fall lämna sin professur, som då kunde besättas med annan ordinarie innehavare. En särskild rektorsbefattning borde under sådana förhållanden inrättas vid skogshögskolan. Samtidigt skulle emellertid den nuvarande befattningen som chef för skogsforskningsinstitutet kunna indragas.

Emellertid kommer universitetsutredningen att behandla organisationsfrågorna vid bland annat universiteten. Även om spörsmålen i förevarande avseenden inte är helt likartade vid universiteten och en högskola som

denna torde ställningstagandet till frågan om en särskild tjänst skall inrättas kunna anstå någon tid. För så vitt någon av professorerna vid den nya högskolan utses till rektor kommer denne att förutom sin professorslön få uppbära de i det efterföljande föreslagna tilläggen.

Beträffande rektors uppgifter är såsom kommittén anfört en av de viktigaste att sammanhålla, samordna och befordra arbetet inom högskolans olika institutioner och att tillse, att förekommande göromål behörigen fördelas mellan institutionerna. Utöver att leda och övervaka skogshögskolans verksamhet i dess helhet bör det vidare åvila honom att upptaga och upprätthålla förbindelser med för skogsbruket verksamma institutioner och organ samt med skogsbrukets praktiska utövare. Det bör också åligga honom att årligen efter förslag av institutionsföreståndarna upprätta och till styrelsen överlämna förslag till anslagsäskanden för skogshögskolan.

Rektors ställföreträdare bör vara prorektor, vilken bör utses av högskolans styrelse på förslag av kollegiet för en tid av ett år i sänder.

Med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter, som åvilar rektor, är det enligt min mening synnerligen angeläget att han i största möjliga utsträckning avlastas frågor, som inte har med den rent skogsvetenskapliga verksamheten att göra. För att biträda rektor vid handläggningen av organisatoriska och förvaltningsmässiga uppgifter bör därför inrättas en särskild befattning, vars innehavare jämväl bör vara närmast ansvarig för högskolans administrativa och kamerala verksamhet. Kommittén har ansett att ifrågavarande befattning inte kan placeras i lägre tjänstställning än som byråchef. För egen del är jag emellertid inte beredd att nu taga ställning till denna fråga.

Kommittén har föreslagit, att samtliga professorer vid högskolan skall ingå i skolans kollegium. Kommittén, som haft att överväga frågan om även laboratorerna vid högskolan skall ingå i kollegiet, har ansett att detta bör begränsas till att omfatta enbart institutionsföreståndarna. För egen del anser jag, att kollegiet bör omfatta rektor såsom ordförande samt därutöver bör begränsas till professorskretsen, intill dess klarhet vunnits över hur förhållandena i fortsättningen kommer att gestalta sig vid rikets universitet och övriga högskolor. Prorektor bör vara vice ordförande i kollegiet. Vad jag nu i olika hänseenden anfört överensstämmer med mitt ställningstagande i propositionen 1961:69 i fråga om lärarkollegiet vid lantbrukshögskolan.

I enlighet med föreliggande kommittéförslag bör skogshögskolans kollegium i undervisningsfrågor äga samma befogenheter som den nuvarande skogshögskolans lärarråd och i övrigt vara rådgivande organ för styrelse och rektor. Yttrande av kollegiet bör sålunda inhämtas vid tillsättningar av högre befattningar, vid avgivande av remissutlåtanden samt vid behandling av andra frågor av väsentlig betydelse för forskning och undervisning

eller för högskolans verksamhet i övrigt. Kollegiet bör i förekommande fall med sig kunna adjungera innehavaren av den i det föregående föreslagna byråchefsbefattningen.

I överensstämmelse med vad som i det föregående föreslagits beträffande styrelsen bör hinder inte möta att kollegiet arbetar i sektioner eller inom sig utser särskilda arbetsutskott för beredning av speciella ärenden ävensom med sig adjungerar erforderlig expertis. Det torde därvid få förutsättas att i vart fall större sektioner eller utskott kommer att ledas av rektor eller prorektor som ordförande.

I likhet med kommittén finner jag, att bestämmelserna i fråga om undervisningsnämndens sammansättning och uppgifter vid skogshögskolan bör utformas i nära anslutning till vad som gäller vid universiteten. Jag har sålunda inte något att erinra mot de av kommittén föreslagna förändringarna i nu förevarande avseende, som bland annat innebär att studentkåren erhåller en starkare förankring i nämnden. Ifrågavarande förslag överensstämmer med vad som enligt propositionen 1961:69 föreslagits för lantbrukshögskolans del.

Beträffande den administrativa och kamerala verksamheten vid skogshögskolan torde jag få erinra om att skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet för närvarande har var sitt kansli, vilka står under närmaste ledning av en sekreterare respektive en förste byråsekreterare, båda i lönegrad A 23.

Med stöd bland annat av en undersökning, utförd av statens organisationsnämnd, föreslår kommittén en gemensam organisation för den administrativa och kamerala verksamheten vid högskolan. Enligt kommittémajoritetens förslag bör organisationen omfatta kansli och kameralkontor och såsom förut nämnts stå under ledning av en administrativ chefstjänsteman i lägst byråchefs tjänsteställning.

I det föregående har jag tagit ställning till förslaget i så måtto, att jag förordat att innehavaren av den befattning, som föreslagits inrättad för biträde åt rektor vid handläggningen av organisatoriska och förvaltningsmässiga uppgifter jämväl bör vara närmast ansvarig för nu ifrågavarande verksamhet.

Vad i övrigt gäller utformningen av den administrativa och kamerala verksamheten vill jag erinra om att jag vid behandlingen av motsvarande frågor för lantbrukshögskolan i propositionen 1961:69 förklarade mig ej vara beredd att då taga slutlig ställning till vad jordbrukshögskoleutredningen förordat i denna del förrän i samband med prövningen av universitetsutredningens kommande förslag i fråga om universiteten. Mot detta har riksdagens jordbruksutskott inte erinrat. Även när det gäller skogshögskolan synes skäl föreligga att avvakta universitetsutredningens ställningstaganden i nyssnämnda avseenden.

I avvaktan på en mera definitiv lösning av frågan om den administrativa

och kamerala verksamhetens organisation vid skogshögskolan torde det böra uppdragas åt högskolans styrelse att uppgöra plan för en provisorisk organisation av sagda verksamhet. Förslaget synes av högskolestyrelsen böra redovisas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1962/63.

Vad kommittén anfört rörande behovet av vissa för högskolan i dess helhet gemensamma serviceorgan, såsom bibliotek, vissa laboratorier och verkstäder m. m. har inte föranlett några invändningar från remissorganens sida. Även jag kan ansluta mig till vad kommittén i förevarande avseenden anfört. Särskilt vill jag understryka kommitténs uttalande om att högskolans ledning bör tillse att ifrågavarande serviceavdelningar fungerar som gemensamma organ för samtliga de institutioner, som kan vara i behov av deras tjänster.

Kungl. Maj:t bör äga vidtaga de jämkningar i den förordade organisationen, som erfarenheterna eller ändrade förhållanden kan göra påkallade.

IV. Arbetsfördelningen mellan de vetenskapliga institutionerna

Nuvarande förhållanden. Vid skogshögskolan finnes f. n. sju ordinarie professorer. Professorerna, som tillika är institutionsföreståndare, företräder följande ämnesområden, nämligen skoglig marklära, skogsbotanik, skogsekonomi, skogsskötsel, skogsuppskattning med skogsindelning, skogszoologi med viltvård samt virkeslära. Ett ämnesområde, nämligen skoglig arbetslära, företrädes av föreståndaren för avdelningen för arbetslära vid statens skogsforskningsinstitut. I fråga om professorernas ämnesområden och forskningsuppgifter anför kommittén såsom en kortfattad orientering bl. a. följande.

Den skogliga markläran inbegriper geologi, mineralogi, klimatologi, kemi och egentlig marklära. Vid institutionen bedrivs forskning i skogsmeteorologi, geologi och mineralogi, markfysik, markkemi, skogshydrologi och skogsmarksklassifikation.

Skogsbotaniken omfattar allmän botanik med floristik, dendrologi och vedanatomi, skoglig genetik, växtekologi med växtsamhällslära, växtgeografi, växtfysiologi och markbiologi samt skogspatologi och allmän mykologi.

Skogsekonomin behandlar förutsättningarna och målsättningen för skogsbruk som ekonomiskt företag och för skogsbruket som del av folkhushållet. Ämnesområdet omfattar vidare skogsbrukets driftsekonomi, principerna för skogsvärdering, det allmännas skogspolitik och skogsekonomisk historia. Därjämte behandlas världens skogstillgångar och marknaden för skogsprodukter.

Ämnet *skogsskötsel* kan sägas innefatta en syntes av skoglig biologi samt skogsvårdens teknik och ekonomi. Med skogsvårdens teknik avses därvid exempelvis metodik för kottinsamling, fröklängning, plantskolearbeten, sådd och plantering, markberedning, hyggesbränning, plantskogsvård, röjning och gallring.

Inom ämnet *skogsuppskattning med skogsindelning* avser den förstnämnda delen av ämnet en kvantitativ beskrivning av skogen, dess sammansätt-

ning av trädsdrag och fördelning på mognadsstadier såväl som dess tillstånd i allmänhet. Den andra huvuddelen av ämnet, skogsindelning, avser planläggning av skogsbruksföretag.

Skogszoologi med viltvård omfattar allmän och speciell skogsentomologi samt skogszoologi och viltvård.

Virkesläran omfattar virkets byggnad och egenskaper, dess tillvaratagande på avverkningsplatsen och under transporten samt dess förädling och de förädlade produkternas användning. Vidare behandlas sådana i samband med virkesköp och virkesförsäljningar uppkommande frågor, som direkt anknyter till apteringar och inmätningar. Enligt beslut av 1948 års riksdag skall professorn i virkeslära i den mån så påfordras stå till förfogande för forskningsuppdrag vid skogsforskningsinstitutet.

Arbetsläran slutligen inbegriper avverkningsteknik, avverkningens organisation, transportteknik samt maskin- och redskapslära. Ämnesområdet innefattar även frågor rörande tillämpningen av skogsbrukets arbetsavtal, maskinell skogsodlingsteknik och hyggesbränning, ävensom bekämpande av skogseld. Vidare ingår arbetsstudieteknik, arbetspsykologi och sociologi, arbetsfysiologi m. m. Arbetsläran, som utgör ett av betygsämnen vid skogshögskolan, ombesörjes som tidigare påpekats av skogsforskningsinstitutets avdelning för arbetslära.

Statens skogsforskningsinstitut omfattar sju olika avdelningar, nämligen avdelningarna för skogsproduktion, skogsföryngring, skogstaxering, botanik och marklära, genetik, zoologi samt arbetslära. Varje avdelning förestås av en avdelningsföreståndare, som benämnes professor.

Vidare finnes, gemensamt för institutet, ett kontor för matematisk statistik och ett driftslaboratorium för markanalyser.

På avdelningarna utföres enligt gällande instruktion i huvudsak undersökningar och utredningar inom följande forskningsområden, nämligen

på avdelningen för *skogsproduktion*: skogens utveckling och produktion under skilda naturliga förutsättningar och vid olika beståndsbehandling samt därmed sammanhängande frågor;

på avdelningen för *skogsföryngring*: skogens föryngring och plantskogens vård och därmed sammanhängande frågor;

på avdelningen för *skogstaxering*: skogstillgången och skogstillståndet i riket, storleken och beskaffenheten av virkesuttaget och därmed sammanhängande spörsmål;

på avdelningen för *botanik och marklära*: skoglig ekologi, markbiologi, mykologi, växtfysiologi och närliggande områden;

på *genetiska* avdelningen: växtförädling av skogsträd, företrädesvis enligt urvalsmetoden samt därmed sammanhängande frågor;

på *zoologiska* avdelningen: skogens djurliv och därmed förbundna frågor;

på avdelningen för *arbetslära*: virkets avverkning och transport samt därmed förbundna frågor ävensom de tekniska hjälpmedlens användning vid skogsarbetet i övrigt.

Vid kontoret för *matematisk statistik* utarbetas statistisk metodik för tillämpning vid försöksplaner och statistiska bearbetningar. I viss omfattning utföres även bearbetningar av observationsmaterial.

Avdelningen för skogsproduktion handhar skogens skötsel på Siljansfors

och Tönnersjöhedens försöksparker samt på Bogesunds försöksfält. Den närmaste tillsynen över försöksfältet utövas dock av den genetiska avdelningen. Avdelningen för skogsföryngring handhar vidare skogens skötsel på Svartbergets och Kulbäckslidens försöksparker.

En viss del av undervisningen vid skogshögskolan ombesörjes såsom förut nämnts av befattningshavare vid skogsforskningsinstitutet. Föreståndaren för avdelningen för arbetslära har sålunda att med biträde av en försöksledare och en förste assistent svara för undervisningen i ämnet skoglig arbetslära. De båda sistnämnda skall även föreläsa över nyvunna forskningsresultat. F. n. deltagar också två övningsledare och en speciallärare i arbetsfysiologi samt tillfällig arbetskraft m. m. i undervisningen i arbetslära. Vidare åligger det föreståndaren för institutets zoologiska avdelning viss föreläsningsskyldighet beträffande delar av skogsentomologien, varjämte avdelningen för skogstaxering svarar för viss undervisning i riksskogstaxeringens metodik. Därjämte handhar föreståndaren för kontoret för matematisk statistik på grund av särskilt förordnande som speciallärare undervisningen i matematik och statistik vid skogshögskolan.

Slutligen föreligger det en allmän skyldighet för befattningshavare vid skogsforskningsinstitutet att efter styrelsens bestämmande hålla föreläsningar vid skogshögskolan över av honom vid institutet utförda undersökningar och därvid vunna resultat.

Kommittén. Kommittén framlägger i sitt betänkande ett förslag till arbetsfördelning mellan de olika skogsvetenskapliga institutionerna, som uppgjorts med syfte att genom undvikande av dubbelarbete skapa största möjliga utrymme för en utbyggnad av de samlade vetenskapliga resurserna. Kommittén framhåller, att en sådan arbetsfördelning avses kunna genomföras, oavsett hur den centrala organisationen utformas. Det är likväl uppenbart, att en dylik mera systematisk arbetsfördelning medför ökat behov av samordning såväl i fråga om undervisningen som i fråga om forskningen. Det nuvarande skogsforskningsinstitutets avdelningar förutsättes sålunda skola i ökad omfattning medverka i undervisningen, särskilt på högre stadium. Samtidigt blir ifrågavarande avdelningar för sitt forskningsarbete mer än tidigare beroende av samarbete med högskolans forskare.

Kommittén framlägger inledningsvis vissa allmänna synpunkter på hit hörande spörsmål. Vid genomgången av de olika institutionerna har vissa arbetsområden, nämligen arbetsläran, den matematiska statistiken, mykologien samt skogszoologien erbjudit speciella problem, medan i fråga om övriga arbetsområden endast mindre justeringar ansetts erforderliga. Med hänsyn härtill lämnar kommittén först en redogörelse för sina överväganden beträffande vart och ett av de fyra förstnämnda arbetsområdena och framlägger därefter ett sammanfattande förslag till institutionsindelning för hela den skogsvetenskapliga forsknings- och utbildningsverksamheten.

Allmänna synpunkter. Kommittén erinrar om att det redan vid den utbyggnad av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet, som beslöts av 1948 års riksdag, uttalades, att utbyggnaden icke borde ske på så sätt, att särskilda undervisnings- och forskningsavdelningar inrättades inom samma arbetsområde. Det borde enligt föredragande departementschefens mening i vart fall tills vidare prövas om icke vid nyinrättade avdelningar båda dessa arbetsuppgifter kunde förenas. Vid den då företagna uppdelningen av avdelningen för skogsteknologi i en avdelning för arbetslära och en avdelning för virkeslära föreskrevs därför, att de båda nya avdelningarna skulle ombesörja såväl undervisning som forskning, ehuru den ena förlades till högskolan och den andra till institutet.

Enligt kommitténs mening är det nu i än högre grad än för tio år sedan motiverat att på skogsvetenskapernas område undvika dubbleringar av professurer inom ett och samma arbetsområde. Härför talar redan den knappa tillgången på kvalificerade forskare. Utvecklingen har vidare medfört allt större krav på dyrbar vetenskaplig utrustning. Ett rationellt hushållande med forskarkrafterna motiverar att tillgängliga ekonomiska resurser i betydande utsträckning användes till förstärkning av den i forskningsarbetet biträdande personalen. För att få ut största möjliga effekt av tillgängliga personella och materiella resurser är det enligt kommitténs mening angeläget, att i ett litet land som Sverige den skogsvetenskapliga forskningen organiseras på ett sådant sätt, att forskarna genom en lämplig avgränsning av vars och ens arbetsområde kan täcka ett så vitt fält som möjligt. Det har därför varit en vägledande synpunkt för kommittén att i detta sammanhang oberoende av institutionernas administrativa förläggning finna en tillfredsställande avgränsning av deras arbetsuppgifter i forskningshänseende. Kommittén framhåller, att en sådan avgränsning i stort sett redan skett i praktiken och att några mera ingripande åtgärder i detta hänseende icke visat sig erforderliga. Kommittén har därför i huvudsak inskränkt sig till vissa justeringar, som förordats eller biträttats av vederbörande institutionsföreståndare. Med visst undantag för ämnet skogszoologi har kommittén icke heller i undervisningshänseende velat förordna några ändringar av nuvarande förhållanden. Sålunda har kommittén icke funnit anledning att föreslå någon ändring av antalet institutioner. Till dessa räknar då kommittén även det nuvarande kontoret för matematisk statistik. Den snabba vetenskapliga utvecklingen innebär emellertid, att nya forsknings- och undervisningsområden ständigt blir aktuella, medan andra sådana minskar i betydelse. Kommittén anser därför, att det bör åligga styrelsen att uppmärksamhet följa denna utveckling på skogens område och föreslå de ändringar i institutionsindelningen, som anses påkallade. Kommittén anför vidare.

Även i detta sammanhang bör emellertid erinras om, att kommittén i enlighet med de riktlinjer, som framlagts av 1955 års universitetsutredning,

förutsätter, att jägmästarutbildningen skall i den utsträckning som detta är möjligt och lämpligt avlastas från den vetenskapligt högre kvalificerade personalen, professorer och laboratorer, och omhänderhas av annan personal. Härigenom kan föreståndarna vid de institutioner, som har ansvaret för jägmästarutbildningen, i viss omfattning frigöras för forskningsuppgifter och forskarhandledning. I likhet med universitetsutredningen vill kommittén starkt understryka betydelsen av att licentiander och doktorander i sitt arbete ges en effektiv handledning av professorer och andra vid institutionerna verksamma erfarna forskare.

De allmänna synpunkter, som varit vägledande för kommitténs översyn av arbetsfördelningen mellan de skogsvetenskapliga institutionerna kan sålunda uttryckas på följande sätt. Forskningsuppgifterna bör på lämpligt sätt fördelas mellan samtliga institutioner vid skogshögskolan och skogs-forskningsinstitutet. Undervisningsuppgifterna, vad gäller utbildningen av jägmästare, skall alltjämt vara koncentrerade till vissa institutioner, men i den mån så lämpligen kan ske med hänsyn till undervisningens effektivitet avlastas från de vetenskapligt högre kvalificerade befattningshavarna.

Skogsteknik. Vid behandlingen av den skogliga arbetsläran anför kommittén inledningsvis, att den icke finner benämningen på ifrågavarande institution vara tillfredsställande med hänsyn till de arbetsuppgifter, som faller inom institutionens område. Kommittén, som därför ansett sig böra överväga ett annat namn på institutionen, har funnit begreppet skogsteknik närmast svara mot densammans forsknings- och undervisningsområde och föreslår därför att förevarande institution i fortsättningen benämnas institutionen för skogsteknik.

Kommittén vitsordar för sin del skogsteknikens ökade betydelse såväl inom undervisningen som inom forskningen. Kommittén är också enig därom, att väsentligt ökade resurser bör ställas till förfogande på här ifrågavarande område. Kommittén har vidare ingående övervägt frågan om denna förstärkning lämpligen bör ske genom en utbyggnad av den nuvarande avdelningen eller om denna bör delas på två institutioner.

På grundval av i betänkandet närmare anförda skäl uttalar kommittén till en början att den nuvarande arbetsläreavdelningens verksamhetsuppgifter i någon mån kan begränsas, i det att ansvaret för den arbetsfysiologiska forskningen bör överflyttas till annat håll. Såsom f. n. är fallet bör dock kännedom om arbetsfysiologiska problem meddelas vid jägmästarutbildningen genom speciallärare. Vidare anför kommittén i detta sammanhang, att provningsverksamhet i fråga om redskap, maskiner o. d. i fortsättningen väsentligen kan ske genom statens maskinprovningar. Konstruktionsverksamhet bör dessutom icke i någon större omfattning ingå i institutionens arbetsuppgifter utan i största möjliga utsträckning överlåtas till enskilda intressenter. För att man skall undvika en ensidig intresseinriktning av forskningsverksamheten bör försiktighet iakttagas, då det

gäller att upptaga konstruktionsarbeten på verksamhetsprogrammet. I detta sammanhang erinrar kommittén bl. a. om den verksamhet, som bedrivs vid de tre arbetsstudieavdelningarna på skogsbrukets område, nämligen Forskningsstiftelsen SDA, Föreningen Värmlands skogsarbetsstudier (VSA) och Mellan- och sydsvenska skogsbrukets arbetsstudier (MSA).

Vad gäller frågan om en delning av den nuvarande avdelningen kan enligt kommitténs mening denna tänkas ske efter två olika linjer. Sålunda kan övervägas, om icke de centrala uppgifterna på forskningssidan bör omhänderhas av en särskild institution, under det att huvudansvaret för jägmästarutbildningen samt vissa mera speciella forskningsuppgifter, särskilt sådana, som har samband med undervisningen, anförtros en annan institution. En annan tänkbar uppdelningsgrund är att inrätta två institutioner med olika arbetsområden inom såväl forskning som undervisning. I diskussionen om skogsteknikens ställning har en uppdelning efter sistnämnda linje tänkts kunna ske på så sätt, att särskilda institutioner inrättades för den mera teknologiska sidan av ämnesområdet och för vad man kan kalla den arbetssociologiska sidan.

Kommittén finner för sin del, att en omorganisation av avdelningen icke nu bör ske. Detta kan ur vissa synpunkter anses beklagligt, men kommittén kan icke finna det vara välbetänkt att inrätta vare sig en från forskningen på området helt skild professur med tämligen exklusiva undervisningsuppgifter eller en arbetssociologisk professur med mycket diffusa uppgifter. I avvaktan på att klarare linjer för en lösning av frågan skall framkomma, anser kommittén sålunda den nuvarande ordningen med en institution vara att föredraga.

Skoglig matematisk statistik. Vid skogsforskningsinstitutet finnes f. n., såsom i det föregående nämnts, ett kontor för matematisk statistik under ledning av en försöksledare. Dennes arbete består i att utveckla metodiken för den matematiska statistikens tillämpning inom skogsforskningen och att i detta hänseende fungera som rådgivare för i första hand riksskogstaxeringen men även för andra skogliga forskningsinstitutioner, varjämte han mot särskilt arvode tjänstgör som speciallärare i matematik och statistik vid skogshögskolan. Önskemål har framkommit om att ombilda ifrågasvarande befattning till en självständig professur, och till stöd härför har bl. a. anförts följande.

Den matematiska statistiken har under senare tid blivit alltmer oumbärlig inom olika områden av naturvetenskaplig verksamhet, men kräver inom varje tillämpningsområde en speciell utformning av den statistiska teorien och tekniken. De speciella statistiska problem, som är förknippade med skoglig forskning, har dessutom hittills endast i ringa mån studerats av matematiska statistiker, vilket förklaras därav att problemens behandling fordrar ett visst mått av skoglig fackkunskap samt en intim och oavbruten kontakt med olika skogliga forskningsområden.

Inom skogsforskningen har den statistiska metodikens utveckling grundläggande betydelse för riksskogstaxeringen, produktionsforskningen, förnygringsforskningen och den skogstekniska forskningen. Även inom de grundläggande naturvetenskapliga forskningsinstitutionerna på det skogliga området spelar statistiken en allt större roll för experimentens planläggning och resultatens tolkning.

Den matematiska statistiken är vidare av grundläggande betydelse för den s. k. operationsanalysen. Den moderna operationsanalysen, som utvecklat och systematiserat metoderna för studiet av produktivitets- och effektivitetsfrågor, torde bli ett värdefullt hjälpmedel för den kommande skogliga forskningen, särskilt på skogsteknikens område.

Slutligen måste vid statistikens tillämpning inom skogsforskningen metodiken anpassas till de långa perioder, som bl. a. produktionsforskningen måste ompänna, liksom också till skogens och skogsmarkens heterogena beskaffenhet. Den måste även anpassas till de icke minst från ekonomisk synpunkt — därvid avvägningen av skogsindustriernas utbyggnad särskilt bör beaktas — alltmer ökade fordringarna på precision i undersöknings- och forskningsresultaten.

Kommittén finner för sin del, att bärande skäl talar för att den skogsvetenskapliga forskningsorganisationen kompletteras med en självständig professur i skoglig matematisk statistik och föreslår därför att den förutnämnda försöksledartjänsten utbytes mot en professur och att kontoret för matematisk statistik ombildas till en institution. Den sålunda föreslagna nya institutionen för skoglig matematisk statistik bör ombesörja den undervisning i matematik, som sker vid högskolan. Då härigenom nu utgående särskilt arvode till speciallärare i matematik och statistik kan inbesparas, blir den faktiska kostnadsökningen för professuren begränsad. Kommittén förutsätter, att en institution av detta slag kan fylla sin uppgift med assistent- och biträdespersonal av relativt liten omfattning.

Mykologi. Vid kommitténs genomgång av de olika skogsvetenskapliga institutionernas ämnesområden har mykologien visat sig erbjuda vissa problem. Mykologisk forskning bedrivs nämligen f. n. både vid skogshögskolans skogsbotaniska institution och vid skogsforskningsinstitutets avdelning för botanik och marklära. Någon bestämd uppdelning av de båda institutionernas verksamhet på mykologiska specialområden föreligger icke.

Under hand har den tanken framförts, att mykologien, som är av största betydelse för såväl skogsvården som virkesvården, borde sammanföras till en särskild institution. Kommittén anser emellertid icke, att tillräckliga skäl föreligger för inrättande av en ny professur och institution inom detta ämne. En sådan ny institution torde både omedelbart och än mer på längre sikt medföra åtskilliga merkostnader, vartill kommer att tillräcklig överblick f. n. saknas om hur arbetsfördelningen på hithörande områden lämpligen bör ordnas på längre sikt. Mykologien har nämligen även beröringspunkter med den tekniska träskyddsforskningen.

De mykologiska arbetsuppgifterna inom skogsvetenskapen kan emeller-

tid i huvudsak sägas avse två områden, nämligen skador på växande skog och skador på virke. Man kan därför enligt kommitténs mening med en viss rätt skilja mellan skogsmykologi och trämykologi, även om en sådan gränsdragning är ur vetenskaplig synpunkt diskutabel, eftersom det delvis rör sig om samma företeelser.

Kommittén föreslår därför att vad som här kallats skogsmykologi förlägges till institutionen för skogsbotanik. För att icke undervisningen i mykologi till jägmästarexamen onödigtvis skall splittras bör dock denna i sin helhet ligga inom nyssnämnda institution.

Den sektion inom skogsforskningsinstitutets avdelning för botanik och marklära, som sysslar med mykologi, bör däremot inriktas på trämykologi. Eftersom hithörande forskningsuppgifter har nära beröring med virkesläran, bör dessutom nämnda sektion överflyttas till denna institution.

I samband härmed finner kommittén det vara lämpligt att benämningen avdelningen för botanik och marklära ändras till institutionen för skogsökologi.

Skogszoologi. F. n. finnes en institution för skogszoologi vid skogshögskolan och en zoologisk avdelning vid skogsforskningsinstitutet. I forskningshänseende är institutionernas arbetsfält helt skilda, i det att högskoleinstitutionen är helt inriktad på den högre faunan, medan institutsavdelningen uteslutande ägnar sig åt entomologiska problem. I undervisningshänseende är däremot arbetsfördelningen en annan. Högskolans zoologiska institution omhänderhar sålunda undervisning såväl i fråga om den högre faunan som en viss del av undervisningen i entomologi, varjämte institutionens föreståndare är examinator i ämnet. Institutets zoologiska avdelning svarar emellertid för undervisningen i tillämpad skogsentomologi.

Enligt kommitténs uppfattning är arbetsfördelningen mellan de båda institutionerna i fråga om forskningen rationell och bör komma till uttryck i deras benämning. Högskolans zoologiska institution bör sålunda benämnas institutionen för skogszoologi. Den andra institutionen bör i enlighet med dess vetenskapliga inriktning benämnas skogsentomologiska institutionen.

Kommittén kan däremot icke finna det vara tillfredsställande, att undervisning och examination på akademisk nivå icke uppdelas efter vederbörande professurers faktiska verksamhetsområden. Kommittén föreslår därför, att undervisning och examination till jägmästarexamen uppdelas efter vardera institutionens verksamhetsområde. Detta utesluter icke, att ett gemensamt betyg i ämnet skogszoologi meddelas om så befinnes lämpligt.

Den ökade undervisningsbörda, som härigenom kommer att åvila skogsentomologiska institutionen, får enligt kommittén beaktas vid övervägandet av institutionens personalbehov. Den motsvarande minskningen av

undervisningsuppgifterna vid institutionen för skogszoologi förutsättes å andra sidan komma forskningen till godo genom intensifierad forskning både i fråga om viltskador på skogen och i fråga om viltvård.

Förslag till institutionsindelning. I enlighet med kommitténs förslag skulle vid den nya skogshögskolan finnas följande vetenskapliga institutioner, nämligen

1. skoglig marklära
2. skogsbotanik
3. skogsekologi
4. skogsgenetik
5. skogszoologi
6. skogsentomologi
7. skoglig matematisk statistik
8. skogsföryngring
9. skogsproduktion
10. skogsuppskattning och skogsindelning
11. skogstaxering
12. skogsteknik
13. virkeslära
14. skogsekonomi samt
15. skogsskötsel

Utöver förut berörda ändringar skulle arbetsfördelningen mellan de olika institutionerna vara ungefär densamma som f. n. Till institutionen för skogsekologi förutsättes emellertid, såsom tidigare nämnts, kunna anknyttas en serviceverksamhet för samtliga institutioner i fråga om kemiska analyser och isotopanvändning.

De institutioner, som skall svara för undervisningen till jägmästarexamen är institutionerna för skoglig marklära, skogsbotanik, skogszoologi, skogsentomologi, skoglig matematisk statistik, skogsuppskattning och skogsindelning, skogsteknik, virkeslära, skogsekonomi samt skogsskötsel. De mera renodlade forskningsinstitutionerna blir institutionerna för skogsekologi, skogsgenetik, skogsföryngring, skogsproduktion och skogstaxering.

Terminologiskt sett innefattas gruppen av forskningsinstitutioner i de ämnesområden, som undervisningsinstitutionerna täcker. Sålunda innefattas t. ex. i begreppet skogsskötsel bl. a. såväl skogsföryngring som skogsproduktion och i skogsbotanik även skogsekologi och skogsgenetik. De s. k. forskningsinstitutionerna har emellertid uppgifter, som är av mera långfristig och arbetskrävande art och som icke inrymmes inom institutioner med vidare ämnesområden. Enligt kommitténs mening utgör den nu föreslagna institutionsindelningen ett ur forskningssynpunkt i stort sett väl sammanhängande system samtidigt som den grundläggande jägmästarutbildningen kunnat koncentreras till ett begränsat antal institutioner.

Genom den snabba vetenskapliga utvecklingen kan nya forskningsområden tillkomma medan andra relativt sett minskar i betydelse. Kommittén vill därför understryka vikten av att styrelsen kontinuerligt med uppmärksamhet följer de ändrade behov, som kan komma att aktualiseras, och gör därav påkallade framställningar till statsmakterna om eventuellt erforderliga omläggningar i institutionsindelningen.

Kommittén uttalar, att även vid de institutioner, som handhar jägmästarutbildningen, betydande forskningsuppgifter torde kunna fullföljas under förutsättning att erforderliga resurser ställes till förfogande.

Redan i detta sammanhang anför kommittén, att den anser, att licentiatexamen och doktorsdisputation bör kunna äga rum inom samtliga institutioner. Kommittén anser också, att det redan inledda samarbetet med andra högskolor i fråga om utbildning på högstadiet bör utvidgas.

Ledamoten Kull har icke funnit sig kunna acceptera majoritetens förslag beträffande högskolans uppdelning på institutioner. Kull kan således icke finna erforderligt att för skogszoologien och skogsentomologien även framdeles avses två självständiga institutioner. Även beträffande andra institutioner, främst de som svarar för ämnena skogsekologi och marklära, finner han en lösning av organisationsfrågan efter andra linjer ligga nära till hands. Icke heller anser Kull en självständig institution för matematisk statistik med en professor som föreståndare vara erforderlig.

Ledamoten Streyffert anser, att den nuvarande fördelningen av avdelningarna mellan skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet bör i viss mån ändras med iakttagande av att skogsforskningsinstitutet skall representera den programbundna forskningen och den föreslagna skogsvetenskapliga fakulteten högre undervisning och fri forskning. I anslutning här till föreslår Streyffert följande fördelning av nu befintliga avdelningar.

I den föreslagna *skogsvetenskapliga fakulteten*:

Skoglig marklära

Skogsbotanik

Skogszoologi

Skogsekonomi

Skogsskötsel

Skogsuppskattning och skogsindelning

Skogsteknik.

I *skogsforskningsinstitutet*:

Skogsekologi

Skogsentomologi

Skogsgenetik

Skoglig matematisk statistik

Skogsförnygring

Skogsproduktion**Skogstaxering****Virkeslära.**

Denna fördelning skulle innebära — förutom tillkomsten av en avdelning för skoglig matematisk statistik på skogsforskningsinstitutet — i förhållande till nuvarande läge, att skogstekniken överflyttas från skogsforskningsinstitutet till den föreslagna fakulteten, medan virkesläran flyttas från skogshögskolan till skogsforskningsinstitutet.

Beträffande skogstekniken föreslår Streyffert, att den skall utgöra en institution med sedvanlig uppgift att meddela undervisning i förening med fri forskning, medan för samordningen med skogsforskningsinstitutets övriga forskning samt för att fylla vissa behov av forskning för det praktiska skogsbruket en arbetsgrupp eller underavdelning med tillhörande resurser skall bildas inom denna institution med föreståndaren som samordnande faktor.

Streyffert anför i detta sammanhang, att han liksom kommittén i övrigt finner det önskvärt, att ett samarbete äger rum på förevarande forskningsområde mellan institutionen för skogsteknik och övriga forskningsinstitutioner på området. Enligt Streyffert bör föreståndaren för den av honom föreslagna institutionen för skogsteknik ta initiativet till sådan samarbete, vilket lämpligen kan ha formen av en samarbetsnämnd, helt vilande på frivillig grund.

Yttrandena. Kommitténs förslag rörande arbetsfördelningen mellan de vetenskapliga institutionerna och deras upprustning har i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran av nära nog samtliga remissinstanser. Beträffande skogstekniken har emellertid ett stort antal organ, särskilt de skogliga, med vissa variationer i motivering och målsättning, fordrat att ytterligare en professur skall inrättas. En del har vidare gjort gällande att de teknisk- ekonomiska ämnena borde kunna förstärkas på bekostnad av de botaniska och zoologiska ämnena. Av remissyttrandena må följande anföras.

Jordbrukets forskningsråd finner, att kommitténs förslag innebär en påtaglig och mycket positiv inställning till forskningens och undervisningens upprustning på det skogliga området. Bland de förslag som framlagts vill rådet särskilt framhålla betydelsen av förstärkningen av undervisnings- och forskningsresurserna i ämnet **s k o g s t e k n i k**.

Skogs- och lantbruksakademien anser att skogstekniken kräver fortsatt utvidgning. Bl. a. synes det i framtiden kunna visa sig ändamålsenligt med en klyvning av institutionen. Enligt akademiens mening kan det också förutses, att en del omläggningar och kompletteringar redan från början behövs i vissa delar av undervisningen i ämnet, t. ex. i fråga om en motor-

skola eller motsvarande teknisk utbildning, som icke nu har medtagits av kommittén i dess förslag. Enligt *styrelsen för statens maskinprovningar* är skapandet av utbildningsresurser på såväl hög- som lågstadiet inom skogsbrukets maskinområde en fråga av hög angelägenhetsgrad. Vid omorganisationen av den högre skogsundervisningen bör detta beaktas och leda till starkare utbyggnad än vad som föreslagits, både i fråga om på mekaniseringsområdet kompetenta lärarkrafter och i fråga om undervisningslokaler. Motsvarande gäller områdets forskningsresurser. Styrelsen ansluter sig helt till kommitténs uppfattning, att provningsverksamhet i fråga om redskap och maskiner i fortsättningen väsentligen kan ske genom statens maskinprovningar. Officiell provning av maskiner, numera av allt större vikt också på det skogliga området, är en så känslig och särpräglad verksamhet att den bör vara helt skild från tekniskt konstruktions- och utvecklingsarbete samt från sådant forskningsarbete, som i någon form stödes av eller eljest berör enskilda industriföretag.

Det synes även *Skogsvårdsstyrelsernas förbund* som om skogsteknologien och i någon mån skogsekonomin i betänkandet tilldelats alltför litet utrymme i undervisningsplanen. Förbundet förordar på dessa områden en väsentlig utbyggnad. Förbundet anser sig icke böra framlägga något detaljerat förslag hur denna utbyggnad på såväl forskningens som undervisningens område bör ske, men vill ge de meningsriktningar sin fulla anslutning, som härvidlag förordar en omarbetning av betänkandets förslag i dessa stycken, innebärande en väsentlig utbyggnad av de berörda disciplinerna. *Domänstyrelsen* finner det vara en allvarlig brist att kommittén ej till fullo insett skogsteknikens stora vidd och betydelse. Skogsbruket kräver enhälligt en förstärkning och har enligt styrelsen på starka grunder förordat två professurer i ämnet. Styrelsen anser för sin del att forskningen på detta vidsträckta område bör uppdelas på flera delområden, bl. a. på maskinteknik och driftsekonomi. Oavsett hur härmed kommer att förfaras bör ämnet emellertid omedelbart uppdelas på två professurer, varav en skall ansvara för den utomordentligt betydelsefulla undervisningen i jägmästarutbildningen. Denna institution bör benämnas skoglig arbetslära. Styrelsen understryker att det skulle vara beklagligt om den skogliga arbetsläran, som har så stor betydelse för skogsbrukets kostnadssida, skulle komma att erhålla en undanträngd plats i förhållande till skogsskötseln som i huvudsak påverkar intäktssidan så mycket mer som den tekniska utvecklingen synes gå så snabbt att det ständigt finnes behov av vidareutbildning av de praktiskt verksamma jägmästarna. Också *skogsstyrelsen* förordar en uppdelning med en forskningsinstitution och en undervisningsinstitution i ämnet. Den förra bör svara för den långsiktiga programforskningen inom hela fältet, vari innefattas samarbetet med de särskilda organ, som finnes på området, exempelvis GCI, arbetsstudieorganen och andra. Undervisningsinstitutionens huvuduppgift blir då i huvudsak att göra en

syntes av hela ämnesområdet. Styrelsen anför att den av kommittén föreslagna ökningen av skogsteknikavdelningens resurser är betydande och vittnar om uppskattning av ämnets vikt. Så mycket mindre kostnad är det enligt styrelsen följaktligen att taga steget fullt ut till en tillfredsställande utbyggnad inom detta betydelsefulla område, vilket skogsstyrelsen livligt förordar. De olika institutionerna benämnes lämpligen skoglig arbetsvetenskap resp. arbetslära. *Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* anför, att det icke längre torde kunna anstå med en förstärkning av arbetslärans ställning i betraktande av den snabba utvecklingen på området. Härvid torde dock andra alternativ än de av kommittén framförda vara tänkbara. Såsom framgår av skogsforskningsinstitutets yttrande i ärendet kan sålunda en uppdelning i en teknologisk-maskinteknisk och en driftsorganisatorisk och driftsekonomisk institution vara möjlig. Enligt styrelsen är det vidare möjligt, att uppdelningen av ämnesområdet på två professurer kan anstå ännu någon tid. En given förutsättning härför är emellertid, säger styrelsen, att en undervisningsprofessur omedelbart inrättas. Styrelsen förordar sålunda, att en särskild undervisningsinstitution i ämnet bildas, vilken förslagsvis kunde benämnas institutionen för skoglig arbetslära och vars huvuduppgift skulle vara att söka giva en syntes av hela ämnesområdet.

Även *RLF* anser, att en klar undervärdering av ämnet skogsteknik föreligger och att en uppdelning på två institutioner kunnat ske, gärna på bekostnad av eller genom sammanslagning av de båda zoologiska institutionerna. *Skogshögskolans studentkår* finner med hänsyn till utvecklingen inom skogsbruket det vara nödvändigt med en synpunktförskjutning från det allmänt naturvetenskapliga mot det tekniskt-ekonomiska när det gäller jägmästarutbildningen. Studentkåren kräver därför en särskild professur i ämnet skogsteknik för att få en tillfredsställande utbildning. *Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet* säger sig icke kunna dela kommitténs mening att undervisningen i arbetslära till övervägande del skall ske genom biträdande lärarkrafter. Undervisning, och den forskning som blir nödvändig i samband med undervisning, bör enligt förbundets uppfattning ske under ledning av en professor som har överblick över en väsentlig del av kunskapsområdet, som i fråga om detta ämne inte är skarpt avdelat. Utöver undervisningsprofessuren i arbetslära finnes omfattande uppgifter för en forskande institution i samma disciplin. Som särskilt aktuella nämner förbundet de långsiktiga problem som sammanhänger med mekaniseringens teknik och ekonomi, transportplanering etc. Även enligt *Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbunds* mening finnes tillräckliga motiv för ett särskiljande av en speciell institution som har att skapa den för skogliga förhållanden anpassade syntesen kring läran om arbetets och realkapitalets produktivitet. Detta ämne, som bör benämnas skoglig arbetslära — beteckningen skogsteknik är enligt förbundet helt vilseledande —

får således undervisningsuppgifter, som i princip är analoga med skogs-skötselns och kan bedömas vara av minst samma betydelse. Jämsides med den undervisande institutionen måste finnas en forskande, lämpligen benämnd institutionen för skoglig arbetsvetenskap. Dess forskningsuppgifter, som blir synnerligen omfattande, bör väljas så, att man angriper de långsiktiga problem, som sammanhänger med mekaniseringens teknik och ekonomi, utbildningsfrågor, lönesättningsprinciper, transportplanläggning m. m. Förbundet understryker sålunda behovet av att den av kommittén föreslagna institutionen för skogsteknik uppdelas på två professorer, samtidigt som resurserna väsentligen ökas. Förbundet påpekar i detta sammanhang, att det också övervägt lämpligheten av att företaga en vertikal uppdelning av såväl forsknings- som undervisningsuppgifterna i ämnet — man skulle då få två institutioner med snävare avgränsning, båda med undervisningsskyldighet. Då förbundet i stället stannat för förslaget enligt vad förut sagts, bör det noteras, att utvecklingen inom skogsbruket enligt förbundets uppfattning i snabb takt nalkas det stadium, då två forsknings- och en undervisningsprofessur blir det naturliga för skogsteknologiens del.

Sveriges lantbruksförbund och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* understryker vikten av att de ekonomiska och även de tekniska ämnena erhåller väsentligt ökade resurser. På grund av det stora och vittomfattande ämnesområde, som nu koncentreras i ämnena skogsekonomi och skogsteknik, finner förbunden det vara angeläget, att dessa ämnen uppdelas i huvudgrupperna skogsekonomi, skoglig företagsekonomi, skogsteknik och skoglig arbetslära. För hela skogsbruket har det länge varit angeläget att en särskild undervisningsprofessur i arbetslära inrättas vid skogshögskolan och förbunden förordar att så sker. *Sveriges skogsägareförbund* anser, att behovet av en undervisningsprofessur i ämnet arbetslära vid skogshögskolan är alltför väl dokumenterat och omvittnat för att ytterligare behöva understrykas. Professuren i fråga måste enligt förbundets bestämda uppfattning snarast inrättas, oberoende av hur kommitténs förslag kommer att behandlas. Med den utveckling, som vårt skogsbruk av allt att döma går mot — ett skärpt ekonomiskt läge på grund av främst stigande kostnader — är det enligt förbundet förvånansvärt, att kommittén icke ägnat den tekniska och ekonomiska undervisningen och forskningen större utrymme. Disproportioner i kommitténs organisationsförslag mellan å ena sidan de biologiska ämnena, å andra sidan de tekniska och ekonomiska är påtaglig. Förutom den omnämnda professuren i arbetslära, förlagd till skogshögskolan, finner förbundet en ny institution i skoglig driftsekonomi (företagsekonomi) vara så väl motiverad, att den, måhända till en början förestådd av en laborator, utan dröjsmål bör inrättas. *Skogsindustriernas samarbetsutskott* konstaterar med beklagande, att kommittén av tydligen främst kostnadsskäl icke velat förorda inrättandet av en undervisningsprofessur i skogsteknik. Inrättandet av

en professur i detta viktiga ämne bör enligt samarbetsutskottets mening tagas upp till omprövning och inkluderas i det slutliga förslaget till organisationen för skogshögskolan. *Svenska lantarbetsgivareföreningen* anser, att — oberoende av hur den slutliga lösningen blir i frågan om organisationen av den skogliga forskningen och undervisningen — den skogliga arbetsläran-skogstekniken snarast bör tilldelas sådana ekonomiska och personella resurser, att forskningen i alla dess faser kan bedrivas med största intensitet och undervisningen i samma ämne ges ytterligare utrymme i undervisningsplanerna. Med hänsyn till ämnets vikt — och vid jämförelse med övriga ämnesområdets dimensionering — synes det föreningen starkt motiverat, att ämnet skoglig arbetslära-skogsteknik företrädes av två professurer, en undervisningsprofessur och en forskningsprofessur.

Förslaget att komplettera den skogsvetenskapliga forskningsorganisationen med en självständig professur i skoglig matematisk statistik förordas av samtliga de remissinstanser, som yttrat sig i frågan. Betydelsen av inrättandet av en ny professur i ämnet framhålles särskilt av *jordbrukets forskningsråd*. *Skogs- och lantbruksakademien* anför att genom inrättande av en ny professur i skoglig matematisk statistik tillförsäkras såväl skogsforskningen som undervisningen fördelen av en permanent kraft på högsta nivå, vilket med den ställning, som statistiken intager och i ökande grad kommer att intaga inom den skogliga forskningen och undervisningen, blir av grundläggande betydelse för utvecklingen på hela det skogsvetenskapliga området. När det gäller den matematisk-statistiska forskningen och undervisningen framhåller *statistiska centralbyrån* det positiva i att den statistiska vetenskapen på detta sätt ges bättre resurser.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut finner i likhet med kommitténs majoritet, att den skogsvetenskapliga forskningen bör utökas med en professur i förevarande ämne med egen institution, vilken bör handha bl. a. all maskinell databehandling inom den skogliga forskningens och högre utbildningens område. Också *skogshögskolans studentkår* biträder förslaget. *Sveriges förenade studentkårer* erinrar om att vid skogshögskolan undervisningen av hävd varit starkt inriktad på de biologiska ämnena. Skogshögskoleundervisningen bör emellertid taga fasta på den förskjutning utvecklingen visar mot större behov av personer med teknisk-ekonomisk utbildning. En sådan omorganisering av undervisningen bör snarast komma till stånd; antalet lektioner i teknisk-ekonomiska ämnen bör ökas och nya professurer inrättas. Den föreslagna professuren i skoglig matematisk statistik är ett steg i denna riktning.

I anslutning till kommitténs förslag rörande den mykologiska forskningen hävdar *skogsstyrelsen* för sin del, att mykologien i dess helhet borde ha fått sin egen institution med hänsyn till forskningsområdets utomordentliga vikt för skogsproduktionen, skogsförnyringen, skogs-

vårdens metodik och virkesvården. Ehuru ämbetsverket finner arbetsuppgifterna vid den föreslagna botaniska institutionen mycket omfattande och arbetskrävande för föreståndaren, som jämväl har att leda en viktig och mångskiftande utbildning, inser styrelsen väl, att en gräns någonstädes måste sättas, och vill därför icke påyrka en uppdelning av institutionen i det förestående sammanhanget. Styrelsen framhåller å andra sidan, att institutionen sannolikt i en ganska nära framtid måste uppdelas. Vid en fördjupad forskning torde nämligen arbetsuppgifterna inom det ännu rätt oplöjda området snabbt öka. I stort sett liknande synpunkter anföres av *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*. I anslutning till denna punkt tillstyrker styrelsen i likhet med kommittén, att den av järnvägsstyrelsen, telestyrelsen och vattenfallsstyrelsen begärda utredningen rörande träskyddsforskningens organisation m. m. i landet med det snaraste kommer till stånd. *Statens tekniska forskningsråd* betonar vikten av att träskyddsforskningen i sin helhet, d. v. s. omfattande såväl skogs- och trämykologi som tekniskt träskydd, snarast tillgodoses. Rådet ansluter sig till synpunkten att träskyddsforskningen blir föremål för särskild utredning och förordar att den fackliga upprustning som kommittén föreslagit på detta område kommer till stånd, dock utan att denna ges sådan form att träskyddsforskningens framtida organisation därmed bindes. Rådet erinrar i detta sammanhang om tidigare framfört erbjudande att bistå en sådan utredning. Även *jordbrukets forskningsråd* framhåller särskilt betydelsen av träskyddsforskningens utbyggnad.

Av de synpunkter som anförts i fråga om *skogszoologi*ens framtida ställning vid skogshögskolan må här anföras följande.

Jordbrukets forskningsråd tager avstånd från ledamoten Kulls reservation beträffande gemensam institution för skogszoologi och skogsentomologi. Även *skogs- och lantbruksakademien* ställer sig på kommitténs ståndpunkt beträffande skogszoologien med hänvisning till att akademiens programkommitté bland aktuella forskningsområden särskilt upptagit frågan om en intensifierad viltforskning.

Skogsstyrelsen däremot har i fråga om skogszoologien i huvudsak samma uppfattning som reservanten Kull. Då emellertid professuren i detta ämne svårligen kan indragas, kan institutionen ej gärna förenas med entomologien förrän framdeles, då tillfälle därtill ges. Enligt styrelsens mening bör ämnets framtida benämning vara skogszoologi. De väsentliga ämnesområdena för den av kommittén föreslagna, d. v. s. oförändrade skogszoologiska institutionen, synes styrelsen vara viltforskning samt undervisning i viltvård. Viltforskningen och vad därtill hör är f. n. åtskilligt splittrad, om än viltforskningsrådet fungerar som ett samordnande organ. Resultatet av en emotsedd utredning om dessa frågor kan komma att påverka utformningen av ämnet skogszoologi och dess omfattning och inne-

håll vid skogshögskolan, medan renodlad viltforskning kan tänkas förlagd till annan forskningsanstalt. Oavsett denna möjlighet torde i framtiden den nuvarande skogszoologiska undervisningen kunna handhas av en speciallärare.

Styrelsen för skogshögskolan och statens forskningsinstitut anför, att den svenska forskningen beträffande vården av det vilda f. n. är mycket underdimensionerad och att starka skäl, bl. a. den stora ekonomiska betydelsen, talar för en upprustning på detta område. En framkomlig väg torde enligt styrelsen vara att följa kommittémajoritetens förslag, men även andra alternativ synes böra beaktas vid en kommande översyn av området i fråga. I detta sammanhang erinrar styrelsen om att, i avvaktan på förordad utredning rörande träforskningens organisation m. m., träentomologien tills vidare bör inrymmas under institutionen för skogsentomologi.

Beträffande kommitténs förslag till institutionsindelning anföres bl. a. följande synpunkter.

Jordbrukets forskningsråd har icke någon erinran beträffande förslaget om vilka institutioner, som avses skola handha jägmästarutbildningen. Vad beträffar förslagen om högskolans uppdelning på institutioner säger sig *statskontoret* från sina utgångspunkter ha svårt att bilda sig en säker uppfattning härom. Det vill emellertid förefalla, som om åtskilligt talar för de synpunkter som en kommittéledamot åberopat till stöd för sitt särskilda yttrande med yrkande på en minskning m. m. av antalet institutioner.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut understryker angelägenheten av att institutionsindelningen icke blir fastlåst utan att ändringar i densamma skall kunna göras, och ansluter sig således helt till vad kommittén i denna del anfört. Styrelsen har heller intet att erinra mot en uppläggning av den högre skogliga utbildningsverksamheten så att liksom f. n. är fallet endast vissa institutioner handhar den undervisning, som är avsedd att leda fram till civiljägmästarexamen, medan licentiand- och doktorandstudier skall kunna ske vid samtliga institutioner.

RLF anser, att översynen av de olika institutionernas arbetsområden borde varit grundligare och resulterat i större förändringar gentemot nuvarande förhållanden än som blivit fallet. Riksförbundet pekar framför allt på den disproportion, som blir följden enligt förslaget mellan de biologiska och de tekniska och ekonomiska ämnesgrupperna. Även *Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund* anser kommitténs förslag till institutionsindelning medföra en uppenbar disproportion i fördelningen mellan teknisk-ekonomiska och biologiska ämnen. Likaså anser *Sveriges lantbruksförbund* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* att det ter sig mindre välbetänkt att som kommitténs förslag innebär låta de biologiska ämnesområdena bli så dominerande, medan den ekonomiska och merkantila sidan kommer att få ställning av underordnat biämne. Förbunden,

som intet har att invända mot den föreslagna avgränsningen mellan de olika institutionernas arbetsområden, anser sålunda att de ekonomiska och även tekniska områdena bör erhålla väsentligt ökade resurser. *Skogsindustriernas samarbetsutskott* ifrågasätter om icke kommitténs organisationsförslag lider av en viss disproportion mellan den vikt, som tillmätts de biologiska ämnena jämfört med de tekniska och ekonomiska och föreslår att en institution i skoglig driftsekonomi inrättas som till en början skulle kunna förestås av en laborator.

I fråga om undervisningens organisation och de enskilda institutionernas verksamhetsområden anser *herrar Sundblad och Pihlgren* för sin del kommittéförslaget väl genomtänkt och avstår från att ingå på någon detaljbedömning härav. Dock vill de med instämmande i de yrkanden, som framkommit från ett flertal håll, särskilt understryka nödvändigheten av att en professur i arbetslära bör inkluderas i det slutliga förslaget till organisation för skogshögskolan. De anser också, att en särskild institution i skoglig driftsekonomi är i hög grad önskvärd och hemställer, att även denna fråga upptages till prövning i samband med organisationens genomförande.

Beträffande kommitténs översyn av de enskilda institutionernas verksamhetsområden och resurser vid den föreslagna skogshögskoleorganisationen, konstaterar *Sundblad och Pihlgren* med tillfredsställelse att kommittén är enhällig beträffande den föreslagna gränsdragningen mellan institutionernas arbetsområden samt beträffande upprustningens omfattning vid de olika institutionerna. Detta förhållande synes borga för att onödigt dubbelarbete skall kunna undvikas samt för att den samlade skogliga forskningen i stort kan få en balanserad och väl avvägd inriktning.

Departementschefen. För att en utbyggnad av de samlade resurserna på det skogsvetenskapliga området, såväl när det gäller forskningen som den högre utbildningen, skall få eftersträvad verkan är det angeläget, att arbetsfördelningen mellan de olika skogsvetenskapliga institutionerna blir ändamålsenlig. Enligt skogshögskole- och skogsforskningskommitténs uppfattning är det till följd härav angeläget, att den skogsvetenskapliga forskningen i Sverige organiseras på ett sådant sätt, att forskarna genom lämplig avgränsning av vars och ens arbetsområde kan täcka ett så vidsträckt fält som möjligt. Kommittén har utifrån sagda synpunkter sökt finna en tillfredsställande avgränsning av institutionernas arbetsuppgifter i forskningshänseende. Kommittén framhåller, att några mera ingripande åtgärder ej visat sig erforderliga, då i praktiken en sådan avgränsning i stort sett redan skett. Med visst undantag för ämnet skogszoologi har kommittén inte heller beträffande undervisningen förordat några ändringar gentemot nuvarande förhållanden. De allmänna synpunkter, som varit vägledande för kommitténs översyn av arbetsfördelningen mellan de skogs-

vetenskapliga institutionerna har lett till att kommittén föreslagit, att forskningsuppgifterna på lämpligt sätt fördelas mellan samtliga institutioner, medan undervisningsuppgifterna, vad gäller utbildningen av jägmästare, alltjämt skall koncentreras till vissa institutioner, men att de i den mån så lämpligen kan ske med hänsyn till undervisningens effektivitet avlastas från de vetenskapligt högre kvalificerade befattningshavarna. Samtliga institutioner bör dock medverka i undervisningen på högre stadium. Sålunda anser kommittén, att licentiatexamen och doktorsdisputation både formellt och reellt bör kunna äga rum inom samtliga institutioner. Kommittén har i detta sammanhang anfört, att det redan inledda samarbetet med andra högskolor i fråga om utbildning på högstadiet bör utvidgas.

Den nu angivna allmänna målsättningen för en fördelning av uppgifterna mellan de olika enheterna har inte rönt någon erinran från remissinstansernas sida. Även jag finner mig böra förorda den arbetsfördelning som kommittén i förevarande avseende föreslagit.

Beträffande kommitténs rekommendationer på några områden, som visat sig erbjuda speciella problem, samt dess sammanfattande förslag till institutionsindelning för hela den skogsvetenskapliga forsknings- och utbildningsverksamheten, har i vissa fall delade meningar såväl inom kommittén som bland remissorganen kommit till uttryck. Jag torde i det följande få upptaga frågorna till behandling i den ordning kommittén berört desamma.

Vad först gäller frågan om den skogliga arbetslärans uppgifter och resurser erinrar kommittén om att under senare år framkommit förslag att inrätta en särskild professur i arbetslära, placerad vid skogshögskolan. I det sammanhanget har betonats att forskningens och undervisningens betydelse på ifrågavarande område blivit allt större, varför det ansetts angeläget, att resurserna för ifrågavarande uppgifter inte försämrades, när en personlig professur i ämnet år 1957 upphörde. Om statsmakternas förståelse för dessa synpunkter vittnar det faktum att, i avvaktan på nu föreliggande betänkande, prisutjämningsmedel från och med budgetåret 1957/58 ställts till verksamhetens förfogande i en större utsträckning än vad som motsvarar bortfallet av den med den personliga professuren förbundna medelsanvisningen.

Kommittén vitsordar för sin del ämnesrådets ökade betydelse såväl inom undervisningen som inom forskningen. Kommittén är även enig därom, att väsentligt ökade resurser bör ställas till förfogande på här ifrågavarande område.

När det gäller frågan om hur denna förstärkning lämpligen bör ske, har kommittén diskuterat olika lösningar. Kommittén har övervägt, om den nuvarande avdelningen bör utbyggas eller om densamma bör uppdelas på

två institutioner. En uppdelning skulle enligt kommittén antingen kunna tänkas så, att de centrala uppgifterna på forskningssidan omhänderhaves av en institution, under det att huvudansvaret för jägmästarutbildningen och vissa mera speciella forskningsuppgifter anförtros åt en annan institution; eller också så, att det inrättades två institutioner med olika arbetsområden inom såväl forskning som undervisning, närmast i form av en skogsteknologisk institution och en arbetssociologisk institution. Efter att ingående ha övervägt de olika alternativen till lösning av nu förevarande fråga, har kommittén funnit att en omorganisation av avdelningen inte bör ske nu. Kommittén har sålunda inte kunnat finna det vara välbetänkt att vare sig inrätta en från forskningen på området helt skild professur med tämligen exklusiva undervisningsuppgifter eller att inrätta en arbetssociologisk professur med enligt kommitténs uppfattning mycket diffusa uppgifter. I avvaktan på att klarare linjer för en lösning av frågan skall framkomma, har kommittémajoriteten som framgår av den förut lämnade redogörelsen ansett den nuvarande ordningen med en institution vara att föredraga. Enligt kommitténs mening är det emellertid oundgängligen nödvändigt att institutionens resurser snarast möjligt förstärkes och kommittén har därför i personalavseende föreslagit nära nog en fördubbling, däribland inrättandet av två laboraturer.

Kommittén uttalar emellertid i sammanhanget även, att den nuvarande arbetsläreavdelningens verksamhetsuppgifter i någon mån kan begränsas. Sålunda bör ansvaret för den arbetsfysiologiska forskningen överflyttas till annat håll. Vidare anföres, att provningsverksamhet i fråga om redskap, maskiner och dylikt i fortsättningen väsentligen kan ske genom statens maskinprovningars försorg. Kommittén anser dessutom, att konstruktionsverksamhet ej i någon högre grad bör ingå i institutionens arbetsuppgifter utan i största möjliga utsträckning överlåtas till enskilda intressenter.

Kommittén anser inte, att benämningen arbetslära är tillfredsställande med hänsyn till de arbetsuppgifter, som faller inom förevarande institutions område utan har funnit begreppet skogsteknik närmare svara mot området i fråga. Den föreslår därför att institutionen i fortsättningen benämnes institutionen för skogsteknik.

Kommitténs uttalanden om behovet av ökade resurser för forskningen och undervisningen i ämnet skogsteknik har rönt allmänt gillande hos de remissorgan, som yttrat sig i frågan. En genomgående invändning är dock att kommitténs förslag i förevarande avseende ej är tillräckligt långtgående. Från åtskilliga håll understrykes vikten av att de tekniska och de drifts-ekonomiska ämnena erhåller väsentligt ökade resurser.

Bakom remissuttalandena ligger uppfattningen att en intensiv forskning och en effektiv undervisning på här förevarande område är en förutsättning för att det svenska skogsbruket i erforderlig grad skall kunna hävda sig i den alltmer hårdnande konkurrensen på världsmarknaden.

Även jag är väl medveten om att forskningen och undervisningen på förevarande område bör ges ökade resurser. Vad kommittén härutinnan anfört, föranleder sålunda ingen erinran från min sida. Inte heller har jag något att invända mot den av kommittén föreslagna benämningen skogsteknik, vilket bättre täcker ämnesområdet i fråga.

Jag delar vidare kommitténs uppfattning beträffande begränsningarna i ämnesområdet. Sålunda bör arbetsfysiologisk forskning i fortsättningen ej bedrivas vid institutionen, vilket givetvis inte får förhindra, som kommittén även anfört, att vid institutionen meddelas viss specialundervisning rörande problem, hänförliga till sagda forskningsområde. Självklart är, att vid institutionen bedriven forskning t. ex. kring vissa arbetsstudiefrågor ofta kommer att bygga på arbetsfysiologiska undersökningar, utförda vid därför avsedda institutioner. Jag kan vidare ansluta mig till kommitténs uttalande beträffande provningsverksamheten och om att återhållsamhet bör iakttagas i fråga om konstruktionsarbeten.

Kommittén har som nyss nämnts inte nu velat förordna någon uppdelning av ämnesområdet i flera professurer. De betänkligheter, som kommittén därvid anfört mot inrättandet av en särskild undervisningsprofessur i ämnet, finner jag välgrundade. Ett inrättande av en dylik professur synes ej heller överensstämma med universitetsutredningens uttalanden. Jag kan sålunda inte ansluta mig till deras mening, som vid remissbehandlingen hävdade, att en sådan professur snarast bör komma till stånd. Däremot finner jag ifrågavarande ämnesområde vara av sådan omfattning, att starka skäl talar för att redan nu en vertikal uppdelning av området i fråga göres. Vid en dylik uppdelning av den nuvarande arbetsläreavdelningens forsknings- och undervisningsuppgifter i två delar synes det mest ändamålsenligt att, såsom bland andra skogsforskningsinstitutet föreslagit, låta den ena delen omfatta en teknologisk-maskinteknisk sektor och den andra delen en driftsorganisatorisk-driftsekonomisk sektor.

I fråga om uppgifter skulle till den förstnämnda sektorn hänföras forskning och undervisning rörande enskilda arbetsprocesser i skogsbruket samt frågor förbundna med arbetskraftens och de tekniska hjälpmedlens deltagande och utnyttjande i dessa arbetsprocesser. Till den senare sektorn skulle föras forskning och undervisning rörande driftsplanläggning, driftsorganisation och arbetsprocessernas samordning jämte därmed förbundna ekonomiska frågor.

För min del vill jag förordna, att skogstekniken uppdelas på sätt jag nu angivit. De båda delarna bör med hänsyn till uppgifternas vikt var för sig förestås av en professor. De båda professurerna bör benämnas skogsteknik I och II. Med hänsyn till önskemålet att icke erhålla för små enheter och med beaktande av den nära samhörigheten i fråga om forskning och undervisning mellan de två sektorerna bör de båda professurerna ingå i en och samma institution, benämnd institutionen för skogsteknik.

Med den föreslagna uppdelningen och avgränsningen av de två delarna kommer undervisningen att fördelas med ungefär hälften på vardera delen, varvid den tekniska undervisningen, skogsteknik I, i sin helhet bör vara förlagd till det i det följande föreslagna första garpenbergsåret, medan på den ekonomiska delen fallande undervisning, skogsteknik II, skulle i huvudsak förläggas till Stockholm. I enlighet med denna fördelning måste det framstå som ändamålsenligt att professorn i skogsteknik I stationeras i Garpenberg. Härigenom vinnes även att tillhörande personal och verkstäder kan omlokaliseras från stockholmsområdet. Vidare kan undervisningen och forskningsarbetet i fråga om maskiner och redskap bedrivas med nära tillgång till övnings- och försöksområden. Genom placeringen ernås därjämte att professorn — med biträde av viss annan personal — kan vara föreståndare för förläggningen. Prefekt för den skogstekniska institutionen för handläggande av för institutionen gemensamma administrativa frågor m. m. bör utses av högskolans styrelse.

Till personalfrågor samt till frågor rörande byggnadsbehov m. m. i anslutning till mitt nu framförda förslag torde jag få återkomma i senare avsnitt.

Förslaget att inrätta en professur i skoglig matematisk statistik vid skogshögskolan har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av nära nog samtliga remissinstanser. För min del finner jag de motiv som anförts för förslaget bärande. Då jag inte heller i övrigt har något att erinra mot kommittémajoritetens förslag i denna del, tillstyrker jag, att försöksledartjänsten vid skogsforskningsinstitutets nuvarande kontor för matematisk statistik utbytes mot en professur i skoglig matematisk statistik, varvid sagda kontor bör ombildas till en egen institution, där förutom uppgifterna på forskningsområdet jämväl bör ombesörjas den undervisning i matematik, som skall ske vid högskolan.

De mykologiska arbetsuppgifterna inom skogsvetenskapen kan enligt kommitténs mening i huvudsak sägas avse två områden, nämligen skogsmykologi och trämykologi, varav det förra avser skador på växande skog och det senare skador på virke. Kommittén, som erinrar om att mykologisk forskning för närvarande bedrivs vid skogshögskolans skogsbotaniska institution och vid skogsforskningsinstitutets avdelning för botanik och marklära utan någon bestämd uppdelning av verksamheten på mykologiska specialområden, föreslår att skogsmykologien förlägges till institutionen för skogsbotanik, medan den sektion inom avdelningen för botanik och marklära, som sysslar med mykologi, inriktas på trämykologi samt, såsom nära sammanhörande med virkesläran, överflyttas till virkesläreinstitutionen. Samtidigt skulle benämningen på avdelningen för botanik och marklära ändras till institutionen för skogsekologi. Undervisningen i mykologi för jägmästarexamen föreslås i sin helhet förlagd till den skogsbotaniska institutionen.

Under remissbehandlingen har från några håll uttryckts den uppfattningen, att mykologien i dess helhet med hänsyn till forskningsområdets utomordentliga vikt inom en nära framtid måste få en egen institution.

För egen del är jag medveten om den betydelse en effektiv och målmedveten forskning på hithörande område har för skogsbruket. Jag är emellertid ej beredd att nu föreslå tillskapandet av en särskild institution för området i fråga. Såsom kommittén även anfört saknas för närvarande bland annat tillräcklig överblick för att man nu skall kunna säga hur arbetsfördelningen på hithörande områden lämpligen bör ordnas på längre sikt, bland annat med hänsyn till de beröringspunkter mykologien har med den tekniska träskyddsforskningen. Kommittén har i detta sammanhang vitsordat sistnämnda forskningsgrens stora betydelse samt föreslagit, att frågan hur ifrågavarande forskning lämpligen bör bedrivas göres till föremål för särskild utredning. Detta spörsmål torde få upptagas i annat sammanhang. Mot kommitténs förslag till ordnande av den mykologiska forskningen och undervisningen har jag även i övrigt ingen erinran att göra och förordar sålunda att en uppdelning av uppgifterna i enlighet med detsamma kommer till stånd. Jag tillstyrker också förslaget att den kvarstående delen av avdelningen för botanik och marklära samtidigt erhåller benämningen institutionen för skogsekologi.

Kommittén har funnit arbetsfördelningen mellan nuvarande zoologiska avdelning vid skogsforskningsinstitutet och skogszoologiska institutionen vid skogshögskolan rationell när det gäller forskningen. Kommittén föreslår dock att förstnämnda avdelning med hänsyn till dess vetenskapliga inriktning benämnas den skogsentomologiska institutionen. Vad gäller undervisning och examination till jägmästarexamen finner kommittén, att uppgifterna, till skillnad från vad som nu är fallet, bör fördelas mellan de båda institutionerna efter deras faktiska verksamhetsområden. Enligt kommittén behöver detta ej utesluta att gemensamt betyg i ämnet skogszoologi meddelas om så befinnes lämpligt. En ledamot av kommittén finner det ej erforderligt att skogsentomologien och skogszoologien framdeles förblir uppdelade på två självständiga institutioner.

Delade meningar rörande behovet av en särskild skogszoologisk institution framskyntar jämväl i några remissyttranden. För egen del finner jag emellertid att starka skäl kan anföras för bibehållandet av båda de nuvarande institutionerna. Från jägarhåll har sålunda i olika sammanhang påyrkats en förstärkning av viltforskningen och den ökade användningen av skogsområdena för ofta rekreationsbetonad verksamhet såsom jakt och fiske, torde göra det alltmer angeläget inte minst ur skogsekonomisk synpunkt att forskning och undervisning i här avsedda ämnen sker vid skogshögskolan. Jag har därför inte funnit anledning att föreslå någon ändring av institutionsindelningen i nu förevarande avseende. I enlighet härmed

föreslår jag att verksamheten på det skogszoologiska området alltjämt skall vara uppdelad på två institutioner och att den närmare fördelningen av arbetsuppgifterna bör ske i enlighet med kommittémajoritetens förslag. Mot de av kommittén föreslagna benämningarna har jag inte något att invända. Institutionerna bör sålunda heta institutionen för skogsentomologi respektive institutionen för skogszoologi.

Kommitténs förslag till institutionsindelning innebär, att vid skogshögskolan skall finnas 15 institutioner, innefattande lika många professorer. Ett bifall till detta förslag skulle medföra att antalet skogsvetenskapliga institutioner med professor som föreståndare utökades med en jämfört med nuläget.

De invändningar som riktats mot kommitténs förslag i detta avseende innebär i huvudsak dels att antalet institutioner, såsom en ledamot anfört, borde kunna minskas, dels att institutionsindelningen är sådan, att de biologiska ämnesområdena har för stor andel av resurserna i förhållande till de tekniska och ekonomiska områdena.

För egen del finner jag i likhet med kommittén den föreslagna institutionsindelningen utgöra ett ur forskningssynpunkt i stort sett väl sammanhängande system. Mot avgränsningen av uppgifterna mellan de olika institutionerna finner jag heller ingen anledning att göra någon erinran. Jag vill i sammanhanget framhålla, att den teknisk-ekonomiska forskningen och utbildningen torde i många avseenden bättre än den biologiska sektorn lämpa sig för en av skogsbruket självt driven verksamhet, vilket också med ett betydande stöd från det allmänna sker i de s. k. arbetsstudieorganisationerna. I det föregående har jag emellertid i medvetande om det tekniska och driftsekonomiska områdets betydelse på skogsforskningens och den högre skogliga utbildningens område föreslagit att vid institutionen för skogsteknik inrättas ytterligare en professur. Med utgångspunkt från vad jag nu anfört tillstyrker jag den av kommittén förordade institutionsindelningen. Såsom både kommittén och vissa remissorgan gör, vill också jag understryka vikten av att institutionsindelningen inte fastlåses utan att högskolestyrelsen med uppmärksamhet följer de ändrade behov, som kan komma att aktualiseras i framtiden och gör därav påkallade framställningar om eventuellt erforderliga omläggningar.

V. Undervisningsfrågor

Nuvarande förhållanden. Examina, som kan avläggas vid skogshögskolan, är civiljägmästarexamen och skogsvetenskaplig licentiatexamen. Härjämte kan högskolan genom sitt lärarråd tilldela den, som offentligt försvarat disputationsavhandling, skogsvetenskaplig doktorsgrad. Antalet årligen utexaminerade civiljägmästare har under åren 1950—1960 varierat

mellan 17 och 36 och uppgick år 1960 till 33. Sedan år 1942 har hittills 22 skogsvetenskapliga licentiatexamina avlagts, därav fyra före år 1950, och tre skogsvetenskapliga doktorsavhandlingar ventilerats. F. n. idkar 14 personer studier för skogsvetenskaplig licentiatexamen och tre för skogsvetenskaplig doktorsgrad. Vid högskolans naturvetenskapliga institutioner idkar vidare sju personer studier för filosofie licentiatexamen och fyra för filosofie doktorsgrad.

Enligt nu gällande bestämmelser för antagning av ordinarie studerande till civiljägmästarutbildningen vid skogshögskolan skall inträdessökande bl. a. ha genomgått statens förberedande skogskurs eller annan utbildning, som lärarrådet finner likvärdig. Därjämte skall han antingen med goda vitsord ha deltagit i till skogsbruket hörande praktiska arbeten under minst åtta månader, varav minst fem månader skall avse praktik i sådan under högre utbildad fackmans ledning stående skogsförvaltning, som rektor anvisar eller lärarrådet kan godkänna, eller också skall han ha genomgått statens skogsmästarskola, statens skogsskola eller därmed jämförlig skola.

Kurstiden vid den förberedande skogskursen är omkring fyra månader. Kursplanen upptar dels undervisning i vissa allmänt grundläggande ämnen och dels lektioner och övningar i skogsvård, skogsteknologi, virkesmätning m. m. Huvudvikten i undervisningen lägges vid verktygsvård och arbetsteknik. Den sammanlagda utbildningstiden, som omfattar omkring 800 timmar, består till väsentlig del av praktiska arbeten och övningar i skogen.

Antagningen av de sökande till skogshögskolan sker i turordning på grundval av en för varje sökande beräknad poängsumma. För den, som avlagt studentexamen eller avgångsexamen från specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande, tillgodoräknas enligt vissa närmare angivna regler poäng för vitsord i studentexamen eller avgångsexamen samt för skogspraktik och förberedande skogskurs. I förekommande fall må extra poäng tillgodoräknas på grund av militärtjänstgöring, tentamina för akademisk examen samt annan utbildning. För övriga sökande bestäms efter omständigheterna, hur poängsumman skall beräknas.

Det antal ordinarie studerande, som under femårsperioden 1956—1960 intagits vid skogshögskolan för att avlägga civiljägmästarexamen har med Kungl. Maj:ts medgivande uppgått till 181. Till den kurs, som började den 1 juli 1960, har av 59 sökande antagits 37.

Ämnena i *civiljägarmästarexamen* indelas i betygsämnena och förhörssämnena. Undervisningen omfattar följande obligatoriska ämnen.

Betygsämnena: Skoglig arbetslära, skoglig marklära, skogsbotanik, skogsökonomi, skogsskötsel, skogsuppskattning med skogsindelning, skogszoologi med viltvård, virkeslära, förvaltningslära, skogsdikning, skogs- och fältmätning, vägbyggnadsteknik, rättslära samt matematisk statistik.

Förhørsämnen: Arbetarskydd, bokföreläsning, husbyggnadslära med byggnadsritning, kemi, lanthushållning och fotogrammetri.

Dessutom meddelas undervisning med frivilligt deltagande i de ämnen lärarrådet bestämmer, t. ex. arkiv- och kartkunskap, fornminneskunskap samt naturvård och landskapsvård.

För en närmare redogörelse för de obligatoriska ämnenas innehåll torde få hänvisas till betänkandet, s. 25—27.

Undervisningen vid skogshögskolan bedrivs i form av föreläsningar med demonstrationer, laborationer, seminarieövningar och andra övningar samt exkursioner och studieresor. Undervisningen i de obligatoriska ämnena fördelar sig på föreläsningstimmar, övningstimmar och övningar i skogen i huvudsaklig överensstämmelse med följande sammanställning. Med övningstimmar avses sådan praktisk undervisning, som i allmänhet är förlagd till lärorummet, och som huvudsakligen består av laborationer, kalkyleringar, upprättande av diknings-, vägbyggnads- och skogsindelningsplaner m. m., allt efter de olika ämnenas natur.

	Föreläsningstimmar	Övningstimmar	Övningar i skogen dagar
<i>Betygsämnen</i>			
Skoglig arbetslära	78	77	39
Skoglig marklära	107	45	16 1/2
Skogsbotanik	108	77	24
Skogsekonomi	106	—	8
Skogsskötsel	66	—	89
Skogsuppskattning med skogsindelning	60	56	30
Skogszoologi med viltvård	74	8	4
Virkeslära	71	205	31
Förvaltningslära	44	11	1 1/2
Skogsdikning	12	20	13
Skogs- och fältmätning	71	105	40
Vägbyggnadsteknik	29	12	9 1/2
Rättslära	40	—	—
Matematik	12	—	—
Statistik	30	—	—
<i>Förhørsämnen</i>			
Arbetarskydd	6	—	—
Bokföreläsning	—	30	—
Husbyggnadslära med byggnadsritning	10	20	1
Kemi	16	—	—
Lanthushållning	30	5	2
Fotogrammetri	35	81	—
Summa	1 005	752	308 1/2

Undervisningens fördelning på olika lärarkategorier framgår av efterföljande tablå, där uppdelning göres mellan professorer, laboratorer och docenter (p), speciallärare (s) och assistentpersonal (a). Till sistnämnda kategori hänföres därvid föreståndaren för garpenbergsföreläsningen, vilken

handhar utbildningen i skogs- och fältmätning och även biträder vid undervisningen i virkeslära.¹

Undervisningen meddelas vid skogshögskolan i Stockholm och vid högskolans förläggningar i Garpenberg och Malingsbo samt i vissa till högskolan upplätta övningsskogar. Lsåret är indelat i tre terminer, nämligen sommar-, höst- och vårtermin. Sammanlagt beräknas studierna till civiljägmästar-examen omfatta elva terminer eller tre och ett halvt år.

Enligt gällande undervisningsplan är utbildningen förlagd till Garpenberg under två perioder. Den första perioden — för nyintagna elever — är inpas-

Ämne	Föreläsningstimmor	Övnings-timmor	Övningar i skogen dagar
Skoglig arbetslära	p 69	42	18
»	a 9	135	97
Skoglig marklära	p 101	90	22 1/2
Klimatologi	s 6	—	—
Skogsbotanik	p 108	154	30
Skogsekonomi	p 76	—	8
Nationalekonomi	s 30	—	—
Skogsskötsel	p 66	—	65
»	a —	—	170
Skogsuppskattning med skogsindelning	p 60	20	61
»	a —	36	12
Skogszoologi med viltvård	p 74	8	4
Fiskevård	s 6	—	1/2
Virkeslära	p 35	106	31
»	a 28	804	62
Förvaltningslära	s 20	—	—
Aktuella praktiska skogsförvaltningsproblem	s 24	11	1 1/2
Skogsdikning	s 12	20	17
Vattenmängdsberäkning, kostnadsfördelning och laga syneförrättning vid dikningsföretag med statsanslag	s 10	—	—
Skogs- och fältmätning	a 71	266	175
Vägbyggnadsteknik	s 29	12	8 1/2
»	a —	—	8
Rättslära	s 40	—	—
Matematik	s 12	—	—
Statistik	s 30	—	—
Arbetskydd	s 6	—	—
Bokföring	s —	30	—
Husbyggnadslära med byggnadsritning	s 10	20	1
Kemi	s 16	—	—
Lanthushållning	s 30	5	2
Syneförrättning vid jordbruksarrende	s 3	—	6
Fotogrammetri	s 35	81	—

¹ Den med bokstaven p betecknade undervisningen ombesörjes i flertalet fall av professorer i ämnet. Endast i några fall är ifrågasvarande undervisning uppdelad på flera lärare. Sålunda handhar laboratorn i skogsbotanik undervisningen under 72 föreläsningstimmor, 40 övningstimmor och 16 övningsdagar i skogen. Vidare ombesörjes undervisningen i skogsuppskattning med skogsindelning av en docent under tio föreläsningstimmor, tio övningstimmor och sex övningsdagar i skogen. Antalet assistenter, som deltar i undervisningen, varierar. Man kan därför icke ange exakt hur många befattningshavare, som motsvarar den i tablan angivna assistentundervisningen (a). Av den på sidan 106 återgivna tablan framgår dock omfattningen av den assistentpersonal, som f. n. finnes på de olika institutionerna.

sad under tiden 1 juli—20 december (sommars- och hösttermin) och undervisningens tyngdpunkt är förlagd till skogs- och fältmätning. Perioden inbegriper även kortare kurser i skogsbotanik och skoglig marklära och arbetslära. Den andra perioden omfattar sjätte terminen (8 januari—6 juni) och har tyngdpunkten av undervisningen förlagd till arbetsläran och virkesläran. Med undantag för vissa sommarövningar är undervisningen i övrigt förlagd till Stockholm. Andra sommaren bedrivs övningar i södra Sverige och Norrland, medan under tredje sommaren övningar anordnas i Malingsbo. Fjärde sommaren ägnas åt vissa slutövningar i skogsskötsel och åt en studieresa till södra Sverige samt till tentamina och examensarbeten i olika ämnen. Enligt undervisningsplanen bör tentamen i skogsuppskattning avläggas den tredje terminen, tentamen i virkeslära den sjätte terminen, i skogszoologi utom entomologi den nionde eller elfte terminen samt i skoglig arbetslära, skogsekonomi, skogsskötsel och skogsindelning under den elfte terminen. Betydande individuella avvikelser från detta schema torde dock förekomma.

Lärarkåren vid skogshögskolan består av professorer, laboratorer, föreståndaren för högskolans förläggning i Garpenberg, speciallärare och docenter. Vid undervisningen biträder assistent- och amanuenspersonal.

Vidare är befattningshavare vid statens skogsforskningsinstitut skyldig att efter styrelsens bestämmande hålla föreläsningar vid skogshögskolan över av honom vid institutet utförda undersökningar och därvid vunna resultat. Den regelmässiga undervisningen vid skogshögskolan handhaves f. n. av befattningshavare vid skogsforskningsinstitutet i nedan angiven omfattning.

Föreståndaren för institutets zoologiska avdelning föreläser inalles tio timmar per läsår över skogsskydd mot insekter. Avdelningen för skogstaxering ombesörjer två föreläsningstimmar per år i riksskogstaxeringens metodik. Undervisningen i delarna avverkningsteknik och transportteknik av ämnet skoglig arbetslära handhades under läsåren 1949/50—1956/57 av innehavaren av en år 1949 vid skogsforskningsinstitutet inrättad personlig professur i ämnet medan undervisningen i ämnets övriga delar, som består av inledande kurs i arbetsvetenskap, med bl. a. arbetspsykologi och arbetsfysiologi, arbetsledning samt maskin- och redskapslära, ombesörjdes av innehavaren av den ordinarie professuren med biträde av försöksledaren och en extra förste assistent vid institutets avdelning för arbetslära. För budgetåren 1957/58—1960/61 har pristutmätningssmedel anvisats för undervisning i den del, som tidigare åvilat innehavaren av den personliga professuren att disponeras för avlönande av f. n. två övningsledare och för tillfällig arbetskraft m. m. Av sagda medel utgår även arvode till speciallärare i arbetsfysiologi. Slutligen handhar föreståndaren för institutets kontor för matematisk statistik i egenskap av speciallärare undervisningen i matematik och statistik vid skogshögskolan.

Behörig att avlägga *skogsvetenskaplig licentiatexamen* är den, som avlagt civiljägmästarexamen och därefter under minst ett år varit sysselsatt vid praktiskt skogsbruk, träförädlingsindustri, skogshögskolan eller vid institut för skoglig eller träteknisk försöksverksamhet. Skogsvetenskaplig licentiatexamen avlägges i två av följande läroämnen vid skogshögskolan, nämligen skoglig arbetslära, skoglig marklära, skogsbotanik, skogsekonomi, skogsskötsel, skogsuppskattning med skogsindelning, skogszoologi med viltvård samt virkeslära. Ett av de i licentiatexamen ingående ämnena skall anses såsom huvudämne.

Rättighet att utge och vid skogshögskolan offentligt försvara disputationshandling tillkommer vid högskolan utexaminerad licentiat i skogsvetenskap, som vill vinna *skogsvetenskaplig doktorsgrad*. Sådan avhandling skall till sitt vetenskapliga innehåll höra till något av följande ämnen, nämligen skoglig arbetslära, skoglig marklära, skogsbotanik, skogsekonomi, skogsskötsel, skogsuppskattning med skogsindelning, skogszoologi och virkeslära.

Kommittén. Vid sin behandling av undervisningsfrågorna erinrar kommittén inledningsvis om, att de allmänna synpunkterna på den akademiska undervisningens bedrivande, som framförts i samband med de senaste årens universitetsreformer även är avsedda att vara tillämpliga på fackhögskolorna. Enligt kommitténs mening bör detta i väsentliga avseenden vara fallet för skogshögskolans del. Kommittén understryker sålunda i fråga om här berörda utbildningsområde särskilt vad som i samband med universitetsreformerna anförts, att vetenskaplig skolning bör vara målet för all akademisk utbildning. Kommittén framhåller dock, att denna grundsats icke får undanskymma det faktum att jägmästarutbildningen — liksom mången annan akademisk utbildning — sedermera oftast utnyttjas i praktiska förvaltningsuppgifter. Genom undervisningens utformning och genom utnyttjande av övningsdagar, exkursioner och studieresor bör därför under jägmästarutbildningen grundläggas förståelse för nödvändigheten av ett samspel mellan praktik och vetenskap. Enligt kommitténs mening torde det i huvudsak få ankomma på högskolans egna organ att omsätta dessa riktlinjer i praktisk tillämpning. Kommittén ingår emellertid på vissa särskilda frågor rörande utbildningen vid skogshögskolan, nämligen elevantalet, behovet av förberedande utbildning, undervisningen vid förläggningen i Garpenberg, utbildningsgången i allmänhet för jägmästarexamen samt den skogsvetenskapliga utbildningen på högstadiet.

Antal elever. Kommittén finner det icke uteslutet att utvecklingen i vissa hänseenden torde ge vid handen att en del av de arbetsuppgifter, som nu åvilar jägmästare, i framtiden kan komma att läggas på personal med lägre skoglig utbildning. Enligt kommitténs uppfattning kan det antagas att efter-

frågan på personer med skogshögskoleutbildning ändock kommer att öka. En snabb och konkurrenskraftig utveckling av vårt skogsbruk kräver nämligen bl. a. att personal med högre skoglig utbildning i ökad omfattning finnes tillgänglig. På grundval av en av arbetsmarknadsstyrelsen verkställd undersökning rörande det framtida behovet av jägmästare förordar kommittén, att det antal elever, som årligen intages till skogshögskolan tills vidare ökas till 40—45. Kommittén har därvid i enlighet med direktiven för sitt arbete begränsat sig till ett sådant antal att i stort sett inga mera kostnadskrävande åtgärder på grund härav skall behöva vidtagas i fråga om undervisningslokaler o. dyl.

Förberedande utbildning. Nu gällande krav för inträde vid skogshögskolan behöver enligt kommitténs mening göras till föremål för en översyn i vissa avseenden. Nuvarande fordringar på förberedande utbildning, innebärande åtta månaders förpraktik och fyra månaders förberedande skogskurs, är sålunda knappast tidsenliga. Med hänsyn till de ökade kraven på vetenskaplig skolning, som gör sig gällande jämväl vid jägmästarutbildningen är det enligt kommitténs mening nödvändigt att tillse att utbildningstiden blir effektivt utnyttjad redan på det förberedande stadiet.

Kommittén har i fråga om den förberedande utbildningen övervägt två alternativ, nämligen dels en för sökande till skogshögskolan speciellt avpassad förberedande utbildning kombinerad med viss förpraktik, dels att helt slopa den fristående förberedande utbildningen och att i stället inrymma erforderliga delar av ifrågavarande kurs i högskoleutbildningen, särskilt i den del av densamma, som sker vid Garpenberg. Kommittén har därvid funnit sig böra förorda en ordning, som innebär att de nuvarande kraven på obligatorisk förpraktik och på genomgång av förberedande skogskurs slopas och att eleverna direkt efter studentexamen (eller för manliga elever efter därpå följande värnpliktsår) intages vid högskolans förläggning i Garpenberg.

Enligt kommitténs förslag skulle erforderliga delar av den nuvarande förberedande kursen infogas i den till Garpenberg förlagda högskoleutbildningen. Såsom närmare behandlas i det följande föreslås undervisningen vid Garpenberg skola omfatta de tre första terminerna av jägmästarutbildningen. Kommittén anför, att verkställda undersökningar ger vid handen, att ett infogande av den förberedande kursen i ett helt s. k. garpenbergsår i början av högskolestudierna kan ske utan större olägenhet. För att en fördjupning av högskolestudierna skall kunna ske utan att den totala utbildningstiden från studentexamen till avlagd jägmästarexamen förlänges finnes däremot enligt detta förslag i normala fall inget utrymme för enskild praktik mellan studentexamen och högskolestudiernas början. Frivillig praktik under ferier under gymnasietiden eller efter studentexamen inhämtad praktik bör dock enligt kommitténs mening beaktas vid poängberäkningen av de

inträdessökandes kvalifikationer. Poängberäkningen av frivillig praktik bör ske så, att denna i tillfredsställande omfattning uppväger poängberäkningen för teoretiska kompletteringsbetyg, som inhämtats efter studentexamen. Visst utrymme bör vidare under studietiden vid högskolan beredas för kortare, mera kvalificerad praktik.

Kommittén är medveten om att ett avskaffande av kravet på förpraktik kan väcka betänkligheter. Därest detta förslag genomföres, är det enligt kommitténs mening angeläget, att högskolans ledning genom upplysning och rådgivning bland gymnasieelever och genom yrkesvägledningen i gymnasierna understryker lämpligheten av att praktisk kännedom om skogsbruket inhämtas. Vidare bör i studieplanen visst utrymme beredas för praktik under studietiden vid högskolan.

Även om förpraktik i skogsbruket har ett visst värde för blivande jägmästare, finner kommittén en sådan praktik vara av underordnad betydelse, jämfört med den praktiska skolning, som varje nybliven jägmästare erhåller i sin första anställning. Särskilt har anställning som aspirant hos domänstyrelsen ansetts vara en värdefull praktisk vidareutbildning. Även vissa större enskilda skogsförvaltningar bereder nyblivna jägmästare liknande anställning. Kommittén anför, att det i och för sig vore värdefullt, om samtliga nytexaminerade jägmästare, som så önskade, kunde beredas möjlighet att erhålla något års aspiranttjänstgöring i praktisk skogsförvaltning. Enligt kommitténs mening är det emellertid bl. a. av lönepolitiska skäl icke möjligt att genom statens försorg genomföra en dylik ordning. Kommittén framhåller dock behovet av att dylika utbildningstjänster står till förfogande i erforderlig omfattning och uttrycker förhoppningen om att detta i möjligaste mån beaktas inom allmän och enskild skogsförvaltning.

Vad gäller frågan om bibehållandet eller slopandet av kravet på obligatorisk förpraktik understryker kommittén vidare vikten av att de sökande till skogshögskolan icke ställas inför andra krav än vid övriga fackhögskolor. Kommittén befarar, att speciella krav kan leda till att i och för sig ur studiesynpunkt lämpade elever föredrar andra utbildningsområden. Ur studentsocial synpunkt är det vidare utan tvivel en fördel att högskolestudierna kan påbörjas så nära studentexamen som möjligt och att utvecklingens krav på ökade kunskaper kan tillgodoses utan förlängning av studietiden.

Vid fastställande av här föreslagen ordning för antagning till skogshögskolan bör enligt kommitténs mening hinder ej möta att omedelbart efter studentexamen och före värnpliktstjänstgöring antaga sökande till högskolan.

Undervisningen vid garpenbergsförläggningen. Såsom i det föregående omnämnts är f. n. viss utbildning förlagd till Garpenberg dels under den första sommarterminen och den första höstterminen, dels under en vårtermin det andra undervisningsåret. Av olika skäl har denna anordning emellertid icke visat sig tillfredsställande. Bl. a. har tillräckliga hänsyn icke kun-

nat tagas till de organisatoriska spörsmål som hör samman med årsomdrevet i skogsbruket. Det har därför både från lärarnas och studenternas sida anförts såsom ett allmänt önskemål att man borde återgå till den tidigare gällande ordningen med ett odelat garpenbergsår.

Enligt kommitténs mening synes kritiken mot det nuvarande systemet ha fog för sig i olika avseenden. Ett odelat garpenbergsår torde sålunda både ur studiesynpunkt och av sociala skäl ge större utbyte än den nuvarande ordningen. Kommittén har för sin del funnit att garpenbergsperioden, som till stor del omfattar praktiska övningar och utgör en introduktion till de mera teoretiskt betonade studierna, bör koncentreras till det första läsåret.

På grund av att obligatorisk förpraktik föreslås skola slopas, och att vissa övningar, som nu sker i den förberedande skogskursen skulle komma att ingå i högskoleundervisningen samt att antalet elever vid högskolan föreslås skola ökas uppkommer behov av ett väsentligt utökat övningsområde i anslutning till förläggningen i Garpenberg. Lämpliga områden torde enligt kommitténs mening kunna ställas till högskolans förfogande genom domänverkets försorg. Sålunda upplåtna områden bör förvaltas av högskolan enligt för domänverket gällande administrativa bestämmelser och i övrigt med tillämpande av rationellt skogsbruk. Kommittén har den uppfattningen att detta lämpligast åvägabringas genom att Garpenbergs kronopark upplåtes som särskilt skolrevir.

I detta sammanhang framhåller kommittén slutligen, att övningar i olika ämnen vid garpenbergsförläggningen i ökad utsträckning måste ske genom gruppundervisning, vilket medför behov av viss ökning av antalet biträdande personal och av lejd arbetskraft för hantlangning.

Studiegången vid skogshögskolan. Kommittén erinrar om att studierna till jägmästarexamen f. n. omfattar vissa huvudämnen och ett antal specialämnen. Studierna i de senare ledes vanligtvis av speciallärare. Enligt kommitténs mening synes det vara lämpligt, bl. a. med hänsyn till önskvärdheten av att få till stånd en samordning av undervisningen i närliggande ämnen, att läraren i närmast besläktade huvudämnen har överinseende över utbildningen i specialämnena. Härvid skulle förslagsvis erhållas följande ämnesindelning.

1. Skoglig marklära
2. Skogsbotanik
3. Skogszoologi
 - Jaktvård
 - Fiskevård
4. Skogsentomologi
5. Skogsuppskattning och skogsindelning
 - Skogs- och fältmätning
 - Fotogrammetri

6. Skoglig matematisk statistik
7. Skogsteknik
 - Vägbyggnad
 - Arbetarskydd
 - Arbetsfysiologi
 - Arbetsledning
8. Virkeslära
9. Skogsekonomi
 - Nationalekonomi
 - Jordbruksekonomi
 - Bokföring och budgetteknik
10. Skogsskötsel
 - Landskapsvård
 - Skogsdikning
11. Rättslära

Dessutom bör föreståndaren vid förläggningen i Garpenberg meddela undervisning, som anknyter till skolrevirets planläggning och skötsel och som förslagsvis bör benämnas Skoglig planering, drift och driftkontroll. På grund härav ökade praktiska utbildningsmöjligheter vid Garpenberg torde enligt kommittén uppväga den nuvarande förpraktiken och den förberedande skogskursen.

Beträffande ämnenas omfattning föreslår kommittén endast sådana justeringar, som betingas av förändringarna och utvecklingen inom skogsbruket. Ämnet skoglig matematisk statistik föreslås upptaget såsom särskilt ämne med hänsyn till den betydelse, som kommittén tillmäter detsamma särskilt på forskningsområdet men även på utbildningsområdet, speciellt i fråga om forskarutbildningen. I fråga om ämnet virkeslära har kommittén funnit en icke oväsentlig minskning av antalet undervisningstimmar för utbildning till jägmästare möjlig. Härigenom beredes bl. a. utrymme för en önskvärd intensifiering av studierna i övriga huvudämnen. I övrigt gäller justeringarna framför allt specialämnena, som till innehåll och omfattning i vissa hänseenden har kommit att få en mindre tidsenlig utformning. Ämnet jordbruksekonomi, f. n. benämnt lantushållning, bör icke såsom nu synes vara fallet i huvudsak innebära en allmän orientering i jordbrukets driftsförhållanden utan i stället inriktas på de ekonomiska betingelser, varunder enskilda jordbruk med skog arbetar. Ämnet skogs- och fältmätning bör kunna reduceras, särskilt i fråga om antalet övningstimmar, till förmån bl. a. för en förlängning och fördjupning av den fotogrammetriska utbildningen. Vidare bör undervisningen i praktisk jaktvård och fiskevård kunna koncentreras till garpenbergstiden. Den nu på undervisningsschemat upptagna tiden för husbyggnadslära bör lämpligen kunna helt indragas. Det nuvarande ämnet förvaltningslära torde kunna slopas som självständigt ämne, varvid dock förutsättes att erforderliga kunskaper i ämnet meddelas eleverna dels vid före-

ståndarens kurs i Garpenberg och dels under ämnet skogsekonomi. Likaså torde aktuella förvaltningsproblem och klimatologi kunna avföras som särskilda ämnen från studieschemat. Kommittén påpekar, att möjlighet givetvis bör finnas att anordna särskilda föreläsningar, föreläsningsserier och frivilliga kurser i ämnen, som kan vara aktuella eller som anses böra försöksvis prövas.

Kommittén understryker i detta sammanhang universitetsutredningens synpunkter på undervisningsformerna i fråga om det sätt, varpå föreläsningar, seminarier etc. bör komma till användning. Särskilt framhåller kommittén angelägenheten av att undervisningen organiseras på lämpligt sätt, så att eleverna successivt kan avsluta studierna i olika ämnen och att tillräckligt utrymme beredes för tentamensläsning. Undervisningen bör vidare, såsom universitetsutredningen anfört, organiseras på sådant sätt, att studiedagen icke splittras alltför mycket och att så liten spilltid som möjligt uppstår.

För att uppfylla denna målsättning synes enligt kommitténs mening ungefär följande studiegång kunna förordas. Undervisningen i ämnena skogsteknik och virkeslära förlägges i huvudsak till den första delen av studietiden. Undervisningen i skoglig marklära, skogsbotanik, skogszoologi och skogsentomologi bör likaledes påbörjas under garpenbergsåret och avslutas under de närmast följande terminerna i Stockholm. Den därefter följande tiden ägnas huvudsakligen åt de tillämpade ämnena skogsskötsel, skogsuppskattning och skogsindelning samt skogsekonomi i nu nämnd ordning. Vidare bör studieschemat anordnas på sådant sätt att elevernas självverksamhet genom fria studier ökas för varje läsår.

Med avseende på omfattningen av undervisningens olika delar och undervisningens innehåll bör högskolans styrelse tillse att en fortgående anpassning sker till skogsbrukets behov.

Kommittén erinrar om att på det skogliga området liksom på andra vetenskapliga områden vetandet och därmed kunskapsmaterialet oavbrutet har ökat. Bl. a. av detta skäl har kommittén, såsom tidigare nämnts, övervägt om icke vid jägmästarutbildningen liksom exempelvis vid agronomutbildningen en viss linjeuppdelning vore motiverad. Från skogsbrukets sida har emellertid enligt vad kommittén erfarit en sådan linjeuppdelning icke ansetts önskvärd.

Däremot har från olika håll framförts önskemål om att de som studerar till jägmästare borde ha tillfälle att på vissa områden fördjupa sina kunskaper och att samtidigt tränga djupare in i vetenskaplig metodik. Kommittén finner för sin del att en sådan differentiering av studierna med inriktning på högsta betyg i något eller några ämnen skulle ur flera synpunkter vara av stort värde. Härigenom skulle sålunda i första hand den vetenskapliga skolningen över huvud taget fördjupas. Kommittén har vid sina överväganden funnit att en dylik fördjupning bör underlättas och befrämjas genom att särskild utbildning för högre betyg än AB ordnas. Sådan utbildning bör

företrädesvis avse de s. k. tillämpade ämnena, men bör i princip även kunna ske i andra ämnen. Genom en rationalisering av den förberedande utbildningen och av studiegången i övrigt bör sådan utbildning kunna rymmas inom nuvarande studietid. Kommittén har härvid tänkt sig att erforderlig del av sista läsåret skulle reserveras för sådana studier till högre betyg. Särskilt för dessa studier men även i övrigt bör undervisning i form av seminarier ske i större omfattning än hittills.

Kommittén är dock icke beredd att i vart fall f. n. fordra genomgång av dylik högstabetygskurs i något eller några ämnen för erhållande av jägmästarexamen. Enligt kommitténs mening torde det kunna förväntas att även utan dylika formella krav en mycket stor del av eleverna kommer att eftersträva att genomgå högstabetygskurs i något eller ett par ämnen. Vid uppläggningsen av denna speciella undervisning bör enligt kommitténs uppfattning en sådan ordning förutsättas att eleverna i allmänhet inriktar sig på ett särskilt område t. ex. de ekonomiska eller tekniska ämnesgrupperna eller skogsskötselområdet.

Utbildning på högstadiet. Kommittén betonar, att i överensstämmelse med vad universitetsutredningen förordat i fråga om den akademiska utbildningen i allmänhet även på skogsvetenskapens område ökad vikt bör läggas vid studier på högstadiet och på forskarutbildningen. Genom det föreslagna sammanförandet av den nuvarande högskolan och det nuvarande skogsforskningsinstitutet erhålles enligt kommitténs mening organisatoriskt sett bättre förutsättningar för högre utbildning, därigenom att denna kan ske vid ett större antal institutioner. Genom i det följande föreslagna ändringar i tjänstgöringsvillkoren för assistentpersonalen beredes denna dessutom väsentligt större möjligheter att avlägga licentiatexamen och att utarbeta doktorsavhandlingar.

Vad gäller fordringarna för licentiatexamen och doktorsdisputation är enligt kommitténs mening endast en justering av bestämmelserna för förstnämnda examen erforderlig.

Skogsvetenskaplig licentiatexamen avlägges f. n. i två läroämnen, varvid ett skall anses som huvudämne. Det synes emellertid på detta liksom på flertalet andra vetenskapliga områden vara lämpligt att endast ha ett ämne i licentiatexamen, eftersom examensarbetet på detta stadium ändå oftast kommer att beröra, utöver examensämnet, jämväl andra, närgränsande ämnen. I de fall då så icke är förhållandet torde det på annat sätt kunna tillses att vederbörande besitter kunskaper av erforderlig bredd. Kommittén föreslår därför, att bestämmelserna för avläggande av skogsvetenskaplig licentiatexamen ändras till att motsvara vad som gäller exempelvis för agronomie licentiatexamen, för vilken endast ett examensämne är föreskrivet.

Särskilt yttrande. Ledamoten Streyffert finner det vanskligt att helt uppge kravet på obligatorisk förpraktik, mindre dock ur utbildningens syn-

punkt än av andra skäl. Dessa hänför sig dels till önskvärdheten att de sökande till skogshögskolan genom förpraktiken får en uppfattning om hur de själva passar för sin blivande verksamhet. Därjämte får de genom denna göra bekantskap med skogsarbetarens arbetsvillkor och skogsarbetets natur, vilket är ägnat att skapa förståelse för dem som har sin utkomst härav i de talrika sammanhang, då den blivande jägmästaren har att göra med hithörande frågor.

Av förenämnda skäl — men även enär en förpraktik är ägnad att underlätta den fortsatta utbildningen — anser Streyffert att obligatorisk förpraktik med en längd av fem à sex månader bör fordras för att definitivt vinna inträde vid skogshögskolan, resp. den av honom förordade skogsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet. Detta bör ej hindra, att sökande preliminärt antages omedelbart efter studentexamen.

Enligt Streyffert finnes det emellertid allt skäl att också så väl som möjligt utnyttja den obligatoriska förpraktiken för att tjäna den fortsatta utbildningen. I sådant syfte bör om möjligt preliminärt antagna sökande omedelbart efter militärutbildningen genomgå kortare skogskurs med tyngdpunkten på de arbetstekniska momenten. Denna bör vara tillrättalagd för blivande studerande vid skogshögskolan. På grund av vissa olägenheter med dess förläggning till Garpenberg bör den förläggas till andra lämpliga platser, där personal och utrustning för liknande kurser redan är för handen, exempelvis skogsbruksskolor.

Utbildningen vid skogshögskolan kan enligt Streyfferts förslag göras något kortare än enligt kommittémajoritetens förslag, vilket möjliggör utexaminering redan vid sommarens början i stället för under loppet av den följande höstterminen. Härigenom skulle enligt Streyffert vinnas en något bättre anpassning för de utexaminerade till arbetsmarknaden.

I sitt särskilda yttrande framlägger Streyffert slutligen vissa detaljförslag angående antagningsbestämmelser m. m. Bl. a. finner Streyffert det nödvändigt att de teoretiska betygen kompletteras med ännu en urvalsgrund, nämligen testning. Frågan, hur denna bäst kan anordnas, bör emellertid närmare undersökas genom en härför avpassad försöksverksamhet. Vidare finner Streyffert det bl. a. befogat, att stadgarnas bestämmelser om kraven på synskärpa och färgsinne göres till föremål för översyn.

Yttrandena. Kommitténs förslag till ökning av antalet elever tillstyrkes av *arbetsmarknadsstyrelsen*. Däremot kan *skogsstyrelsen* f. n. icke förorda någon ökning av det nuvarande elevantalet. De prognoser, som nu finnes tillgängliga och vilka föranlett utredningens förslag om en ökning till 40 à 45 nya studerande per år, kan enligt styrelsen ej anses äga den tillförlitlighet att ställningstagande på basis därav bör göras. Även *skogshögskolans studentkår* finner den av kommittén föreslagna ökningen olämplig i dagens läge, emedan redan nu marknaden tycks övermättad. Studentkåren

är vidare av den uppfattningen, att en ökning av årskurserna med en fjärdedel skulle kräva mycket stora kostnader, om icke undervisningens kvalitet skall sänkas avsevärt. *Skogsvårdsstyrelsernas förbund* säger sig ha erfarit, att den prognos, på vilken kommittén baserat sitt förslag om ökning av elevantalet, bygger på icke helt dagsaktuella fakta och i viss mån på felaktiga förutsättningar. Arbetsmarknadsstyrelsen säges därför ha ställt en ny, överarbetad prognos i utsikt. I avvaktan på denna prognos synes enligt förbundets mening några förändringar i fråga om elevantagningen icke vara att förorda. Även *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*, *Sveriges lantbruksförbund*, *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* och *Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund* anser att ny prognos bör avvaktas. Sistnämnda riksförbund uttrycker i detta sammanhang den bestämda förhoppningen, att anpassningen av elevantalet till det faktiska behovet på arbetsmarknaden i framtiden måtte kunna göras mera smidig, än som f. n. är fallet. I och med de ökade resurser beträffande prognosverksamheten, som nu ges åt arbetsmarknadsstyrelsen, synes förutsättningen härför vara tryggad.

Vad gäller i n t r ä d e s k r a v e n till skogshögskolan har förslaget om borttagandet av den förberedande skogskursen mött färre invändningar än förslaget om slopandet av den obligatoriska förpraktiken. Även de remissinstanser, som icke velat godtaga kommitténs förslag har emellertid förordat betydande förkortningar av den nu föreskrivna praktiken och skogskursen. *Arbetsmarknadsstyrelsen* säger sig sålunda dela kommitténs uppfattning, att de formella kraven på förpraktik och förberedande skogskurs bör borttagas. Enligt styrelsens uppfattning ställer jägmästaryrket i allt väsentligt knappast annorlunda krav på organisations- och arbetsledarförmåga än t. ex. civilingenjörssyrket. Jägmästarutbildningen ger ett flertal skilda anställningsmöjligheter, där t. ex. administration, arbetsledning, försäljning, forskning eller undervisning utgör tyngdpunkten i arbetsuppgifterna och för vilka skogspraktik endast i begränsad omfattning kan ge besked om lämplighet. Detta föranleder också styrelsen att understryka vikten av att närmare utreda, om särskilda inträdeskrav, vad gäller synskärpa och färgsinne, är nödvändiga för inträde vid skogshögskolan. Styrelsen vill dock — trots det sagda — från allmän yrkesorienteringssynpunkt betona värdet av viss förpraktik, genom vilken de blivande jägmästarna bl. a. lär känna den miljö, inom vilken flertalet kommer att arbeta. *Försökskollegiet vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* framhåller, att kollegiet rent principiellt har den uppfattningen, att tiden nu torde vara mogen för en väsentlig uppmjukning av de tidigare kraven på praktisk utbildning före inträdet till fackhögskolor av skogshögskolans art. Kollegiet tillstyrker därför kommitténs förslag i detta avseende. Även *SACO* tillstyrker kommitténs förslag om att de nuvarande kraven på förpraktik och på genomgång av förberedande

skogskurs avskaffas. Kommitténs förslag i detta avseende ligger enligt organisationens mening helt i linje med de strävanden att borttaga kraven på förpraktik för inträde vid universitet och högskolor, vilka präglat de senaste årens utveckling på universitets- och högskoleområdet. Det är enligt SACO givet att det inom många utbildningsvägar kan vara lämpligt och ibland nödvändigt att uppställa krav på viss praktik innan examensbeviset erhålles. Sådan praktik bör i så fall infogas i utbildningen, något som kommittén också föreslagit i fråga om jägmästarutbildningen. SFS hälsar likaledes med tillfredsställelse kommitténs förslag om intagning på grundval av studentbetyg, en princip som SFS anser vara av stor betydelse. De invändningar som från olika håll rests mot detta förslag — att lämplighet och fallenhet för det yrke undervisningen leder fram mot ej kan i förväg avgöras och att därför vitsordad praktiktjänstgöring bör utgöra krav för antagningen — skulle lika gärna kunna resas mot antagningsnormerna vid de flesta fakulteter, fackhögskolor och andra skolor, där undervisningen leder fram mot ett visst yrke. SFS anför vidare, att det problemkomplex, som intagningsbestämmelserna utgör, bör göras till föremål för en snabb men grundlig utredning i syfte att skapa klara bestämmelser för meritberäkning.

Sveriges lantbruksförbund och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* ansluter sig också till kommitténs resonemang och tillstyrker en utbildningsgång i överensstämmelse med det av kommittén förordade alternativet, enligt vilken den nuvarande förberedande kursen infogas i den till Garpenberg förlagda högskoleutbildningen. Därvid utgår förbunden från, att den praktiska utbildningen bedrivs så effektivt, att den väl ersätter den nuvarande obligatoriska förpraktiken.

Skogsstyrelsen tillstyrker att den förberedande kursen borttages och innehållsmässigt införlivas med ett garpenbergsår i utbildningens början. En förutsättning för denna ordning är dock, att det noggrant prövas, vilka ämnen, som med hänsyn till en systematisk och väl avvägd utbildning bör förekomma under det första praktiska året. Det förefaller styrelsen som om kommitténs förslag härom i vad exempelvis gäller arbetslära bör tagas under närmare övervägande vid studieplanens definitiva utarbetande. Vad angår praktik som kvalifikationsvillkor för inträde vid skogshögskolan anser styrelsen däremot, att en obligatorisk, ordnad förpraktik begränsad till sex månader bör gälla. Styrelsen påpekar i detta sammanhang att de nu ofta intrikata förhållandena vid urvalet av de elever, som vinner inträde, måste såvitt möjligt undanröjas. Styrelsen är emellertid ej beredd att anvisa någon utväg att minska dessa svårigheter men vill dock antyda, att akademiska betyg i för undervisningen mindre viktiga ämnen ej bör honoreras, att värdet av praktik begränsas enligt ovan samt att eventuell testning införes. Hela frågan torde närmare böra utredas. I fråga om praktisk förutbildning före inträdet vid skogshögskolan anser ej heller *skogs- och lantbruksakademien*, att en inskränkning av praktiken kan ske

utan risk. Viss inskränkning av praktiktiden bör dock vara möjlig, under förutsättning att praktiken göres mera effektiv. Tilläggspoäng för viss frivillig praktik bör förekomma vid ansökan till högskolan. Akademien framhåller i detta sammanhang att meritvärdet av akademiska betyg bör omprövas, så att de akademiska studierna blir till reell nytta för den skogliga utbildningen.

Skogsvårdsstyrelsernas förbund säger sig icke kunna acceptera betänkandets förslag i förevarande avsnitt, som tydligen siktar mot att genom dessa åtgärder söka knyta de bästa begåvningarna till högskolan. Förbundet framhåller gentemot detta, att den övervägande delen av nyutexaminerade även i fortsättningen kommer att tjänstgöra som arbetsledare inom praktiskt skogsbruk. Här kan enligt förbundets mening helt andra egenskaper än ett toppbetyg i studentexamen fälla utslaget. Förbundet anser det därför i stället vara ett närmast oeftergivligt villkor med en obligatorisk, väl differentierad praktik på ca sex månader, där den blivande jägmästaren före utbildningstiden kommer i nära kontakt med skogsarbetarens miljö och tillika erhåller en, måhända nödortfölig, kännedom om själva arbetsmomenten och deras utförande.

Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet delar uppfattningen, att viss förpraktik skall avkrävas de inträdessökande till skogshögskolan. Då praktiska övningar är en tillämpning av inhämtade kunskaper, bör de förstnämnda i Garpenberg inte i sin helhet läggas före det teoretiska skedet på skogshögskolan. Omväxlingen mellan teori och praktik bör vara fruktbringande för studierna.

Svenska lantarbetsgivareföreningen kan ej dela uppfattningen att skogspraktik före inträdet vid skogshögskolan icke skulle vara obligatorisk. Den erforderliga praktiken behöver dock inte vara av större längd än förslagsvis fem à sex månader.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut anser i likhet med *högskolans lärarråd*, att en viss förpraktik är av så stort värde, att begränsad dylik praktik, tillräcklig för att få en viss erfarenhet av den för jägmästare aktuella arbetsmiljön, bör uppställas som krav, för att vid skogshögskolan antagen elev skall få påbörja sina studier där, dock att möjlighet skall finnas att bli antagen som ordinarie studerande vid skogshögskolan uteslutande på studentbetyg. Styrelsen instämmer vidare i ett förslag av lärarrådet, att en grundlig och skyndsam översyn av intagningsbestämmelserna bör ske.

I praktikfrågan finner *domänstyrelsen*, att den linje som ledamoten Streyffert gjort sig till tolk för måste vara att föredraga. Styrelsen anser därför att innan den mera fria praktiken påbörjas, som bör vara av sex månaders längd, praktikanterna bör ges möjlighet att genomgå en ca sex veckor lång kurs med tyngdpunkten förlagd till de grundläggande arbetstekniska momenten inom skogsarbetets manuella del. Dessa kurser bör kunna anord-

nas av vissa skogsvårdsstyrelser och i viss utsträckning vara förlagda till sommarmånaderna för att även ge skogshögskoleaspiranterna en möjlighet att redan under gymnasiestudiernas ferier påbörja sin praktik. Även RLF förmenar, att krav på förpraktik skall bibehållas, och att kravet på genomgången förberedande skogskurs bör kvarstå.

Skogshögskolans studentkår finner också praktiskt skogsarbete före den egentliga högskoleutbildningens början vara av mycket stort värde. För att effektivisera förpraktiken föreslår studentkåren, att den bör stå under visst överinseende av skogshögskolan — inte så att den skulle ske i högskolans regi utan som nu äga rum på olika förvaltningar. Vidare anser studentkåren att en grundläggande kurs före praktiken bör finnas, men den skall då också vara i egentlig mening förberedande. Den skall fullgöras innan praktiktiden påbörjas och vara av sådan omfattning, att den utgör en lämplig introduktion till praktiken vid de efterföljande studierna vid skogshögskolan.

Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund förordar, att en obligatorisk förpraktik, förslagsvis begränsad till fem-sex månader, bibehålles och kombineras med en förkurs av den typ, som ledamoten Streyffert anført. En sådan studieordning förlänger — enligt Streyffert — tiden mellan student- och jägmästarexamina med endast tre månader. Förbundet anser vidare att problemet rörande värdering av akademiska betyg bör lösas i samarbete med andra högskolor och såvitt möjligt efter gemensamma linjer. Detsamma gäller möjlighet till urval genom testning.

Sveriges skogsägareförbund anser liksom kommittén det vara av vikt att studietiden inte i onödan förlänges, men förbundet vill för detta ändamål rekommendera en tidsplan för studierna efter det s. k. alternativ I, möjliggörande utexaminering redan vid sommarens början i stället för under loppet av den följande höstterminen. Denna sistnämnda tidpunkt är ur arbetsmarknadssynpunkt mindre lämplig såväl för den utexaminerade som för arbetsgivaren. Samma synpunkter anföres av *Skogsindustriernas samarbetsutskott*.

Kommitténs förslag rörande undervisningen vid *garpenbergsförläggningen* har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Till dem som tillstyrkt hör *domänstyrelsen, skogs- och lantbruksakademien, skogsstyrelsen, styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* samt *Skogsindustriernas samarbetsutskott*.

Några har velat förelägga ett odelat *garpenbergsår* till andra läsåret.

Sälunda anser reservanter inom *domänstyrelsen* att utbildningsplanen skulle erhålla en större effektivitet, om första studieåret förlades till Stockholm. Genom ett första studieår i Stockholm, huvudsakligen ägnat åt de grundläggande ämnena, skulle den fortsatta undervisningen i de mera tillämpade ämnena avsevärt underlättas både för lärare och elever. Även *skogshögskolans studentkår* hävdar, att studierna vid *Garpenberg* bör förläggas

till andra året. Att förlägga garpenbergsvistelsen till andra året och därvid koncentrera tillämpade praktiskt inriktade ämnen kan motivera slopandet av förläggningsen i Malingsbo med betydande kostnadsminskning som följd. Förläggningsen i Malingsbo är enligt studentkåren i stort behov av upprustning, något som ej tillgodosetts i betänkandet. De i betänkandet nämnda olägenheterna i samband med flyttningen från Stockholm till Garpenberg efter ett års studier anser studentkåren vara av underordnad betydelse. *Sveriges jägmästares och forstmästares riksförbund* betonar, att behovet av kunskaper i avverkningsarbetets organisation och planläggning, driftskontroll m. m. är synnerligen stort. Inhämtandet av kunskaperna inom detta gebit förutsätter enligt förbundets mening en god inblick i jägmästarutbildningens huvudämnen. Förbundet ifrågasätter därför, om inte detta och flera andra problem bäst löses, om garpenbergsåret inplaceras som andra år i undervisningen. Detta förutsätter en praktiktid före intagningen.

Vad beträffar kommitténs förslag om anordnandet av ett särskilt skolrevir anser *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*, i motsats till kommittén och lärarrådet, att det icke kan vara lämpligt att mera hårt förankra högskoleutbildningen vid ett revir. Skogshögskolan skulle därigenom sannolikt också ställas inför stora svårigheter i fråga om den praktiska förvaltningen av ett dylikt. Enligt styrelsens förmenande torde det vara mer ändamålsenligt, att högskolans behov av utbildningsskogar tillgodoses genom överenskommelser mellan å ena sidan högskolan och å andra sidan domänstyrelsen och andra skogsägarkategorier. Därigenom bör kunna vinnas, att vid revirskötsel behörig hänsyn toges till de krav, som kan betingas av undervisningen, även om detta i någon mån skulle inkräkta på skogens ekonomiskt rationella skötsel. Av motsvarande skäl kan ej heller *domänstyrelsen* tillstyrka att Garpenbergs kronopark upplåtes som särskilt skolrevir. Styrelsen är emellertid villig att med skogshögskolan träffa särskild överenskommelse om förvaltningens ordnande inom Garpenbergs revir så att bättre förutsättningar skapas för en effektiv undervisning under garpenbergsåret. I syfte att ge undervisningen en breddad bas vill styrelsen även rekommendera att skogshögskolan tager kontakt och tecknar överenskommelse med andra skogsägare.

Beträffande studiegången vid skogshögskolan biträdes kommittén förslag av *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*. Styrelsen förutsätter, att redan vid högskolestudiernas början grundläggande undervisning i vetenskaplig metodik meddelas. Såsom i det föregående anförts anser *Sveriges skogsägareförbund* och *Skogsindustriernas samarbetsutskott*, att en tidsplan för studierna i enlighet med det av kommittén berörda alternativ I vore att föredraga.

Skogshögskolans studentkår önskar understryka kommitténs åsikt, att fördjupade insikter och färdigheter kräves av dagens och morgondagens jägmästare. Studentkåren är även enig med kommittén om, att dessa krav i

första hand kan tillgodoses genom modernisering och rationalisering av undervisningsplanen i så måtto, att perifera och föråldrade delar av utbildningen kan slopas till förmån för andra ämnesavsnitt. Detta kan i vissa ämnen enligt studentkårens mening göras i betydligt högre grad, än som framgår av utredningen. I fråga om undervisningsämnenas placering anför studentkåren, att den anser det vara felaktigt, att skogstekniken till stor del blivit förlagd till studietidens början, detta med tanke dels på ämnets karaktär av tillämpat sådant, dels på dess utomordentliga vikt för jägmästaren i hans arbete. Det nya ämnet Skoglig planering, drift och driftskontroll hälsar studentkåren med glädje och önskar se det utbyggt till att omfatta arronderingsfrågor, strukturrationaliseringsproblem och den statliga och kommunala förvaltningens arbetsformer.

Sveriges förenade studentkårer framhåller, att behovet av personer med specialutbildning börjat öka inom skogsbrukets område lika väl som inom andra sektorer av samhället. Kommittén har dragit konsekvensen av denna utveckling genom att föreslå inrättandet av särskilda kurser vid skogshögskolan för högre betyg än AB. Detta förslag med dess motivering hälsas med tillfredsställelse av SFS, som liksom kommittén vill understryka vikten av en god forskarhandledning vid studierna till licentiatexamen och doktorsgraden. Enligt SFS bör i detta sammanhang inskräpas vikten av att assistentpersonalen får bättre möjligheter till självständigt vetenskapligt arbete. Liknande synpunkter anlägges av *jordbrukets forskningsråd*.

Frågan om eventuell differentiering på olika linjer av utbildningen vid skogshögskolan bör enligt *Sveriges lantbruksförbund* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* bli föremål för ytterligare utredning, därvid uppgifter inhämtas från skogsbruket rörande dess syn på saken. Det synes förbunden sannolikt, att differentiering av utbildningen är önskvärd med hänsyn till nu pågående utveckling mot en ökad specialisering inom skogsbruket.

I detta sammanhang kan nämnas att *Sveriges skogsägareförbund* och *Skogsindustriernas samarbetsutskott* påtalat, att kommittén inte berört fortbildningen av de utexaminerade jägmästarna. För dessa liksom för äldre jägmästare är det med hänsyn till den snabba utvecklingen inom skogsbruket av vikt att möjligheter beredes för vidareutbildning. Visserligen kan sådan utbildning ske och sker även i företagens egen regi, men detta gäller företrädesvis endast de större skogsföretagen. För att få en bättre kontinuitet i denna undervisning bör enligt förbundets och samarbetsutskottets mening erforderliga statsmedel beviljas skogshögskolan för en mera regelmässig fortbildningsverksamhet. Till detta förslag ansluter sig även *herrar Sundblad och Pihlgren*. Beträffande den föreslagna omorganisatio- nens inverkan på den skogligen undervisningen understryker de vikten av att den i och för sig önskvärda intensifieringen av forskningen icke tillåtes menligt inverka på effektiviteten i undervisningen. Det framstår nämligen som i och för sig lika väsentligt att insatserna på den skogligen utbildningens

område förstärkes. Mot bakgrunden av nuvarande läge och förutsebar utveckling inom skogsbruket, icke minst det av industrien företrädda stor-skogsbruket, framstår klart att kraven på de högre skogliga befattningshavarna kommer att successivt stegras såväl vad det gäller de praktiska och tekniska insikterna som det mer teoretiskt betonade kunskapsstoffet.

Departementschefen. I sitt betänkande understryker skogshögskole- och skogsforskningskommittén, att de allmänna synpunkter på den akademiska undervisningens bedrivande, som framförts i samband med de senaste årens universitetsreformer, i väsentliga avseenden bör vara tillämpliga även på undervisningen vid skogshögskolan. Där som vid all annan akademisk utbildning bör sålunda vetenskaplig skolning vara målet. Såsom kommittén påpekat får den anförda grundsatsen emellertid ej undanskymma det förhållandet, att jägmästarutbildningen sedermera oftast utnyttjas i praktiska förvaltningsuppgifter och att den därför bland annat genom undervisningens utformning bör organiseras så, att den jämväl skänker en grundläggande förståelse för det på skogens område nödvändiga samspelet mellan praktik och vetenskap. Kommittén uttalar vidare, att det i huvudsak torde få ankomma på högskolans egna organ, således i första hand styrelse och rektor men givetvis också all lärarpersonal, att omsätta de anförda riktlinjerna i praktiken. Mot de av kommittén anförda allmänna synpunkterna angående utbildningen vid högskolan har några erinringar ej riktats vid remissbehandlingen. För egen del kan jag helt instämma i desamma.

Kommitténs konkreta förslag till omläggning av undervisningen vid skogshögskolan har emellertid i en del avseenden föranlett invändningar. Särskilt delade meningar råder bland remissorganen beträffande kommitténs förslag att öka antalet elever vid högskolan samt att slopa de nuvarande kraven på obligatorisk skogspraktik och på genomgång av förberedande skogskurs före inträdet vid högskolan.

Vad först gäller elevantalet innebär kommitténs förslag, att det antal elever som årligen intages vid skogshögskolan tills vidare skall ökas från för närvarande 36 till 40—45. Kommittén har byggt sitt ställningstagande på en beräkning av det framtida behovet av jägmästare, utförd år 1958 på kommitténs uppdrag av arbetsmarknadsstyrelsen.

Den kritik, som vid remissbehandlingen riktats mot förslaget, har i regel utgått ifrån, att den prognos, på vilken kommittén baserat sitt förslag skulle bygga på ej helt dagsaktuella fakta och i viss mån på felaktiga förutsättningar. Arbetsmarknadsstyrelsen skulle därför ha ställt en ny, överarbetad prognos i utsikt. Enligt flera remissorgans åsikt borde därför i avvaktan på en dylik prognos någon ökning av intagningen ej böra komma

till stånd. Underhand har arbetsmarknadsstyrelsen i februari detta år upplyst om sin avsikt att så snart som möjligt taga upp frågan om behovet av personal med olika former av skoglig utbildning till förnyad utredning. Enligt styrelsens uppfattning är det emellertid angeläget, att så sker, och styrelsen undersöker för närvarande möjligheterna att påbörja arbetet med en undersökning av det kvantitativa utbildningsbehovet inom den närmaste tiden. I avvaktan härpå finner styrelsen det ej vara möjligt att mera bestämt uttala sig om utbildningsbehovet på längre sikt. En viss brist på överensstämmelse mellan å ena sidan styrelsens försök, för cirka 3—4 år sedan, till långtidsbedömning och å andra sidan aktuella uppgifter om arbetsmarknadsläget kan konstateras. Enligt styrelsens uppfattning kan emellertid enkätuppgifter från hösten 1960 ännu vara färgade av en tillfällig nedgång i efterfrågan på skogsbefäl av olika kategorier, en nedgång som i sin tur torde ha haft samband med den allmänna konjunkturdämpningen under 1958—1959. Styrelsen understryker också det vanskliga i att låta utbildnings- och arbetskraftsplaneringen på lång sikt alltför mycket influeras av det aktuella arbetsmarknadsläget och av kortsiktiga, tillfälliga störningar i detta. Det förhållandet, att den prognosbedömning, som föreligger för ett område, är några år gammal och ej har reviderats, får heller inte i och för sig betraktas som ett hinder för en utbildningsökning, som på mera allmänna grunder måste betraktas som rimlig och behövlig.

Samtidigt konstaterar styrelsen, att det knappast kan medföra några allvarliga konsekvenser, om den ifrågasatta ökningen skulle uppskjutas ett eller annat år — under vilken tid styrelsen rimligen bör erhålla möjligheter att genomföra en undersökning av skogsbrukets utbildningsbehov. Det framtida antalet jägmästare kan inte påverkas med mer än något tiotal av en sådan förskjutning av intagningsökningen.

För egen del vill jag instämma i vad arbetsmarknadsstyrelsen uttalat om det vanskliga i att låta korttidstendenser alltför mycket inverka på beräkningar av utbildningsbehovet på längre sikt. Jag delar även skogshögskole- och skogsforskningskommitténs uppfattning, att det bland annat för ernående av en snabb och konkurrenskraftig utveckling av vårt skogsbruk kommer att i framtiden krävas ökad tillgång på personal med högre skoglig utbildning. På sikt finner jag därför en ökning av antalet akademiskt utbildade med inriktning på skogsbruket vara trolig. I likhet med arbetsmarknadsstyrelsen anser jag dock att den ifrågasatta ökningen av intagningen till skogshögskolan kan uppskjutas någon tid. Härigenom kan vissa nybyggnader, som enbart beror på en obetydlig ökning av elevantalet anstå. Därjämte vinnes rådrom för ytterligare överväganden om vilken expertis som erfordras i framtidens skogsbruk.

En omständighet som bör beaktas i detta sammanhang är nämligen behovet av en mera differentierad jägmästarutbildning. Kommittén har som

framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen för dess förslag övertäget om inte vid ifrågavarande utbildning en viss linjeuppdelning liksom vid exempelvis agronomutbildningen är motiverad. Då sådan linjeuppdelning enligt vad kommittén erfarit ej ansetts önskvärd från skogsbrukets sida har kommittén inte föreslagit en dylik omläggning av undervisningen vid skogshögskolan. Emellertid har kommittén, som funnit en differentiering av studierna med inriktning på högsta betyg i något eller några ämnen ur flera synpunkter vara av stort värde, rekommenderat en tills vidare frivillig anordning med sådana högstabetygskurser. Förslaget har i huvudsak biträts av de remissinstanser, som yttrat sig i frågan. Från flera håll har emellertid hävdats, att frågan om en differentiering på olika linjer av utbildningen vid skogshögskolan bör bli föremål för ytterligare utredning, då man bedömer det sannolikt att den pågående utvecklingen mot en ökad specialisering inom skogsbruket gör en sådan differentiering allt mera önskvärd och nödvändig.

För egen del vill jag erinra om att den snabba vetenskapliga utvecklingen på de flesta områden medför ett allt större behov av differentiering och specialisering inom olika vetenskapsgrenar. Även inom den skogsvetenskapliga forskningen och undervisningen torde samma tendens komma att göra sig mer och mer gällande och behovet av kvalificerade specialister kan förväntas komma att starkt öka inom skogsbruket. Det är emellertid härvidlag enligt min mening inte nödvändigt att utgå ifrån att sagda behov skall täckas enbart med skogshögskoleutbildade personer. Det är möjligt att en del av specialistbehovet med fördel kan tillgodoses genom andra utbildningsvägar, som på lämpligt sätt tillrättalagts. Liksom numera är fallet med viss teknisk utbildning synes en skogsbetonad utbildning vid matematisk-naturvetenskaplig fakultet helt säkert kunna komma i fråga. Vissa ämnen till examina lämpliga för ifrågavarande ändamål torde redan nu kunna utväljas vid befintliga fakulteter av detta slag men enligt min mening borde möjligheterna utredas att genom att inrätta någon eller några institutioner eller professurer i mera direkt skogligt inriktade ämnen vid något universitet lägga grunden för en skogsvetenskaplig universitetsutbildning. En dylik anordning synes med fördel kunna anknytas till ett på norrlandsförhållanden inriktat universitet. Jag vill i detta sammanhang erinra om att chefen för ecklesiastikdepartementet i proposition 119 till förra årets riksdag angående riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor m. m. uttalade, att han för egen del ansåg det från många synpunkter, ej minst lokaliseringspolitiska, vara lämpligt och önskvärt, att i Umeå så snart ske kan utbygges en så fullständig utbildnings- och forskningsorganisation som möjligt. Samtidigt underströk departementschefen starkt, att det inte synes vara nödvändigt att i Umeå endast bygges upp enheter av traditionell typ. Tvärtom ansåg han det vara en fördel, om man där söker åstadkomma av vetenskapens utveckling motiverade orga-

nisatoriska nybildningar. Vad departementschefen sålunda anförde för-
anledde ingen erinran från riksdagens sida. Med beaktande av vad jag nu
anfört har jag funnit att frågan om en ökning av elevantalet vid skogs-
högskolan bör upptagas till slutlig prövning i ett senare sammanhang. Där-
vid torde även den internationella aspekten på problemet böra uppmärk-
sammas. Skulle nämligen den svenska insatsen i fråga om bistånd åt ut-
vecklingsländerna med teknisk expertis på skogsbruksområdet bli av mera
betydande omfattning kan detta påverka utbildningen av experter.

I fråga om villkoren för inträde vid skogshögskolan föreslår kommittén,
att de nuvarande kraven på obligatorisk förpraktik slopas och att den fri-
stående förberedande skogskursen avskaffas och att i stället erforderliga
delar av denna kurs inrymmes i högskoleutbildningen, särskilt i den del
av densamma, som är förlagd till Garpenberg. Enligt förslaget bör frivillig
praktik under ferier under gymnasietiden eller efter studentexamen emel-
lertid beaktas vid poängberäkningen av de inträdessökandes kvalifikatio-
ner. Poängberäkningen av frivillig praktik bör därvid enligt kommitté-
majoritetens mening ske så, att denna i tillfredsställande omfattning upp-
väger poängberäkningen för teoretiska kompletteringsbetyg, inhämtade
efter studentexamen. Visst utrymme anses vidare under studietiden vid
skogshögskolan böra beredas för kortare mera kvalificerad praktik. Kom-
mittémajoriteten betonar i förevarande sammanhang, att den inte vill
bortse från värdet av att de studerande genom förpraktik i skogsarbete
erhåller en viss kännedom om praktiskt skogsbruk och om den blivande
arbetsmiljön, varför det är angeläget, att högskolans ledning genom upp-
lysning och rådgivning bland gymnasieelever och genom yrkesvägledning-
en i gymnasierna understryker lämpligheten av att praktisk kännedom
om skogsbruket inhämtas. Enligt kommitténs förslag bör ökade möjlig-
heter även åvägabringas för de skogshögskolestuderande att under garpen-
bergstiden följa arbetet inom en skogsförvaltning.

En ledamot av kommittén anser att obligatorisk praktik med en längd
av fem till sex månader bör fordras för definitivt inträde vid skoghögsko-
lan och att de preliminärt antagna sökandena dessutom bör genomgå en
för blivande studerande vid skogshögskolan tillrättalagd skogskurs om
cirka tre månader, lämpligen förlagd till skogsbruksskola.

De betänkligheter, som reservanten hyser mot förslaget att slopa kraven
på praktik och genomgång av förberedande skogskurs, delas av en del
remissorgan, särskilt från skogligt håll. Dock ansluter sig bland andra Sve-
riges skogsägareföreningars riksförbund till kommittémajoritetens resone-
mang och tillstyrker en utbildningsgång, enligt vilken den nuvarande för-
beredande skogskursen infogas i den till Garpenberg förlagda högskole-
utbildningen. Förbundet utgår därvid ifrån, att den praktiska utbildningen
bedrivs så effektivt, att den väl ersätter den obligatoriska förpraktiken.

Även skogsstyrelsen biträder, att den förberedande skogskursen borttages och innehållsmässigt införlivas med garpenbergsutbildningen. Däremot vill styrelsen ha kvar kravet på viss obligatorisk förpraktik.

Av de remissinstanser, som helt tillstyrker kommittémajoritetens förslag i nu ifrågavarande avseenden, anför arbetsmarknadsstyrelsen, att jägmästaryrket enligt styrelsens uppfattning i allt väsentligt knappast ställer anorlunda krav på organisations- och arbetsledarförmåga än till exempel civilingenjörsyrket. Jägmästarutbildningen ger sålunda ett flertal anställningsmöjligheter, där administration, arbetsledning, försäljning, forskning eller undervisning utgör tyngdpunkten i arbetsuppgifterna och för vilka skogspraktik endast i begränsad omfattning säger någonting om lämpligheten. Detta har också föranlett styrelsen att understryka vikten av att närmare utreda, om särskilda inträdeskrav i fråga om synskärpa och färgsinne är nödvändiga för inträde vid skogshögskolan. SACO anför, att förslagen ligger helt i linje med strävandena att borttaga kraven på förpraktik för inträde vid universitet och högskolor, vilka präglat de senaste årens utveckling på universitets- och högskoleområdet. Sveriges förenade studentkårer (SFS) uttalar, att de invändningar, som från olika håll rests mot kommittémajoritetens förslag i föreliggande avseende — att lämplighet och fallenhet för det yrke undervisningen leder fram mot ej kan i förväg avgöras och att därför vitsordad praktiktjänstgöring bör utgöra krav för antagningen — lika väl skulle kunna resas mot antagningsnormerna vid de flesta fakulteter, fackhögskolor och andra skolor, där undervisningen leder fram mot ett visst yrke. SFS anser, liksom också styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, högskolans lärarråd och flertalet övriga remissorgan, som yttrat sig i ämnet, att de problemkomplex, som intagningsbestämmelserna utgör, bör göras till föremål för en snabb men grundlig utredning i syfte att skapa klara bestämmelser för meritberäkningen. Från flera håll har i sammanhanget uttalats, att en prövning av möjligheterna att komplettera sagda meritberäkning med testning, borde ingå i en utredning av nyss antytt slag.

Farhågorna för att ett slopande av kravet på obligatorisk förpraktik och genomgången förberedande skogskurs skulle leda till en olämplig rekrytering till skogshögskolan och därigenom bli till men för utbildningsresultatet därstädes, synes mig vara baserade på en felaktig uppfattning, att kommittén med förslaget velat fränkänna praktik på förevarande område allt eller nästan allt värde. Kommittén har emellertid i sitt förslag endast vänt sig mot det obligatoriska kravet på praktisk förutbildning i olika avseenden. Värdet av skogspraktik som sådan, förvärvat på frivillig väg, har ej bestritts av någon utan fastmer understrukits i kommitténs rekommendationer rörande poängberäkningen för inträde till skogshögskolan. Med den starka konkurrens som föreligger mellan inträdessökande till en fackhögskola av denna typ och som med hänsyn till studentkullarnas ök-

ning antagligen inte kommer att minska torde ytterst få kunna avvara det poängvärde som en frivillig praktik bör åsättas. De enstaka studenter för vilka detta kan bli fallet bör icke hållas tillbaka från skogsmannabanan och kanske föras in på närliggande utbildningslinjer endast genom att förpraktik fordras i ena fallet men inte i det andra.

Med hänvisning till vad nu anförts och då jag delar deras uppfattning, som anser att kraven på inträdessökande i nu förevarande avseende inte bör vara annorlunda än vid universitet och andra fackhögskolor, exempelvis de tekniska högskolorna, tillstyrker jag kommitténs förslag, att fordran på obligatorisk förpraktik slopas och att den förberedande skogskursen eller, som den enligt beslut av 1960 års riksdag numera kallas, kompletteringskursen för inträde till skogsskola, avskaffas i avseende på sökande till skogshögskolan. Erforderliga delar av sagda utbildning bör därvid inordnas i högskoleutbildningen, främst vid Garpenberg. Jag torde i detta sammanhang få erinra om att jag i årets statsverksproposition vid behandlingen av anslaget Ersättning till domänverkets fond för utgifter för statens skogsskolor m. m.: Avlöningar (IX ht, p. 119) utgått från att sagda sökande från och med nästa budgetår skall erhålla sin förberedande skogliga utbildning i annan ordning än genom deltagande i kompletteringskurs.

Den från flera håll begärda utredningen rörande intagningsbestämmelser m. m. synes snarast böra komma till stånd. En dylik utredning, som bör omfatta såväl normerna för värdering av frivillig praktik, akademiska kompletteringsbetyg m. m. som möjligheterna att använda testning som kompletterande urvalsgrund, ävensom behovet av speciella inträdessvillkor såsom synskärpa, färgsinne och dylikt, torde böra ske i samråd med 1955 års universitetsutredning och verkställas så, att beslut i ämnet kan fattas i god tid före den tidpunkt, då ansökningar nästa år skall ha ingivits till skogshögskolan. Det är därför min avsikt att senare hemställa om Kungl. Maj:ts medgivande att låta verkställa ifrågavarande utredning.

Kommittén erinrar i förevarande sammanhang om betydelsen av den praktiska skolning, som varje nybliven jägmästare erhåller i sin första anställning. Särskilt har anställning som aspirant hos domänstyrelsen ansetts vara en värdefull praktisk vidareutbildning. Detta gäller även om liknande anställningar, som vissa större skogsförvaltningar berett nyutexaminerade jägmästare. Kommittén framhåller behovet av att dylika utbildningstjänster står till förfogande i erforderlig omfattning och uttrycker en förhoppning om att detta i möjligaste mån beaktas inom allmän och enskild skogsförvaltning. För egen del vill jag instämma i vad kommittén sålunda anfört beträffande värdet av ifrågavarande aspirantanställningar och uttrycker därför även den förhoppningen, att på förevarande område ett fortsatt fruktbarande samarbete mellan arbetsgivare och högskola skall äga rum och om möjligt även utvidgas.

Beträffande undervisningen vid garpenbergsförläggningen innebär kommitténs förslag, att man i viss mån återgår till en före 1948 års omorganisation tillämpad ordning med ett odelat s. k. garpenbergsår, koncentrerat till det första läsåret av högskolestudierna. Vidare föreslår kommittén att ett väsentligt utökat övningsområde genom domänverkets försorg ställes till högskolans förfogande. För ändamålet skulle Garpenbergs kronopark upplåtas som särskilt skolrevir, vilket borde förvaltas av högskolan enligt för domänverket gällande administrativa bestämmelser och i övrigt med tillämpande av principerna för ett rationellt skogsbruk.

I fråga om undervisningens ordnande och placeringen av densamma i tiden i Garpenberg har flertalet av de remissinstanser, som berört frågan, inte något att invända mot kommitténs förslag. Såsom förut anförts, finner emellertid skogsstyrelsen en förutsättning för den föreslagna ordningen vara, att det noggrant prövas, vilka ämnen, som bör förekomma under ifrågavarande period. Bland annat förefaller det styrelsen som om kommitténs förslag härom beträffande exempelvis skogstekniken bör tas under närmare övervägande vid studieplanens definitiva fastställande. Högskolans studentkår liksom också reservanter inom domänstyrelsen anser att utbildningsplanen skulle erhålla en större effektivitet om det första studieåret förlades till Stockholm och i huvudsak ägnades åt de grundläggande ämnena, medan garpenbergsperioden i planen infördes som ett andra läsår. Undervisningen i de tillämpade ämnena skulle enligt ifrågavarande remissinstansers mening härigenom avsevärt underlättas för både lärare och elever.

I motsats till kommittén anser styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut det inte vara lämpligt att alltför hårt binda högskoleutbildningen vid ett revir. Bland annat fruktar styrelsen, att skogshögskolan därigenom skulle ställas inför stora svårigheter i fråga om den praktiska förvaltningen av reviret. Styrelsen finner det därför vara mera ändamålsenligt, att högskolans behov av övningsskogar tillgodoses genom överenskommelser mellan å ena sidan högskolan och å andra sidan i första hand domänstyrelsen men också andra skogsägare. Enligt styrelsens mening borde därigenom kunna vinnas, att vid revirskötseln behörig hänsyn tas till de krav, som betingas av undervisningen, även om detta i någon mån skulle inkräkta på skogens rationellt ekonomiska skötsel. Domänstyrelsen, som delar högskolestyrelsens uppfattning i nu anförda fråga, förklarar sig även villig att träffa nu avsedd överenskommelse i fråga om skogsförvaltningens ordnande inom Garpenbergs revir.

Enligt min mening har kommittén anfört bärande skäl för sin uppfattning att undervisningen vid Garpenberg bör äga rum under ett odelat år i början av studietiden vid högskolan. Jag kan således tillstyrka en omläggning av undervisningen i enlighet med kommitténs förslag i nu förevarande avseende. Vad åter angår förslaget att till högskolan knyta ett särskilt skolrevir har jag förståelse för de remissmyndigheter, som förmenar att högskolan häri-

genom i administrativt hänseende skulle belastas med uppgifter, som kan verka hämmande på dess insatser i undervisningen och forskningen. Jag vill därför i stället förorda den av styrelsen för högskolan och institutet liksom av domänverket föreslagna anordningen att högskolan träffar avtal med lämpliga skogsförvaltningar, i främsta rummet domänverket, om ett samarbete som tillförsäkrar högskolan det ökade övningsutrymme, som erfordras för att möjliggöra att eleverna vid högskolan beredes tillfredsställande kännedom om förhållandena inom en modernt arbetande skogsförvaltning. Skulle utvecklingen visa att ett särskilt övningsrevir längre fram är en bättre lösning, bör beslut därom kunna fattas när så visar sig påkallat.

Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen har kommittén föreslagit vissa reformer i övrigt av studiegången fram till jägmästarexamen. Sålunda föreslås vissa justeringar av huvudämnenas och särskilt av specialämnenas omfattning och innehåll och i sammanhanget en närmare samordning av undervisningen i huvudämnena och närliggande specialämnen. Beträffande undervisningen i Garpenberg förordas, att föreståndaren för förläggningen skall meddela undervisning i ett nytt ämne, som anknyter till det av kommittén föreslagna skolrevirets planläggning och skötsel. Kommittén understryker i detta sammanhang de synpunkter på undervisningsformerna, som 1955 års universitetsutredning anfört beträffande universiteten. Kommittén har emellertid inte ansett det lämpligt att statsmakterna genom detaljerade föreskrifter fastställer en viss studiegång. Såsom en riktlinje för en lämplig ordning i överensstämmelse med sina i det föregående närmare angivna synpunkter framlägger kommittémajoriteten emellertid i en bilaga till betänkandet en plan över hur studiegången med beaktande av sagda synpunkter kan genomföras. Enligt kommitténs mening torde det i övrigt få ankomma på skogshögskolans ledning att fastställa studieplan för högskolan. Vid sina överväganden har kommittén vidare funnit, att en fördjupning av studierna på speciella områden bör underlättas och befrämjas genom att en särskild utbildning för högre betyg än AB anordnas, företrädesvis i de s. k. tillämpade ämnena. Erforderlig del av sista läsåret skulle reserveras för sådana studier. Kommittén har emellertid inte varit beredd att nu fordra obligatorisk genomgång av kurs av nu ifrågakommande slag.

Vid remissbehandlingen har kommitténs förslag i nu förevarande avseende ej rönt några större invändningar. Från några håll har förordats en något annorlunda studiegång än den av kommittémajoriteten förordade, av innebörd att utexaminering skulle ske vid sommarens början i stället för under loppet av den följande höstterminen, varigenom skulle vinnas en något bättre anpassning för de utexaminerade till arbetsmarknaden.

Enligt min uppfattning är det dock tveksamt om den sist föreslagna ändringen i fråga om examinationstidpunkt har så stor betydelse, som antytts. För egen del finner jag starka skäl tala för att studiegången vid skogshögskolan — med de jämkningar som betingas av vad jag i det föregående före-

slagit beträffande ämnet skogsteknik — anordnas i huvudsaklig anslutning till de riktlinjer som anförts i betänkandet och kan sålunda tillstyrka kommitténs förslag i denna punkt. Såsom kommittén anført, bör det åvila skogshögskolans ledning att vid bifall till vad jag här förordat närmare utforma och fastställa studieordningen vid högskolan. Jag vill i samband härmed särskilt understryka vikten av att högskolans styrelse, såsom kommittén anført, med avseende på omfattningen av undervisningens olika delar och undervisningens innehåll tillser att en fortgående anpassning sker till skogsbrukets behov.

I yttrandena över kommitténs förslag påtalas i förevarande sammanhang från skogsindustrihåll, att kommittén inte berört behovet av fortbildning av de utexaminerade jägmästarna. Erforderliga statsmedel anses böra beviljas skogshögskolan för en mera regelmässig fortbildningsverksamhet. I anledning härav torde jag få erinra om att jag i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln föreslagit att ett belopp av 26 000 kronor skall upptagas under förslagsanslaget Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m. (IX ht, p. 122), att av skogsstyrelsen disponeras för anordnande av kurser och konferenser av informativ karaktär för vidareutbildning av styrelsens och skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän i de ämnen rörande skogsbrukets rationalisering och vidareutveckling, som behandlats av 1959 och 1960 års riksdagar. I domänverkets generalförslag för år 1961 har vidare räknats med ett belopp av 308 000 kronor för fortsatt utbildning av domänverkets personal. Någon ytterligare utvidgning av det område, inom vilket statsmedel till vidareutbildning av jägmästare ställes till förfogande, är jag i vart fall för närvarande inte beredd att tillstyrka. Däremot möter givetvis ej hinder att skogshögskolan inom sina tillgängliga resurser biträder vid vidareutbildningen av jägmästarna.

Vad kommittén förordat i fråga om behovet av samt formerna för akademiska studier på högstadiet och forskarutbildning på det skogsvetenskapliga området har inte mött invändningar från något håll. Även jag anser mig kunna biträda vad kommittén i förevarande hänseende föreslagit, och förordar sålunda, att bestämmelserna för skogsvetenskaplig licentiatexamen ändras därhän, att examen i fortsättningen enbart skall behöva omfatta ett ämne.

VI. Personalorganisation

Nuvarande förhållanden. En närmare specifikation över personalen vid skogshögskolan lämnas i bilaga 1 till betänkandet, till vilken torde få hänvisas. Sammanfattningsvis må emellertid här återges följande tablå över hur personalen f. n. fördelar sig på högskolans olika vetenskapliga institutioner.

Institutioner	Profes- sor	Labora- torer	Docenter	Assistent- personal	Ama- nuens- personal	Biträdes- personal
Skoglig marklära	1			1	2	2
Skogsbotanik	1	1		5	2	4
Skogsekonomi	1			3	1	2
Skogsskötsel	1	1		2	1	1/2
Skogsuppskattning med skogsindekninng	1		1	2	1	
Skogszoologi med viltvård	1			1	1	
Virkeslära	1			3	1	4
Summa	7	2	1	17	9	12 1/2

Av i tablången angiven personal avlönas tre assistenter med medel från skogs- och lantbruksakademien, medan två assistenter och åtta biträden avlönas med medel från fonden för skoglig forskning, varjämte en assistent avlönas med medel från skogsforskningsinstitutets anslagspost till särskilda undersökningar. I övrigt bestrides avlöningarna till ifrågavarande personal från skogshögskolans avlöningsanslag.

De två laboratorbefattningarna vid skogshögskolan är placerade i lönegrad B 1. Den ena av dessa är ordinarie och placerad vid institutionen för skogsskötsel. Laboratorbefattningen vid den skogsbotaniska institutionen är extra ordinarie. Innehavaren av denna befattning biträder företrädesvis vid undervisningen i nordisk skoglig växtgeografi.

I högskolans personalstat finnes vidare fyra extra ordinarie docentbefattningar i lönegrad A 24 uppförda. Av dessa är dock tre vakanta.

Assistentpersonalen består av förste assistenter och assistenter. Samtliga har heltidstjänstgöring inom undervisning och forskning. I forskningsarbetet har de dock möjlighet att utnyttja sin forskning för egen meritering. Förste assistenter, som skall ha avlagt civiljägmästarexamen och ha praktiserat i två år efter examen eller ha däremot svarande andra meriter, är placerade i lönegrad A 21.

Amanuenspersonalen inbegriper dels förste amanuenser och dels tredje amanuenser. För förste amanuens tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1958 tills vidare samma befordringsgång som vid rikets universitet och övriga högskolor.

Vid skogshögskolan förekommer vidare arvodesavlönade speciallärare i följande ämnen, nämligen aktuella praktiska skogsförvaltningsproblem, arbetarskydd, bokföring, fiskevård, fotogrammetri, förvaltningslära, klimatologi, lanthushållning och husbyggnadslära, matematik, nationalekonomi, naturvård, rättslära, skogsdikning, skogsteknisk kemi, skogsväghållning, statistik samt vattenmängdsberäkning och handläggning av laga syneförrättning vid skogsdikningsföretag m. m. Härutöver har anlitats prisutjämningsmedel för avlönande av en speciallärare i arbetsfysiologi. Därjämte har försöksvis anlitats en föreläsare i arbetspsykologi.

Vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg finnes en extra ordinarie föreståndare i lönegrad A 25, två förste assistenter, en tredje amanuens samt viss biträdespersonal.

Vidare kan bl. a. nämnas att en ordinarie befattning såsom sekreterare i lönegrad A 23 och en såsom bibliotekarie i lönegrad A 21 är inrättade vid skogshögskolan.

Personalen vid *statens skogsforskningsinstitut* specificeras liksom skogshögskolans personal i bilaga 1 till betänkandet, till vilken torde få hänvisas. Sammanfattningsvis lämnas här följande tablå över personalsituationen den 1 juli 1960 inom de olika avdelningarna.

Av i tablån angiven personal avlönas flertalet, eller ungefär två tredjedelar, med medel ur skogsforskningsinstitutets avlöningsanslag eller andra på riksstaten anvisade anslag. För övriga bestrides lönerna huvudsakligen med prisutjämnings- och konjunkturutjämningsavgiftsmedel. Av försöksledarna avlönas sålunda en, av assistentpersonalen tio, av den skogstekniska personalen fyra och av övrig biträdespersonal 20 befattningshavare med hjälp av dylika medel. Slutligen avlönas en befattningshavare inom försöksledargruppen och två bland assistentpersonalen samt åtta andra biträden med medel från andra håll, bl. a. från fonden för skoglig forskning.

Av försöksledarbefattningarna är fyra ordinarie och sex extra ordinarie samt två extra i lönegrad A 25 medan en är anställd mot arvode. Assistentpersonalen består av förste assistenter i Ae 21 och assistenter i reglerad be-

Avdelning	Föreståndare	Försöksledare	Assistentpersonal	Skogsteknisk personal	Övrig biträdande personal
Skogsproduktion . . .	1	3	5	4	20
Skogsföryngring . . .	1	1	3	3	6
Botanik och marklära	1	3	8	1	12
Zoologi	1	1	3	1	6
Skogstaxering	1	2	8	9	20
Genetik	1	1	5	6	7
Arbetslära	1	1	4	2	3
Matematisk statistik .	—	1	1	—	3
	7	13	37	26	77

fordringsgång samt extra och arvodesanställd personal i motsvarande löneställning.

Liksom vid skogshögskolan har assistenterna heltidstjänstgöring. Även institutets assistenter har möjlighet att utnyttja sin forskning för egen meritering. Den skogstekniska personalen utgöres i huvudsak av skogsmästare, materialförvaltare, skogstekniker och biträdande skogstekniker, medan den biträdande personalen i övrigt omfattar laboratoriebiträden och kontorspersonal i olika löneställningar.

Slutligen kan nämnas, att en till institutets kansli hörande befattning som förste byråsekreterare är placerad i Ae 23.

Kommittén. Behovet av personal i olika befattningar vid skogshögskolans vetenskapliga institutioner har övervägts av kommittén på grundval av önskemål om personalförstärkningar eller tjänsteförändringar, som framförts från institutionsföreståndarna. I betänkandet lämnas en redogörelse för dessa önskemål och för vissa av skogshögskolans rektor och skogsforskningsinstitutets chef i anslutning härtill framförda yrkanden om personalförstärkningar m. m. För ett närmare studium av sagda redogörelse torde få hänvisas till betänkandet, s. 101—120. Kommitténs ställningstaganden till de framställda önskemålen samt till under utredningsarbetet ytterligare aktualiserade personalfrågor redovisas i det följande. Härvid anför kommittén inledningsvis vissa principiella synpunkter på skogshögskolans personalfrågor i anslutning till de senaste årens universitetsreformer. Kommittén övergår här efter till den närmare behandlingen av de olika institutionernas och serviceavdelningarnas personalbehov. Kommittén börjar därvid med de högre befattningarna vid institutionerna såsom professorer, laboratorer, universitetslektorer, försöksledare och docenter. Därefter behandlas gruppen övningsledare. Med utgångspunkt från vad sålunda föreslagits behandlas sedan behovet av assistent- och amanuenspersonal vid sagda institutioner. Därefter anges översiktligt institutionernas behov av biträdande personal. Därpå ges en sammanställning över en tänkt personalorganisation vid de skogsvetenskapliga institutionerna i enlighet med de synpunkter kommittén härvid anför. Slutligen redogöres för vissa gemensamma organ, varvid rektorstjänstens lönegradsplacering m. m. samt personalfrågorna vid biblioteket m. fl. serviceorgan upptages till prövning.

Principiella synpunkter. Kommittén delar universitetsutredningens uppfattning, att fackhögskolorna lika väl som universiteten i framtiden måste ha den dubbla uppgiften att vara läroanstalter för utbildning till akademisk grundexamen och centra för forskning och forskarutbildning. Kommittén anför vidare bl. a.

Liksom vid de tekniska högskolorna och vissa andra fackhögskolor är, när det gäller skogens område, konkurrensen om den vetenskapligt utbild-

dade arbetskraften mycket stor. Det är därför angeläget att skogshögskolan kan förvärva och behålla de vetenskapliga begåvningarna. En organisation med ett tillräckligt antal högre forskarbefattningar för att medge rimliga befordringsmöjligheter bör därför komma till stånd även vid skogshögskolan. En viss växelverkan mellan skogshögskolan och skogsnäringen såtillvida att vederbörande befattningshavare under någon tid söker sig ut i praktikens tjänst kan visserligen innebära vissa fördelar. Inom några institutioners forskningsområden, t. ex. skogsproduktion, skogsföryngring, skogsskötsel synes t. o. m. en viss tids tjänstgöring inom praktiskt skogsbruk få anses vara direkt erforderlig. Kommittén är dock av den uppfattningen, att det med tanke på den snabba utvecklingen inom forskningen på alla områden är väsentligt, att för forskning lämpade personer skall kunna ägna så gott som hela sin aktiva gärning åt denna uppgift.

Kommittén anser, att vid universiteten förekommande befattningstyper i stort sett bör användas även vid skogshögskolan. Sålunda bör enligt kommitténs mening där finnas professorer, laboratorer, docenter, forskarasistenter, assistenter samt förste och tredje amanuenser.

Kommittén erinrar i förevarande sammanhang om att 1955 års universitetsutredning i sitt betänkande Forskningens villkor och behov (SOU 1958: 32) belyst det inbördes förhållandet mellan professor och laborator, så som detsamma framstår enligt gällande universitetsstatuter. Vad utredningen härvid anfört, kan anges sålunda.

Den erforderliga graden av styrkt vetenskaplig kompetens för att förklaras behörig till en laboratur torde vara något lägre än den som kräves för en professur. I de ämnen där både professor och laborator finnes, bör professor, när ej annat stadgas, i fråga om undervisning och administration uppfattas som den i främsta rummet ansvarige. Han intager sålunda i detta avseende en viss förmansställning och laborator måste i fråga om undervisning räknas till den underställda personalen. Å andra sidan ger universitetsstatuternas avfattning vid handen, att han i fråga om sin vetenskapliga forskning ej är underställd professorn. Denne är därför i sin egenskap av föreståndare för institutionen skyldig att tillse att laboratorn verkligen får möjligheter idka vetenskaplig forskning inom sitt ämnesområde, vilket bl. a. måste innebära, att en skäligen del av institutionens personalresurser och materiel skall ställas till laboratorns förfogande.

Kommittén ansluter sig till universitetsutredningens tolkning av gällande bestämmelser rörande laboratorernas ställning vid universiteten. Enligt kommitténs mening bör motsvarande principer kunna gälla för skogshögskolans laboratorer. Den vetenskapliga kapaciteten vid en institution utnyttjas enligt kommitténs mening bäst om professor och laboratorer är specialiserade inom olika delar av ämnet.

Även i övrigt finner kommittén, att skogshögskolans stadgar bör utformas så, att de i avseende på professorers och laboratorers kompetens, uppgifter och ställning i huvudsak överensstämmer med motsvarande bestämmelser i universitetsstatuterna. I fråga om tillsättning av ifrågavarande

de befattningar inom tillämpade ämnen bör hänsyn tagas, förutom till ådagalagd vetenskaplig skicklighet, jämväl till erfarenhet av praktisk verksamhet vid skogsbruk.

Med hänsyn till det förhållandevis ringa antal undervisningstimmar, som åvilar professorer och laboratorer vid skogshögskolan synes behov av universitetslektorer i vart fall f. n. icke föreligga vid denna högskola.

Då enligt kommitténs mening möjligheterna att besätta docentbefattningarna torde komma att förbättras, har kommittén icke funnit någon anledning att föreslå minskning i antalet dylika befattningar. Något behov av forskardocenttjänster föreligger dock icke f. n. vid den nya skogshögskolan. Skulle utvecklingen visa, att forskardocenttjänster längre fram skulle erfordras för att tillvarata forskarbegävningar, bör dock sådana tjänster utan dröjsmål inrättas.

Enligt kommitténs mening motsvarar nuvarande förste assistenter vid skogshögskolan närmast universitetens biträdande lärare. I enlighet med 1958 års riksdagsbeslut skall större delen av de biträdande lärartjänsterna successivt ombildas till universitetslektorat eller forskarassistenttjänster. Enligt kommitténs uppfattning skall befattningarna vid skogshögskolan i den mån icke särskild anledning till undantag finnes överensstämma med motsvarande befattningar vid universitet och andra fackhögskolor. Kommittén föreslår därför, att huvuddelen av ifrågavarande förste assistenttjänster efter hand skall ombildas till forskarassistentbefattningar. Även flertalet förste assistenttjänster vid skogsforskningsinstitutet föreslås efter hand ombildas till dylika befattningar. Redan de nuvarande förste assistenterna torde, anför kommittén, i icke oväsentlig omfattning ha sådana arbetsuppgifter, att ett självständigt, meriterande forskningsarbete bedrivs under den föreskrivna arbetstiden. Med hänsyn till den kortare tjänstgöringsskyldighet, som en forskarassistent får i förhållande till en förste assistent, torde ombildningen emellertid böra åtföljas av en viss ökning av antalet tjänster. I den mån ifrågavarande befattningshavare deltar i undervisningen bör detta ske på högstadiet. Kan docentkompetent personal erhållas, bör forskarassistenttjänsterna utbytas mot docenttjänster. Emellertid finnes vid några av de institutioner, som svarar för jägmästarutbildningen, behov av ytterligare en typ av befattning mellan assistent- och docentbefattningarna för biträde vid undervisningen av de blivande jägmästarna. Med hänsyn till konkurrensen från skogsnäringen om ifrågavarande arbetskraft bör dessa befattningshavare placeras i lönegrad A 23. Befattningarna, som i olikhet med vad som gäller assistent- och amanuenspersonalen bör vara förenade med full tjänstgöringsskyldighet, föreslås erhålla benämningen övningsledare.

Vad gäller assistentpersonal i reglerad befodringsgång bör, enligt kommitténs mening, assistenterna från att tidigare ha haft full tjänstgöring i fortsättningen endast fullgöra 1 000 timmars institutionsarbete per år och

i övrigt ägna sig åt eget licentiat- eller avhandlingsarbete under institutionsföreståndarens ledning.

Vid beräkningen av erforderligt antal assistenter har kommittén ansett sig böra utgå från de normer som universitetsutredningen uppställt i den mån dessa godtagits av statsmakterna. En assistent i reglerad befordringsgång skall sålunda fullgöra 1 000 timmars institutionsarbete per år. Motsvarande för förste amanuens utgör 500 assistenttimmar och för tredje amanuens 225 assistenttimmar. I syfte att ge institutionsföreståndaren ökad frihet att välja mellan dessa olika personalkategorier anser kommittén det vara lämpligt att ange tilldelningen av assistent- och amanuenspersonal enbart i assistenttimmar. Kommittén anför vidare i huvudsak.

Flertalet av skogshögskolans ämnesområden är närmast jämförbara med vad universitetsutredningen betecknat som experimentella, matematiska och samhällsvetenskapliga ämnen, för vilka enligt för universiteten fastställda normer skall räknas med 1 000 assistenttimmar per professor och 500 assistenttimmar per laborator. Institutionen för skogsekologi bör emellertid såsom närmast motsvarande den fysisk-kemiska ämnesgruppen vid universiteten enligt samma normer tilldelas det dubbla. Utöver förenämnda behov av assistent- och amanuenspersonal för forskning och allmänt institutionsarbete har kommittén funnit sig böra för undervisningsändamål räkna med ett behov av 500 assistenttimmar vid de institutioner, som närmast skall svara för undervisningen till jägmästarexamen.

I fråga om behovet av biträdande personal anför kommittén bl. a.

Om man skulle tillämpa samma normer, som universitetsutredningen uppställt för universiteten och vissa fackhögskolor, torde institutionerna för skoglig marklära, skogsbotanik, skogszoologi och skogsentomologi få anses närmast jämförbara med de universitetsinstitutioner, som kan hänföras till den biologisk-geografiska ämnesgruppen. Skogsekologien torde dock även i detta sammanhang böra jämföras med de fysisk-kemiska ämnen. Med ämnen inom ifrågasvarande grupp bör även jämföras skogsgenetik, skogsförnyring, skogsproduktion, skogstaxering, skogsteknik och virkeslära. Övriga ämnen skulle närmast motsvara de tekniska högskolornas teoretiska ämnen. I enlighet med vad sålunda anförts borde i de olika fallen räknas med ett biträdesantal av i genomsnitt 1,9 och 3,3 resp. 0,6 biträden per kvalificerad forskare. Till gruppen kvalificerade forskare har vid universiteten hänförts professorer, laboratorer och biträdande lärare. Såsom tidigare påpekats är skogshögskolans förste assistenter närmast jämförbara med universitetens biträdande lärare. Med hänsyn härtill bör forskarasistentbefattningarna, som utgör omvandlade förste assistentbefattningar, vid beräkningen av biträdesbehovet inräknas i gruppen kvalificerade forskare, dock endast i förhållande till deras beräknade tjänstgöringstid i allmänt institutionsarbete, d. v. s. allmänt uttryckt, med hälften.

Kommittén påpekar emellertid, att förhållandena inom vissa av skogsforskningens institutioner är så pass avvikande från vad som i allmänhet gäller vid universiteten, att vissa undantag från de av universitetsutredning-

en föreslagna schablonberäkningarna bör göras och antalet biträden i stället beräknas efter den faktiska arbetsbelastningen vid ifrågavarande institutioner. De skisserade beräkningsnormerna synes dock kunna ge en viss ledning för beräkningen av det totala biträdesbehovet vid skogshögskolan.

Kommittén anser i likhet med universitetsutredningen att möjligheter bör beredas för en höjning av den biträdande personalens kvalitativa sammansättning. Sålunda föreslås, att för kvalificerad biträdande personal i lönegrad A 17 t. o. m. A 23 inrättas så många tjänster att omkring en tiondel av biträdespersonalen kommer att utgöras av personal i angivna lönegrader.

Högre befattningar. Kommittén anser att försöksledarbefattningarna bör ombildas till laboratorstjänster efter hand som det kan förväntas att sistnämnda tjänster kan besättas med personer med erforderlig kompetens. Kommittén föreslår dock inrättande av laboratorsbefattningar endast i de fall där kompetenta sökande till befattningarna enligt dess mening kan påräknas.

Om den mykologiska forskningen enligt kommitténs förslag uppdelas på skogsmykologi och trämykologi samt överflyttas från institutionen för skogsekologi till institutionerna för skogsbotanik resp. virkeslära, bortfaller behovet av en av de f. n. två försöksledarbefattningarna vid institutionen för skogsekologi. Den andra befattningen, som närmast är avsedd för den växtfysiologiska forskningen, bör dock bibehållas.

Det gemensamma kemiska laboratorium, som skall vara förlagt till nu ifrågavarande institution, bör ha en väl kvalificerad forskare som chef, vilken skall ha att ansvara för utvecklingsarbetet på området. Tjänsten bör enligt kommitténs mening besättas med en kemist. Kommittén föreslår att för ändamålet inrättas en laboratorsbefattning vid institutionen.

Vid institutionen för skogsgenetik bör jämte professorn finnas två laboratorer, dels en för proveniensforskningens behov och dels en befattning för forskning inom genetik och växtförädling, avkommeförsök, s. k. fruh-testförsök samt metodikarbeten. Kommittén föreslår, att vid denna institution nuvarande försöksledarbefattning ombildas till laboratorstjänst och att en laboratorstjänst härutöver inrättas.

Även vid institutionen för skogsentomologi bör förutom professorn finnas två laboratorer, varav den ene bör handha vissa avsnitt av försöksverksamheten inom de centrala delarna av skogsentomologien och den andra bör syssla med forskning rörande markfaunan. Kommittén föreslår, att vid ifrågavarande institution nuvarande försöksledarbefattning ombildas till laboratorsbefattning och att ytterligare en laboratur inrättas vid institutionen.

Vid institutionerna för skogsförnygring och skogsproduktion bör fors-

karna ha erfarenhet från det praktiska skogsbruket. För att kvalificerade skogsmän skall söka sig tillbaka till forskarbanan sedan de en gång lämnat densamma måste forskarbefattningarna vid ifrågavarande institutioner enligt kommitténs uppfattning ha en relativt hög löneställning. Ifrågavarande befattningar bör därför icke placeras i lägre löneställning än vad som gäller för en revirförvaltare.

Vad angår institutionen för skogsföryngring bör finnas tre befattningar av i det föregående angivet slag. Av dessa bör en omfatta frö- och plantskoleområdet. Av övriga två befattningar skall den ena avse frågor rörande naturlig föryngring, skogsodling och återväxtvård i södra Sverige och den andra naturlig föryngring och markberedning i norra Sverige. Förslaget innebär att två nya befattningar inrättas. Vad gäller institutionen för skogsproduktion, har kommittén funnit att i ledningen för envar av institutionens fyra huvudsektioner, nämligen sektionen för fasta gallringsförsök, sektionen för allmänna produktionsundersökningar, sektionen för kvalitetsundersökningar och sektionen för specialundersökningar, bör sättas en kvalificerad forskare. Kommittén föreslår därför, att vid institutionen bör — liksom det f. n. är ordnat genom olika anslag — finnas fyra befattningar av ifrågavarande typ.

Vid institutionen för skogstaxering bör avverkningsstatistiken (stubbinventeringen) handhas av en kvalificerad forskare. Ytterligare två befattningar av ifrågavarande slag bör inrättas vid institutionen. Av dessa bör den ena avse avverkningsberäkningar och den andra normerna för båtnadsvärderingar och skogsvärderingsmål m. m. Beträffande ifrågavarande institution föreslår kommittén sålunda, att en försöksledarbefattning nyinrättas.

För kvalificerad forskning i fråga om skogsarbetet, särskilt beträffande virkets avverkning och transport, bör vid institutionen för skogsteknik finnas en laborator. Kommittén anser det vara lämpligt, att professorn frigöres från en betydande del av undervisningen. Ett universitetslektorat skulle här i och för sig vara lämpligt. Emellertid torde undervisningsskyldigheten för ifrågavarande befattningshavare komma att betydligt understiga den för universitetslektorer normala och ett utrymme för kvalificerad forskning förefinnas. Kommittén finner därför, att även denna befattning närmast motsvarar en laboratur. Kommittén förordar sålunda att två laboratorbefattningar inrättas vid institutionen för skogsteknik.

Enligt kommitténs mening bör den sektion för trämykologi, som enligt kommitténs förslag bör överflyttas till institutionen för virkeslära, förestås av en laborator. Kommittén föreslår, att en laboratorbefattning inrättas vid institutionen för virkeslära i stället för den försöksledarbefattning, som föreslagits indragen vid institutionen för skogsekologi.

I övrigt har kommittén icke funnit anledning att föreslå några ändringar i fråga om antalet laborator- eller försöksledarbefattningar. Det

torde dock, anför kommittén, kunna övervägas om ej institutionen för skoglig marklära i framtiden bör erhålla förstärkning i form av en laboratur. Vid den skogsekonomiska institutionen kan det vidare enligt kommitténs mening ifrågasättas om det icke kan visa sig lämpligt att inrätta en laboratorstjänst, när kompetent sökande härför kan påräknas. Tills vidare bör man dock kunna nöja sig med en övningsledarbefattning.

Övningsledare. De institutioner, vilka enligt kommitténs mening tills vidare bör förses med övningsledare för biträde vid jägmästarutbildningen, är institutionerna för skogsbotanik, skogsuppskattning och skogsindelning, skogsteknik, virkeslära, skogekonomi samt skogsskötsel. Vad institutionen för skogsekonomi beträffar bör ifrågavarande övningsledarbefattning lämpligen innehas av en företagsekonom.

Skogshögskolans styrelse bör noga följa utvecklingen och så snart det i det enskilda fallet visar sig möjligt föreslå ett utbyte av övningsledarbefattning mot någon av de vid universitet och andra högskolor gängse befattningstyperna. Bl. a. med hänsyn till behovet av sammanhängande undervisning i ämnet skogsskötsel kan övningsledarbefattningen vid ifrågavarande institution behöva utbytas mot befattning såsom universitetslektor.

Assistent- och amanuenspersonal. Vid bestämmandet av det antal forskarassistentbefattningar, som på längre sikt kan finnas lämpligt, har kommittén funnit att man bör räkna med en forskarassistent per kvalificerad forskare, professor eller laborator. För skogshögskolans del jämställer därvid kommittén i detta sammanhang försöksledare med laborator.

När det gäller att beräkna härutöver erforderlig assistent- och amanuenspersonal vid de olika institutionerna har, såsom förut anförts, kommittén principiellt ansett det lämpligt att ange tilldelningen av dylik personal i assistenttimmar. Styrelsen bör härvid ha frihet att välja den personalkategori, assistent, förste amanuens eller tredje amanuens, som i det aktuella fallet kan anses lämplig. Kommittén har icke ansett sig böra gå närmare in på denna fråga.

Även för beräkningen av erforderligt antal assistenttimmar bör med laborator jämställas försöksledare.

Biträdande personal. I redogörelsen för sina principiella synpunkter på behovet av biträdande personal har kommittén anført, att förhållandena inom vissa av skogsforskningens institutioner är så pass avvikande från vad som i allmänhet gäller vid universiteten, att man icke helt kan följa de schablonmässiga normer, som universitetsutredningen uppställt för motsvarande universitetsinstitutioner. Kommitténs beräkningar leder emellertid totalt till i huvudsak samma resultat som en strikt beräkning efter sagda normer.

Kommittén har icke ansett det vare sig möjligt eller lämpligt att i detalj ange den biträdande personalens uppdelning på olika befattningar. Kommittén har därför nöjt sig med att ange ifrågavarande personal, uppdelad på vissa huvudgrupper, nämligen kvalificerad skogsteknisk personal, inbefattande personal i lägst sjuttonde lönegraden, övrig skogsteknisk personal, laboratoriepersonal samt övrig biträdande personal. Det torde lämpligen böra åvila styrelsen att i samband med de årliga anslagsäskandena framlägga förslag rörande den närmare fördelningen av nu ifrågavarande personal på skilda befattningar.

Sammanställning över personalorganisationen vid de skogsvetenskapliga institutionerna. I följande tablå ges en sammanställning över hur personalorganisationen vid de skogsvetenskapliga institutionerna i enlighet med kommitténs överväganden lämpligen skulle kunna tänkas uppbyggd.

För de vetenskapliga institutionerna innebär kommitténs förslag en ökning av antalet befattningshavare, som avlönas från riksstatsanslag, från i runt tal 140 till omkring 260 eller med 120. Med hänsyn till att f. n. något under 70 befattningshavare avlönas med medel vid sidan av riksstaten innebär förslaget, att antalet befattningar reellt ökas med omkring

Institution	Professorer	Laboratorer	Försöksledare	Övningsledare	Assistenter		Biträdande personal			
					Forskarassistenter	Assistent reglerad beföringsgång ¹	Kvalificerade skogstekniker	Övriga skogstekniker	Laboratoriepersonal	Övrig biträddespersonal
Skoglig marklära .	1				1	1,5			1	
Skogsbotanik	1	1		1	2	2		1	4	1
Skogsekologi	1	1	1		3	4	1	1	10	1
Skogsgenetik	1	2			3	2	2	4	5	1
Skogszoologi	1				1	1,5			2	1
Skogsentomologi	1	2			3	2,5	1	1	5	1
Skoglig matematisk statistik	1				1	1,5				3
Skogsförnygring	1		3		4	2,5	2	3	1	5
Skogsproduktion	1		4		5	3	2	3		29
Skogsuppskattning och skogsindelning	1			1	1	1,5				1
Skogstaxering	1		3		4	2,5	4	6	2	19
Skogsteknik	1	2	1	1	4	3	1	1	2	3
Virkeslära	1	1		1	2	2	1	1	5	8
Skogsekonomi	1			1	1	1,5				2
Skogsskötsel	1	1		1	2	2				1
Tillhoppa	15	10	12	6	37	33	14	21	37	76
							148			
					261					

¹ 1 assistent i reglerad beföringsgång = 1 000 assistenttimmar.

50. Den närmare fördelningen av sagda personalförstärkning på olika typer av befattningar framgår av följande tablå.

Tjänstebenenämning	Antal tjänster				
	För närvarande			Kommitténs förslag	Förändring
	Riksstatsanslag	Andra medel	Totalt		
Professor	14		14	15	+ 1
Laborator	2		2	10	+ 8
Försöksledare	11	3	14	12	— 2
Övningsledare		2	2	6	+ 4
Forskarassistent				37	+37
Förste assistent	17	2	19	—	—19
Assistent	21 ¹	10	31	33	+ 2
Kvalificerad skogsteknisk personal				14	+14
Övrig skogsteknisk personal	18	10 ^{1/2}	28 ^{1/2}	21	— 7 ^{1/2}
Laboratoriepersonal	11	17	28	37	+ 9
Övrig biträdande personal	46 ^{1/2}	22	68 ^{1/2}	76	+ 7 ^{1/2}
	140 ^{1/2}	66 ^{1/2}	207	261	+54

¹ Därav 2 förste amanuenser och 8 tredje amanuenser, som beräknas motsvara sammanlagt 3 assistenttjänster ($2 \times \frac{1}{2} + 8 \times \frac{1}{4}$).

Vissa gemensamma organ. Sammanföringen av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till en administrativ enhet samt de förstärkningsåtgärder, som kommittén i övrigt föreslår, medför nära nog en fördubbling av personal och andra resurser, jämfört med vad som f. n. finnes vid en var av de nämnda institutionerna. Det av kommittén föreslagna rektorsämbetet innebär också ett ökat ansvar beträffande rektors åligganden. Kommittén har därför övervägt att placera rektorstjänsten i en högre lönegrad än som motsvarar professortjänst. Kommittén har emellertid stannat för att föreslå, att rektor i vart fall tills vidare placeras i samma lönegrad som professor, ehuru med förordnande för viss tid. Enligt kommitténs mening bör rektor sålunda placeras i Bp 3. Utöver lönen enligt denna lönegrad bör till rektor utgå avlöningsförstärkning, vilken med hänsyn till nödvändigheten att för befattningen erhålla en person med de härför erforderliga kvalifikationerna, icke torde kunna sättas lägre än 5 000 kr. för år. Härutöver bör rektor äga åtnjuta representationsbidrag med 2 400 kr. för år. Till den professor, som utses till prorektor vid skogshögskolan, bör enligt kommitténs uppfattning utgå befattningsarvode, minst motsvarande det som utgår till prorektor vid lantbrukshögskolan, eller f. n. 1 008 kr. för år.

Enligt kommitténs mening bör föreståndaren för garpenbergsförläggningen även vara förvaltare för det föreslagna skolreviret.

Kommittén anför, att det icke kan undvikas att ledningen av reviret kommer att ställa sådana krav på föreståndaren, att en viss avlastning av dennes undervisningsuppgifter bör ske. Kommittén föreslår, att för ändamålet inrättas en övningsledarbefattning vid Garpenberg. F. n. finnes vid

föreläggningen två förste assistenter, som biträder vid undervisningen. Här föreligger emellertid behov av mer praktiskt inriktade befattningar, vars innehavare är lämpade för biträde vid undervisningen på reviret. Kommittén föreslår därför att ifrågakvarande förste assistentbefattningar utbytes mot två tjänster som biträdande jägmästare. Därutöver uppkommer genom relevantats ökning behov vid garpenbergsföreläggningen av befattningar av mera praktiskt teknisk karaktär. Kommittén förordar därför, att en nu befintlig amanuensbefattning utbytes mot två kvalificerade skogstekniska biträdestjänster. I fråga om biträdande personal i övrigt finner kommittén det vara tillräckligt, om densamma utökas från tre till fyra befattningshavare. Kommittén anför i förevarande sammanhang, att skolreviret bör skötas som ett modernt, om möjligt starkt mekaniserat förvaltningsrevir. Bibringandet av eleverna praktisk erfarenhet av sågverk och reparationsverkstäder bör då också kunna anknytas till av reviret utnyttjade anläggningar eller andra lämpliga sådana. Särskilda anläggningar av förevarande slag för skogshögskolans räkning anser kommittén i vart fall f. n. icke böra komma till stånd. Längre fram, sedan nödig erfarenhet av den nya organisationen vunnits, kan emellertid frågan om dylika anläggningar på nytt upptagas till prövning. Den enbart för revirets skötsel avsedda personalen bör icke uppföras på skogshögskolans personalstat. I den mån så befinnes lämpligt bör enligt kommitténs mening ett visst utnyttjande av revirets personal för undervisning kunna ske mot sedvanliga arvoden.

Kommittén anser, att en försökspark, vilken skulle förläggas till övre Norrlands höjdlägen skulle komma att utgöra en värdefull komplettering till nu förefintliga försöksparkar. Kommittén föreslår därför att åtgärder vidtages för att inom Norrbottens län avsätta ett lämpligt område till skoglig försökspark under skogshögskolan. Vid bifall till detta förslag uppkommer behov av ytterligare en skogsmästartjänst för tillsynen av sagda försökspark. Såväl denna som skogsmästartjänsterna vid de befintliga försöksparkerna samt vid Bogesunds försöksfält bör enligt kommitténs mening hänföras till gruppen kvalificerad skogsteknisk personal och således placeras i lägst lönegrad A 17.

Kommittén nämner i detta sammanhang, att den icke anser skäl föreligga att längre bibehålla benämningen försöksfält för det av skogsforskningsinstitutet disponerade området vid Bogesund. Enär institutet numera från domänstyrelsen övertagit skötseln av skogen inom området bör det samma enligt kommitténs mening i fortsättningen i likhet med övriga motsvarande områden benämnas försökspark.

Såsom tidigare anförts har kommittén erhållit biträde av statens organisationsnämnd beträffande utformningen av den gemensamma administrativa och kamerala verksamheten vid skogshögskolan. Nämndens undersökningar har jämväl omfattat den vid skogsbiblioteket bedrivna verksamheten. Med ledning av organisationsnämndens utredning föreslår kom-

mittén följande personalstat för biblioteket, nämligen en bibliotekarie, en biblioteksamanuens, en biblioteksassistent, ett biblioteksbiträde och en biblioteksvaktmästare på halvtid. Förslaget innebär en ökning av antalet fasta tjänster med en biblioteksamanuens.

Enligt kommitténs uppfattning är bibliotekariens löneställning med hänsyn till de krav, som måste ställas på ifrågavarande befattningshavare, alltför låg. Kommittén föreslår, under hänsynstagande jämväl till löneställningen för motsvarande befattningar vid bl. a. lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan, att befattningen ombildas till en tjänst som förste bibliotekarie i lönegrad A 24.

Enligt organisationsnämnden borde biblioteksvaktmästaren under den tid, då han icke sysselsättes med arbeten för biblioteket, utföra i huvudsak fotoarbeten för högskolan i övrigt. Enligt kommitténs mening kräver arbetet vid det fotografiska laboratoriet särskilt kvalificerad personal, om det rätt skall kunna fylla sin uppgift. På grundval av en genom kommitténs försorg företagen utredning angående det gemensamma fotografiska laboratoriet samt det planerade fotografiska bildarkivet vid skogsbiblioteket föreslår kommittén, att laboratoriet utrustas med följande personal, nämligen med en fotograf och ett biträde. Under fotografen bör vidare ställas ett biträde för skötsel av bildarkivet. I enlighet med organisationsnämndens förslag bör vidare biblioteksvaktmästaren ha viss tjänstgöring förlagd till fotolaboratoriet.

Särskilt yttrande. Ledamoten Kull anför, att kommitténs förslag till personaluppsättning för vissa institutioner innebär att personalkadern skulle bli större än vid en tillämpning av de av universitetsutredningen uppställda schematiska riktlinjerna. Detta kan enligt Kulls mening accepteras med avseende å en och annan av de mera speciella forskarinstitutionerna som t. ex. riksskogstaxeringen. Däremot kan han icke biträda kommitténs förslag, att personalkadern på institutionerna för skogsbotanik och virkeslära göres större än vad som följer av de schematiska reglerna.

Yttrandena. När det gäller kommitténs principiella synpunkter på personalorganisationen vid skogshögskolan har desamma tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissorgan. Vissa invändningar och påpekanden har dock framförts. Sålunda anför *domänstyrelsen*, att styrelsen har svårt att förstå att universitetsutredningens idéer skall kunna så direkt överföras till en fackhögskola av skogshögskolans storlek. De forskare som ej erhåller sluttjänst vid universiteten, har stora möjligheter vid läroverk och andra undervisningsanstalter. Kommitténs tro att det praktiska skogsbruket skall fånga upp ett större antal forskare från skogshögskolan kan styrelsen ej dela. Styrelsen anser, att alla högre befattningar, som anses motiverade ur forskningens eller undervisningens syn-

punkt, omedelbart bör inrättas. Kommitténs uttalande att på förevarande område sådana höga akademiska tjänster som professorer och laboraturer måste motiveras av högstadietutbildningens och forskningens behov är enligt styrelsen oförståeligt. Inte endast i skogsskötsel — som kommittén nämner som exempel på undantag — utan i alla tillämpade ämnen bör professorer som hittills genom direkt handledning och undervisning svara för att eleverna erhåller en samlad bild och överblick i varje ämne. En omprövning av grunderna för de högre befattningshavarnas tjänstgöring samt en översyn av de lärarkrafter, som står till förfogande för jägmästarutbildningen, anser styrelsen därför nödvändig. Enligt *styrelsens för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* förmenande är det nödvändigt, att i de tillämpade ämnena vid skogshögskolan professorn och laboratorn ger eleverna syntesen av det skogliga vetandet inom vederbörandes ämnesområde. Styrelsen finner det vara av den största betydelse, att eleverna redan i början av sin utbildningstid vid skogshögskolan ledes av professorer och laboratorer och att sedan kontakten mellan dessa och eleverna vidmakthålles under studietiden. Eljest torde en beklaglig utarmning av undervisningen kunna befaras. Liknande synpunkter anföres av *skogs- och lantbruksakademien*.

Jordbrukets forskningsråd anser däremot, att kommittén har framlagt värdefulla förslag om inrättande av en rad nya tjänster för handledningen vid högre studier och forskarutbildningen.

Även *1955 års universitetsutredning* konstaterar med tillfredsställelse, att kommitténs förslag på vissa, ingalunda betydelselösa punkter är konstruerade på sådant sätt, att förslagets genomförande skulle innebära avsevärt förbättrade förutsättningar för en intimare samverkan mellan skogshögskolan å ena sidan och övriga högre läroanstalter å den andra. Utredningen tänker härvidlag särskilt på förslagen beträffande personalorganisationens uppbyggnad, tjänstgöringsbestämmelsernas utformning för vissa personalkategorier och normerna för beräkningen av högskolans resurser i fråga om assistent- och amanuenspersonal, biträdeshjälp och materielanslag. Utredningen vill — utan att därmed taga ställning till detaljer i fråga om enskilda institutioners resurser — tillstyrka kommitténs förslag i dessa delar.

Statens tekniska forskningsråd anser, att titeln professor lämpligen bör reserveras för den nuvarande högskolans toppbefattningar. Professorerna bör beredas tillfälle att leda eller delta i delar av skogsforskningsinstitutets programbundna forskning. Någon skyldighet att göra detta bör dock ej ifrågakomma. Avdelningschefsbefattningarna vid institutet bör genom lämplig löneställning och lämpliga arbetsförhållanden kunna göras tillräckligt attraktiva utan att därför automatiskt medföra professorstitel. Detta borde vara ägnat att underlätta tillvaratagandet av goda forskarkrafter utan tillräcklig formell kompetens. Den av utredningen påtalade fors-

karbristen bör därmed i viss mån kunna avhjälpas. Rådet framhåller, att den här anvisade möjligheten för relationerna fri forskning och program-bunden forskning inom andra fackområden ej utgör någon nyhet.

Statens lönenämnd erinrar om att nämnden i sitt utlåtande över jordbrukshögskoleutredningens betänkande påpekade beträffande av sistnämnda utredning föreslagna tjänster i lönegrad A 23, att tjänster i denna lönegrad förekommer jämförelsevis sparsamt inom den nuvarande universitets- och högskoleorganisationen. Huruvida de speciella förhållandena vid lanthögskolan med utredningens utformning gjorde det motiverat att där inrätta sådana tjänster i den omfattning utredningen föreslagit fann nämnden svårt att bedöma. Liknande synpunkter gör sig gällande i fråga om de i förevarande betänkande föreslagna nya tjänsterna som försöksledare i A 25 och övningsledare i A 23.

Civilförvaltningens personalförbund förutsätter, att då det gäller biträdespersonal på laboratorier och institutioner dessa kommer att lönegrads-placeras i enlighet med normerna för dylik personal och då det gäller expeditionsvakter och jämförbara, lönegradsplaceringarna kommer att överensstämma med vad som är praxis i dylika fall.

I fråga om lönesättningen för den tekniska biträdespersonalen förutsätter *riksräkenskapsverket* att de normer, som angivits i propositionen 1959:152, tillämpas. För de skriftliga arbeten, såsom korrespondens, cirkulärskrivelser, manuskript m. m., diarieföring, registrering av inkommande särstryck, registrering av inventarier m. m. inom skogsforskningsinstitutets nuvarande zoologiska avdelning, vilka hittills skötts av en tekniker i Ae 10, torde böra inrättas en befattning som kontorist i Ae 9.

Vad beträffar förslagen rörande personaluppsättning förutsätter *TCO* att en närmare penetrering av dessa problem kommer att ske vid de förhandlingar i lönegradsfrågor, som enligt praxis får upptagas i särskild ordning. De riktlinjer för personaluppsättningen kommittén angivit synes emellertid i stort kunna accepteras. Förhandlingarna måste emellertid föras förutsättningslöst och oberoende av vad kommittén räknat med i sina kostnadsberäkningar.

Kommitténs förslag till *personalförstärkningar* har föranlett erinringar från några håll. I huvudsak innebär dessa krav på tjänster utöver vad kommittén föreslagit. Särskilt har — som framgår av vad som anförts under avsnittet om arbetsfördelningen mellan de vetenskapliga institutionerna — behovet av ytterligare en professur i skogsteknik framhållits. Sålunda anser *domänstyrelsen*, att den föreslagna personalorganisationen knappast rimmar med uttalandet att det bör komma till stånd en organisation med ett tillräckligt antal högre forskarbefattningar för att medge rimliga befodringsmöjligheter. Utöver de i det föregående angivna två professurerna i skogsteknik bör enligt styrelsens uppfattning bl. a.

ytterligare en tjänst på laboratorplanen med uppgift att bedriva företags-ekonomisk undervisning och forskning inrättas vid institutionen för skogs-ekonomi. Styrelsen erinrar därvid om att det i samband med rationaliseringssträvandena inom skogsbruket framkommit ökat behov av undervisning och forskning kring de ekonomiska problem, som sammanhänger med kostnads- och intäktsanalysen samt metodiken för driftstekniska kalkyler m. m. När det gäller skogsskötsel finner styrelsen det vidare angeläget, att den föreslagna övningsledaren utbytes mot laborator så att det för undervisningen finnes en laborator som specialiserat sig på syd- och mellansvenska skötselproblem och en med norrlandsproblemen som huvuduppgift.

Skogs- och lantbruksakademien framhåller i vad gäller beräkningen av biträdande personal, att institutionerna för skoglig marklära och skogsbotanik närmast hör hemma i den fysisk-kemiska gruppen och sålunda har behov av betydligt större biträdeshjälp än kommittén har föreslagit.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut framhåller, att det framförallt torde vara bristen på högre befattningar, som försvårar rekryteringen av kvalificerade forskare. Styrelsen föreslår, att den av kommittén förordade personalorganisationen, i vad avser högre befattningar, ändras och kompletteras på följande sätt. Vid institutionen för skoglig marklära bör, i avvaktan på att den vid institutionen föreslagna laboraturen blir aktuell, inrättas en övningsledarbefattning, vid institutionen för skogsbotanik en laboratur i rotröteforskning i utbyte mot en övningsledarbefattning, professuren i skogsteknik uppdelas i en professur i skogsteknik och en i skoglig arbetslära, varvid den föreslagna laboraturen utgår, vid institutionen för skogsekonomi inrättas en laboratur i företags-ekonomi samt vid institutionen för skogsskötsel inrättas ytterligare en laboratur i stället för en föreslagen övningsledartjänst. Enligt styrelsens förmenande är det vidare angeläget, att det klart utsäges, att forskarassistenter och 1000-timmarsassistenter i viss begränsad omfattning skall ha skyldighet att biträda vid undervisningen, t. ex. under sommarövningarna. Styrelsen erinrar om att forskarassistenttjänsterna är avsedda att tillsättas med treårsförordnanden. Det torde enligt styrelsen vara lämpligt att dessa förordnanden skall kunna förlängas för ytterligare två treårsperioder, i likhet med vad som redan gäller för universiteten, Karolinska institutet, de tekniska högskolorna och tandläkarhögskolan och såsom föreslagits för lantbrukshögskolan. I enstaka undantagsfall bör möjlighet beredas för forskarassistent, som visat särskilt stor duglighet och som icke kan erhålla högre befattning inom ramen för vid tidpunkten i fråga fastställd personalstat, att bli förordnad som arbetande assistent. I fråga om biträdespersonalen anser styrelsen, att institutionerna för skoglig marklära och skogsbotanik bör hänföras till den fysisk-kemiska ämnesgruppen, vilket leder till att behovet av biträdande personal ökar från 150 till 158

personer. Ett bifall till styrelsens förslag om inrättande av en övningsledarbefattning vid institutionen för skoglig marklära och en laboratur i företagsekonomi har till följd att ytterligare fyra biträden erfordras. Det totala behovet av biträdande personal skulle således härigenom komma att stiga till 162 personer.

Skogshögskolans studentkår understryker vikten av att den ekonomiska utbildningen stärkes bl. a. genom inrättandet av den av kommittén nämnda laboraturen. Studentkåren finner det egendomligt att ställa denna på framtiden i brist på kompetent sökande och att i stället föreslå en övningsledarbefattning. Enligt studentkårens mening bör den skogsekonomiska institutionen även förstärkas med en kvalificerad företagsekonom. Att få en sådan som assistent i Ae 21 tror studentkåren dock vara mycket svårt.

Sveriges skogsägareförbund anser såsom i det föregående anförts att förutom en professur i arbetslära, förlagd till skogshögskolan en ny institution i skoglig driftsekonomi (företagsekonomi) synes vara så väl motiverad att den, måhända till en början förestådd av en laborator, utan dröjsmål bör inrättas. Även *Skogsindustriernas samarbetsutskott* finner behov föreligga av, förutom den nämnda professuren i skogsteknik, en särskild institution i skoglig ekonomi. Institutionen skulle till en början kunna förestås av en laborator.

I förevarande sammanhang må vidare nämnas, att *jordbrukets forskningsråd* framhåller, att även den skogsmeteorologiska forskningen och undervisningen (agrikulturmeteorologi) samt den sociologiska forskningen och undervisningen (innefattande såväl arbets- som lantbrukssociologi) snarast bör tillgodoses genom inrättande av högre forskar- och undervisningstjänster i dessa ämnen. Även enligt *skog- och lantbruksakademiens* mening bör en upprustning ske inom sistnämnda två områden.

I fråga om kommitténs förslag rörande vissa gemensamma organ anser *riksräkenskapsverket* och *statskontoret*, att löneförmånerna för rektor bör anpassas efter jämförbara tjänster och enligt enahanda normer som vid andra högskolor.

Statens lönenämnd erinrar om att jordbrukshögskoleutredningen föreslagit, att rektor vid lantbrukshögskolan skall erhålla befattningsarvode med 2 400 kr. för år. Rektor vid den av kommittén föreslagna läroanstalten bör enligt nämndens mening icke uppbära högre arvode än lantbrukshögskolans rektor. Nämnden ifrågasätter vidare om högre tjänst än A 21 (biträdande jägmästare) är motiverad för de arbetsuppgifter, som avses skola ankomma på den föreslagna övningsledartjänsten vid garpenbergsförläggningen. Nämnden anser ej skäl föreligga att i nu förevarande sammanhang uppflytta skogsmästartjänsterna, som f. n. är placerade i A 15. Nämnden kan icke på grundval av de i betänkandet lämnade uppgifterna bedöma, huruvida tillräckliga skäl föreligger för uppflyttning av biblio-

tekarietetjänsten. Kommitténs övriga i förevarande avseende omnämnda förslag har icke föranlett någon erinran från nämndens sida.

Beträffande lönegradsplaceringen av föreståndaren för förläggningen i Garpenberg anför *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*, att denne liksom hittills bör ha samma lönegradsplacering som en revirförvaltare, således numera lönegrad A 26. Härutöver bör han emellertid äga åtnjuta ett representationsbidrag av 1 008 kr. för år. Styrelsen föreslår i anslutning härtill för tjänsten i fråga tjänstetiteln jägmästare. Vad angår personalen i övrigt vid förläggningen i Garpenberg föreslår styrelsen, att den skall utgöras av en övningsledare och en biträdande jägmästare. Styrelsen tillstyrker vidare livligt att åtgärder snarast vidtages för att avsätta ett lämpligt område inom Norrbottens läns höjdlägen för den föreslagna försöksparken. Slutligen har styrelsen för sin del intet att erinra mot den av kommittén föreslagna personalstaten för skogsbiblioteket.

Departementschefen. Enligt skogshögskole- och skogsforskningskommitténs mening bör befattningarna vid skogshögskolan i stort sett vara av samma typer som vid universitet och andra fackhögskolor. Sålunda bör där finnas professurer, laboraturer, docenturer, forskarassistenttjänster samt assistent- och amanuensbefattningar jämte biträdespersonal. När det gäller biträdespersonalens sammansättning har kommittén ansett det olämpligt att för längre tid låsa organisationen. Den snabba utvecklingen på vetenskapens område kan särskilt beträffande denna personalkategori komma att inom kort medföra helt andra krav än för närvarande. Kommittén har därför stannat vid att ange vissa huvudgrupper av ifrågavarande personal, nämligen kvalificerad skogsteknisk personal, varmed avses sådan biträdespersonal i lägst lönegrad A 17, övrig skogsteknisk personal, laboratoriepersonal samt övrig biträdespersonal. Kommittén anser i likhet med 1955 års universitetsutredning att möjligheter bör beredas för inte blott en ökning i antal av biträdespersonal och andra heltidsanställda hjälpkrafter utan även en relativt sett större ökning av ifrågavarande personals mera kvalificerade del. I sistnämnda syfte föreslår kommittén att för biträdespersonal i lönegraderna A 17—23 inrättas så många tjänster att omkring en tiondel av biträdespersonalen kommer att utgöras av befattningshavare i angivna lönegrader.

Över huvud taget präglas kommitténs förslag i nu förevarande avseenden av en medveten strävan att såvitt möjligt utforma en organisation, som i tillämpliga delar nära ansluter sig till den för universiteten gällande. I likhet med universitetsutredningen konstaterar jag med tillfredsställelse, att kommitténs förslag på ej oväsentliga punkter är utformade så, att ett genomförande av desamma innebär avsevärt förbättrade förutsättningar för en närmare samverkan mellan skogshögskolan och övriga högre läro-

anstalter. Mot denna kommitténs allmänna målsättning har jag sålunda ingen erinran.

Vad härefter angår kommitténs principiella synpunkter på de olika befattningstyperna får jag anföra följande.

I avseende på professorers och laboratorers kompetens, uppgifter och ställning anser kommittén skogshögskolans stadgar böra utformas så att de i huvudsak överensstämmer med universitetsstatuterna. I anslutning till mina nyss anförda synpunkter tillstyrker jag, att bestämmelserna i förevarande avseende utformas i nära anslutning till de för universiteten gällande. Såsom kommittén föreslagit, bör i fråga om tillsättning av ifrågasvarande befattningar inom tillämpade ämnen hänsyn tagas, förutom till ådagalagd vetenskaplig skicklighet jämväl till praktisk verksamhet vid skogsbruk. Såsom jag anförde vid behandlingen av motsvarande fråga i propositionen 1961:69 angående upprustning av forskning, försök och högre undervisning på lantbruks- och trädgårdsområdena, när det gällde de tillämpade ämnena vid lantbrukshögskolan, bör dock användningen av sistnämnda meriteringsgrund inte få leda till att antalet tjänsteår inom befattningens område tillmättes alltför stor vikt.

Liksom jordbrukshögskoleutredningen anser skogshögskole- och skogsforskningskommittén, att den vetenskapliga kapaciteten vid en institution bäst bör kunna utnyttjas, om professor och laboratorer är specialiserade inom olika delar av ämnet.

Även universitetsutredningen har betonat, att samtidigt som den vetenskapliga utvecklingen tenderar mot ett allt starkare beroende de olika vetenskapsgrenarna emellan framträder — både inom forskningen och inom undervisningen — ett allt större behov av differentiering och specialisering. Om detta behov skall tillgodoses, kräves enligt universitetsutredningens mening en specialisering av lärar- och forskarbefattningarna inom ett ämnes olika delar. Enligt utredningens mening måste således en livskraftig forsknings- och undervisningsinstitution till sitt förfogande ha specialister på olika delar av ämnet och på olika forskningsmetoder, vilka specialister arbetar i nära samverkan med varandra. Såsom framgår av mina uttalanden i förenämnda proposition 1961:69 överensstämmer vad nu sagts med min egen inställning. I likhet med vad i sagda proposition föreslagits beträffande laboratorerna vid lantbrukshögskolan vill jag sålunda förorda, att laboratorerna vid skogshögskolan liksom professorerna utnämnes i visst ämne eller ämnesområde och ej, såsom nu är fallet, vid viss institution.

Kommittén anser, att försöksledarbefattningarna efter hand bör ombildas till laboratorstjänster men att de tills vidare bör bibehållas i de fall, där en förändring av tjänsterna till laboratorstjänster skulle innebära, att dessa antagligen inte kunde besättas med personer med erforderlig kom-

petens. Genom tillskapandet av lämpliga forskarutbildningstjänster i enlighet med vad jag i det följande ämnar föreslå och genom ett rationellt tillvaratagande av forskarbegåvningarna på förevarande område kommer tillgången på kompetent personal att öka. Till frågan om att inrätta laboratorstjänster i utbyte mot försöksledarbefattningar torde ställning få tagas i det årliga budgetarbetet.

Med hänsyn till den förhållandevis begränsade undervisning, som åvilar den högre forskarpersonalen vid skogshögskolan, anser kommittén, att behov i vart fall för närvarande ej föreligger av universitetslektorat vid högskolan. Kommittén framhåller dock, att i ämnet skogsskötsel frågan om inrättandet av ett universitetslektorat inom någon tid kan bli aktuell. Vad sålunda anförts föranleder ej nu något ställningstagande.

För docentbefattning skall forskning vara den huvudsakliga uppgiften. Vid skogshögskolan bör kunna inrättas såväl docent- som forskardocentbefattningar. Liksom jag förordat beträffande motsvarande befattningar vid lantbrukshögskolan bör bestämmelserna beträffande sagda tjänster vara desamma som vid universiteten.

Kommittén anför, att vid några av de institutioner, som svarar för jägmästarutbildningen, behov finnes av en typ av befattning mellan docent- och assistentbefattningarna för biträde vid undervisningen av de blivande jägmästarna. Med hänsyn till konkurrensen från skogsnäringen om ifrågasvarande arbetskraft bör befattningarna, som föreslås erhålla benämningen övningsledare, enligt kommitténs mening placeras i lönegrad A 23. Kommittén betonar dock att skogshögskolans styrelse noga bör följa utvecklingen och så snart det i det enskilda fallet visar sig möjligt föreslå ett utbyte av övningsledarbefattning mot någon av de vid universitet och andra högskolor gängse befattningstyperna.

Enligt min mening är det angeläget att man vid en upprustning på här ifrågasvarande område tillser att de befattningar, som tillskapas vid skogshögskolan, är av ett sådant slag att det skogsvetenskapliga området ges tillfredsställande möjligheter att i konkurrens med andra vetenskapliga områden draga till sig för området lämpade forskar- och lärarbegåvningar. I och för sig är det sålunda önskvärt att såvitt möjligt typerna av befattningar och sålunda också anställningsvillkoren anpassas efter de bland annat för universiteten gällande. Särskilt påtagligt är det när det gäller de högre befattningarna inom forskarkarriären såsom professurer och laboraturer eller motsvarande men samma synpunkter gör sig gällande även i fråga om övriga befattningar. På grund av vad jag nu anför är jag tveksam om det lämpliga i att på längre sikt inrätta befattningar vid skogshögskolan av en inom universitetsområdet ej gängse typ. Emellertid vill jag inte förneka, att just på skogshögskoleområdet finnes behov av en kompletterande anordning för att under uppbyggnadsskedet — innan per-

soner av erforderlig formell och reell kompetens för erhållande av högre befattningar av sedvanlig universitetstyp finnes att tillgå i erforderlig omfattning — till högskolan binda för bland annat jägmästarutbildningen nödvändiga hjälpkrafter. Enligt min mening synes de av kommittén förordade övningsledartjänsterna inom vissa ämnesområden kunna diskuteras såsom en övergångsform, intill dess förutsättningar finnes att i det enskilda fallet pröva frågan om i dess ställe bör inrättas en befattning av vid universiteten förekommande slag. Till denna fråga avser jag att taga ställning i annat sammanhang.

I enlighet med den förut redovisade åsikten, att befattningarna vid skogshögskolan i den mån ej särskild anledning till undantag finnes skall överensstämma med motsvarande befattningar vid universitet och andra fackhögskolor, föreslår kommittén, att huvuddelen av de nuvarande förste assistentbefattningarna vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet efter hand ombildas till forskarassistentbefattningar med samma kompetensvillkor, förordnandetid samt tjänstgörings- och lönevillkor som vid universiteten. Vidare föreslår kommittén, att assistentpersonalen i reglerad befordringsgång vid skogshögskolan ges samma tjänstgörings-, anställnings- och lönevillkor som gäller för universitetsassistenter.

I propositionen 1961: 69 har jag förordat en motsvarande ombildning av assistentbefattningarna vid lantbrukshögskolan. De skäl som därvid anfördes, är enligt min mening bärande även beträffande nu ifrågavarande forsknings- och undervisningsområde. Flertalet ämnesområden inom skogsvetenskapen är sålunda här i landet endast representerade vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet, som därför ensamma har att sörja för en god del av rekryteringen av forskare och kvalificerade lärarkrafter inom förevarande viktiga område. På motsvarande sätt som beträffande lantbrukshögskolan, när det gällde dess forsknings- och undervisningsområde, får det enligt min mening anses vara av väsentlig betydelse för skogshögskolans framtida vetenskapliga standard, att den erforderliga nyrekryteringen av forskarpersonal på allt sätt underlättas genom att ordnade möjligheter beredes personalen för forskarutbildning och meritering.

Jag förordar att frågan om ombildning av förste assistentbefattningarna vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till forskarassistentbefattningar prövas, allteftersom de nuvarande innehavarna av förste assistentbefattningarna lämnar dessa eller gör framställning om att få befattningarna ombildade till forskarassistentbefattningar. För forskarassistentbefattningarna bör i tillämpliga delar gälla samma kompetens-, tjänstgörings- och lönevillkor som för forskarassistent vid universiteten.

Vidare förordar jag, att de nuvarande assistentbefattningarna vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet i enlighet med kommitténs förslag förenas med samma tjänstgörings- och anställningsvillkor som gäller för motsvarande assistenter vid universiteten. Detta innebär bland annat,

att skyldigheten att fullgöra institutionsarbete begränsas till 1 000 timmar per år. I övrigt skall tiden användas till sådan forskning och utbildning under institutionsföreståndarens ledning, som möjliggör för befattningshavaren att förvärva licentiatexamen eller doktorsgrad. Även i nu förevarande fall bör ombildningen av tjänsterna prövas, allteftersom de nuvarande innehavarna lämnar befattningarna eller gör framställning om att få desamma ombildade på föreslaget sätt.

I fråga om personalorganisationen vid de skogsvetenskapliga institutionerna innebär kommitténs förslag, såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen för detsamma, en ökning av antalet befattningar, som avlönas från riksstatsanslag, från i runt tal 140 till omkring 260 eller med cirka 120. Med hänsyn till att det för närvarande finnes ungefär 70 befattningar för vilka kostnaderna betrides med medel vid sidan av riksstaten, innebär förslaget en reell ökning av totalantalet befattningar inom ifrågavarande område av drygt 50 eller en förstärkning med inte mindre än 25 procent.

För egen del har jag funnit den av kommittén föreslagna organisationen i huvudsak väl genomtänkt och lämpligt utformad för den verksamhet, som under överskådlig framtid förutsättes skola bedrivas vid skogshögskolans institutioner. Särskilt synes mig kommitténs förslag, när det gäller ämnet skogsteknik, väl vittna om kommitténs förståelse för detta ämnes avgörande betydelse för såväl forskningen som den högre utbildningen på skogsbrukets område. Bland annat har kommittén föreslagit inrättandet av två laboraturer inom ifrågavarande ämnesområde. Ett bifall till mitt i det föregående framförda förslag om en uppdelning av området i två professurer leder dock, såvitt nu kan bedömas, till att behovet av den ena av de två laboraturerna får bedömas förlora något av sin omedelbara aktualitet. När det gäller institutionen för skogsekonomi har kommittén bland annat föreslagit inrättandet av en övningsledarbefattning som lämpligen bör innehas av en företagsekonom. Kommittén anför dock att det emellertid längre fram bör övervägas om inte sagda befattning bör utbytas mot en laboratorbefattning. Flera remissinstanser har även framhållit angelägenheten av att så snart tillfälle härtill ges förse institutionen med en laboratur med ifrågavarande specialinriktning. Denna fråga torde dock få avgöras i annat sammanhang.

Med de ändringar som betingas av vad jag nu anfört, betraktar jag kommitténs förslag som en i stort sett godtagbar ram för den framtida personalorganisationen vid institutionerna vid skogshögskolan. Jag anser sålunda, att förslagen i huvudsak bör kunna tjäna som utgångspunkt för de närmaste årens kapacitetsökning inom olika institutioner. Givetvis bör den förutsatta ramen framdeles kunna anpassas till sådana förändringar i fråga om arbetsuppgifter eller arbetsmetoder, som kan aktualiseras på grund av den fortgående utvecklingen på ifrågavarande forsknings- och undervisningsområde.

När det gäller dimensioneringen av forskarassistent-, assistent- och amanuensorganisationen samt antalet biträden vid skogshögskolan har kommittén i tillämpliga delar utgått från vissa normer, vilka av universitetsutredningen föreslagits för universitetens och vissa fackhögskolors del. Under hänvisning till vad jag i det föregående anfört, finner jag det lämpligt, att beräkningen av assistenttilldelningen vid skogshögskolan sker efter i stort sett samma grunder som vid universitet och andra högskolor. Likaså bör biträdestilldelningen för skogshögskolan i möjligaste mån anpassas till den standard, som vid nyssnämnda läroanstalter tillämpas inom motsvarande ämnesområden.

I likhet med kommittén finner jag att personalförstärkningarna vid skogshögskolan bör genomföras successivt. Det torde få ankomma på styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut att i sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 inkomma med förslag till sådana åtgärder i förevarande avseende, som bedömes erforderliga i samband med genomförandet av omorganisationen den 1 juli 1962.

Vad nu sagts beträffande den vidare handläggningen av personalfrågorna vid de skogsvetenskapliga institutionerna torde i tillämpliga delar böra gälla jämväl i fråga om de gemensamma organ, som kommittén i detta sammanhang berört, nämligen garpenbergsförläggningen, föreslagen ny försökspark i Norrland samt skogsbiblioteket med tillhörande fotolaboratorium och fotografiska bildarkiv.

Beträffande garpenbergsundervisningen har kommittén såsom förut anförts förordat, att föreståndaren för förläggningen meddelar undervisning i ett nytt ämne, anknyttande till det av kommittén föreslagna skolrevirets skötsel. Föreståndaren bör vidare enligt kommitténs mening vara förvaltare för reviret i fråga. För min del har jag i det föregående föreslagit, att ämnet skogsteknik uppdelas i två professurer, varav den ena skulle omfatta den tekniska sidan av ämnesområdet och förläggas till Garpenberg, där innehavaren av professuren med sin tjänst borde förena befattningen som föreståndare för förläggningen. Vidare har jag ej ansett mig kunna förorda tillskapandet av ett skolrevir utan har i stället föreslagit, att skogshögskolan träffar avtal med lämpligt belägna skogsförvaltningar om samarbete för beredande av erforderligt övningsutrymme åt de studerande vid högskolan. Bifaller riksdagen nu ifrågavarande förslag, torde styrelsen vid framläggandet av sina anslagsäskanden rörande personalorganisationen i Garpenberg böra inkomma med de förslag till jämkningar som därav må föranledas. Härvidlag synes undervisningen i det av kommittén föreslagna nya ämnet Skoglig planering, drift och driftkontroll böra fullföljas i föreslagen omfattning. Därvid bör den av kommittén föreslagna revirförvaltar-tjänsten utbytas mot en jägmästartjänst, vars innehavare bland annat skall biträda och avlasta professorn i dennes egenskap av platschef.

Kommitténs motiv för inrättandet av en försökspark, förlagd till övre

Norrlands höjdlägen, finner jag bärande. Några invändningar har ej heller vid remissbehandlingen rests mot kommitténs förslag i förevarande avseende. Jag förordar därför, att åtgärder vidtages för att avsätta ett för ändamålet lämpligt område som skoglig försökspark åt skogshögskolan.

Kommitténs förslag att Bogesunds försöksfält i fortsättningen skall benämnas Bogesunds försökspark, föranleder ingen erinran från min sida.

Kommittén har i förevarande avsnitt bland annat behandlat avlöningsförmånerna för rektor och prorektor. Enligt kommitténs mening borde en rektorstjänst placeras i lönegrad Bp 3. Utöver lön föreslås till rektor böra utgå avlöningsförstärkning, vilken enligt kommitténs uppfattning ej kan sättas lägre än 5 000 kronor för år, om man för befattningen skall kunna få en person med de för ämbetet erforderliga kvalifikationerna. Vidare bör rektor enligt förslaget åtnjuta representationsbidrag med 2 400 kronor för år. Till prorektor bör enligt kommitténs uppfattning utgå befattningsarvode, minst motsvarande det, som utgår till prorektor vid lantbrukshögskolan.

I det föregående har jag anfört att ställningstagandet till frågan om inrättandet av en särskild rektorstjänst torde kunna anstå och att rektor i allmänhet torde komma att utses bland högskolans professorer. Utöver lön som professor bör rektor vid skogshögskolan enligt min mening erhålla dels ett befattningsarvode av 3 000 kronor för år, dels ett särskilt arvode av 2 400 kronor för ledningen av den programmässiga forskningsverksamheten vid högskolan. Som representationsbidrag bör han vidare såsom kommittén föreslagit erhålla 2 400 kronor för år. Nu föreslagna villkor överensstämmer, med beaktande av de jämkningar som därefter företagits, i huvudsak med dem som i enlighet med propositionen 1961:69 förordats för rektorn vid lantbrukshögskolan. Beträffande prorektor vid sistnämnda högskola har vidare beslutats att befattningsarvodet skall vara 2 280 kronor för år. I enlighet med kommitténs uppfattning förordar jag att prorektor vid skogshögskolan erhåller befattningsarvode med samma belopp.

VII. Byggnadsfrågor

Kommittén. Ett flertal önskemål om ökade utrymmen och om förändringar inom befintliga lokaler har framförts till kommittén från såväl skogshögskolans som skogsforskningsinstitutets sida. För en närmare redogörelse för sagda önskemål torde få hänvisas till betänkanDET, s. 134—139.

I det följande redogöres för kommitténs förslag till byggnadsfrågornas lösning dels i Stockholm, dels i Garpenberg och dels vid försöksparker m. m.

Anläggningarna i Stockholm. Enligt kommitténs mening bör institutionerna för skogsteknik och virkeslära, studentkårens lokaler och en gemensam mäss inrymmas i en särskild nybyggnad. Härigenom erhålles med rimliga kostnader tidsenliga lokaler för skogsteknik och virkeslära, belägna på sådant sätt att kontakten mellan dessa tekniska ämnen befrämjas, en lösning av studentkårens utrymmesproblem samt en samlings- och utspisningslokal för hela den nya skogshögskolan, som befordrar samverkan mellan dess olika institutioner och mellan forskare, lärare och elever. Vidare lösgöres genom överflyttningar till nybyggnaden tillräckliga utrymmen inom de nuvarande lokaliteterna såväl vid skogshögskolan som vid skogsforskningsinstitutet för att dels täcka det utrymmesbehov som kommitténs olika förslag föranleder, dels ge en viss utrymmesreserv för därutöver uppkommande krav. I samråd med byggnadsstyrelsen har kommittén övervägt olika alternativ för placering av denna nybyggnad. Det har därvid visat sig, att erforderligt utrymme icke finnes tillgängligt inom det av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet f. n. disponerade området. Däremot synes lämplig plats finnas inom ett markområde norr om det nya skogsbiblioteket och elevhemmet. Kungl. Djurgårdens förvaltning har förklarat sig icke vilja framställa någon erinran mot att fortsatt utredning äger rum rörande förläggningen och utformningen av byggnaderna inom avsett område. Förvaltningen är dock icke beredd att tillstyrka nu angivna utvidgning av högskolans område annat än under vissa villkor beträffande områdets tillgänglighet för allmänheten m. m.

Djurgårdsnämnden har, efter samråd med djurgårdsförvaltningen, bl. a. framhållit, att någon utökning av skogshögskolans område utöver den nu föreslagna utvidningen icke kan påräknas i framtiden. Kommittén finner det aktuella området dock vara tillräckligt för att medge en utbyggnad i den omfattning, som bedömes erforderlig för tillgodoseendet av lokalbehovet under överblickbar framtid.

Genom tillkomsten av den föreslagna nybyggnaden frigöres som nämnts en hel del lokaler, som kan användas för att tillgodose behovet av ökat utrymme vid olika institutioner och serviceavdelningar. Kommittén har efter företagen inventering av föreliggande lokalbehov stannat för att föreslå följande omdisposition av utrymmena inom de nu befintliga byggnaderna.

Skogsforskningsinstitutets nuvarande avdelning för zoologi eller, som den föreslagits skola benämnas, institutionen för skogsentomologi, bör flyttas från institutets gamla byggnad till skogshögskolans huvudbyggnad. Mykologiska sektionen inom nuvarande avdelning för botanik och marklära delas såsom förut nämnts mellan institutionerna för skogsbotanik och virkeslära och flyttas sålunda delvis till skogshögskolans huvudbyggnad och delvis till den nya institutionsbyggnaden. Det föreslagna kemilaboratoriet inredes i de frigjorda delarna av skogsforskningsinstitutets gamla byggnad. Den gemensamma administrationen förlägges till skogshögskolans huvudbyggnad och övertar utrymmen från institutionen för skogs-

skötsel, som förflyttas till nya lokaler inom befintliga byggnader. Institutionerna för skoglig marklära samt skogsuppskattning och skogsindelning erhåller ytterligare lokaler genom ombyggnad inom institutionernas nuvarande utrymmen. Inom skogsforskningsinstitutets gamla byggnad göres vissa omDispositioner i källarvåningen. Institutionerna för skogstaxering, skogsproduktion och skogsföryngring erhåller slutligen ökade utrymmen i de lokaler, som frigöres genom utflyttningen av lunchrummet, avdelningen för arbetslära samt institutets administration.

Kommittén anser, att såväl inom nybyggnaden som inom befintliga byggnader erforderliga utrymmen bör avsättas, vilka tills vidare kan tjäna som arbetsrum för gästande forskare el. dyl. men vilka på längre sikt utgör erforderliga reserver för mötande av det ytterligare lokalbehov, som inom en snar framtid kan förväntas uppkomma genom alltmer ökade insatser på den skogliga forskningens område. Det vore enligt kommitténs mening olyckligt om man vid en utbyggnad dimensionerar utrymmena så snävt, att institutionerna redan efter en kort tid genom lokalbrist hindras från att tillfredsställande lösa sina viktiga uppgifter i forskningens och samhällsekonomiens tjänst.

I detta sammanhang anför kommittén vidare, att den funnit bärande skäl tala för att skogshögskolans huvudbyggnad förses med en kombinerad person- och varuhiss. Kommittén föreslår därför, att en dylik hiss installeras. Slutligen förordar kommittén, att en gemensam telefonväxel för skogshögskolans samtliga anläggningar i Stockholm upprättas.

Förläggningen i Garpenberg. Enligt kommitténs förslag bör antagningen vid skogshögskolan i stort sett omfatta samma antal elever, som varje år beräknas avlägga jägmästarexamen, eller 40 à 45. En intagning av denna storlek leder till att en viss utbyggnad av förläggningen vid Garpenberg måste genomföras. Det bör därvid tillses, att möjligheter skapas att i förekommande fall mottaga kvinnliga elever vid skogshögskolan. Utbyggnaden av elevförläggningen kan enligt kommittén antingen få formen av en tillbyggnad till det nuvarande elevhemmet eller av en särskild byggnad för ett tiotal elever.

Med hänsyn till svårigheten att erhålla erforderligt antal bostäder för personalen i Garpenbergs närhet finner kommittén det slutligen vara nödvändigt att räkna med att åtminstone en bostad för en av de biträdande jägmästarna eller en av de kvalificerade skogstekniska befattningshavarna behöver uppföras.

Försöksparker m. m. Vid bifall till kommitténs förslag att ett område i Norrbottens län avsättes till försökspark, uppkommer behov av tjänstebostad för skogsmästaren därstädes. Enligt kommitténs mening bör en sådan bostad uppföras med i huvudsak den utformning och enligt den standard, som gäller för motsvarande tjänstebostäder vid befintliga för-

söksparkar. Med hänsyn till försöksparkens speciella inriktning på för-
yngningsforskning i höjdlägena anser kommittén vidare, att parken bör
kompletteras med anläggande av ett växthus på lämplig plats.

Kommittén anför slutligen, att den avser att i ett särskilt betänkande
senare återkomma med detaljerade uppgifter rörande nu omnämnda ny-
och ombyggnadsförslag.

Yttrandena. Kommitténs förslag beträffande byggnadsfrågorna har en-
dast mött sådana erinringar, som sammanhänger med frågan om skogs-
högskolans och skogsforskningsinstitutets lokalisering i landet. Sålunda
erinrar *byggnadsstyrelsen* om att styrelsen biträtt kommittén vid utred-
ningen i vissa byggnadsfrågor. Då det emellertid enligt byggnadsstyrelsens
mening icke är självklart att den högre utbildningen och forskningen på
skogsbbrukets område skall ha sitt säte inom frescatiområdet, bör icke ställ-
ning tagas till de nu aktualiserade byggnadsfrågorna förrän lokalisering-
utredningen rörande statlig verksamhet behandlat de båda ifrågavarande
institutionernas lokalisering. Ett övervägande av en framtida lokalisering
till ort utanför stockholmsregionen bör därvid komma till stånd, oberoende
av att skogsforskningsinstitutet med bl. a. donationsmedel står i begrepp
att inom skogshögskolans område uppföra en fytotronanläggning till en
kostnad, som uppskattats till 1 900 000 kr.

Lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet har i första hand
sökt utröna, huruvida en fusion mellan skogshögskolan och skogsforsk-
ningsinstitutet kan påverka lokaliseringsfrågans bedömning. Såvitt ut-
redningen hittills kunnat utröna är emellertid förbindelserna mellan skogs-
högskolan och skogsforskningsinstitutet så omfattande i fråga om under-
visning, forskning och gemensamt utnyttjande av institutioner och hjälp-
medel, t. ex. skogsbiblioteket, att det inte förefaller lämpligt att förlägga
de båda verksamhetsgrenarna till skilda orter. Inte heller har lokalisering-
utredningen kunnat finna, att skälen för och emot en utflyttning märkbart
skiljer sig för de båda verksamhetsgrenarna. Lokaliseringsfrågan för hög-
skolan och institutet bör sålunda bedömas i ett sammanhang. Utredningen
anför vidare.

Då det gäller lokaliseringen av de fasta institutionerna och huvuddelen
av undervisningen till Stockholm, kan denna enligt utredningens mening
knappast betecknas som den mest fördelaktiga, då det gäller direkt kon-
takt med skog, skogsbruk och skogsindustri. Det är naturligt att resa frå-
gan, huruvida icke den högre skogliga utbildningen och forskningen med
fördel skulle kunna förläggas till något av skogsbrukets och skogsindustri-
ens centra i mellersta Sverige eller i Norrland. Då det gäller lokalisering
av så omfattande och viktiga institutioner som skogshögskolan och skogs-
forskningsinstitutet måste givetvis stor hänsyn tagas till de störningar en
eventuell utflyttning skulle medföra för såväl undervisningen som forsk-
ningens verksamhet. Såvitt utredningen kunnat finna föreligger inte några

störningar i samarbetet med de utanför Stockholm förlagda organen på grund av avståndet f. n. Utredningen anför, att man från de båda verksamhetsgrenarnas sida framhållit, att mängden av nödvändiga kontakter mera än de enskilda ärendenas natur bör betraktas som avgörande för en lokalisering till Stockholm. I synnerhet bör man betona värdet för såväl forskare och lärare som studenter att ha tillgång till alla de möjligheter som inrymmes i en akademisk miljö. Lokaliseringsutredningen finner visserligen dessa synpunkter beaktansvärda men ifrågasätter om det inte finnes orter utanför stockholmsområdet, som erbjuder samma fördelar i detta avseende och i vissa andra avseenden större fördelar.

Utredningen anser därför, att någon utbyggnad i enlighet med förslaget icke bör komma till stånd förrän frågan om en utflyttning från Stockholm närmare utretts. Såsom exempel på alternativa förläggningsorter, som vid en sådan utredning bör undersökas närmare, nämner lokaliseringsutredningen Uppsala och Umeå. Sammanfattningsvis säger sig lokaliseringsutredningen ha funnit, att några avgörande hinder för en utflyttning från stockholmsområdet av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet icke föreligger. Utredningen förklarar, att den i avbidan på en särskild utredning med konkret förslag till utflyttning av högskolan och institutet ej kan tillstyrka förslaget om en utbyggnad i Stockholm av dessa.

Statskontoret ifrågasätter lämpligheten av att kommittén fortsätter sitt arbete i förevarande avseende, så länge icke slutlig ställning tagits till organisationsfrågan i stort. Den samordning, som i skilda avseenden under alla förhållanden bör komma till stånd med Stockholms universitet, måste nämligen komma att i hög grad påverka lösningen av olika byggnadsprojekt.

De av kommittén under förevarande rubrik framlagda förslagen till ny- och ombyggnader finner *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut*, såvitt nu kan bedömas, välbetänkta och kan biträda desamma under förutsättning av en sammanslagning av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. I annat fall synes vissa ytterligare överväganden i dessa frågor böra ske.

Skogshögskolans studentkår hälsar med glädje, att kommittén tillstyrker uppförandet av ett kårhus, som är ett gammalt önskemål bland studenterna. Enligt studentkårens mening är vidare byggnaderna i Malingsbo i behov av upprustning. Studentkåren framhåller även, att parkeringsplatser bör anordnas för studenterna både i Stockholm och Garpenberg.

I skrivelsen den 31 december 1960 föreslår *länsstyrelsen i Västerbottens län* i likhet med lokaliseringsutredningen att frågan om skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets lokalisering blir föremål för utredning. Om en sådan utredning icke skulle leda till åtgärd att förlägga skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till Umeå framhåller länsstyrelsen angelägenheten av att i eller vid Umeå förlägges en filial till skogsforskningsinstitutet. Länsstyrelsen anför bl. a.

Det norrländska skogsbruket är av synnerligen stor vikt för hela vårt lands välstånd. Här finnes oerhört stora skogsområden, som med en rationell skötsel skulle kunna ge en väsentligt större avkastning än vad som nu är fallet. Stora insatser är nödvändiga för att skogsvården i synnerhet i övre Norrland allmänt skall kunna lyftas till en högre nivå. Behovet av forskning är synnerligen stort inom landsdelen. Bland aktuella forskningsuppgifter vill länsstyrelsen särskilt framhålla den här så betydelsefulla föryngringsfrågan. Härutinnan erfordras forskning beträffande skogsbrukets fröförsörjning, föryngringsmetod, träslagsval samt förbandsstorlek vid plantering m. m. En förläggning av skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet till Umeå skulle givetvis innebära att dessa och andra för skogsbruket vitala frågor snabbare skulle kunna bringas till lösning. Man finge en önskvärd fördjupad kontakt mellan nämnda institutioner och norrländskt skogsbruk. Vidare kan i Umeå samarbete etableras ej blott med det blivande universitetet utan även med Norrlands lantbruksförsöksanstalt, Röbbäcksdalen.

Departementschefen. Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen anser skogshögskole- och skogsforskningskommittén, att behov föreligger av vissa ny- och ombyggnadsarbeten vid skogshögskolan, såväl vid högskolans huvudanläggningar i Stockholm som vid förläggningen i Garpenberg och i samband med den föreslagna nya försöksparken i Norrbottens län. Enligt kommitténs beräkningar erfordras sålunda i Stockholm en nybyggnad för institutionerna för skogsteknik och virkeslära, vilken jämväl bör inrymma studentkårens lokaler och en gemensam mäss. Vidare anses skogshögskolans nuvarande huvudbyggnad böra förses med en hiss varjämte installation av gemensam telefonväxel förordas för högskolans samtliga anläggningar i Stockholm. Kommittén skisserar i samband härmed hur de utrymmen, som genom tillkomsten av den föreslagna nybyggnaden skulle frigöras, lämpligen bör omdisponeras. Beträffande förläggningen i Garpenberg beräknas på grund av föreslagen ökning av elevantalet en viss utbyggnad av elevhemmet vara erforderlig, varjämte förläggningen anses böra kompletteras med åtminstone en ny lärarbostad. Beträffande försöksparken finner kommittén slutligen, att en tjänstebostad för platschefen och ett växthus behöver uppföras.

Några invändningar mot kommitténs nu anförda beräkningar rörande byggnadsbehovet har inte framkommit i samband med remissbehandlingen.

Om sålunda behovet av nybyggnader för skogshögskolans räkning inte bestrides av någon, är dock flera remissinstanser tveksamma, om ställning nu bör tagas till byggnadsförslaget, såvitt detsamma avser anläggningarna i Stockholm. Bland annat erinrar arbetsmarknadsstyrelsen om att styrelsen redan i tidigare sammanhang ifrågasatt om inte skogshögskolan liksom veterinärhögskolan borde sammanslås med lantbrukshögskolan och förläggas till Uppsala. Ytterligare överväganden i samordningsfrågan rörande de tre högskolorna, hörande till jordbruksdepartementets område, har som framgår av vad förut anförts, efterlysts från flera håll. Byggnadsstyrelsen anser

för sin del att lokaliseringsutredningen bör avvaktas. Sistnämnda utredning har i sitt yttrande över nu föreliggande förslag ävenledes ansett, att någon utbyggnad i enlighet med detsamma inte bör komma till stånd förrän frågan om en utflyttning från Stockholm närmare utretts. Utredningen har som exempel på alternativa förläggningsorter nämnt Uppsala och Umeå. Utredningen har jämväl förklarat sig beredd att snabbt verkställa en sådan undersökning. Även länsstyrelsen i Västerbottens län anser, att frågan om skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets lokalisering bör bli föremål för utredning och uttrycker i sammanhanget sitt intresse för en förläggning av förevarande institutioner i någon form till Umeå.

För egen del vill jag till en början erinra om att jag i det föregående föreslagit en uppdelning av ämnet skogsteknik i två professorer. Undervisningen i den mera tekniskt inriktade delen skulle i sin helhet vara förlagd till Garpenberg, där professorn i ämnet borde vara stationerad. Ett bifall till mitt förslag i nu förevarande avseende leder bland annat till att en motsvarande omdisponering av de för skogstekniken avsedda lokalerna måste göras. Härigenom blir en viss begränsning av det beräknade relativt sett obetydliga nybyggnadsbehovet i Stockholm möjlig. Jag har vidare anfört, att jag anser den av kommittén ifrågasatta ökningen av elevantalet vid skogshögskolan bör kunna uppskjutas någon tid. En utbyggnad av elevhemmen vid Garpenberg kan i anslutning därtill anstå. Möjlighet att mottaga kvinnliga elever kan emellertid komma att behöva ordnas liksom ytterligare någon tjänstebostad på grund av skogsteknikens placering.

Vad härefter angår frågan om utflyttning av skogshögskolan från Stockholm vill jag uttala, att skälen för en dylik utflyttning synes mindre tungt vägande än skälen mot. Bland annat uppstår stora svårigheter att inom rimlig tid på annan ort uppföra hela det komplex av byggnader som en fullt utbyggd skogshögskola fordrar. Med hänsyn till det förhållandevis ringa antalet elever vid skogshögskolan torde en utflyttning av densamma inte i märkbar grad påverka studentkoncentrationen till Stockholm. Ej heller torde man utan betydande ombyggnadskostnader kunna utnyttja skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets nuvarande lokaler för universitetsändamål, vartill kommer de ännu mer betydande kostnaderna för nybyggnader i utflyttningsorten.

Med hänsyn till de ställningstaganden mot en sammanslagning av skogshögskolan med lantbrukshögskolan, för vilken jag tidigare redogjort, återstår knappast längre någon anledning att överväga skogshögskolans utflyttning till Uppsala. Beträffande utflyttning av högskolan till den andra av lokaliseringsutredningen nämnda orten, nämligen Umeå, torde först böra konstateras att i beaktande av den årliga tillväxten inom landets skogar Stockholm får betraktas ligga på ett helt annat sätt centralt än Umeå.

Mot en utflyttning av den enda organisationen i landet för skoglig forskning och högre skogsvetenskaplig utbildning talar emellertid förutom nu an-

förda skäl enligt min mening jämväl det förhållandet, att de för ifrågasvarande verksamhet synnerligen värdefulla förbindelserna med Stockholms universitet, handelshögskolan i Stockholm, tekniska högskolan samt olika centrala skogliga instanser i Stockholm skulle tendera att försvåras. Detta vore enligt vad jag kan finna olyckligt, då ett främjande på allt sätt av ifrågavarande förbindelser är ett mycket angeläget önskemål. En fortsatt lokalisering till Stockholm behöver ej heller innebära att berättigade regionala intressen åsidosättes. Kommitténs förslag om inrättande av en försökspark i övre Norrlands höjdlägen visar sålunda ett positivt intresse för det norrländska skogsbrukets betingelser i vilket jag livligt vill instämma. I sammanhanget vill jag erinra om vad jag i det föregående anfört rörande möjligheterna att till ett på norrlandsförhållanden inriktat universitet så småningom anknyta en skogsvetenskaplig forskning och utbildning. Genom en dylik utveckling i samklang och jämsides med skogshögskolans upprustning skulle positiva verkningar kunna ernås utan de olägenheter som en utflyttning och en utflyttningsperiod för den skogliga forskningen och utbildningen i en för vårt skogsbruk avgörande tid skulle kunna medföra. Lokaliseringsutredningens fortsatta verksamhet torde emellertid ge ytterligare synpunkter på förevarande fråga.

Med beaktande av det nu anförda och då jag i övrigt inte har några invändningar mot de av skogshögskole- och skogsforskningskommittén framlagda förslagen beträffande byggnadsfrågornas lösning vill jag förorda att desamma med de jämkningar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört, lägges till grund för det fortsatta upprustningsarbetet, när det gäller investeringar i byggnadsarbeten på föreliggande viktiga område.

Kommittén har anmält att den avser att senare återkomma med detaljerade uppgifter rörande nu omnämnda ny- och ombyggnadsföretag. Nämda material torde kunna ligga till grund för en kommande prövning av byggnadsfrågorna, som bör handläggas i enlighet med för sådana frågor numera gällande ordning [bilaga 2 (gemensamma frågor, p. 8) till 1960 års statsverksproposition].

VIII. Kostnadsberäkningar m. m.

Kommittén. Kommittén har gjort vissa överslagsmässiga beräkningar rörande statsverkets kostnader för en i enlighet med kommitténs förslag organiserad skogshögskola. Kommitténs beräkningar av medelsbehovet för högskolan avser organisationen i det skick den får efter ett fullständigt genomförande av kommitténs förslag i olika hänseenden. Den förordade upprustningen av forskningen och undervisningen på skogsbrukets område synes enligt kommitténs uppfattning bl. a. av personella skäl och med hän-

syn till tidsutdräkten vid utförandet av erforderliga byggnadsarbeten icke kunna genomföras i ett sammanhang. Kommittén föreslår därför i enlighet med sina direktiv en plan för genomförandet av de olika åtgärderna. Planen bör tjäna som vägledning för i första hand styrelsen för skogshögskolan vid avgivandet av de årliga anslagsäskandena.

Kommittén betonar i detta sammanhang att de gjorda kostnadsberäkningarna är att betrakta som en ramkalkyl över utgifterna för den föreslagna upprustningen. Den närmare preciseringen på olika utgiftsändamål anses sedermera böra göras av styrelsen i samband med anslagsäskandena. Därvid bör det även ankomma på styrelsen att så långt det är möjligt mera i detalj ange angelägenhetsgraden av olika åtgärder.

Engångskostnader. För ett genomförande av kommitténs förslag erfordras en utvidgning av nuvarande skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets område på Norra Djurgården med ett område norr om nya skogsbiblioteket och elevhemmet. Vidare kräves en viss utökning av det såsom övningsskog vid Garpenberg avsatta området. Då statens mark i båda fallen synes kunna i erforderlig omfattning ställas till förfogande för här avsedda ändamål torde detta enligt kommittén kunna ske utan att särskild kostnad härför behöver påföras skogshögskolan.

En översiktlig beräkning av kostnaderna för ett genomförande av de föreslagna nybyggnaderna i Stockholm samt för uppförande av en ny elevförläggning i Garpenberg har verkställts genom byggnadsstyrelsens försorg. Enligt dessa beräkningar skulle de nämnda byggnadsföretagen draga en kostnad av i runt tal 5,0 resp. 0,7 milj. kr. Vad gäller kostnaderna för omdispositionen av utrymmena inom befintliga byggnader i Stockholm och för tillbyggnad av elevförläggning enligt det av kommittén föreslagna alternativet för undervisningens ordnande i Garpenberg samt för personalbostad i Garpenberg avser kommittén att lämna närmare uppgifter i det särskilda betänkande rörande ny- och ombyggnadsförslagen, som kommittén senare ämnar överlämna.

Vad slutligen gäller den föreslagna nya försöksparken i Norrbottens län kan kostnaderna för uppförande av skogsmästarens tjänstebostad, inrymmande även tjänstelokal och gästrum för forskare, som har förrättningar på parken, samt för iordningställande av området såsom försökspark beräknas uppgå till sammanlagt 110 000 kr. Kostnaderna för att anlägga det i det föregående omnämnda växthuset har av kommittén uppskattats till 200 000 kr.

Kommittén har i de redovisade byggnadskostnaderna ej inräknat kostnader för utrustning. Kommittén anför, att utrustningsnämnden för universitet och högskolor emellertid erfarenhetsmässigt räknar med att utrustningskostnaden vid nybyggnader vid högre läroanstalter uppgår till mellan 25 och 45 procent av byggnadskostnaden. Den lägre siffran gäller

för kontorsbetonade institutioner och den högre för utpräglad experimentellt inriktade institutioner. Om utrustningskostnaden till följd av de vid skogshögskolan föreslagna ny- och ombyggnaderna i genomsnitt antages vara 35 procent av byggnadskostnaderna för ifrågavarande lokaler kan sagda kostnad beräknas uppgå till i runt tal 1,8 milj. kr. för enbart byggnaderna i Stockholm. Nämda belopp anger emellertid endast den ungefärliga storleksordningen av kostnaderna. Kommittén föreslår, att den närmare beräkningen av kostnaderna för det utrustningsbehov, som föreligger i samband med ny- och ombyggnaderna, bör ske i anslutning till framläggandet av de årliga anslagsäskandena från högskolans styrelse. Därvid bör utrustningen av nybyggnaderna vid skogshögskolan genomföras i samråd med utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Enligt kommitténs mening bör vid skogshögskolan tillämpas samma utrustningsstandard som vid bl. a. universiteten.

Driftkostnaderna. Vid sin behandling av de årliga driftkostnaderna för skogshögskolan, sedan densamma blivit fullt utbyggd i enlighet med kommittéförslaget, anför kommittén i huvudsak följande.

Avlöningar. För personal, som åtnjuter lön efter löneplan A, har kommittén i likhet med universitetsutredningen räknat lönerna med en löneklassuppflyttning. För assistenter med reglerad befordringsgång A 15—A 19 har lönen dock beräknats efter löneklass 17. Lönekostnaderna för den högt kvalificerade biträdande forskningspersonalen i lönegraderna A 17—A 23 har beräknats på grundval av en genomsnittlig lönegradsplacement i nittonde lönegraden medan kostnaderna för övrig biträdespersonal beräknats efter genomsnittslön i åttonde lönegraden.

Kostnaderna för avlöande av fältarbetspersonal m. fl. tillfälliga personalkategorier har beräknats till ungefär samma belopp, som f. n. utgår för ändamålet från olika riksstatsanslag, fonder o. d. med tillägg av vad som kan beräknas motsvara personalförstärkningarna i övrigt.

Med utgångspunkt från nu angivna förutsättningar har kommittén beräknat det totala medelsbehovet för avlöningar vid skogshögskolan vid den av kommittén föreslagna utbyggnaden till i runt tal 6 350 000 kr.

Omkostnader. Vid beräkning av omkostnadsanslagets storlek har förutsatts att en mot upprustningen svarande uppräknning bör ske i förhållande till nuvarande omkostnadsanslag vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. Frånsett vissa fasta utgiftsposter har kommittén därvid huvudsakligen räknat upp de olika posterna i proportion till avlöningskostnadernas ökning. I fråga om utgifterna för bränsle, lyse och vatten har dock uppräknning skett i proportion till lokalytornas ökning. Detsamma gäller kostnaderna för renhållning, städning och tvätt. Vad gäller utgifter för praktiska övningar för ordinarie studerande vid skogshögskolan har uppräknning skett med utgångspunkt från den föreslagna ökningen

av elevantalet vid högskolan. Från den i skogsforskningsinstitutets nuvarande omkostnadsstat uppförda posten till särskilda undersökningar slutligen bestrides utgifter, som enligt kommitténs uppfattning i fortsättningen bör belasta skogshögskolans materielanslag. På grund av vad nu anförts har medel för ändamålet icke inräknats i det av kommittén beräknade omkostnadsanslaget. Däremot har i anslaget inräknats vissa utgifter för forskningsresor, vilka hittills belastat skogshögskolans materielanslag. Kommittén beräknar, att omkostnadsanslaget vid angivna förhållanden bör uppgå till minst 1 300 000 kr. när utbyggnadsförslaget blivit helt genomfört.

Materiel. I likhet med 1955 års universitetsutredning framhåller kommittén, att forskningen förutom en tillräckligt dimensionerad biträdestab behöver materiella resurser i form av bl a. apparatur och förbrukningsmateriel av olika slag för vilka kostnaderna i allmänhet skall täckas av de olika läroanstalternas materielanslag. Enligt universitetsutredningens beräkningar borde materielanslaget uppräknas så, att förhållandet mellan materielanslagens storlek och summan av avlöningskostnaderna för den fasta personalen blir omkring 30 procent för de fysisk-kemiska ämnena, ca 20 procent för de biologisk-geografiska ämnena och knappt tio procent för de tekniska högskolornas teoretiska ämnen.

Vid en tillämpning av universitetsutredningens normer på skogshögskolans institutioner bör enligt kommitténs mening institutionerna för skogsökologi, skogsgenetik, skogsföryngring, skogsproduktion, skogstaxering, skogsteknik och virkeslära jämföras med de till den fysisk-kemiska ämnesgruppen hänförliga institutionerna. Institutionerna för skoglig marklära, skogsbotanik, skogszoologi och skogsentomologi bör närmast jämföras med institutioner inom den biologisk-geografiska gruppen, medan övriga institutioner närmast motsvarar institutioner inom de tekniska högskolornas teoretiska ämnesgrupp.

Med utgångspunkt från nu anförda normer beräknar kommittén materielanslaget för skogshögskolans del till i runt tal 1 300 000 kr.

För att upprustningen av skogshögskolans materielanslag skall fylla sitt syfte, är det viktigt att detsamma erhåller samma användning som vid universiteten. Det bör sålunda kunna användas för att bestrida kostnaderna för anskaffning av förbrukningsmateriel, såsom kemikalier, glas, skrivmateriel etc., viss apparatur och mindre instrument samt böcker och övrig utrustning för institutionernas handbibliotek. Anslaget i fråga bör även få utnyttjas för bestridande av institutionernas telefonkostnader samt av kostnaderna för vissa resor för institutionernas räkning, såsom resor för inköp av instrument m. m. Slutligen bör anslaget i vissa fall kunna disponeras för bestridande av löner till mycket tillfällig personal. Kommittén erinrar om att det vid genomförandet av mer tillfälliga och hastigt på-

kommande forskningsuppgifter många gånger torde vara omöjligt att långt i förväg avgöra vad dessa uppgifter exakt erfordrar i fråga om insatser i form av arbetskraft, materiel i egentlig mening eller instrument. Kommittén anser det därför synnerligen viktigt, att högskolan ges möjlighet att disponera materielanslaget på det med hänsyn till de aktuella kraven på forskningen vid resp. institutioner lämpligaste sättet.

Utrustning. Kommittén anför, att förhållandet mellan materielanslag och nyanskaffningsanslag bör vara detsamma som vid universiteten. Vid dessa är materielanslaget mellan tre och fyra gånger så stort som apparatanslaget. I enlighet härmed bör för skogshögskolans del räknas med ett medelsbehov för nu ifrågavarande ändamål av ca 400 000 kr.

Bokinköp och bokbindning. Enligt kommitténs mening är skogsbiblioteket för sin verksamhet beroende av medel i betydligt större omfattning än som f. n. ställes till förfogande. I avvaktan på resultatet av den av kommittén förordade undersökningen av litteraturtjänsten m. m. inskränker sig kommittén till att föreslå en höjning av nuvarande anslag av 30 000 kr. med 20 000 kr. till 50 000 kr.

Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet. Kommittén erinrar om att det system för statlig bidragsgivning till företrädesvis ograduerade forskare, som tidigare endast tillämpats beträffande de medicinska, odontologiska, farmaceutiska och veterinärmedicinska forskningsområdena, på universitetsutredningens förslag, numera utsträckts till att gälla så gott som samtliga övriga fakulteter och fackhögskolor. För skogshögskolans del har det dock ansetts få ankomma på skogshögskole- och skogsforskningskommittén att framlägga förslag i förevarande avseende.

Med anledning av vad sålunda anförts uttalar kommittén, att den delar universitetsutredningens uppfattning, att medel bör anvisas för bidragsgivning åt ograduerade forskare även på skogsforskningens område. För ändamålet bör under riksstatens nionde huvudtitel uppföras ett särskilt reservationsanslag, betecknat Skogshögskolan: Främjande av ograduerade forskares verksamhet. Anslaget, som i likhet med motsvarande anslag under åttonde huvudtiteln sålunda i huvudsak bör användas för ograduerade forskares utgifter för materiel, apparatur, resor m. m. i samband med forskningen, föreslås i avvaktan på närmare erfarenheter böra uppföras med ett belopp av 100 000 kr. för år. Det bör emellertid ankomma på skogshögskolans styrelse att följa utvecklingen och hemställa om erforderliga höjningar av anslagen. Beslutanderätten i fråga om utdelningen av ifrågavarande bidrag bör ligga hos styrelsen.

Något särskilt anslag för biträdeshjälper m. m. åt docenter anser kommittén tills vidare icke behöva uppföras. I den mån docentbefattningar blir mera vanligt förekommande vid skogshögskolan, bör styrelsen äska erfor-

derligt anslag för ändamålet. Medelsbehovet bör därvid enligt kommitténs mening beräknas efter samma normer, som gäller för motsvarande anslag vid universiteten.

Sammanfattning av kostnadsberäkningarna. I enlighet med vad i det föregående anförts, skulle utgiftsstaten för den föreslagna skogshögskolan i fullt utbyggt skick, räknat efter 1959 års löner och priser, erhålla följande utseende.

Avlöningar	6 350 000
Omkostnader	1 300 000
Materiel	1 300 000
Nyanskaffning och underhåll av utrustning	400 000
Bokinköp och bokbindning	50 000
Främjande av ograduerade forskares verksamhet	100 000
	<u>9 500 000</u>

För budgetåret 1959/60 anvisades för motsvarande ändamål vid skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut i runda tal 1,7 milj. kr. resp. 3,2 milj. kr. eller tillhopa 4,9 milj. kr. Den årliga kostnadsökningen skulle sålunda, uttryckt i jämförbart löne- och prisläge, utgöra omkring 4,6 milj. kr. Härav belöper ca 2,6 milj. kr. på avlöningar och 2,0 milj. kr. på övriga kostnader.

Av avlöningskostnadernas ökning faller ungefär 0,9 milj. kr. på löner åt personal som f. n. avlönas med prisutjämnings- och konjunkturutjämningsavgiftsmedel samt vissa fondmedel och ökningen innebär sålunda i denna del icke någon reell utökning av den inom den högre skogliga forskningen och undervisningen sysselsatta personalen. Motsvarande gäller för den årliga ökningen av övriga kostnader, där f. n. i runt tal 0,9 milj. kr. bestrides med särskilda avgifts- och fondmedel.

Kommittén anför, att ett bifall till dess förslag skulle medföra att den löpande statliga medelsanvisningen för skoglig forskning och högre utbildning ökas med i runt tal 95 procent. Med hänsyn till storleken av de pris- och konjunkturutjämningsavgiftsmedel och andra medel, som f. n. förbrukas i verksamheten vid skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, innebär detta en reell medelsförstärkning för ändamålet med drygt 40 procent. Kommittén anser, att det i detta sammanhang kan vara värt att nämna, att det föreslagna totala anslagsbeloppet i förhållande till skogsbrukets produktionsvärde torde utgöra mindre än 0,4 procent.

Genomförandet av kommitténs förslag. Upprustningen av forskningen och den högre undervisningen på skogsbrukets område bör enligt kommitténs mening genomföras i den takt härför erforderliga personella resurser blir tillgängliga. Kommittén understryker, att ifrågavarande upprustning, om den skall få erforderlig effekt, bör komma till stånd så snabbt som möjligt.

Varje dröjsmål medför risker för att den skogliga forskningen och undervisningen icke kan fullgöra den insats för utvecklingen av det svenska skogsbruket, som eljest skulle vara möjlig. Härigenom skulle skogsbruket och den därpå byggande skogsindustrien undandragas kanske avgörande resurser för att i framtiden kunna hävda sin ställning i en alltmer konkurrensbetonad marknad.

Enligt direktiven skulle kommittén uppgöra en plan för tillgodoseendet av forskningsbehoven vid skogsforskningsinstitutet och skogshögskolan, i vilken plan borde angivas angelägenhetsgraden av föreslagna åtgärder. Kommittén anför, att den vid sina överväganden funnit, att det varken är möjligt eller ens lämpligt att i detalj ange i vilken ordningsföljd de olika åtgärderna bör genomföras. Därtill ändras förhållandena på vetenskapens område alltför snabbt. Grundläggande för upprustningens genomförande bör emellertid enligt kommitténs mening vara, att därigenom skall möjliggöras ett rationellt utnyttjande av nu tillgängliga personella resurser och ett konsekvent arbete för att tillvarata forskarbegävningar på området.

Under hänvisning till nu anförda synpunkter föreslår kommittén följande turordning för upprustningens genomförande att tjäna som vägledning i första hand för högskolans styrelse vid avgivandet av de årliga anslagsäskandena.

Som en första etapp bör nuvarande skogshögskola och skogsforskningsinstitut sammanföras till en administrativ enhet. Därvid bör de tjänster, vars införande betingas av detta organisatoriska sammanförande, såsom den nya rektorsbefattningen, byråchefs- och intendentstjänsterna m. fl. inrättas. Samtidigt bör befintliga assistentbefattningar utbytas mot sådana befattningar av universitetstyp, s. k. 1 000-timmarsassistenter. I den mån tillgång på kompetenta sökande kan förväntas uppkomma bör vidare befintliga försöksledarbefattningar utbytas mot laboratorbefattningar och förste assistentbefattningar mot forskarassistentbefattningar. Vidare bör den personal, som f. n. finnes anställd med stöd av prisutjämnings- och konjunkturutjämningsavgiftsmedel omedelbart ges en fastare löneställning och anställningsform, lämpligen därigenom, att ifrågavarande personal fortsättningsvis avlönas från riksstatsanslag och i enlighet med bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente.

I den första etappen bör vidare införandet av den nya studieordningen ingå. Samtidigt bör det föreslagna anslaget för bidrag till ograduerade forskare uppföras i riksstaten. Vidare bör utbyggnaden av elevförläggningen i Garpenberg genomföras. I etappen bör även beslut fattas om avsättande av ett lämpligt område till försökspark i Norrbottens län.

En andra etapp i upprustningsplanen bör lämpligen bestå i införandet av de föreslagna nybyggnaderna i Stockholm. Vidare bör föreslagna byggnadsföretag vid den nya försöksparken komma till stånd.

I en tredje etapp bör slutligen den föreslagna omdispositionen av frigjorda lokalutrymmen i Stockholm ingå. Givetvis bör omflyttningar, som icke beröres av tillkomsten av de föreslagna nybyggnaderna, kunna genomföras tidigare.

Enligt kommitténs mening bör det tillkomma högskolestyrelsen att inom ramen för den i stora drag skisserade planen äska medel för upprustningens genomförande. Kommittén betonar, att gränserna mellan de olika etapperna givetvis är flytande. Likaväl som man kan tänka sig ett snabbare genomförande av upprustningen än kommittén skisserat, om möjligheter härför bedömes förefinnas, kan densamma till följd av otillräckliga personella resurser naturligtvis också behöva uppdelas på flera etapper än vad kommittén förutsatt. Vad angår inrättandet av övriga nya befattningar, tjänsteförändringar m. m. samt motsvarande upprustning med materiel och utrustning m. m. torde det sålunda enligt kommitténs uppfattning få ankomma på styrelsen att bestämma den ordning, efter vilken medel härför skall äskas.

Kommittén uttalar, att det bör åvila styrelsen att i samband med de årliga anslagsäskandena göra framställning om inrättande av sådana ordinarie befattningar, som med hänsyn till desammas permanenta karaktär kan finnas erforderliga. Vad gäller lärarbefattningarna hävdar kommittén den uppfattningen, att anställningsformerna i möjligaste mån bör anpassas efter de för motsvarande personalkategori vid universitet och andra högskolor gällande. I enlighet härmed bör professorer och laboratorer i allmänhet vara ordinarie, medan övriga befattningshavare inom sagda kategori i regel bör vara extra ordinarie. I syfte att uppnå den önskvärda stabiliteten i organisationen bör givetvis, anför kommittén, tillses att såvitt möjligt användandet av den extra anställningsformen begränsas.

Kommittén berör i detta sammanhang de ekonomiska betingelserna för ett genomförande av den som ett led i första etappen förordade överföringen av den med konjunkturutjämningsmedel avlönade personalen till fast anställd personal, avlönad med statsmedel. Ifrågavarande konjunkturutjämningsmedel har genom en av Kungl. Maj:t år 1956 godkänd överenskommelse mellan en särskilt tillkallad utredningsman för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt svenska cellulosaföreningen, svenska trämasseföreningen, svenska pappersbruksföreningen och svenska trävaruexportföreningen, å andra sidan, till ett sammanlagt belopp av tio milj. kr. ställts till förfogande för styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut för att under åren 1955—1967 användas för forskningsverksamhet vid institutet i huvudsaklig överensstämmelse med av styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 oktober 1954 framlagda förslag.

De genom kommitténs förslag till personalomföringar frigjorda medlen bör enligt kommittén inlevereras till statsverket för att på budgetens inkomstsida motväga kostnadsökningen på utgiftssidan. Ifrågavarande medelsöverflyttning förutsätter emellertid formellt en ny överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt berörda branschorganisationer. Kommittén uttalar, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att för-

anstalta om erforderliga åtgärder för åstadkommande av ett dylikt avtal. Vad här sagts bör gälla jämväl de konjunkturutmättningsmedel, som f. n. användes för att bestrida omkostnads-, materiel- och utrustningsutgifter.

Enligt kommitténs uppfattning finnes det icke någon anledning att vänta med nu föreslagna överföringar.

Speciella frågor. I förevarande avsnitt beröres slutligen några speciella spörsmål i samband med utformandet av ny stadga för skogshögskolan, såsom anpassningen av bestämmelserna till gällande universitetsstatuter m. m.

Kommittén erinrar därvid bl. a. om att viss skillnad f. n. föreligger mellan bestämmelserna rörande den vetenskapliga personalens ledighet vid skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet. Sålunda äger skogshögskolans lärare åtnjuta ferier, medan skogsforskningsinstitutets samtliga befattningshavare är berättigade till semester enligt det statliga avlöningsreglementets bestämmelser.

Frågan om den personal, som har en blandad forsknings- och undervisningsuppgift, skall ha ferier eller semester, är enligt kommitténs mening av sådan betydelse, att det i och för sig kunde finnas skäl för att densamma bringades till en likformig lösning för hela det högre undervisnings- och forskningsområdet. Emellertid anser kommittén problemet vara av den arten, att det bör lösas genom förhandlingar mellan berörda personalorganisationer och civildepartementet i likhet med vad som sker i fråga om vissa andra avlöningsförmåner. Kommittén har därför icke funnit anledning att närmare ingå på detta spörsmål. Den föreslagna sammanföringen av nuvarande skogshögskola och skogsforskningsinstitut till en enhet synes enligt kommitténs mening i och för sig icke erfordra några väsentligare ändringar i nu rådande förhållanden i förevarande avseende. Den närmare preciseringen av ifrågakommande bestämmelser torde få ske i stadgarna för den föreslagna skogshögskolan.

Kommittén har utöver de frågor, som särskilt omnämnts i detta betänkande, icke ansett sig böra i detalj ingå på prövningen av alla de spörsmål, som uppställer sig i samband med upprättandet av sagda stadgar. Kommittén gör dock rent allmänt det uttalandet, att bestämmelserna rörande skogshögskolan så långt det är möjligt såväl i samband med nu föreslagna omorganisation som i fortsättningen bör anpassas till de för universitet och andra högskolor gällande universitetsstatuterna.

Yttrandena. Beträffande kommitténs förslag om inleverering av vissa konjunkturutmättningsmedel till statsverket kan enligt *riksräkenskapsverkets* mening successivt inlevererade belopp lämpligen redovisas såsom särskilda uppbördsmedel under vederbörligt utgiftsanslag. Om däremot inlevereringen avses skola ske med ett engångsbelopp, bör detta enligt ämbetsverkets mening tillgodoföras inkomstiteln övriga diverse inkomster.

Riksräkenskapsverket finner vidare anledning framhålla, att kommittén icke tagit upp frågan huruvida eller på vad sätt bidrag från branschorganisationerna bör ifrågakomma efter år 1967.

Herrar Sundblad och Pihlgren anser sig kunna biträda föreliggande förslag, att de konjunkturutmättningsmedel som återstår att disponera för skogsforskningen, under förutsättning att organisationen genomföres på förslaget sätt, bör kunna disponeras för genomförande av den nya organisationen.

Statens sakrevision erinrar om att skogsforskningsinstitutet enligt sin instruktion äger att uppbära ersättning, beräknad efter självkostnadspris, för undersökningar eller utredningar åt statens affärsdrivande verk, kommunala myndigheter, institutioner eller enskilda. Ersättningarna i fråga har under de två sistförflutna åren uppgått till ca 80 000 kr. per år. Enligt uppgift från skogsforskningsinstitutet debiteras ersättningarna i fråga icke efter de normer, som plägar förordas av sakrevisionen i samband med utredningar om statliga taxor. Sakrevisionen förklarar sig i anledning härav ha för avsikt att, då arbetsläget det medger, underkasta frågan om ersättningsbeloppens beräkning närmare granskning.

Departementschefen. Skogshögskole- och skogsforskningskommittén har i detta avsnitt redovisat vissa överslagsmässiga beräkningar rörande medelsbehovet för skogshögskolan efter ett fullständigt genomförande av kommitténs förslag i olika hänseenden. Enär den förordade upprustningen av forskningen och den högre undervisningen på skogsbrukets område av olika skäl inte anses kunna äga rum i ett sammanhang framlägger kommittén därjämte en plan för genomförandet av de olika åtgärderna.

I anslutning till kommitténs kostnadsberäkningar och de synpunkter, som anförts i samband härmed har jag i huvudsak endast smärre erinringar att göra. Till dessa torde jag få återkomma. Vad gäller kostnadskalkylen i stort vill jag här liksom i den tidigare för årets riksdag presenterade propositionen nr 69 angående upprustning av forskning, försök och högre undervisning på jordbruks- och trädgårdsområdena framhålla värdet av att en dylik totalkalkyl framlagts. Här liksom i det nyss angivna fallet vill jag uttala min tillfredsställelse med att kommitténs förslag innebär att för ifrågavarande fackhögskola i huvudsak skall tillämpas enahanda beräkningsnormer som vid motsvarande institutioner vid universiteten. Liksom hittills torde frågan om den närmare anslagsanvisningen för olika ändamål få prövas i samband med den årliga budgetbehandlingen.

I likhet med vad som föreslagits i förenämnda proposition angående lantbrukshögskolan bör delposten övriga expenser avföras från omkostnadsanslaget. Medel till bestridande av de med delposten avsedda ändamålen bör i enlighet med vid universiteten tillämpad praxis i fortsättningen med un-

dantag för städningskostnader anvisas under materielanslaget. I övrigt torde anslagsposterna i stort sett med det undantag, som angivits av skogshögskole- och skogsforskningskommittén böra vara desamma som de som för närvarande är upptagna i skogshögskolans och skogsforskningsinstitutets omkostnadsanslag.

Under den nya skogshögskolans omkostnadsanslag bör sålunda i fortsättningen upptagas i huvudsak följande poster och delposter, nämligen sjukvård m. m., reseersättningar, bränsle, lyse och vatten, städning och renhållning, publikationstryck, licentiand- och doktorandstipendier, praktiska övningar för ordinarie studerande, underhåll av parker och byggnader, lokalhyra, hantlangning, skatter och onera samt hyra av statistikmaskiner. Som särskilda uppbördsmedel bör även i fortsättningen upptagas avgifter för bränsle och elektriskt ljus, försäljning av meddelanden, inkomster av hyra och vissa arrenden samt ersättning för vissa uppdrag. I anslutning härtill vill jag erinra om att statens sakrevision förklarar sig ha för avsikt att underkasta frågan om ersättningsbeloppen en närmare granskning i syfte att få fram en taxesättning som i högre grad än den nuvarande överensstämmer med allmänt rekommenderade normer för motsvarande verksamhet på annat håll. Det är min förhoppning, att sagda granskning med det snaraste kan komma till stånd. I denna fråga bör därför uppdragas åt styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut att snarast taga erforderliga kontakter med sakrevisionen.

I enlighet med den uppfattning jag redan tidigare givit uttryck för i anslutning till behandlingen av lantbrukshögskolans materielanslag bör såsom kommittén föreslagit i fråga om skogshögskolans materielanslag i möjligaste mån samma normer tillämpas beträffande användningsområden och anslagstilldelning m. m. som vid universiteten och övriga under ecklesiastikdepartementet sorterande högskolor. Ur materielanslaget bör sålunda också här kunna bestridas kostnader för anskaffning av förbrukningsmateriel såsom kemikalier, glas och skrivmateriel, apparatur och instrument samt för böcker och övrig utrustning för institutionernas handbibliotek. Anslaget bör vidare kunna utnyttjas för bestridande av telefonkostnader, kostnader för vissa resor för institutionernas räkning, såsom resor för inköp av instrument m. m. samt för kostnader för underhåll av utrustning. Därjämte bör anslaget i vissa fall kunna disponeras för bestridande av löner till mycket tillfälligt anställd personal. Ur materielanslaget bör jämväl täckas de kostnader för administration och bibliotek som nu bestrides ur delposterna till övriga expenser under de två motsvarande omkostnadsanslagen.

När det gäller anslagstilldelningen under förevarande materielanslag har skogshögskole- och skogsforskningskommittén liksom jordbrukshögskoleutredningen beträffande lantbrukshögskolans materielanslag beräknat desamma med utgångspunkt från universitetsutredningens normer i fråga om jämförbara institutioner inom universitet och högskolor, sorterande under

ecklesiastikdepartementet. Enligt sagda normer bör materielanslagets storlek i princip stå i ett bestämt förhållande till summan av lönekostnaderna för den fasta personalen vid respektive institutioner. Förhållandetalen har för institutionerna för skogsekologi, skogsgenetik, skogsföryngring, skogsproduktion, skogstaxering, skogsteknik och virkeslära beräknats till omkring 30 procent, för institutionerna för skoglig marklära, skogsbotanik, skogszoologi och skogsentomologi till cirka 20 procent och för övriga institutioner till knappt tio procent. Den av kommittén använda beräkningsmetoden synes mig utgöra en rimlig utgångspunkt för fördelning av materielanslaget mellan de olika institutionerna vid skogshögskolan. I enlighet med vad jag även anförde i den särskilda propositionen angående upprustning av forskning, försök och högre undervisning på jordbruks- och trädgårdsområdena beträffande lantbrukshögskolans materielanslag torde takten i uppräknningen av nu förevarande anslag emellertid liksom eljest få bli beroende av överväganden i samband med den sedvanliga årliga budgetbehandlingen.

Såsom jag också betonat i nyssnämnda proposition vill jag framhålla, att — oavsett vad nyss anförts — vid fördelningen av medlen under materielanslaget mellan de olika institutionerna m. fl. hänsyn måste tagas till de olika institutionernas ofta från år till år skiftande behov. Institutionerna torde dock böra lämnas största möjliga frihet att disponera de medel, som tilldelats dem ur materielanslaget, på det sätt som bäst främjar deras verksamhet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, på högskolestyrelsen att fördela anslaget på olika ändamål. Materielanslaget bör liksom nu vara reservationsanslag.

Skogshögskolans nuvarande anslag för nyanskaffning och underhåll av utrustning och skogsforskningsinstitutets utrustningsanslag motsvarar universitetens apparatanslag och bör vid omorganisationen ersättas med ett reservationsanslag till nyanskaffning av apparater m. m. Liksom universitetens apparatanslag bör det föreslagna anslaget användas för anskaffning av större och dyrbarare apparatur. Kommittén har räknat med att apparatanslaget liksom vid universiteten bör motsvara mellan en tredjedel och en fjärdedel av materielanslaget. Frågan om storleken av detta anslag torde få prövas i den årliga budgetbehandlingen.

Under skogshögskolans nuvarande anslag till nyanskaffning och underhåll av utrustning är, som även framgår av namnet, medel anvisade jämväl för underhåll. Som jag anført i det föregående bör motsvarande underhållskostnader vid den omorganiserade skogshögskolan täckas ur materielanslaget.

I likhet med kommittén finner jag det riktigt, att också vid skogshögskolan ograduerade forskare hör äga möjlighet att erhålla forskningsbidrag. Till skillnad från kommittén vill jag dock, liksom när det gällde anslag för motsvarande ändamål vid lantbrukshögskolan, efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet föreslå, att medelsanvisningen för ändamålet

sker från det under åttonde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. Såsom kommittén föreslagit, bör dock beslutanderätten i fråga om utdelningen av bidrag ligga hos skogshögskolans styrelse.

Utöver vad jag nu anfört har jag inte några erinringar att framställa i anledning av de synpunkter kommittén framfört i anslutning till sina kostnadsberäkningar.

När det gäller takten i den föreslagna upprustningen av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område understryker kommittén, att upprustningen, om den skall få erforderlig effekt, bör komma till stånd så snabbt som möjligt, allteftersom erforderliga personella resurser blir tillgängliga. Kommittén har emellertid varken funnit det möjligt eller ens lämpligt att i detalj ange i vilken ordningsföljd de olika åtgärderna bör genomföras. Därtill ändras förhållandena på det vetenskapliga området alltför snabbt. Kommittén har dock föreslagit en översiktlig turordning för upprustningens genomförande att tjäna som vägledning för i första hand skogshögskolans styrelse vid avgivandet av de årliga anslagsäskandena.

För egen del instämmer jag med kommittén rörande angelägenheten av en snabb upprustning på nu förevarande forsknings- och undervisningsområde.

Enligt min mening bör i detta sammanhang bland annat för att kunna i tid påbörja tillsättningen av tjänsterna beslut fattas om inrättande från och med den 1 juli 1962 av den nya professuren inom institutionen för skogsteknik samt av professuren i skoglig matematisk statistik vid högskolan. Redan från och med budgetåret 1962/63 bör efter prövning förste assistentbefattningarna inom skogshögskolan och skogsforskningsinstitutet kunna ombildas till forskarassistentbefattningar, allteftersom de nuvarande innehavarna av förste assistentbefattningarna lämnar dessa eller gör framställning om att få befattning ombildad till forskarassistentbefattning, det sistnämnda under förutsättning att de uppfyller för forskarassistent vid universiteten gällande kompetensvillkor. Även beträffande assistentbefattningarna i reglerad befordringsgång bör ombildning från och med sagda budgetår kunna ske till assistentbefattningar av universitetstyp, allteftersom de nuvarande innehavarna lämnar befattningarna eller gör framställning om att få befattning ombildad.

Den nya studieordningen för civiljägmästarexamen bör först tillämpas för den årskurs, som påbörjar sina studier hösten 1962. Ändrade villkor för avläggande av skogsvetenskaplig licentiatexamen torde böra gälla från och med budgetåret 1962/63.

Beträffande övriga åtgärder är det, av skäl som kommittén anfört, vare sig lämpligt eller möjligt för statsmakterna att nu taga definitiv ställning till ett upprustningsprogram, med nödvändighet ompännande flera år. För

min del anser jag att kommittén framlagt ett väl genomtänkt program för en upprustning av resurserna på förevarande område. Givetvis måste de jämkningar som i det föregående föreslagits beträffande elevantalets storlek liksom i fråga om undantagandet av de egentliga undervisningsinstitutionerna från skyldigheten att ansluta sig till det för högskolan i övrigt gemensamma forskningsprogrammet komma att i viss mån modifiera anslagstilldelningen till olika ändamål. En bedömning av i vilken takt de ifrågavarande resurserna bör utvidgas måste göras mot bakgrunden av det statsfinansiella läget och möjligheterna att vid den årliga budgetbehandlingen inrymma anslagsökningar för ändamålet. Vad nu sagts måste även gälla åtgärder i övrigt som på grundval av kommitténs förslag och höstens anslagsäskanden kan bedömas böra genomföras från och med den 1 juli 1962.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att riksdagen i anledning av vad jag förordat i årets statsverksproposition vid behandlingen av skogshögskolans avlönings- och omkostnadsanslag (IX ht, p. 106 och 107) beslutat, att ett belopp av 50 000 kronor respektive 2 000 kronor anvisas för bestriktande av sådana avlöningskostnader och omkostnader, som nästa budgetår kan uppkomma i samband med förberedelsearbetet för väntade organisationsändringar.

IX. Hemställan

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört och förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna att skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut från och med den 1 juli 1962 sammanföres till en enhet, benämnd skogshögskolan samt

att godkänna av mig i övrigt framlagda förslag och riktlinjer för upprustning av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område.

Till den av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Jan Brandt

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag av statsrådsprotokollet den 19 maj 1961	3
I. <i>Inledning</i>	3
II. <i>Allmänna synpunkter på forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område</i>	4
Kommittén	4
Yttrandena	13
Departementschefen	24
III. <i>Den skogsvetenskapliga undervisningens och forskningens ledning m. m.</i>	29
Nuvarande förhållanden	29
Kommittén	32
Yttrandena	38
Departementschefen	48
IV. <i>Arbetsfördelningen mellan de vetenskapliga institutionerna</i>	55
Nuvarande förhållanden	55
Kommittén	57
Yttrandena	65
Departementschefen	72
V. <i>Undervisningsfrågor</i>	78
Nuvarande förhållanden	78
Kommittén	83
Yttrandena	90
Departementschefen	97
VI. <i>Personalorganisation</i>	106
Nuvarande förhållanden	106
Kommittén	108
Yttrandena	118
Departementschefen	123
VII. <i>Byggnadsfrågor</i>	129
Kommittén	129
Yttrandena	132
Departementschefen	134
VIII. <i>Kostnadsberäkningar m. m.</i>	136
Kommittén	136
Yttrandena	144
Departementschefen	145
IX. <i>Hemställan</i>	149